

Búkũ Í'dóná drĭ

Búkũ í'dóná drĭ jọ́ ǐjọ́ áko pírí 'bā kí i'dójó rĭ drĭ gá. Lũ vā āmaní ǐjọ́ Ádróná 'bā ǔnókú ázıla áko pírí ala gá rĭ kí ázıla 'bá ĩ'di 'bā 'bālé áko ĩ'di 'bā ũ'bālé rĭ kí drĭlẹ́ gá rĭ 'bā drĭ gá. Búkũ 'dĭ jọ́ vā āmaní ǐjọ́ ǐjọ́ ũnzí ázıla ũcōgō ázıla drā i'dó kí íngoní ru rĭ drĭ gá. 'Dā 'bā ũngúkú gá i'da vā āmaní Súrú ndú-ndú ázıla tĭ ndú-ndú 'dĭ kí abe i'dó kí íngoní ru ázıla Ádróná pĕ 'bá ālu Ịburaĥímũ 'i ázıla drĭlẹ́ ĩ'didrĭ tĭlẹ́ drĭlẹ́ gālẹ́ Yāhúdĭ rú 'dĭ kí ndú sĭ ĩ'diní sĭ ru i'dajó ázıla 'bā ndre kí sĭ ũkpō ĩ'didrĭ ázıla ǐjọ́ mgbā rĭ i'dajó ĩ'baní íngoní ru yā rĭ drĭ gá.

Cápítā i'dójó mụdrĭ drĭ ịrĭ kpere kālĭ tōwú gá rĭ nze kí āmaní āwí lícọ́ Ịburaĥímũ drĭ drĭ gá, ngópĭ Ịsákā drĭ gá, Ịsákā ngópĭ Yākó'bō drĭ gá ázıla anzĭ Yākó'bō drĭ mụdrĭ drĭ ịrĭ 'dĭ kí drĭ gá, ambamba la Yũsúfũ 'i. Búkũ 'dĭ i'da āmaní Ádróná ri 'bá ĩ'di āni werená ĩ'diní pĕlẹ́ ndú 'dĭ kí tāmbalé íngoní ru yā rĭ drĭ gá tání 'bá kí andre gāsĭ rĭ 'bā kí tání adru agá 'bá ádroŋa ĩnzō rú rĭ kí Ịnzĭlẹ́pi la kĭ rá tí. Búkũ 'dĭ i'da vā āmaní Ádróná lĕ 'bá ĩ'didrĭ 'bā ũbĭ kí ǐjọ́ ĩ'didrĭ kí vú ázıla 'ba u'á kí gĕrĭ dĭzā fĕlẹ́pi Ádróná ní rĭ kí sĭ.

Búkũ Í'dóná drĭ, Áfũná drĭ, Lévĭ drĭ, Kālāfe drĭ ázıla Ázítáná Amvĭná drĭ be 'bá Yāhúdĭ drĭ kí ándrá kí umve “Búkũ Ázítáná drĭ” jōku “Ázítáná Músā drĭ 'i.”

ǐjọ́ Ádróná 'bā 'bũ kí 'bājó ǔnókú be rĭ

¹ Í'dóná gá Ádróná 'bā 'bũ kí ǔnókú be. ² ǔnókú ándrá Ịsálĭ ázıla áko ázĭ kóru, āngũ nĭ Ịyĭ kĭrĭ rĭ drĭ gá ázıla úrĭndí Ádróná drĭ ri u'álẹ́ Ịyĭ drĭ gá urugá 'dāá. ³ 'Dā 'bā ũngúkú gá Ádróná jọ́, “Dĭzā 'bā adru cí,” ázıla dĭzā i'dá

dó cí. ⁴ Ādrónjá ndre dǐzǎ rǐ'di múké āzǐla awa dó sǐ dǐzǎ kí āngū ìnì rǐ be ndú-ndú. ⁵ Ādrónjá 'da dó sǐ dǐzǎ ní rú “ìtú 'ì” āzǐla 'da dó āngū ìnì rǐ rú “ìní 'ì.” Ìtú kí Ìní be 'dǐ ú'dú ālu rǐ 'ì.

⁶ 'Dǎ 'bǎ ũngúkú gá Ādrónjá jọ, “Āko āzǐ 'bǎ adru cí sǐ ìyí kí drǐdrínǐ cejó ìyí be.” ⁷ Ìjọ 'dǐ sǐ Ādrónjá idé dó āko āzǐ ìyí uru gá ri kí drǐdrínǐ cejó ìyí vǔrú rǐ abe, idé dó ru cécé 'dǐ 'bǎ áni. ⁸ Ādrónjá umve dó āngū uru gá rǐ “'bǔ 'ì.” Ìtú kí Ìní be 'dǐ ú'dú ìrǐ rǐ 'ì.

⁹ 'Dǎ 'bǎ ũngúkú gá Ādrónjá jọ, “Ìyí 'bǔ ìndú gá rǐ 'bǎ tra kí ru āngū ālu gá, āngū ā'í rǐ 'bǎ 'dá dó sǐ.” Wó idé ru rá. ¹⁰ Ādrónjá 'da āngū ā'í rǐ rú vǔ 'ì āzǐla ìyí ru tralépi āngū ālu gá rǐ rú mǐrǐ 'ì. Ādrónjá ndre āko 'dǐ kí múké. ¹¹ 'Dǎ 'bǎ ũngúkú gá Ādrónjá jọ, “Ásé 'bǎ dǔ vǔ drǐ gá, ife ífí kalépi ndú-ndú 'dǐ kǐ trǔ.” Idé ru rá. ¹² Ásé ũví ndú-ndú 'dǐ dǔ kí vǔ drǐ gá 'dǎá ife ũví ndú-ndú ífí kalépi rǐ kí abe. Ādrónjá ndre āko 'dǐ kí múké.

¹³ Ìtú kí Ìní be ú'dú na rǐ 'ì.

¹⁴ 'Dǎ 'bǎ ũngúkú gá Ādrónjá jọ, “Dǐzǎ 'bǎ adru kí 'bǔ gá 'dǎá cí sǐ ìtú kí drǐdrínǐ cejó ìní be, 'bǎ adru kí ícétáná ru cí sǐ áyi, ú'dú āzǐla ílí kí nǐjó. ¹⁵ Lě dǐzǎ 'bǎ adru 'bǔ gá 'dǎá cí sǐ āngū jijó ũnọkú drǐ gá.” Idé ru 'dǎ 'bǎ áni rá. ¹⁶ Ìjọ 'dǐ sǐ Ādrónjá idé dó dǐzǎ āmbógó la kí ìrǐ āmbógó āndānǐ rǐ 'bǎ ji dó sǐ āngū ìtú sǐ āzǐla werená rǐ 'bǎ ji dó sǐ āngū ìní sǐ, 'bǎ adru kí dó úpí ru ìní kí drǐlé gá ìtú be. Ũ'bǎ vǎ lělēgó kí ìndǐ. ¹⁷ Ādrónjá ũtǐ dǐzǎ kí 'bǔ gá 'dǎá āngū jijó vǔ drǐ gá, ¹⁸ adrujó úpí ru ìtú kí drǐ gá ìní be, awa dô sǐ dǐzǎ kí drǐdrínǐ ìní be. Ādrónjá ndre āko 'dǐ kí múké. ¹⁹ Ìtú kí Ìní be 'dǐ ú'dú sǔ rǐ 'ì.

²⁰ 'Dǎ 'bǎ ũngúkú gá Ādrónjá jọ, “Mǐrǐ 'bǎ ga tré āko ídri trǔ 'dǐ kǐ sǐ, āriṅa 'bǎ unga kí vǎ uru gá 'bǔ agá 'dǎá.”

²¹ Ìjọ 'dǐ sǐ Ādrónjá ũ'bǎ dó ānǎkpá āmbogo u'álépi mǐrǐ

agá rĩ kí, ãko pírí ídri trũ acílépi ací ãyí 'bã sĩ gajó tré ũví ã'badrĩ kí sĩ rĩ kí ãriña ũví ndú-ndú 'dĩ kí abe. Ædrónjá ndre ãko 'dĩ kí dó múké. ²² Ædrónjá wi ã'baní sũsũ jọ, “Ítĩ ãzĩla ãmi ãjãlã ãmi wẽwẽ rú mĩrĩ 'bã ga dó sĩ tré ãzĩla ãriña 'bã ãjãlã kí vã ru vũ drĩ gá 'dã.” ²³ Ítũ kí Ìnĩ be, 'dĩ ú'dũ tówú rĩ 'i.

²⁴ 'Dã 'bã ũngúkú gá Ædrónjá jọ, “Vũ 'bã fẽ Ænãkpá pírí ídri trũ rĩ 'bã kpẽ kí sũrũ tĩ ã'badrĩ kí vú sĩ, ãnãkpá lĩcọ gá rĩ kí, ãnãkpá ãgãlépi vũ rũ sĩ rĩ abe, áse agá rĩ kí, ãnãkpá ãmbogo rĩ kí, ãnãkpá nírí rĩ kí abe.” Idé ru 'dã 'bã áni rá. ²⁵ Ædrónjá ũ'bã ãnãkpá áse agá rĩ kí sũrũ tĩ ã'badrĩ kí vú sĩ, lĩcọ gá rĩ kí sũrũ tĩ ã'badrĩ kí vú sĩ, ãnãkpá ãgãlépi vũ rũ sĩ rĩ kí ũví ã'badrĩ kí vú sĩ. Ædrónjá ndre ãko 'dĩ kí dó múké.

²⁶ 'Dã 'bã ũngúkú gá Ædrónjá jọ, “Lẽ ãma idé 'bá gbíyã ãmadrĩ sĩ, 'ba ají ru ãma abe, 'bã adru kí úpi ru ã'bi mĩrĩ agá rĩ kí drĩlé gá, ãriña 'bũ gá rĩ kí trũ, ãnãkpá lĩcọ gá rĩ kí trũ, ãko pírí ũ'bãlé ũnókũ drĩ gá rĩ kí trũ ãzĩla ãnãkpá ãgãlépi vũ rũ sĩ rĩ kí abe pírí.” ²⁷ Ædrónjá 'bã dó 'bá gbíyã ã'didrĩ sĩ, gbíyã ã'didrĩ sĩ 'bã dó ágóbí kí ũkú be. ²⁸ 'Dã 'bã ũngúkú gá Ædrónjá wi dó sũsũ ã'banĩ, jọ, “Ítĩ ãzĩla ãkpẽ wẽwẽ rú, ãga tré ũnókũ drĩ gá 'dã. ãmi adru úpi ru ã'bi mĩrĩ agá rĩ kí drĩ gá, ãriña 'bũ gá rĩ kí trũ ãzĩla ãko pírí ídri trũ acílépi ũnókũ drĩ gá 'dã rĩ kí trũ.” ²⁹ 'Dã 'bã ũngúkú gá Ædrónjá jọ, “Índre áfẽ ãminí ũri ãko pírí ãni ífĩ kalépi ũnókũ drĩ gá 'dã rĩ kí ife pírí ífĩ kalépi 'dĩ kí abe kí adru ãminí ãkónã rú. ³⁰ Áfẽ vã áse ãrĩ ru ãnãkpá pírí 'banĩ, ãriña 'bũ gá rĩ kí trũ ãzĩla ãko acílépi ídri trũ ũnókũ drĩ gá rĩ 'banĩ ãkónã rú.” Idé dó ru 'dã 'bã áni.

³¹ Ædrónjá ndre dó ãko pírí ã'di 'bã idélé rĩ kí ũniyam-bamba rú. Ítũ kí Ìnĩ be, 'dĩ ú'dũ ázĩyã rĩ 'i.

2

Ādrónjá aví ú'dú ázîrî rî sî

¹ Íjô 'dî sî Ādrónjá de dó 'bũ kí ũ'bã agá ũnókú be āzîla āko pírí ala gá rî kí abe rá. ² Ādrónjá aví dó ú'dú ázîrî rî sî āzî í'di 'bã ngalé vâ delé 'bo rî kí ũngúkú gá.

³ Íjô 'dî sî Ādrónjá wi dó sũsú ú'dú ázîrî rî drî gá āzîla 'bã dó sî í'di ālá ru ā'dusíku ú'dú ázîrî 'dã ándrá ú'dú Ādrónjá 'bã sî avíjô āzî pírí í'di 'bã ngalé sî āko kí ũ'bájô rî 'bã vúlé gá rî 'i.

Ādãmũ 'bã kí adrujô İvã be ámvú Ídēnî gá rî

⁴ 'Dî āwí Úpí Ādrónjá 'bã 'bũ kí 'bájô ũnókú be rî. Úpí Ādrónjá la dó mu ũnókú 'bálé 'bũ be 'bo, ⁵ āko āzî dulépi írí ru la ũnókú drî gá 'dáyũ āzîla ũri āzî angálépi rá la 'dáyũ ā'dusíku Úpí Ādrónjá 'bã drî fējô la uzogó 'bã 'dijô ku rî sî āzîla 'bã ámvú sölépi la 'bã adrujô yũ rî sî, ⁶ wó İyí ri agbélé vŭrŭlé āzîla İmvŭ dó sî ũnókú drî pírí. ⁷ Úpí Ādrónjá idé 'bã ũdrí ũnókú gá rî sî, vu āvēvî sî adrujô ídri rî ũmvu la gâsî. 'Bá acá dó sî āko ídri trũ la rú.

⁸ 'Dã 'bã ũngúkú gá Úpí Ādrónjá idé ámvú İtũ 'bã āfũ agâlé ru 'dî Ídēnî gá, āzîla 'bã dó sî 'bã í'di 'bã idéle rî ala gá. ⁹ Úpí Ādrónjá fē ife ũví ndú-ndú ũniyambamba rî 'baní zolé ámvú agá 'dãā āzîla fē í'baní ífí ũniyambamba nalé nãnã rî kí kalé. Ámvũ 'bã ágágá 'dãā ife ídri fēlépi rî āzîla ife İjô múké rî kí nĭjô İjô ũnzí be cé rî cí.

¹⁰ İyí dilépi ámvú Ídēnî İmvŭlépi rî awa ru sũ. ¹¹ İyí drîdrî rî 'bã rú Písônî 'i; dî āngũ umvelé Hãvîlã rî agâ sî pírí, 'dî āngũ sî gólũdî İşújô rî 'i. ¹² Gólũdî āngũ 'dã agá rî ālá ru usa ru ku, ādu ājî ngŭlépi vîrî rî āzîla írá ājĕ rú úníkîsî rú rî kí vâ 'dãā cí. ¹³ İyí İrî rî 'bã rú Gíhõnî 'i. Dî āngũ Kúsî drî agâ sî pírí. ¹⁴ İyí na rî 'bã rú Tĭğîrîsî 'i; dî

Āsúrĩyā 'bā wókō ĩtú 'bā āfũ agálé ru rĩ gāsĩ. ĩyĩ sũ rĩ 'bā rú Ũfūrátĩ 'i.

¹⁵ 'Dā 'bā ũngúkú gá ÚPÍ Ādrónjá 'bā 'bá ámvú Ídēnĩ agá sī āzĩ la ngajó vā sī tā la mbajó. ¹⁶ ÚPÍ Ādrónjá azi ĩ'dinĩ, “Mí icó ife ífĩ ámvú agá 'dā rĩ kí nalé pírĩ rá, ¹⁷ wó lē ina ife ífĩ ĩjó múké rĩ kí nĩjó ĩjó ũnzĩ rĩ be rĩ ku. Ídrĩ na la rá, mi drā rá āndá-āndá ru.”

¹⁸ 'Dā 'bā ũngúkú gá ÚPÍ Ādrónjá jọ, “Ágóbĩ ní adrujọ á'dũsĩ rĩ adru múké ku, ma ĩ'dinĩ 'bá ĩ'di āzā kolépi icólépi ĩ'di sī rá rĩ 'bā rá.” ¹⁹ ĩjó 'dĩ sī ÚPÍ Ādrónjá ũ'bā ānākpá āzĩla āriŋa kí pírĩ ũnókú sī, ají kí i'dalé Ádāmũ ní sī kí rú 'dajó. Rú pírĩ ĩ'di 'bā 'dalé āko ālu-ālu idri trũ rĩ 'banĩ rĩ ace dó ĩ'banĩ rú ru nĩ. ²⁰ Ádāmũ 'da dó ānākpá lícó agá rĩ kí rú, ānākpá ásé agá rĩ kí abe āzĩla āriŋa kī trũ, wó tí ịsụ 'bá ĩ'di āzā kolépi icólépi ĩ'di sī rá la ku. ²¹ ĩjó 'dĩ sī, ÚPÍ Ādrónjá fē dó Ádāmũ 'be ụ'dụ káyĩ rá. Anzé dó sī ĩ'di 'bā lúmā ālu āzĩla ụpĩ dó āngũ la 'dā ĩzánáká sī cí. ²² 'Dā 'bā ũngúkú gá ÚPÍ Ādrónjá idé dó ũkú lúmā ĩ'di 'bā anzélé ágóbĩ rú rĩ sī, āzĩla ají dó ĩ'di ágóbĩ rú 'dólé. ²³ Ádāmũ jọ dó, “'dĩ ĩfākā mádrĩ 'bā āzĩ āzĩla ĩzá mádrĩ 'bā āzĩ, ála dó sī ĩ'di umve ũkú 'i 'bání ĩ'di anzéjọ ágóbĩ ụrụ 'bá gá rĩ sī.” ²⁴ ĩjó 'dĩ bā sī 'bá 'bā sī átépĩ kí a'bejọ āndrē be, sī ru icíjọ ũkú ĩ'didrĩ be āzĩla kí dó sī acá ụrụ 'bá ālu rú 'dĩ. ²⁵ Ágóbĩ kí ándrá ũkú be ĩrĩtrá pílílí ru wó kí ándrá drĩnzā kóru.

3

'Bá kí Ādrónjá tị gājó rĩ

¹ ĩnĩ ĩ'di ándrá ānākpá úlétánjá ambamba la ndē ānākpá ÚPÍ Ādrónjá 'bā ũ'bālé ásé agá rĩ kí pírĩ rá. ĩnĩ zị ũkú 'i, “Ādrónjá jọ āndá-āndá ru, ‘Ina ife ífĩ ámvú agá 'dĩ 'bā āzĩ kí ku yā?” ² ũkú umvi ĩnĩ ní, “Āma icó ife ífĩ ámvú agá

'dĩ kí nalé pírí rá. ³ Wó ãdróná jọ lě ãna jō ife ámvú agá ágágá rĩ 'bā ífí ku, ãma aló jō vā ʊrʊ' bá la ku, ãdrĩ na la rá, ãma ũdrā rá.”

⁴ Ịnị jọ, “Ìmi ũdrā ku fō. ⁵ ã'dusĩku ãdróná nĩ rá ìdrĩ na la rá ìmi mífí la ru nzĩ rá ãzĩla ìmi adru cécé ãdróná àni sī ịjọ ũnzĩ rĩ kí nĩjọ ịjọ múké rĩ abe cé.”

⁶ Ūkù la mu ndrelé la ife ífí ùniyambamba rú ãzĩla múké najó la ãzĩla ì'di 'bā lějọ acájó ùndũwā rú rĩ sī, àtĩ ífí la nalé rá ãzĩla fě vā ágô ní nalé ìndĩ. ⁷ 'Dā 'bā ùngúkú gá mífí la nzĩ kí dó ru rá ãzĩla ịsú kí dó ru pílílí ru. Uce kí dó úlúgó bí sī ru ʊrʊ' bá atrijó cí.

⁸ Ịtọlọná sī Ágóbị are kí ũkù be Úpí ãdróná 'bā ací agá ámvú agá, ũzĩ kí dó ru ámvú agá 'dāá ife agá. ⁹ Wó Úpí ãdróná umve ágóbị 'i, “Mi íngölé yā?” ¹⁰ Ágóbị umvi, “Má are ú'dúkó míní sī acíjọ ámvú agá 'dāá rĩ rá, má acá dó sī ũrĩ sī mání adrujọ pílílí ru rĩ sī, ịjọ 'dĩ sī, ázĩ dó sī ma cí.” ¹¹ ãdróná zị ì'di, “ã'di jọ míní mi pílílí ru rĩ gá nĩ yā? Ìna ife ífí mání jọlé úna ì'di ku rĩ rá yā?” ¹² Ágóbị jọ, “Ūkú míní fělé mání rĩ fě mání ife 'bā ífí 'i ána dó ì'di rá.” ¹³ Úpí ãdróná zị dó ũkù 'i, “Ịjọ míní idélé ìni rĩ ã'du yā?” Ūkú umvi, “Mání jō najó la ìnĩ ulé ma nĩ.” ¹⁴ Úpí ãdróná jọ ìnĩ ní, “Míní ịjọ 'dĩ idéjọ ìni rĩ sī áwātáná mídrị ndě ãnākpá lícó gá rĩ 'badrị ásé agá rĩ abe rĩ pírí rá. Mi ìmi use kũbũdrĩ sī ãzĩla mi pũtrú mvũ ídri mídrị agá pírí. ¹⁵ Ma mũkěřě 'bā ìmi drĩdrínĩ gá ũkù be, ũri mídrị kí drĩdrínĩ gá ũri ũkú drị kí abe, ũri ũkú drị la rú ìmi drĩkā gbā ãzĩla ũri mídrị la rú ì'di ìníná ga rá.”

¹⁶ ãdróná jọ ũkù ní, “Ma ãzá mídrị ìjālā drị gá míní adru agá 'a trũ ãzĩla míní ngótí tĩ agá, ịjọ míní lělé rĩ 'bā ũkpó la adru ágóbị drị, ì'di dó sī adru úpí ru ìmi drĩlẹ gá.”

¹⁷ ãdróná jọ Ádāmũ ní, “Míní ũkú mídrị tị arejọ rĩ sī ãzĩla míní ife mání ándrá jọlé ìna jō ífí la ku rĩ najó rá rĩ sī,

áwã ũnókũ ími íjọ sī rá, mi āzĩ nga ũkpõ sī sī ākónã ìsùjọ ù'dù míni adrujọ ídri rú rĩ kí agá pírí. ¹⁸ Ọ́cìkì la dù míni ávúkí trũ āzĩla mi dó ùri āfùlẹpi ámvù agá rĩ na áyù. ¹⁹ Mi íná na Ọ́rì āfùlẹpi ími mẹlẹtì gá rĩ sī kpere míni fi agá 'bù gá. Ími idéjọ ùdrí sī rĩ sī, mi ùdrí āzĩla mi vā gõ vúlẹ ùdrí gâlẹ.”

²⁰ Ádāmũ 'da ũkú ì'didrì rù Ìvã 'i ì'di 'bã adrujọ 'bá pírí ídri trũ rĩ 'bã andre rĩ sī. ²¹ Ọ́pí Ádrónjá idé íniríkó bõngó ru sī Ádāmũ kí ọ́sùjọ ũkũ Ìvã be. ²² Ọ́pí Ádrónjá jọ, “Bá acá kí dó āma áni, íjọ múké rĩ kí nǎjọ íjọ ùnzí rĩ be 'bo, lẹ ù'dì'da 'ba aló kí dó ife ídri drì drì sī ku āzĩla 'bã na kí ì'di ku, kí sī mụ u'alé ídri rú jã 'dã ku rá.” ²³ Íjọ 'dì sī, Ọ́pí Ádrónjá dro ì'di ámvù Ídēnì agá rĩ sī āmvé. Fẹ́ dó ì'diní vũ ándrá ì'di idéjọ ala gá rĩ sölé. ²⁴ Ì'di mụ Ádāmũ drolé 'bo, ámvù Ídēnì 'bã wókó ìtù 'bã agá agâlẹ ru rĩ gá, ù'bã kẹrùbì āngũ andre tẹlẹpi rĩ kí ménénjá ðìlẹpi áci ru bẹkũbẹkũ la trũ sī ife ídri drì andre tẹjọ.

4

Íjọ Kãyínì 'badrì Hãbílì be rĩ

¹ Dã 'bã ùngúkú gá Ádāmũ icí kí ru ũkũ Ìvã be, ũkũ ìsù dó sī 'a, tì dó sī Kãyínì 'i, jọ, “Átì dó 'bá 'bo, Ọ́pí 'bã āma āzã kojọ rĩ sī.” ² Dã 'bã ùngúkú gá tì vā Hãbílì 'i, ì'di 'bá kãbílõ ucelẹpi rĩ 'i, Kãyínì ì'di 'bá ámvù sölẹpi rĩ 'i.

³ Ọ́'dù ǎlu Kãyínì ají ùri āzì kalẹpi ì'didrì ámvù agá rĩ kí 'bã āzì Ọ́pí ní āwã'difô rú, ⁴ Hãbílì ají ìzá úsã trũ kãbílõ ì'didrì tìlẹ drìdrì rĩ kí agá rĩ 'bã āzì fělé ídétánjá ru Ọ́pí nì, Ọ́pí ǎ'ì ì'di ídétánjá ì'didrì kí abe rá.

⁵ Wó Ádrónjá gã Kãyínì kí āwã'difô ì'didrì be úmgbé. Kãyínì ásì acá dó sī āzã-āzã āzĩla mífì la nì dó sī ádrìpì ní kpákpá. ⁶ Dã 'bã ùngúkú gá Ọ́pí zì Kãyínì 'i, “Ími mífì

nì kpákpá íni ã'du sī yā? ⁷ Ídrī íjọ́ múké rī idé má icó ími ã'ílé ku yā? Wó ídri íjọ́ múké rī idé ku, íjọ́ ùnzí la uvá ími agá 'dī, lě́ ími izalé rá wó lě́ mí arú í'di drī sī adrujọ́ í'diní úpí ru.”

⁸ Kāyíní jọ́ ádrípí Hābílí ní, “Āmụ 'bání acì trū ámvú agâlé.” Í'bā kí adru agá ámvú agâlé 'dī gá 'dā, Kāyíní zō ádrípí drī gá āzila 'dì dó sī í'di rá. ⁹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Úpí zì Kāyíní 'i, “Mí ádrípí Hābílí dó íngólé yā?” Kāyíní umvi í'diní, “Ání ku, wó ma 'bā mā ádrípí tāmbalépi rī 'i yā?”

¹⁰ Úpí jọ́, “Mí idé íjọ́ ùnzíkānā íni 'dī ã'du íjọ́ sī? Mí ádrípí 'bā ārí la ími tō áma bílẹ́ gá angájọ́ vŭrŭlẹ́ 'dā. ¹¹ Mí dó ú'dí'da 'bā wālé rá āzila drolé āngŭ drī gá 'dā rá íjọ́ vŭ 'bā tì afujọ́ mgbọ́ mī ádrípí 'bā ārí mvujọ́ ími drī gá rī sī la. ¹² Ídrī ámvú sō, icó dó míní ākónā kalé ku, mī dó adru lícọ́ kóru 'bā acílẹ́pi ngara ũnọ́kú drī gá 'dā la rú.” ¹³ Kāyíní jọ́ Úpí ní, “Drīrima míní fě́lé mání 'dī ambamba ndě́ dó ma 'dụ́ agá rá. ¹⁴ Āndrŭ ídro dó ma āngŭ drī gá 'dā rá, má icó dó ími mḗlẹ́tì ndrelé ídì ku, ma dó mụ́ adrulé 'bā lícọ́ kóru acílẹ́pi ngara ávɪ̀nà kóru ũnọ́kú drī gá 'dā la, 'bá cí áma ìşúlẹ́pi rī la dó áma 'dì rá.”

¹⁵ Úpí jọ́ í'diní, “Adu íni ku! 'Bá āzì drī Kāyíní ími 'dì rá ma ārígó la ũfě́ pālẹ́ ázîrī.” Ādrónjá 'bā ícétánjá Kāyíní ụ́rụ́ 'bá gá 'bá āzì drī sī í'di ìşú́ rá 'bā 'dì rŭ́ sī í'di ku. ¹⁶ Íjọ́ 'dī sī, Kāyíní ídā dó ru Úpí mḗlẹ́tì gá 'dāá rá, mụ́ dó sī u'álé āngŭ Nọ́dì gá 'dī Ídēnī 'bā wókṓ ìtŭ́ 'bā āfŭ́ agâlé ru.

¹⁷ Kāyíní ícì kí ru ũkŭ be, ũkŭ ìşú́ 'a tì dó sī ngótì ágóbì āzila 'da dó rŭ́ la Ínōkā 'i. Sì dó sī tawŭnī āzì āzila 'da dó sī rŭ́ la Ínōkā ngọ́pí 'bā rŭ́ sī. ¹⁸ Útì Írādì Ínōkā ní, Írādì tì Mēhŭ́yáyělì 'i, Mēhŭ́yáyělì 'bā ngọ́pì Mētŭ́sāyělì 'i, Mētŭ́sāyělì tì Lāmékí 'i.

¹⁹ Lāmékī ĩgbā ũkú kí ĩrĩ. Kāyú rĩ 'bā rú Ádā 'i āzĩ rĩ 'bā rú Zílā 'i. ²⁰ Ádā tị ngótị ágòbị, rú la Yābálĩ 'i, ĩ'di 'bá ānākpá ucélépi hémā agá rĩ 'bā áyípi drĩdrĩ rĩ 'i. ²¹ Yābálĩ 'bā ádrípị rú Yūbálĩ 'i ĩ'di 'bá drĩdrĩ i'dólépi úngó ngolépi jaligó sī āzĩla ũ'dí sī rĩ kí 'bā Áyípi. ²² Zílā tị Tūbálĩ Kāyínĩ 'i Lāmékī nī. ĩ'di á'bí 'bá ālígó ru úká ðilépi āko píri sí cilépi idélé aya ũkpó bŭrônzĩ rú la sī rĩ 'badrĩ 'i. Tūbálĩ Kāyínĩ 'bā ámvópị Námā 'i.

²³ Lāmékī jọ ũkúka Ádā 'baní Zílā be, “Īmi are áma ú'dúkó mâ ũkúka, á'dị 'bá ĩ'di 'bā áma ĩpēñájó rĩ sī. ²⁴ Údrĩ Kāyínĩ 'bā āvū ārí ũfē pālē ázĩrĩ, Lāmékī drĩ ála ũfē la pālē kálí ázĩrĩ drĩ la ázĩrĩ.”

²⁵ Ádāmū icí kí vā ru ũkū be, tị kí ngótị ágòbị āzĩla 'da kí rú la Sětĩ 'i. Ífí la Ādróná fē mání ngótị Hābílĩ ándrá Kāyínĩ 'bā 'dílē rá rĩ 'bā kējí gá 'bo. ²⁶ Sětĩ tị ngótị ágòbị āzĩla 'da rú la Ínōsĩ 'i. Í'dójó ú'dú 'dā sī 'bá i'dó kí Úpí rulē rŭ rŭ.

5

Áwí Ádāmū drĩ

¹ Dī āwí silé Ádāmū drĩ gá anzi ĩ'didrĩ mŭlé tìlè drĩlè gálè rĩ kí abe rĩ drĩ 'i. Ādróná la mŭ 'bá 'bālè 'bo, 'bā ĩ'di gbíyā ĩ'didrĩ sī. ² Bā ágòbị kí ũkú be, wi sŭsŭ ĩ'banĩ āzĩla umve dó kí “'Bá.”

³ Ádāmū ílĩ la mŭ calé 130 'bo, tị ngótị ágòbị gbíyā ĩ'didrĩ sī 'da rú la Sětĩ 'i. ⁴ Ádāmū la dó mŭ Sětĩ tilé 'bo, u'á dó ílĩ 800 āzĩla tị dó sī anzi āgòbị āzĩ kí izonzi kí abe. ⁵ Ádāmū u'á āngŭ drĩ gá 'dā ídri rú píri rĩ gá ílĩ 930, āzĩla drā dó rá.

⁶ Sětĩ ílĩ la mŭ calé 105 'bo, tị dó Ínōsĩ 'i. ⁷ Sětĩ la dó mŭ Ínōsĩ tìlè 'bo, u'á dó ílĩ 807 āzĩla tị dó sī anzi āgòbị āzĩ

kí izonzi kí abe. ⁸ Sétĩ u'á ãngũ drĩ gá ídri rú ílí 912 ãzĩla drã dó rá.

⁹ Ínõsĩ ílí la mụ calé kǎlĩ úrômĩ 'bo, tị dó Kénānĩ 'i. ¹⁰ Ínõsĩ la dó mụ Kénānĩ tìlè 'bo, u'á dó ílí 815 ãzĩla tị dó sĩ anzị ãgọbị ãzĩ kí izonzi kí abe. ¹¹ Ínõsĩ u'á ãngũ drĩ gá ídri rú ílí 905 ãzĩla drã dó rá.

¹² Kénānĩ ílí la mụ calé kǎlĩ ázĩrĩ 'bo, tị dó Māhālālélĩ 'i. ¹³ Kénānĩ la dó mụ Māhālālélĩ tìlè 'bo, u'á dó ílí 840 ãzĩla tị dó sĩ anzị ãgọbị ãzĩ kí izonzi kí abe. ¹⁴ Kénānĩ u'á ãngũ drĩ gá ídri rú ílí 910 ãzĩla drã dó rá.

¹⁵ Māhālālélĩ ílí la mụ calé kǎlĩ ázĩyá drĩ tōwú 'bo, tị dó Yārédĩ 'i. ¹⁶ Māhālālélĩ la dó mụ Yārédĩ tìlè 'bo, u'á dó ílí 830 ãzĩla tị dó sĩ anzị ãgọbị ãzĩ kí izonzi kí abe. ¹⁷ Māhālālélĩ u'á dó ãngũ drĩ gá ídri rú ílí 895 ãzĩla drã dó rá.

¹⁸ Yārédĩ ílí la mụ calé 162 'bo, tị dó Ínōkā 'i. ¹⁹ Yārédĩ la dó mụ Ínōkā tìlè 'bo, u'á dó ílí 800 ãzĩla tị dó sĩ anzị ãgọbị ãzĩ kí izonzi kí abe. ²⁰ Yārédĩ u'á dó ãngũ drĩ gá ídri rú ílí 962 ãzĩla drã dó rá.

²¹ Ínōkā la dó mụ calé ílí trũ kǎlĩ ázĩyá drĩ tōwú 'bo, tị dó Mētūsélā 'i. ²² Mētūsélā átépị Ínōkā ri tị icílè Ādrónjá be ārútánjá sĩ ílí 300, tị dó sĩ anzị ãgọbị ãzĩ kí izonzi kí abe. ²³ Ínōkā u'á ílí trũ 365. ²⁴ Ínōkā ri tị icílè Ādrónjá be ãzĩla Ādrónjá 'dụ dó sĩ 'i'di 'bũ gǎlè ídri rú, ǐjọ 'dĩ sĩ ãvĩ dó rá.

²⁵ Mētūsélā ílí la mụ calé 187 'bo, tị dó Lāmékĩ 'i. ²⁶ Mētūsélā la dó mụ Lāmékĩ tìlè 'bo, u'á dó ílí 782 ãzĩla tị dó sĩ anzị ãgọbị ãzĩ kí izonzi kí abe. ²⁷ Mētūsélā u'á dó ãngũ drĩ gá ídri rú ílí 969 ãzĩla drã dó rá.

²⁸ Lāmékĩ la dó mụ calé ílí trũ 182 'bo, tị dó ngótĩ ágóbị. ²⁹ 'Da rú la Núwā* 'i ífí la 'i'di rú āma ásĩ ũñmĩ ãzĩ ngalé ũkpó sĩ ũnókú Úpí 'bā wǎlè rá 'dĩ drĩ gá 'dā. ³⁰ Lāmékĩ

* 5:29 Núwā 'bā ífí "ásĩ ũñmĩná 'i."

u'á ídri rú ílí 595 í'di 'bā Núwā tǐjǒ 'bo rĩ 'bā vúlé gá āzǐla tǐ dó anǐ āgǒbǐ āzǐ kí izonzi kí abe. ³¹ Lāmékǐ u'á ídri rú ílí 777 āzǐla drā dó rá.

³² Núwā 'bā ílí la dó mu calé 500 'bo, tǐ dó anǐ āgǒbǐ kí na Sēmǐ 'i, Hámū 'i āzǐla Yáfētǐ 'i.

6

Iǐjǒ ũnzǐ 'bá 'badrǐ

¹ 'Bá kí dó mu kpǐlé āngū drǐ gá 'dā wēwē rú 'bo, tǐ kí dó izonzi kǐ. ² Anǐ Ādrónǎ drǐ ndre kí izonzi 'bá drǐ kí ũniyambamba rú ụ'dụ kí dó kí í'baní ũkú ru. ³ 'Dā 'bā ũngúkú gá Úpǐ jǒ, “Úrǐndí mádrǐ ícǒ u'álé 'bá kí abe jā 'dā ku, í'bā kí adrujǒ 'bá ụrụ 'bá ārǐ trū rĩ kí rĩ sǐ. I'dójǒ ú'dǐ'da kpere drǐlǐ gǎlé, ícǒ kí u'álé ílí 120 drǐlǐ gá ku.” ⁴ 'Bá Néfǐlǐmū rú rĩ kí ándrá ụ'dụ 'dā sǐ ũnǒkú drǐ gá 'dā cí, āzǐla 'dā 'bā ũngúkú gá anǐ Ādrónǎ drǐ ụ'dụ kí izonzi 'bá 'badrǐ kí sǐ anǐ ụtǐjǒ. 'Bá 'dā kí ándrá 'bá ũkpó ru rú kǐlǐpǐ kǐkǐ āzǐla kǐjǐjǐ la kǐ.

⁵ Úpǐ ndre 'bá acá kí dó ũnǒkú drǐ gá 'dā 'bá ũnzǐ la rú āzǐla ũrātánǎ í'badrǐ kí ásǐ gá rĩ kí vā sáwā pírǐ sǐ ũnzǐ-ũnzǐ. ⁶ Úpǐ ásǐ nū dó rá āzǐla jǒ, “'Bá rĩ á'bā ájǐ mání 'bá kí ũnǒkú drǐ gá 'dā ku yā áni!” Ūcǒgǒ fǐ dó ásǐ la gá. ⁷ Iǐjǒ 'dǐ sǐ Úpǐ jǒ, “Ma āko mání ũ'bǎlé 'bá, ānǎkpá, āriṅa āzǐla ānǎkpá āgǎlǐpǐ vū rǐ sǐ rĩ kí ǐlǐkǐ pírǐ ũnǒkú drǐ gá 'dā rá, ā'dusǐku ma cǎndí sǐ mání kí ũ'bǎjǒ rĩ sǐ.” ⁸ Wó Úpǐ u'á 'bāngá lú āyǐkǒ sǐ la Núwā 'bā ǐjǒ sǐ.

Áwí Núwā drǐ

⁹ 'Dǐ áwí Núwā drǐ 'i. Núwā ándrá 'bá mgbā la, 'bā ándrá ásǐ ǐjǒ Ādrónǎ drǐ 'bā drǐ gá āzǐla rĩ ǐjǒ Ādrónǎ drǐ kí vú ũbǐlé rá. ¹⁰ Núwā 'bā anǐ kí ándrá na: Sēmǐ 'i, Hámū 'i āzǐla Yáfētǐ 'i. ¹¹ 'Bá ũnǒkú gá rĩ iza kí ándrá ru Ādrónǎ

mé'lé'ti gá ũnzíríkānā rú āzila ga kí dó tré ālí sī. ¹² Ādrónjá ndre 'bá ru izalépi ũnókú drī gá 'dā 'dī kí ũmbā rú āzila gbíyā ī'bā kí sī 'bá kí ũnzājó rī wókō pírí agá.

¹³ Ādrónjá jọ Núwā ní, “Má umbé áma ásí 'bo, ma 'bá ũnókú drī gá 'dī kí īlīkī pírí, ũnókú 'bā gajó tré ālí āzila ununujá ī'badrī sī rī sī, ma ũnókú īlīkī 'bá ɔrɔ 'bá ārí trū rī abe rá, ú'dú ī'badrī āsījó rī acá dó 'bo. ¹⁴ Íjọ 'dī sī, mí idé í'bó āmbógó la bāwū múké ĩyí 'bā fíjọ ala gá ku la sī, mí ɔlɪ ala ndú-ndú, mí ībī ɔrɔ 'bá la 'a la trū ísékísé sī. ¹⁵ Mí idé í'bó 'dī áni, āzo la 'bā adru mítā 133, mgbọ la 'bā adru mítā kālí ĩrī drī ĩrī, āzo la lótré gālé rī 'bā adru mítā mɔdrī drī na. ¹⁶ Ísì āngū mgbọ āni rú nūsū mítā la lótré drī gá 'dā dīzā ní sī āngū jijó í'bó agâlé, mí idé ī'di gōrófā na, īlū kējí la búlú la gá 'dāá. ¹⁷ Índre ma āni rú mɔ uzogó āngū nzelépi ĩndú trū rī fēlé 'dīlé gajó mīlī-mīlī āko ídri trū rī kí īlīkījọ ũnókú drī gá 'dā pírí. ¹⁸ Wó ma mɔ tì ícīma ícílé mí be, ĩmi fi í'bó agâlé ũkú mídrī be, anzi mídrī kí trū āzila ũkúka ī'badrī kí abe. ¹⁹ Mí a'dú ānākpá ũví pírí ĩrī-ĩrī ágó rī kí āronī rī kí abe í'bó āmbógó 'dī agá 'dōlé sī kí tā mbajó ídri rú ĩyí āmbógó āngū nzelépi ĩndú trū 'dī sī. ²⁰ Ārija ũví ndú-ndú 'dī kí pírí ĩrī-ĩrī ágó rī kí āronī rī be, āzila ānākpá ũví ndú-ndú 'dī kí pírí āmbogo āzila nírí rī kí trū 'dī 'bā áni, kí amú mí rú 'dōlé sī adrujọ ídri. ²¹ Lē í'dú ākónā ũví ndú-ndú rī kí míní 'bá mí drīko gá rī kí abe āzila í'dú vā ānākpá pírí 'banī ĩndī.” ²² Núwā idé dó íjọ kí cécé Ādrónjá 'bā azilé ī'diní rī áni.

7

Īyí ũnókú drī akulépi rī

¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Úpí jọ Núwā ní, “Ífi í'bó āmbógó rī agâlé 'bá mí drīko gá rī kí abe, ā'dusiku má ĩsú mi 'bá mgbā la 'bá áyí ú'dī'da 'dī agá rī kí drīdrínī gá. ² Í'dú ānākpá ũví

ndú ndú ágó āzila ārónī ālá nalé nānā rī kí ázîrî-ázîrî. Í'du vā ānākpá ūví ndú ndú ágó āzila ārónī ālá kóru rī kí ĩrî-ĩrî, ³ āzila āriṅa ūví ndú-ndú ágó āzila ārónī rī kí ázîrî-ázîrî sī kí tām̄bajó ídri rú ũnókú drî gá 'dā sī amújó kí ūri ĩdrîjó. ⁴ Ace ú'dú ázîrî mání sī uzogó fějó 'dijó ú'dú kālí sū íní kí ĩtú be, ma sī āko ũnókú drî gá 'dā ídri trū mání ũ'bálé rī kí ĩlîkî pírí.” ⁵ ĩjó 'dī sī Núwā idé ĩjó Úpí 'bā jolé í'diní rī kí pírí.

⁶ Sāwā uzogó 'bā 'dijó 'dā sī Núwā 'bā ílí dó 'dī sī 600. ⁷ Núwā fi kí dó í'bó agá ũkū be, anzī kí abe, āzila anzī 'bā ũkúka kí abe sī ru pajó uzogó āmbógó rī sī. ⁸ Ānākpá āzila āriṅa ālá rī kí ālá ru ku rī kí abe amú kí dó í'di rú í'bó agá 'dólé ĩrî-ĩrî ágó rī kí ārónī rī be, ānākpá āgālēpi vū rú sī rī kí abe pírí. ⁹ Afí kí dó Núwā rú í'bó agá 'dólé ágó rī kí ārónī rī abe Ādróná 'bā jolé rī áni. ¹⁰ Ú'dú ázîrî 'bā ũngúkú gá uzogó í'dó dó 'dīlé ũnókú drî gá.

¹¹ Núwā 'bā ílí la dó mū calé 600 'bo, ĩmbá ú'dú mūdri drî ázîrî ĩmbá ĩrî drî sī ĩyí ākpĕ dó vū ĩndú gālé āzila únzī dó dĕrīsā uzogó drí 'bū gālé rī kí tī mgbo. ¹² ĩjó 'dī sī, uzogó 'dī dó sī ú'dú kālí sū āzila íní kālí sū.

¹³ Ú'dú ālu uzogó 'bā í'dójó 'dijó 'dā 'bā vúná sī, Núwā fi kí dó í'bó 'dā agālé ũkū be āzila ngópika na Sēmī, Hámū, āzila Yáfĕti í āzila ngópika 'bā ũkúka kí abe. ¹⁴ Āko filēpi ĩ'ba abe ĩndī rī kí ānākpá ūví ndú-ndú tām̄balé lícó gá āzila ásé agá rī kī, āko ru uselēpi kūbūdrî sī vū rú sī rī kí ūví ĩ'badrî sī āzila āriṅa pírí ūví ndú-ndú 'dī kí āko pírí úpúpí trū 'dī kí abe. ¹⁵ Āko ágó āzila ārónī ídri trū 'dī fi kí dó í'bó agālé Núwā trū. ¹⁶ Ānākpá pírí ídri trū ūví ndú-ndú ágó rī kí ārónī rī abe fi kí dó í'bó agālé cécé Ādróná 'bā āzítaná la fějó Núwā ní rī áni. 'Dā 'bā ũngúkú gá Úpí ũpĭ dó í'bô tī cí.

Ádrónjá ìlìkĩ dó ãko kí ìyí sī

¹⁷ Uzogó 'dì ú'dú kálí sù pá tunâ kóru, ìyí tì dó àzila iti dó ùnókú drĩ rá inga dó í'bô 'i, í'bô atú dó ìyí drĩ gá. ¹⁸ Ìyí 'bā tū agá urugá urugá 'dĩ gá 'dā í'bô atú dó ìyí drĩ gá. ¹⁹ Uzogó 'bā àmbōgō sī ìyí iti 'bé àmbogo àzombílikoko rī kí drĩ mīlī-mīlī. ²⁰ Iti 'bé kí drĩ kpere í'bā kí 'de agá mgbi mítā ázĩrĩ. ²¹ Àko pírí ídri trū àngū drĩ gá 'dā rī ūdrā kí dó pírí rá; ànākpá kí, àriṇa kí, àzila 'bá kí abe ìmvú kí dó sī ìyí sī rá. ²² Àko pírí u'álépi ídri àngū à'í drĩ gá ūlī sī rī ìlìkĩ kí pírí. ²³ Úpí ìlìkĩ dó ãko ùnókú drĩ gá rī kí pírí; 'bá kí, ànākpá kí, ànākpá àgālépi vū rŭ sī àzila àriṇa kí abe pírí. Núwā pa kí lú ru 'bā àzila ànākpá í'di abe í'bó agá rī kí trū nī á'dùsī.

²⁴ Ìyí tīlèpi 'dā u'á ú'dú 150.

8

Ìyí 'bá kí ìlìkĩlépi rī 'bā nzujó rī

¹ Ádrónjá ūrā dó ìjó Núwā drĩ gá àzila ànākpá ásé agá àzila lícó agá u'álépi í'di be í'bó àmbógó rī agá rī kí drĩ gá, àpè dô sī àlúkúkú tì ìyí àmbógó tīlèpi rī ní sī ru umvijó. ² Ádrónjá ũpĩ dó ìyí agbélépi vŭrŭlé àzila a'délépi 'bŭ gálé rī kí tì àzila uzogó tu dó pá 'dìṇá gá cí. ³ Ìyí tīlèpi vŭ drĩ gá rī nzú dó jājāṇá ru vŭrŭlé ú'dú 150. ⁴ Ìmbá ázĩrĩ rī 'bā ú'dú mŭdrí drĩ ázĩrĩ rī sī í'bô amú dó rilé 'bé Àrārátĩ drĩ gá. ⁵ Ìyí ri nzulé íni kpere ìmbá mŭdrí sī àzila ìmbá mŭdrí 'bā ú'dú àlu sī 'bé àzĩ rī kí drĩ í'dó kí dó indrélé rá.

⁶ Ú'dú kálí sù vúlé gá Núwā nzĩ dó dẹrísā í'bó í'di 'bā idélé rī drĩ, ⁷ àzila pè dó kúrúke tì àmvélé ala gāsī àzila kúrúke ri ungalé ándrá úrú kpere ìyí 'bā nzú agá ùnókú drĩ gá 'dāá. ⁸ 'Dā 'bā ũngúkú gá pè vā àlì'bô tì amájó la ìyí nzú vŭ drĩ gá 'dāá rá yā rī. ⁹ Wó àlì'bô ìsù àngū sī rijó

la ku ãyí 'bã ãnókũ drĩ 'bejó cí rĩ sĩ, angá dó wúlé Núwã rú í'bó agá 'dölé, Núwã ãjũ dó sĩ ru drĩ ã'di a'ájó í'bó agâlê. ¹⁰ Tẽ vã ú'dú ázi kí ázĩrĩ ãdí ázila pẽ ãlĩ'bõ tĩ ãmvé angájó í'bó agâlê. ¹¹ ãlĩ'bõ ágõ dó ãndrólonã sĩ ã'di rú 'dölé ázila áti dó mĩzẽyítũ bí ãránã la ajilé ãndĩ. Núwã nĩ dó ãyĩ nzũ dó vũ drĩ gâlê 'bo rĩ gá rá. ¹² Tẽ ú'dú ázi kí ázĩrĩ ázila pẽ vã ãlĩ'bõ tĩ ãmvêlé ãdí, wó ãlĩ'bõ gõ dó wúlé ku.

¹³ Núwã 'bã ílí la dó mũ calé 601 'bo, ãmbá ãlu 'bã ú'dú ãlu sĩ Núwã nzĩ dó í'bõ 'bã dẽrĩsã, ndre dó ãngũ drĩ 'i rá ázila ãyĩ nzũ dó rá. ¹⁴ ãmbá ãrĩ rĩ 'bã ú'dú kãlí ãrĩ drĩ ázĩrĩ sĩ, ãnókũ drĩ 'i dó á'í ru.

¹⁵ Ádrónã jõ dó Núwã nĩ, ¹⁶ “Mí ãfũ dó í'bó agâlê rĩ sĩ ãmvé, mi ãkú mídrĩ be ázila anzi kí ãkúka ã'badrĩ kí abe. ¹⁷ Mí iyã ãko filépi mí be ídri rĩ kí píri ãmvé, ãnãkpá kí, ãriña kí ázila ãnãkpá ãgâlépi vũ rú sĩ rĩ kí, 'ba amú kí sĩ tĩlê ázila 'bã kpẽ kí sĩ wẽwẽ rú ãnókũ drĩ gá 'dã píri.”

¹⁸ Íjó 'dĩ sĩ Núwã ãfũ kí dó ãkú be, ngópika kí trũ, ázila ngópika kí 'bã ãkúka kí trũ ãmvé. ¹⁹ ãnãkpá píri kí, ãnãkpá ãgâlépi vũ rú sĩ rĩ kí píri, ãriña píri kí ázila ãko píri acílépi vũ drĩ gá 'dã rĩ kí abe ãfũ kí dó í'bó agâlê ãvĩ ã'badrĩ kí vú sĩ.

²⁰ Núwã sũ dó sĩ ãlĩtarĩ ídétãnjã idéjó rĩ Úpí nĩ, a'dú dó ãnãkpá píri ãvĩ ndú-ndú ãlá rĩ kí ázi ázila ãriña ãlá rĩ kí abe, sĩ ídétãnjã ivélé ivê rĩ idéjó. ²¹ Úpí u'á dó ãyĩkõ sĩ ídétãnjã idélé 'dã sĩ ázila ãrã dó ã'di ásí gâlê cénĩ-cénĩ rú jõ, “Má icó dó ãnókũ wãlé 'bã 'bã ru rĩ 'bã íjó sĩ ãdí ku, 'bã 'bã ru 'dĩ 'bã ásí drĩ tãni adru ãnzĩ í'dójó ãnzĩrĩnjã sĩ má icó dó ãko ídri trũ 'dĩ kí ãlĩkĩlé cécé mání idélé 'dĩ áni ku.

²² “Ûnókũ 'bã adrujó cí rĩ ãni, áyi ãná kpẽjó rĩ kí ãná lãjó rĩ be, ãgbẽ kí ãngũ ãcí be, ílí kí áyi be,

ĩtú kí ínı́ be,
icó kí ukólé ku.”

9

Tı́ icı́ma Ādrónjá 'bā icılé Núwā be rı́

¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Ādrónjá wi sũsú Núwā 'banı́ ngópı́ka abe āzıla jọ, “İtı́ āzıla ĩkpě wěwě rú, ĩga ũnókú drı́ gá 'dā tré. ² Ānākpá pırı́ ũnókú drı́ gá 'dā āmbogo āzıla nırı́ rı́ kí ārija 'bũ gá rı́ kí, ĩ'bi ĩyı́ agá rı́ kí trũ āzıla āko pırı́ acılépi vũ drı́ gāsı́ rı́ kí abe kí idé ĩmi sı́ ũrı́ sı́ ā'dusı́ku áfě ũkpõ ĩ'badrı́ kí ĩmi drı́lé agá. ³ Áfě ĩminí āko pırı́ ídri trũ acılépi acı́ rı́ kí ākónā rú cécé mánı́ ĩminí āko dı́lépi vũ drı́ gá 'dı́ kí fělé ākónā rú rı́ áni. ⁴ Wó lě ĩna ĩzá ārı́ trũ mütú ku, ídri 'bā adrujó 'a la gá rı́ sı́. ⁵ Má uga 'bá 'dı́nǎ úmgbé, 'bá drı́ 'bá 'dı́ ála ĩ'di 'dı́ kějı́ la gá. Ānākpá 'bá 'dı́lépi rı́ lě ú'di ĩ'di rá. ⁶ 'Bá āzı́ drı́ 'bá āzı́ ārı́ asu rá, lě āsu vā ārı́ ĩ'didrı́ rá ā'dusı́ku Ādrónjá idé 'bá gbı́yā ĩ'didrı́ sı́. ⁷ Lě ĩtı́ anzí kí ũ'bı́ ru, ĩmi ĩjālā sı́ ĩmi wěwě rú āzıla ĩmi iré sı́ āngũ drı́ gá 'dā pırı́.”

⁸ Ādrónjá jọ Núwā ní anzí ĩ'didrı́ kí abe, ⁹ “Ma tı́ icı́ma icı́ mí be āzıla anzí mídrı́ mụlé tı́lé drı́lé gálé rı́ kí abe, ¹⁰ āzıla āko ándrá ídri filépi mí be í'bó agá rı́ kí: ārija kí, ānākpá lícọ́ gá rı́ kí āzıla ásé agá rı́ kí āko ídri vũ drı́ gá 'dā rı́ kí abe pırı́. ¹¹ Ma tı́ icı́ma icı́ mi be: má icó āko ídri trũ rı́ kí ĩlĩkĩlé ĩyı́ tı́lépi rı́ sı́ ĩdı́ ku, ĩyı́ icó dó sı́ ũnókú izalé ĩdı́ ku.”

¹² 'Dā 'bā ũngúkú gá Ādrónjá jọ, “İjọ́ i'dalépi la ícétánǎ ru tı́ icı́ma āma drı́drı́nı́ gá 'dā mí be āzıla āko ídri trũ adrulépi ĩmi abe mánı́ 'bālé ĩmi abe pırı́ rı́ 'bā ícétánǎ jā 'dā rı́ gápi 'dı́, ¹³ á'bā gérı́ ũrú'bũ agá. ĩ'di ícétánǎ mánı́ tı́ icı́ma drı́ ukólépi ku rı́ azı́jó mínı́ āko ídri trũ rı́ kí abe pırı́ ũnókú drı́ gá 'dā rı́. ¹⁴ Ádrı́ ũrú'bũ tı́ āpě ũnókú drı́

gá 'dâ gérí drī ru ala ũrú'bũ gá cí, ¹⁵ ma tị icíma ãmadrī mí be ãzıla ãko pírí ídri trũ rĩ abe rĩ 'bã íjọ ũrã rá. Tánĩ-tánĩ ãko pírí ídri trũ la ãzí icô dó ìlìkìlè ìyí tịlèpi 'dã 'bã áni rĩ sī ìdì ku. ¹⁶ Ádrĩ dó gérí ndre ũrú'bũ gá 'dãá, ma tị icíma ãmadrī mí be ãzıla ãko pírí ídri trũ rĩ abe jã 'dã rĩ 'bã íjọ ũrã.” ¹⁷ Íjọ 'dĩ sī Ádróná jọ Núwã ní, “dĩ ícétánjá tị icíma ãni mání 'bãlè ãma drĩdrĩjĩ gá ãko pírí ídri trũ ũnókú drĩ gá 'dã rĩ kí abe rĩ 'i.”

Ãnzị Núwã drĩ kî

¹⁸ Anzị Núwã drĩ ãfùlèpi í'bó agâlè rĩ kí: Sémĩ 'i, Hámũ 'i ãzıla Yáfětĩ 'i. ('Bã Kãnánĩ rú rĩ 'bã átèpị gápi umvelé Hámũ 'i 'dĩ.) ¹⁹ Anzị Núwã drĩ na 'dĩ kí dó bãsĩ á'bĩ 'bã pírí irélèpi ũnókú drĩ gá 'dã rĩ 'badrĩ kí.

²⁰ Núwã ándrá 'bã ámvú sòlèpi la, ãzıla ì'di vâ 'bã ámvú zābĩbũ drĩ salèpi drĩdrĩ rĩ 'i. ²¹ Ì'di mụ sụ la mvulè 'bo, ìmērã dó rá, ãzıla la dó ru pílílí ru ì'didrĩ jọ agâlè. ²² Hámũ Kãnánĩ átèpị la mụ átèpị Núwã 'bã pílílí ndrelé 'bo, fũ ãmvélé sī vú la nzejó ádrípịka ìrĩ 'dã 'banĩ. ²³ Wó Sémĩ kí Yáfětĩ be a'dụ kí bõngó, 'be kí ì'di kí kọtrọ gá ãzıla fi kí dó ũngúkú-ũngúkú ru jọ agâlè. Ajá kí tị ãmvé 'dólè ru ì'banĩ sī átèpị 'bã pílílí ndrejó ku, 'be kí dó sī pílílí la drĩ cí. ²⁴ Núwã la mụ angálè ú'dụ ì'di 'bã ìmērājó wáyĩnĩ sī rĩ gâlè 'bo, nĩ dó íjọ ngọpị werejã rĩ 'bã idélé ì'di rụ rĩ rá. ²⁵ Jọ dó, “Áwã Kãnánĩ rá, 'bã adru dó átí'bo ru ádrípịka kí pálé gá.” ²⁶ Jọ vâ, “Ícú Úpí Ádróná Sémĩ drĩ ícú-ícú, lè Kãnánĩ 'bã adru átí'bo ru Sémĩ pálé gá. ²⁷ Lè Ádróná 'bã fẽ ãngũ Yáfětĩ drĩ 'bã adru mgbọ rú, 'ba u'á kí Sémĩ be ádrípị ázĩ ru, Kãnánĩ 'bã adru ì'bã átí'bo ru”.

²⁸ Núwã u'á dó ílĩ 350 ìyí tịlèpi ãmbógó 'dã 'bã ũngúkú gá. ²⁹ Núwã u'á dó sī pírí rĩ gá ílĩ 950 drã dó sī ìndõ.

10

Anzi Núwā drī drīlẹ́ gálẹ́ rī kī

¹ 'Dī ǎwí anzi Núwā drī Sémǎ, Hámū ǎzila Yáfětī 'bā kí tīlẹ́ ǐyí tīlẹ́pi 'bá kí ǐlǐkǐlẹ́pi rī 'bā vúlẹ́ gá rī 'badrī 'i.

² Anzi Yáfětī drī kí:

Gómā 'i, Mǎgógǐ 'i, Mǎdáyī 'i, Yāvání 'i, Tūbálí 'i, Měsékǐ 'i ǎzila Tírásī 'i.

³ Anzi Gómā drī kí:

ǎsikěnází 'i, Rífátī 'i ǎzila Tōgōrámā 'i.

⁴ Anzi Yāvání drī kí:

ǐlísā 'i, Tǎrǎsǐsǐ 'i, Kítímū 'i ǎzila Rōdōmínī 'i. ⁵ 'Dī kí 'bá u'álẹ́pi ǐyí tī gá ǎzila ǎngū ru ụlílẹ́pi ǐyí agá rī agá rī kī, awa kí ru súrú 'i'badrī kí vú sī ǎzila kí vā pírí tī ndú-ndú jọ.

⁶ Anzi Hámū drī kí:

Kúsǐ 'i, Mǐzǐrǎyímū 'i, Pútǐ 'i ǎzila Kǎnání 'i.

⁷ Anzi Kúsǐ drī kí:

Sébā 'i, Hǎvǐlǎ 'i, Sǎbítā 'i, Rāmáhā 'i ǎzila Sǎbítékā 'i.

Anzi Rāmáhā drī kí:

Sébā kí Dēdání be.

⁸ Kúsǐ tī Nǐmǔrọ́dǐ 'i, ndě ándrá ǎgǔbǐ sī ụnọkú drī gá 'dā nǐ. ⁹ 'I'di ándrá ǎgǔbǐ dora gbẹlẹ́pi la Úpí drīlẹ́ gá, ǐjọ 'dǐ bǎsǐ 'bá 'bā kí ándrá sī jọjọ la, “Úpí 'bā idé tá míní mi ǎgǔbǐ Nǐmǔrọ́dǐ ụsụ gbẹlẹ́pi ambamba rī áni la 'I'di tá adru agá múké 'dǐ.” ¹⁰ ǎngū 'l'didrī ụpǐ najó rī ándrá Bǎbǔlónǐ gá, táwǔnǐ la ala gá rī kí ándrá ǐrẹkǐ 'i, ǎkádǐ 'i ǎzila Kǎlínéhǐ 'i. 'Dī kí ǎngū Sínā gá. ¹¹ ǎngájọ ǎngū 'dā gá mu dó kpere ǎsúrǐyā gá, sị dó sī Nǐnẹvẹ́ 'i Rẹhǔbọtǐ 'i, ǐrǐ 'i, Kálā 'i, ¹² ǎzila Rẹsẹnǐ 'i drīdrǐnǐ Nǐnẹvẹ́ 'badrī Kálā be rī gá, 'I'di ándrá táwǔnǐ ǎmbógó la.

¹³ Mǐzǐrǎyímū 'bā anzi kí:

'Bá Lũdímũ rú 'dĩ kí, ãnãmímũ rú 'dĩ kí, Lẽhãbímũ rú 'dĩ kí, Nãfũtũhímũ rú 'dĩ kí, ¹⁴ Pãtũrũsímũ rú 'dĩ kí, Kãsũlũhímũ rú 'dĩ kí ('bá Fĩlĩsĩtĩnĩ rú) rĩ 'bã kí ãfũjó ala gá 'bá Kãfũtõrímũ rú rĩ kí abe rĩ 'i.

¹⁵ Kãnánĩ 'bã anzị kí:

Sịdõnĩ ngótĩ ì'didrị kãjãní rĩ 'i, ãzıla ùri ãzí rĩ kí gápì 'bá Hítĩ rú, ¹⁶ Yẹbúsĩ rú, ãmórĩ rú, Gĩrĩgásĩ rú, ¹⁷ Híyĩ rú, ãrĩkĩ rú, Sínã rú, ¹⁸ ãrĩvãdĩ rú, Zẽmárí rú, ãzıla Hãmátĩ rú 'dĩ.

Vúlé vúlé ru sùrú Kãnánĩ drị 'bã 'bá iré kí ru ndú-ndú ¹⁹ lõkókõrí Kãnánĩ drị ándrá angájó Sịdõnĩ gá cajó Géra gálé ru kpere Gázã gá. Mụ vâ íni Sõdómũ gálé ru Gõmórã gá, ãdímã gá ãzıla Zẹbũyímũ gá cajó kpere Lásã gá.

²⁰ 'Dĩ kí anzị Hãmũ drị kí sùrú, tị ãzıla ãngũ ì'badrị kí vú sĩ.

Anzị Sẹmĩ drị drịlẹ gálé rĩ kí

²¹ Sẹmĩ Yáfětĩ 'bã ádrípì kãjãní rĩ ì'di áyìpì 'bá pírì Ìbérĩ rú rĩ 'badrị 'i.

²² Anzị Sẹmĩ drị kí:

Ìlámũ 'i, ãsúrĩ 'i, ãrĩfãsádĩ 'i, Lúdĩ 'i ãzıla ãrámũ 'i.

²³ Anzị ãrámũ drị kí:

Ụzĩ 'i, Hálĩ 'i, Gẹdẹrĩ 'i ãzıla Mãsĩ 'i.

²⁴ ãrĩfãsádĩ Sélã átẹpì 'i,

Sélã ì'di Ìbérĩ 'bã átẹpì 'i.

²⁵ Anzị Ìbérĩ drị kí ìrĩ:

Àlu rĩ rú Pẹlégĩ 'i ã'dusìku ú'dú 'dã sĩ 'bá ùnókú gá rĩ awa kí ándrá ru rá ãzıla ú'da ándrá ádrípì 'bã rú Yõkítánĩ 'i.

²⁶ Yõkítánĩ 'bã anzị kí:

Ãlímõdádĩ 'i, Sẹlẹfĩ 'i, Hãzãrãmãvétĩ 'i, Yérã 'i, ²⁷ Hãdõrámũ 'i, Ùzálĩ 'i, Dìkíláyĩ 'i, ²⁸ Ùbálĩ 'i,

Ābĩmāyélĩ 'i, Sébā 'i, ²⁹ Ūfĩrĩ 'i, Hāwĩlā 'i āzĩla
Yōbábū 'i. 'Dĩ kí pírĩ anzĩ Yōkītānĩ drĩ kí.

³⁰ Āngū ĩ'bā kí sī u'ájó rĩ ĩjū ru i'dójó Mésā gá Sēfārĩ gālé
ru āngū 'bé 'a rú wókō ĩtú 'bā āfū agálé ru rĩ gá.

³¹ 'Dĩ kí ínátĩ anzĩ Sēmĩ drĩ gá rĩ drĩ kí, tĩ āzĩla āngū
ĩ'badrĩ kí vú sī.

³² 'Bá 'dĩ āfū kí pírĩ ũri Núwā drĩ agá, súrú ĩ'badrĩ kí
trū, āwĩ ĩ'bā kí sī āfújó rĩ trū, āzĩla āngū ĩ'badrĩ abe. Súrú
pírĩ āfū kí irélé ũnókú drĩ gá 'dā 'bá 'dĩ kí agá ĩyĩ ándrá
tĩlépi rĩ 'bā vúlé gá.

11

Tĩ 'bā ru awajó rĩ

¹ Ándrá údu rĩ sī 'bá āngū drĩ gá 'dā rĩ kí ĩjọ jọ tĩ ālu
sī. ² 'Bá 'bā kí mvi agá ĩtú 'bā āfū agálé ru 'dĩ gá 'dĩ, ĩsú kí
āngū gbayi rú la Sínā gá āzĩla ri kí dó u'álé ala gá 'dāá.

³ Jọ kí kí drĩdrĩnĩ gá, “Āma amú kí bĩrĩkĩ 'belé, āma ivé
ĩ'di 'bā mba kí dó sī ũkpó ru.” Ayú kí dó ísékísé ũkpó la
ũdrĩ kējĩ gá. ⁴ 'Dā 'bā ũngúkú gá jọ kí, “Lě āma amú kí
āmaní táwũnĩ s̩l̩é jọ gōrófā rú la trū drĩ la 'bā ca w̩l̩w̩l̩
'bũ gálé, āma rú 'bā kụ rú dó sī, āma dó sī u'á āngū ālu
gá āzĩla āma iré rú dó sī ũnókú drĩ gá 'dā pírĩ ku.”

⁵ Wó Úpí asĩ vũrú 'dólé táwũnĩ 'bá 'dĩ 'bā kí i'dólé s̩l̩é
rĩ ndrelé gōrófā āzo ĩ'bā kí i'dólé s̩l̩é rĩ be. ⁶ Úpí jọ, “'Bá
'dĩ kí 'bá ālu āzĩla kí pírĩ tĩ ālu jọ, 'dĩ dó drĩ í'dójá 'bá 'dĩ
'bā kí ĩjọ drúzĩ ĩ'bā kí l̩l̩é idélé rĩ kí i'dójó rĩ. ĩjọ 'dĩ sī,
kí dó āko ĩ'bā kí l̩l̩é idélé rĩ kí idé rá, icó kí sī kí nd̩l̩é ku!
⁷ ĩmi amú, l̩l̩é āmu kí vũrũl̩é tĩ ĩ'badrĩ usalé, 'ba are kí rú
sī ru kí drĩdrĩnĩ gá ku.”

⁸ ĩjọ 'dĩ sī Úpí iré dó sī kí āngū drĩ gá 'dā pírĩ āzĩla āzĩ
ĩ'badrĩ táwũnĩ s̩j̩ó 'dā tu dó sī pá cí. ⁹ Táwũnĩ āmbógó

'dã rú la Bābélĩ 'i ífí la Úpí usa ándrá 'bá kí tị 'dãá. Iré dó sī kí kpékpé āngũ drĩ gá 'dãá pírí.

I'dójó Sémĩ rụ cajó Iḃurámũ rụ

¹⁰ 'Dī āwí Sémĩ drị 'i. Ílí ãrĩ ãyí ándrá tĩlépi 'bá kí ãĩkĩlépi rĩ 'bā vúlé gá, Sémĩ ílí ca dó 100 āzıla tị dó sī Ārĩfāsádĩ 'i. ¹¹ Sémĩ la dó mụ Ārĩfāsádĩ tĩlé 'bo, u'á dó ílí 500 āzıla tị dó sī anzi āgọbị āzĩ kí izonzi kí abe.

¹² Ārĩfāsádĩ ílí la mụ calé kālĩ na drĩ tōwũ 'bo, tị dó Sélā 'i. ¹³ Ārĩfāsádĩ la dó mụ Sélā tĩlé 'bo, u'á dó ílí 403 āzıla tị dó sī anzi āgọbị āzĩ kí izonzi kí abe.

¹⁴ Sélā ílí la mụ calé kālĩ na 'bo, tị dó Iḃérĩ 'i. ¹⁵ Sélā la dó mụ Iḃérĩ tĩlé 'bo, u'á dó ílí 403 āzıla tị dó sī anzi āgọbị āzĩ kí izonzi kí abe.

¹⁶ Iḃérĩ ílí la mụ calé kālĩ na drĩ sụ 'bo, tị dó Pĕlégĩ 'i. ¹⁷ Iḃérĩ la dó mụ Pĕlégĩ tĩlé 'bo, u'á dó ílí 430 āzıla tị dó sī anzi āgọbị āzĩ kí izonzi kí abe.

¹⁸ Pĕlégĩ ílí la mụ calé kālĩ na 'bo, tị dó Rĕwũ 'i. ¹⁹ Pĕlégĩ la dó mụ Rĕwũ tĩlé 'bo, u'á dó ílí 209 āzıla tị dó sī anzi āgọbị āzĩ kí izonzi kí abe.

²⁰ Rĕwũ ílí la mụ calé kālĩ na drĩ ãrĩ 'bo tị Sĕrúgĩ 'i. ²¹ Rĕwũ la dó mụ Sĕrúgĩ tĩlé 'bo, u'á dó ílí 207 āzıla tị dó sī anzi āgọbị āzĩ kí izonzi kí abe.

²² Sĕrúgĩ ílí la mụ calé kālĩ na 'bo, tị dó Nāhórĩ 'i. ²³ Sĕrúgĩ la dó mụ Nāhórĩ tĩlé 'bo, u'á dó ílí 200 āzıla tị dó sī anzi āgọbị āzĩ kí izonzi kí abe.

²⁴ Nāhórĩ ílí la dó mụ calé kālĩ ãrĩ drĩ úrômĩ 'bo, tị dó Tĕrā 'i. ²⁵ Nāhórĩ la dó mụ Tĕrā tĩlé 'bo, u'á dó ílí 119 āzıla tị dó sī anzi āgọbị āzĩ kí izonzi kí abe.

²⁶ Tĕrā ílí la mụ calé kālĩ ázĩrĩ 'bo, tị dó Iḃurámũ 'i, Nāhórĩ 'i āzıla Hārání 'i.

Āwí Tĕrā drị

²⁷ 'Dĩ dó āwí Tērã drî 'i. Tērã tî dó Iḃurámũ 'i, Nāhórĩ 'i āzıla Hārání 'i. Hārání tî dó ī'didrî gá Lótĩ 'i. ²⁸ Tērã 'bã drî adrujó ídri rĩ sī ngópĩ Hārání drã Ūrĩ Kālĩdíyã gá 'dĩ āngũ sī ī'di tìjò rĩ gá. ²⁹ Iḃurámũ kí Nāhórĩ be ĩgbã kí ũkú ĩrĩ trá rá. ũkú Iḃurámũ drî rû la Sāráyĩ 'i, Nāhórĩ drî rû Mílikã 'i, ī'di ádrípĩ Hārání ĩzépĩ 'i. Mílikã 'bã âmvpõĩ āzĩ rĩ rû la Īsĩkã 'i. ³⁰ Sāráyĩ ī'di ándrá úndó anzĩ kóru.

³¹ Tērã 'du ngópĩ Iḃurámũ kí ũkũ Sāráyĩ be, Hārání ngópĩ Lótĩ ī'di umvelépi áyĩpĩ rĩ trũ āzıla a'be kí dó āngũ Ūrĩ Kālĩdíyã gá rĩ sī mujò Kánání gá. Wó kí mu acalé Hārání gá 'bo 'be kí dó lícõ sī rijó 'dãá. ³² Tērã u'á ílĩ 205, drã dó sī Hārání gá 'dãá.

12

Iḃurámũ Umvejó rĩ

¹ Úpĩ jò ándrá Iḃurámũ ní, “Mí a'be āngũ 'dĩ 'i, 'bá mídrî kí āzıla 'bá mĩ átépĩ drĩko gá 'dĩ kí abe āzıla ímu āngũ mání mulé 'idalé mínĩ rĩ gá.

² “Ma ími 'bã á'bĩ sũrũ āmbógó la āni la rú,
 āzıla ma mínĩ sũsũ wi;
 ma ími rû 'bã āmbógó ru,
 'bá kí dó vã sī sũsũ ālá rĩ ĩsũ mí rû sī.

³ Ma sũsũ wi 'bá sũsũ wilépi mínĩ rĩ ní,
 wó ma 'bá ími wālépi rĩ wã rá,
 āzıla 'bá pírĩ āngũ drĩ gá rĩ kí
 sũsũ ālá rĩ ĩsũ mí rû sī.”

⁴ Ījò 'dĩ sī, Iḃurámũ a'be dó āngũ 'dã rá cécé ándrá Úpĩ 'bã jolé ĩ'dinĩ rĩ āni; āzıla Lótĩ mu dó ĩ'di be ĩndĩ. Iḃurámũ ílĩ ca dó 'dĩ sī kálĩ ázĩrĩ drĩ tówú ĩ'di 'bã drĩ kojó Hārání gá 'dãá rĩ sī. ⁵ 'Du ĩ'di 'bã ũkũ Sāráyĩ 'i, ádrípĩ 'bã ngópĩ Lótĩ 'i, āko ĩ'didrî kí āzıla 'bá ātĩ'bó ru ĩ'bã kí ándrá ĩsũlé

Hāránĩ gá 'dǎá rĩ kí abe pírĩ sĩ kí trũ mụjọ ǎngũ Kǎnánĩ gá ǎzĩla ca kí dó sĩ Kǎnánĩ gǎlẹ rá.

⁶ Ịbụrámụ alị ǎngũ 'dǎ agâ sĩ kpere ỉ'di 'bǎ ca agá ife ǎmbógó Mǒrýǎ rú Sẹkẹmụ gá rĩ gá. Ịsụ ú'dụ 'dǎ sĩ 'bǎ Kǎnánĩ rú rĩ kí u'á agá ǎngũ 'dǎ gá 'dǎá. ⁷ 'Dǎ 'bǎ ụngúkú gá Ụpí i'da ru Ịbụrámụ ní ǎzĩla jọ, “Ma ǎngũ 'dĩ fẹ anị mídrị mụlẹ tịlẹ drịlẹ gǎlẹ rĩ 'banĩ.” Sị dó sĩ ǎlītárĩ Ụpí ru i'dalẹpi ỉ'dinĩ rĩ ní ǎngũ 'dǎ gá 'dǎá.

⁸ Ko dó sĩ drị 'dǎá rĩ sĩ mụjọ 'bé agǎlẹ ru Bẹtẹlị 'bǎ wókó ịtụ 'bǎ ǎfũ agǎlẹ ru rĩ gá. Sị dó sĩ hémǎ ỉ'didrị Bẹtẹlị kí drịdrịnj gá Áyĩ be. Áyĩ ỉ'di wókó ịtụ 'bǎ ǎfũ agǎlẹ ru rĩ gá ǎzĩla Bẹtẹlị 'bǎ wókó ịtụ 'bǎ 'de agǎlẹ ru rĩ gá; 'dǎá sị dó sĩ ǎlītárĩ Ụpí nĩ ǎzĩla Ịnzị dọ sĩ Ụpí 'bǎ rú. ⁹ 'Dǎ 'bǎ ụngúkú gá, Ịbụrámụ mụ dó ǎcị trũ drị gá ǎngũ umvelẹ Nẹgẹvũ 'i rĩ gǎlẹ ru.

Ịbụrámụ 'bǎ dó adrujọ Mịsírị gá rĩ

¹⁰ 'Dǎ 'bǎ ụngúkú gá rílẹ a'dé dó ǎngũ Kǎnánĩ drị gá, Ịbụrámụ mụ dó sĩ ǎndrá Mịsírị gǎlẹ sĩ u'ájọ sǎwǎ were rílẹ 'dǎ tẹjọ ǎ'dusiku rílẹ 'dǎ mị la 'bǎngá ika. ¹¹ Ỉ'di dó mụ calẹ ǎni rú sĩ fíjọ Mịsírị gá, jọ ụkũ Sǎráyĩ ní, “ǎnị mị ụkũ ụniyambamba la rĩ gá rá. ¹² 'Bǎ Mịsírị gá 'dĩ drị kí ími ndre, kí jọ la 'dĩ bǎsị ụkũ 'i. Kí dó ǎma 'dị rá, wó kí ími a'be ídri. ¹³ Ịjọ ỉ'banĩ mị má ǎmvọpị 'i, kí dó sĩ ǎma tǎmba ími ịjọ sĩ, ǎma ídri la dó sĩ ru pa ími ịjọ sĩ rá.” ¹⁴ Ịbụrámụ la mụ calẹ Mịsírị gá, ndre kí Sǎráyĩ 'i ụkũ ụniyambamba la. ¹⁵ ǎzĩla 'bǎ ǎmbogo Fǎrǎwũ drị ndre kí ỉ'di, ịcụ kí ỉ'di Fǎrǎwũ ní, ú'dụ dó sĩ ỉ'di agulẹ ụpí drịko gǎlẹ. ¹⁶ Sǎráyĩ 'bǎ ịjọ sĩ ụpí Fǎrǎwũ mba dó Ịbụrámụ 'bǎ tǎ múké, ǎzĩla fẹ dó ỉ'dinĩ fẹtánǎ ru kǎbílọ, tị, kǎyĩnọ ǎgó rĩ kí ǎrónĩ rĩ kí abe, ngǎmíyǎ ǎgó rĩ kí ǎrónĩ rĩ kí abe, ǎtí'bo ǎgọbị rú ǎzĩla ụkũ ru rĩ kí trũ.

¹⁷ Wó Sāráyī İbūrámũ ũkũ 'bā İjọ sī Úpí İcāndī Fārāvũ jũwě ũkpó la sī 'bá ĩ'di drıko gá rı kÍ abe. ¹⁸ Fārāvũ umve İbūrámũ 'i āzıla zı ĩ'di, “Mı idé dó ma İni ā'du İjọ sī yā? İlũ mánı ĩ'di ũkú mídrı 'i ku la ā'du İjọ sī? ¹⁹ İjọ mánı ĩ'di mı ámvópı 'i mánı sī ĩ'di 'dujọ mánı ũkú ru İni la ā'du İjọ sī? Ú'dı'da İni, mı ũkũ dó 'dı. İ'du ĩ'di İmũ dó ĩ'di trũ!”
²⁰ 'Dā 'bā ũngúkú gá Fārāvũ fē dó āzıtānā 'bá ĩ'didrı 'banı İbūrámũ drı gá, pē kÍ dó sī ĩ'di tı ũkũ be āko pırı ĩ'di 'bā İşúlé rı kı trũ 'dāá rá.

13

İbūrámũ 'bā kı ru awajó Lótı be rı

¹ İbūrámũ āfũ dó Mısrı gále ũkú ĩ'didrı be, āko ĩ'didrı kı trũ pırı āzıla Lótı mu ĩ'di be İndı, fı dō sı Kānānı gá āngũ umvelé Nēgévũ rı gá. ² İbūrámũ ándrá málı kı trũ; tı, kābılō, İndrı, gólũdı āzıla sılıvā trũ wěwě rú.

³ Angájó Nēgévũ gá rı sı, İbūrámũ co dó wāyā āngũ pırı gá cajó kpere Bētélı gá; āngũ 'dā drıdrı Bētélı 'bānı Áyı be rı gá āngũ ándrá ĩ'di 'bā sı hémā drıdrı ⁴ āzıla ālıtārı İdétānā İdéjı rı sıjı rı gá. İbūrámũ İnzı dó Úpı rı 'dāá.

⁵ Sāvā 'dā sı Lótı ándrá acılépı İbūrámũ be İndı rı 'bā málı kı ándrá vā wěwě rú āzıla hémā kı trũ. ⁶ Wó āngũ 'dā ca dó İbūrámũ 'banı Lótı be sı u'ájó ālu ku, ā'dusıku málı ĩ'badrı 'bā kı ándrá adrujı ambamba rı sı, İcÓ kı dó sı u'álé āngũ ālu gá ku. ⁷ İjı 'dı sı āwānā 'de dó 'bā málı İbūrámũ drı kı ucélepi rı kı drıdrı gá 'bā málı Lótı drı kı ucélepi rı abe. Ú'dı 'dā sı 'bā Kānānı rú āzıla Pērēzı drı kı abe rı kı ándrá vā u'álé āngũ 'dā gá 'dāá.

⁸ 'Dā 'bā ũngúkú gá İbūrámũ jı dó Lótı ní, “Lē tátı āma āwā mı be ku, ā'dusıku āma mı be kāká. 'Bā málı mídrı kı ucélepi rı kı 'bā málı mádrı kı ucélepi rı abe 'bā āwā kı vā sı ku. ⁹ Ångũ 'dı dó pırı İmı drılé gá 'dı ku yā? Lē āma İré

ãma rá. Ímụ wókō āzī rī gâlé ru ma vâ mụ wókō āzī rī gâlé ru.” ¹⁰ Lótĩ undré āngū, ndre āngū gbayi Yōrīdānī tị gá rī ÿyị trū āzila ĩrī la rū kpācī cécé ámvụ úpí drị áni, cécé āngū Mĩsĩrị gá rī áni, mụ agá Zówā gâlé ru. 'Dĩ sī Ādrónjá ĩlĩkĩ drī 'bá Sōdómū gá rī kí Gōmórā gá rī kí abe ku. ¹¹ Lótĩ pē dó āngū gbayi Yōrīdānī tị gá rī 'i āzila mụ dó sī ÿtụ 'bā āfū agâlé ru. 'Bá 'dĩ awa kí dó sī ru rá. ¹² Iḃurámũ ace dó ru u'álé āngū Kānānī drị gá, wó Lótĩ rī dó tōrómé ÿyị tị gá 'dā kí agá, 'be lịcọ ĩ'didrị āni rú āngū Sōdómū drị gá. ¹³ Wó 'bá Sōdómū gá rī kí ándrá 'bá ünzí la, āzila ri kí ándrá ĩjọ ızalé Úpí rụ.

¹⁴ Lótĩ 'bā mujó 'bo rī sī, Úpíjọ Iḃurámũ ní, “Mí undré drī āngū 'dĩ ándrá āzila úrụ, ÿtụ 'bā āfū agá āzila ÿtụ 'bā 'de agá. ¹⁵ Ma mụ āngū míní ndrelé 'dĩ fēlé míní anzị mídrị mụlé tịlé drịlé gâlé rī kí abe adujó mī āni la rú jà 'dā. ¹⁶ Ma anzị mídrị mụlé tịlé drịlé gâlé rī kí fē kpēlé cínákí vū gá rī áni, 'bá āzī drī cínákí vū drị gá rī 'bā kālāfe la rá, ĩ'di rú anzị mídrị mụlé tịlé drịlé gâlé rī kí 'bā kālāfe la rá. ¹⁷ Ímụ ú'di'da mí acị āngū mání mụlé fēlé míní 'dĩ 'bā mgbọ la kí undrelé āzo la be.” ¹⁸ ĩjọ 'dĩ sī Iḃurámũ mụ dó hémā ĩ'didrị kí trū u'álé āni rú kọmọrọ ife Māmírē drị Hēbũrọnị gá rī gá, sị dó sī ālītārī Ídétánjá idéjọ rī Úpí ní āngū 'dā gá 'dāá.

14

Iḃurámũ 'bā Lótĩ pajó rī

¹ Ú'dụ 'dā sī Āmārāfēlị úpí Sínā drị, Ārřyókĩ úpí ĩlāsā drị, Kēdōrřlāwōmērř úpí ĩlāmū drị, āzila úpí Tídālī úpí Gōyímũ drị abe, ² 'bá 'dĩ mụ kí dó ā'dị gá ũpi; Bérā úpí Sōdómū gá rī 'ba rú, Břřsā úpí Gōmórā drị, Sínábũ úpí Ādímā drị, Sēmēbērř úpí Zēbũyímũ drị āzila úpí Belā

(umvelé Zówā 'i rī) drī 'ba rú. ³ Ūpi tōwú wúlé 'dī ícī kī ru ālu á'bu Sīdímũ gá (mīrī umvelé Mīrī Ā'í ru rī gá). ⁴ Ūpi tōwú 'dī ri kī ándrá āzī ngalé Kēdōrīlāwōmērī 'bā pálé gá ílí mūdri drī ĭrī, ílí mūdri drī na rī sī ají kī ĭjō sī mvujó ĭ'di rú 'dāá rī sī āmvé.

⁵ Ílí mūdri drī su rī sī úpí Kēdōrīlāwōmērī āzila ūpi āzī 'dī kī abe ícī kī ru ālu sī mujó ā'dí gá. Mu kī Āsītērótī-Kārīnámũ gá ndē kī 'bá Rēfāyímũ drī kī, Hámũ gá ndē kī 'bá Zúzímũ drī kī, Sávē Kīrīyātānāyímũ gá ndē kī 'bá Īmímũ drī kī ⁶ āzila ndē kī 'bá Hōrī drī kī āngū 'bé 'a rú Sēyírī gá āzila kpere Īlī-Pārānī āngū kōtōrō rú rī tī gá āni rú. ⁷ Uja kī ru wúlé, mu kī dó Īnī-Mīsīpátī gá (āngū umvelé Kādésī 'i rī). 'Du kī dó āngū 'bá Āmālékī rú āzila 'bá Āmōrī rú rī 'badrī pírí kpere cajó āngū Hāzázō Tāmārī gá rī gá.

⁸ 'Dā 'bā ūngúkú gá úpí Sōdómũ drī, úpí Gōmórā drī, úpí Ādímā drī, úpí Zēbūyímũ drī āzila úpí Bēlā drī trū (āngū 'dī Zówā 'i) mu kī ru ūtīlé á'bu Sīdímũ drī gá ('dī mīrī ā'í ru rī 'i) sī ā'dí 'dijó, ⁹ Kēdōrīlāwōmērī úpí Īlāmũ drī, Tídālī úpí Gōyímũ drī, Āmārāfēlī úpí Sínā drī āzila Ārīyókī úpí Īlāsā gá rī drī abe; ūpi su 'dī 'dī kī ā'dí ūpi tōwú abe. ¹⁰ Īsú ĩni 'dī á'bu Sīdímũ drī ga tré 'bú kócō rú rī sī, ūpi Sōdómũ āzila Gōmórā gá rī kī mu apalé, 'bá ĩ'badrī u'de kī 'bú 'dī kī agá ūrūka la apá kī dó 'bé agá. ¹¹ Ūpi su Āmārāfēlī, Ārīyókī, Kēdōrīlāwōmērī āzila Tídālī ra kī āko Sōdómũ āzila Gōmórā gá rī kī pírí āzila mu kī kītrū rá. ¹² 'Du kī vā ala gá Lótī Īburámũ ádrípī 'bā ngópī ĩndī, málī ĩ'didrī kī abe pírí ĩ'di 'bā u'ájó Sōdómũ gá rī sī.

¹³ 'Bā āzī ālu apalépi la amú ĭjō 'dī lūlé Īburámũ Īburānīyā rú rī nī. Īsú 'dī sī Īburámũ la u'á agá kōmōrō ife āmbogo Māmírē drī kī andre gá, Āmōrī ĩ'di ádrípī

Ísĩkólĩ 'badrĩ Ānérĩ be rĩ. 'Bá 'dĩ kí ándrá İburámũ kí trũ wõrĩ ru kí vâ ru ale âlu. ¹⁴ İburámũ la mu arelé la ú'du ádrĩpĩ 'bã ngõpĩ ĩndĩ 'bo, tra 'bã 318 ĩ'didrĩ kogá icólépi ã'dĩ 'dĩlépi rá 'dĩ kí dro dô sĩ ũpi su 'dĩ kí vú kpere Dánĩ gá. ¹⁵ 'Dãá awa dó 'bã kí tĩ ĩrĩ, u'dĩ kí dó mērõ' 'bã kí ĩnĩ sĩ ndě kí dó sĩ kí rá, dro kí dó kí vú kpere Hõbãhã gá, 'dĩ Dãmãĩkĩyã 'bã drĩlé gálé ru, ¹⁶ ãzĩla apá kí dó ãko tá ralé 'da kí. Ajĩ dó ádrĩpĩ ngõpĩ Lõtĩ 'i málĩ ĩ'didrĩ kí abe ĩndĩ, ũkú kí trũ ãzĩla 'bã 'dũlé ĩ'di abe rĩ kí trũ.

Mělĕkĩzĕdĕkĩ 'bã sũsũ wijõ İburámũ ní rĩ

¹⁷ İburámũ la mu ãgõlé ã'dĩ ĩ'di 'bã sĩ úpĩ Kĕdõrĩlãwõmĕrĩ ndĕjõ ũpi ãzĩ 'dĩ kí abe rĩ gálé 'bo, úpĩ Sõdõmũ drĩ amũ dó drĩ ufulé ĩ'di be á'bu 'a Sávĕ drĩ agá ('dĩ á'bu 'a úpĩ drĩ 'i). ¹⁸ 'Dã 'bã ũngúkú gá Mělĕkĩzĕdĕkĩ úpĩ Sãlĕmũ drĩ ãzĩla 'bã ídĕtãnjã ídĕlépi Ādrõnjã Ūrũgã Āndãnĩ rĩ ní rĩ ajĩ ãkõnã ãzĩla wáyĩnĩ abe İburámũ nĩ, ¹⁹ wi sũsũ ĩ'dinĩ jõ, “Ādrõnjã Ūrũgã Āndãnĩ 'bũ kí ũ'bãlépi ũnõkũ be rĩ 'bã wi İburámũ mínĩ sũsũ! ²⁰ Ādrõnjã Ūrũgã Āndãnĩ mínĩ fĕlépi la ĩndĕ mērõ' 'bã mídrĩ kí rá rĩ lĕ ĩcũ rũ la ĩcũ-ĩcũ!” Wõ İburámũ fĕ dó Mělĕkĩzĕdĕkĩ ní âlu mũdrĩ ãko pĩrĩ ándrá ralé ĩ'di 'bã apálé rá rĩ 'badrĩ kí.

²¹ Úpĩ Sõdõmũ drĩ jõ İburámũ ní, “Mĩ a'be ãko mĩ arálé rĩ kí, be la mí ãfĕ mã 'bã kí pĩrĩ áyũ.” ²² İburámũ umvi úpĩ Sõdõmũ drĩ ní, “Āna ũyõ Ādrõnjã Ūrũgã Āndãnĩ, 'bũ kí ũ'bãlépi ũnõkũ be rĩ drĩlé gá, ²³ mã icõ ãko ãzĩ mí ãnĩ la tãmbalé ku drĩ tãnĩ adru wĩzĩ jõku ũĩlã ĩbákã. Mĩnĩ sĩ vúlĕ-vúlĕ ru amũjõ jõjõ la İburámũ acã kũrĕnĩ ru la ãko mádrĩ kí sĩ la ku. ²⁴ Mã icõ ãko ãzĩ 'dũlé mánĩ âlũnjã la ku, ma rá la ãko 'bã mádrĩ 'bã kí nalé 'bo rĩ kí ã'ĩ áyũ. Be la lĕ mã wõrĩka, Ānérĩ, Ísĩkólĩ ãzĩla Mãmĩrĕ 'bã 'du kí ãko ĩ'badrĩ wókõ gá rĩ kí.”

15

Ádróná ícì kí tì Ìbùrámũ be

¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Úpí jọ́ ìjọ́ Ìbùrámũ ní urobí agâ sī jọ́, “Mí idé Ẹ̀rĩ sī ku Ìbùrámũ, ǎ'dusiku ma ími tǎmba ǎzila ma míní Ẹ̀rǒdrĩ ǎzì ǎmbógó la fě rá.”

² Wó Ìbùrámũ umvi jọ́, “Úpí Ûkpó 'Dípì, mà ngótíná 'dáyù, sũsũ míní wilé 'dĩ 'bā Ẹ̀rǒdrĩ la dó adru mání ǎ'du yǎ? Mání adrujọ́ ngótíná kóru rĩ sī Ìllyázéřĩ Dámāsĩkíyǎ gá ǎtí'bó ru ǎzì ngalépi mádrĩ rĩ la dó mu ǎko mádrĩ málĩ rú rĩ kí 'dùlé pírí nĩ yǎ? ³ Ífě dó mání anzì kí ku, ìjọ́ 'dĩ sī ǎtí'bó mádrĩ 'bā ǎzì ǎlu la dó mu ǎko mádrĩ kí 'dùlé nĩ.”

⁴ 'Dā 'bā ũngúkú gá Úpí jọ́ ìjọ́ Ìbùrámũ ní ìdì jọ́, “Ìllyázéřĩ ǎtí'bó ru 'dĩ icó ǎko mídrĩ kí 'dùlé nĩ ku; wó ngótíná ǎfùlépi mí rú rĩ la ǎko mídrĩ 'dĩ kí 'dù nĩ.”

⁵ Ádróná fě Ìbùrámũ ní fùlé ǎmvélé ǎzila jọ́ ì'diní, “Índre ǎngũ urugálé, ìlá lèlègó urugá 'dĩ kí kǎlǎfe. Anzì mídrĩ mùlé tìlè drìlè gálé rĩ kí mu adrulé cécé 'dā 'bā ǎni, ícò kí lálé ku.”

⁶ Ìbùrámũ ǎ'ĩ Úpí 'i rá, ǎ'ítáná ì'didrĩ 'bā ìjọ́ sī Úpí 'bā dó ì'di 'bá mgbā la rú.

⁷ Ádróná jọ́ vǎ ì'diní, “Ma Úpí ími ajílépi angájó ǎngũ Ẹ̀rĩ 'dĩ 'bá Kǎlǎdíyǎ gá rĩ 'badrĩ agálé sī ǎngũ 'dĩ fějọ́ mí ǎni la rú rĩ 'i.”

⁸ Wó Ìbùrámũ zì, “Úpí Ûkpó 'Dípì, má icó nǎlè la ǎngũ 'dĩ la adru má ani rĩ gá íngoní ru?”

⁹ Ìjọ́ 'dĩ sī Úpí jọ́ ì'diní, “Mí ají mání tì ǎlu, ìndrĩ ǎlu ǎzila kǎbìlò ǎlu pírí calépi ílì trũ na la kí ǎlì'bò ǎlu ǎzila ǎmámũ ǎlu be.”

¹⁰ Ìbùrámũ ají dó ǎnǎkpá 'dĩ kí Ádróná rú 'dölé, ulí kí rá asi kí 'a trũ-trũ ǎzila Ẹ̀tĩ kí láyĩnĩ sī ndre kí ru ndrẽndrẽ; wó asi ǎriṅa rú rĩ kí 'a gěřĩ sī ku. ¹¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá

Núgúnúke i'dó kí tí urilé ãzá kí drĩ gá sī kí tijó wó Ìbùrámũ adro kí rá.

¹² Ìtú 'bā 'de agá, ú'dú 'be Ìbùrámũ álì, ùrĩ àmbógó la ru ì'di cí. ¹³ 'Dā 'bā ùngúkú gá Úpí jò ì'diní, “Lě ìnĩ rá anzi mídrí mùlé tìlé drĩlẹ̀ gálẹ̀ rī kí mù adrulẹ̀ àmíyóná ru àngũ 'bá àzì àni la gá; kí adru àtí'bó ru àngũ 'dā gá àzìla ála ì'baní ùcōgō fě àzì ngraná sī ílí 400. ¹⁴ Wó sùrú ì'baní ùcōgō fělépi àzì ngraná sī rī ní ma drĩrìma fě rá. Drĩ kí àfù àngũ 'dā agálẹ̀ 'bo, kí amú àko trũ wěwě rú. ¹⁵ Mí rú rī gá, mi u'á ílí wěwě rú, mi drā àzìla ála ími ìsĩ ásí Ìgbẹ̀ sī. ¹⁶ Anzi mídrí mùlé tìlé drĩlẹ̀ gálẹ̀ á'bì anzi nàmbā su sī rī kí mù àgólẹ̀ vúlẹ̀ 'dólẹ̀ nĩ, à'dusìku má icó 'bá Àmórì rú 'dĩ kí drolẹ̀ àmvé ku kpere ì'baní amú agá ì'baní drĩrìma fě agá Ìjọ ùnzì ì'badrì kí sī.”

¹⁷ Ìtú la mù 'delẹ̀ àzìla àngũ la mù nìlẹ̀ 'bo, Ìbùrámũ ndre àcì dīlẹ̀pi dī-dī imvesílílí la alì agá ànàkpá ízá tá ì'di 'bā ùlìlẹ̀ ù'bálẹ̀ ndú-ndú láyìní sī ìrĩ 'dĩ kí agá sī. ¹⁸ Ú'dú 'dā sī Úpí ici kí dó tì Ìbùrámũ be. Jò ì'diní, “Ma anzi mídrí mùlé tìlé drĩlẹ̀ gálẹ̀ rī 'baní àngũ angálẹ̀pi Mìsìrì gá kpere mīrì Òfūrátì gá rī fě, ¹⁹ àngũ 'bá Kénì gá rī 'badrì, 'bá Kẹ̀nìzì gá rī 'badrì, 'bá Kādìmónì gá rī 'badrì, ²⁰ 'bá Hítì gá rī 'badrì, 'bá Pẹ̀rẹ̀zì gá rī 'badrì, 'bá Rẹ̀fàyímù gá rī 'badrì, ²¹ 'bá Àmórì gá rī 'badrì, 'bá Kānání gá rī 'badrì, 'bá Gírìgásì gá rī 'badrì, àzìla 'bá Yẹ̀bùsì gá rī 'badrì kītrũ pírí ì'banì.”

16

Hāgārì kí Ìsumayìlì be

¹ Ìbùrámũ 'bā ùkù Sāráyì tì ì'diní anzi kí ku. Wó ì'di 'bā àtí'bó Mìsìrì ízó ru Hāgārì 'i cí. ² Ìjọ 'dĩ sī, Sāráyì jò Ìbùrámũ ní, “Úpí atrì ma anzi tìjọ́ gá míní cí. Ímù kolẹ̀ ìzóná mádrì àtí'bó ru rī be. Ma nǒ vā sī ngótì ìsù agá lícọ́

'bājó ĩ'di rû sī rá be.” İbұramũ ã'ĩ ĵjó Sāráyĩ 'bā jolé rĩ rá.
³ ĵjó 'dĩ sī Sāráyĩ fē dó ĩ'di 'bā ĩzóná ätí'bo ru Hāgārĩ Mĩsĩrĩ
 ízó ru rĩ İbұramũ ní ũkú ru, ĩsũ 'dĩ sī u'á kí dó Kānānĩ gá
 'dāá ĩlí mұdrĩ 'bo. ⁴ İbұramũ u'á kí Hāgārĩ be rá, Hāgārĩ
 ĩsũ 'a, ĩ'di mұ nĩlé la 'i ngúlú ru 'bo, i'dó dó Sāráyĩ idelé
 idē. ⁵ Sāráyĩ jọ dó İbұramũ ní, “İfē ĵjó mánĩ sī drĩ cijó
 'dĩ mi 'i. Äfē ätí'bo mádrĩ mínĩ äzĩla nĩ dó 'i 'a trũ rĩ gá
 cé, ĩ'di dó áma ide-ĩdē. Lē Úpĩ 'bā awa ĵjó āma drĩdrĩnĩ
 gá mí be rĩ nĩ.”

⁶ İbұramũ jọ, “Ätí'bo mídrĩ 'dĩ ĩ'di ĩmi drĩ alé gá. Mĩ
 icó ĵjó mínĩ ũrālē ĩ'di mínĩ múké rĩ idelé ĩ'di uru'ba gá
 rá.” 'Dā 'bā ũngúkú gá Sāráyĩ uja dó ru Hāgārĩ ĩcāndĩlé
 äzĩla Hāgārĩ apá dó sī ĩ'di rú 'dāá rá.

⁷ Mālāyĩkā Úpĩ drĩ ĩsũ dó Hāgārĩ kōtōrō agá āni rú kídĩ
 andre gá, ĩ'di kídĩ gērĩ mұlépi wókō Sũrĩ gá rĩ tĩ gá.
⁸ Mālāyĩkā zĩ ĩ'di, “Hāgārĩ ätí'bo Sāráyĩ drĩ, mĩ angá ĩngölē
 äzĩla mĩ mұ ĩngölē yā?”

Hāgārĩ Umvi, “Ma apá āmbógó mádrĩ Sāráyĩ sī.”

⁹ Mālāyĩkā Úpĩ drĩ jọ ĩ'dinĩ, “İgō āmbógó mídrĩ rұлé
 vúlē äzĩla ĩfē mĩ pĩrĩ ĩ'didrĩ alé gá.” ¹⁰ Mālāyĩkā Úpĩ drĩ
 ũ'bā ĩ'dinĩ jọ, “Ma anzĩ mídrĩ mұlé tĩlé drĩlē gālē rĩ kí
 ĩjālā ũ'bĩ ru ála kí la tí.”

¹¹ Mālāyĩkā Úpĩ drĩ jọ vā ĩ'dinĩ:
 “Mĩ dó ú'dĩ'da 'a trũ
 äzĩla mĩ mұ ngótĩ ágóbĩ tĩlé.
 Mĩ dó rú la 'da İsұmayĩlĩ 'i

ĩfĩ la Úpĩ andre dó ĩmi ũcōgō rá 'i.

¹² ĩ'di rú adru kāyĩnō ásé agá rĩ āni 'bá kí drĩdrĩnĩ gá,
 drĩ la la adru 'bá pĩrĩ kí uru'ba gá,
 'bá pĩrĩ kí drĩ la adru ĩ'di uru'ba gá.
 ĩ'di rú adru ũmbā rú ádrĩpĩka 'ba rú,
 ĩ'di dó sī u'á kāká ĩ'didrĩ kí abe ndú-ndú.”

¹³ Íjọ 'dĩ sī, 'da dó Úpí Íjọ jọlépi řĩ'di be řĩ ní rú, “Ădrónjá áma ndrelépi cé řĩ 'i.” Jọ vâ, “Ăndre dó ú'dĩ'da Ădrónjá áma ndrelépi řĩ rá.” ¹⁴ Íjọ 'dĩ sī, ú'da dó sī kídí 'dâ 'bâ rú Bẹrĩ Lâháyĩ-Róyĩ 'i.* Ála drĩ řĩ'di řsú drĩdrĩņĩ Kădẹsĩ 'badrĩ Bẹrėdĩ be řĩ gá cí.

¹⁵ Hăgărĩ tị ngótĩ ágóbĩ İburámũ nĩ, âzıla İburámũ 'da dó sī ngótĩ rú İşumayĩlĩ 'i. ¹⁶ İburámũ ílí ca dó sáwâ 'dâ sī kălĩ ārō drĩ áziyá Hăgărĩ 'bâ řĩ'dinĩ İşumayĩlĩ tijó řĩ sī.

17

İburámũ rú 'dajó İburahĩmũ 'i řĩ

¹ İburámũ la dó mu calé ílí trũ kălĩ úrômĩ drĩ úrômĩ 'bo, Úpí i'da ru řĩ'dinĩ âzıla jọ, “Ma Ădrónjá Ūkpó 'Dĩpĩ 'i; mí are jō áma tị ú'dũ pírĩ sī, mí idé Íjọ múké řĩ kí áma drĩlẹ gá áyũ. ² Ma tị icíma áma drĩdrĩņĩ gá mí be řĩ 'bâ Íjọ azĩ âzıla ma anzi mídrĩ mụlé tịlẹ drĩlẹ gálẹ řĩ kí fě kpẹlẹ ũ'bĩ ru.”

³ Íjọ 'dĩ sī, İburámũ tĩ dó âja âzıla su tị vũrú ārútánjá ru, Ădrónjá jọ řĩ'dinĩ, ⁴ “Tị icíma âmadrĩ mí be řĩ 'dĩ: Á'bâ mi adrujó sũrú wěwě rú kí 'bâ á'bĩ ru. ⁵ Ícọ dó ími umvelé İburámũ 'i řĩdĩ ku, ála dó ími umve İburahĩmũ 'i â'dusĩku ma dó ími 'bâ á'bĩ sũrú ũ'bĩ 'bâ âni la rú. ⁶ Ma fě anzi mídrĩ mụlé tịlẹ drĩlẹ gálẹ řĩ 'banĩ kpẹlẹ ũ'bĩ ru, sũrú kí âfũ ími agá 'dâ wěwě rú âzıla anzi mídrĩ mụlé tịlẹ drĩlẹ gálẹ řĩ 'bâ âzi řĩ kí adru ũpi rú. ⁷ Ma Íjọ mánĩ azílẹ mínĩ 'dĩ tãmba âzıla anzi mídrĩ mụlé tịlẹ drĩlẹ gálẹ řĩ 'bâ anziņá 'banĩ tị icíma ukólépi ku la rú. Ma adru Ădrónjá mídrĩ gá řĩ 'i âzıla anzi mídrĩ mụlé tịlẹ drĩlẹ gálẹ řĩ 'bâni. ⁸ Ma ângũ mínĩ sī adrujó ala gá 'dâ âmíyónjá ru 'dĩ fě mínĩ âzıla

* ^{16:14} Bẹrĩ Lâháyĩ-Róyĩ 'bâ ífĩ “Mi Ădrónjá áma ndrelépi cé řĩ 'i.”

anzì mídrí mụlé tìlẹ drīlẹ gálẹ rī abe. Āngū Kānānī gá 'dī la adru pírí mí ānī āzila anzì mídrí mụlé tìlẹ drīlẹ gálẹ rī 'baní jā 'dā, ma dó sī adru Ādrónjá ī'badrī 'i.”

⁹ 'Dā 'bā ūngúkú gá Ādrónjá jọ Iḅurahímū ní, “Lě mí ā'ī tị icíma 'dī tām balé má be rá, mi 'i āzila anzì mídrí mụlé tìlẹ drīlẹ gálẹ rī kí abe. ¹⁰ 'Dī tị icíma āmadrí mí be āzila anzì mídrí mụlé tìlẹ drīlẹ gálẹ rī kí abe rī: Lě āgọbị tìlẹ mí drīko gá 'dā rī kí mí ītārā kí pírí rá. ¹¹ Lě mí ītārā mi rá āzila ītārānā 'dī la adru ícétáná tị icíma āma drīdrīnī gá mí be rī drī 'i. ¹² Anzì āgọbị mídrí mụlé tìlẹ drīlẹ gálẹ rī drī kí ca ú'dú ārō 'bo lě ītārā kí rá, mí ītārā vā 'bá ātí'bó ru tìlẹ mídrīko gá 'dā jōku míní īgbalé séndē sī āmíyóná ru rī 'badrī kí pírí īndī. ¹³ Lě mí ītārā 'bá ālu-ālu mídrīko gá 'dā āgọbị rú rī kí pírí rá, údrī tání ī'di tị mídrí lícọ gá 'dā jōku ídrī ī'di īgbā séndē sī tí, 'dī la dó i'da la tị icíma āmadrí mí be rī ī'di tị icíma ukólépi ku la. ¹⁴ 'Bá ágóbị ru ītārālẹ ku rī adru dó mā 'bá ūri ku, ā'dusīku mba tị icíma āmadrí 'dī tā ku.”

¹⁵ Ādrónjá jọ Iḅurahímū ní, “Lě mí umve dó mī ūkū Sāráyī 'i ku, ī'di rú dó adru Sārā 'i. ¹⁶ Ma ī'diní sūsú wi rá, mi ngótí ágóbị tị ī'di be, ī'di adru andre sūrú ū'bí 'bāni la, ūpi kí vā āfū anzì ī'diní mụlé tìlẹ drīlẹ gálẹ rī kí agá.”

¹⁷ Iḅurahímū tị dó āja āzila su tị vūrú wó i'dó gulẹ gūgū ūrā íjọ ásísíná sī jọ, “'Bá la icó tìlẹ ílī la drī ca 100 'bo rī gá rá yā? Sārā icó ngótí tìlẹ 'dī sī ī'di ílī trū kālī úrōmī rī gá rá yā?” ¹⁸ Wó Iḅurahímū jọ Ādrónjá ní, “Isūmayílī icó dó adrulẹ ngótí mání sī íjọ azijó ī'diní rī rú ku yā?”

¹⁹ Wó Ādrónjá jọ Iḅurahímū ní, “Yū. Ūkú mídrí Sārā la ngótí ágóbị tị mi rú la 'da Ísákā 'i. Ma tị icíma mádrī tām ba ī'di be, āzila anzì ī'didrī mụlé tìlẹ drīlẹ gálẹ rī kí abe jā 'dā. 'Dī tị icíma ukólépi ku rī 'i. ²⁰ Má are íjọ míní zilẹ Isūmayílī 'bā íjọ sī rī rá ma mụ ī'diní sūsú wilé rá,

ãzila ma í'diní anzi kí fě wěwě rú, anzi í'didrí mụlẹ tịlẹ drịlẹ gálẹ rí kí vâ adru ũ'bí ru. Í'di adru ũpi anzi ãbogo mụdrí drị ịrị 'dī kí 'bā átẹpị rú ãzila ma í'di 'bā adrulẹ súrú ãmbógó la rú. ²¹ Wó ma tị ícíma mádrí mī ngópị Ísákā Sárā 'bā mụlẹ tịlẹ ílị drũsị rí sī ú'dụ ãndrũ 'dī áni rí sī rí be rí tãmba rá.” ²² ãdrónjá la mụ ịjọ jọlẹ Ịbụrahímũ be 'bo, a'be dó í'di rá.

²³ Ú'dụ ălu 'dā sī Ịbụrahímũ 'du ngópị Ịsụmayílị ãzila 'bā pírí ăgọbị rú í'didríko gá rí kí, 'bā í'di 'bā ịgbălẹ ịgbā séndě sī rí abe ịtārā dó kí rá ãdrónjá 'bā jọlẹ í'diní rí áni. ²⁴ Ịbụrahímũ ịtārā ru 'dī sī ílị la ca dó kălị úrômí drị úrômí, ²⁵ ãzila ngópị Ịsụmayílị ílị ca dó 'dī sī mụdrí drị na, ²⁶ ịtārā dó Ịbụrahímũ kí ngópị Ịsụmayílị be ịrị trá ú'dụ ălu 'dā sī. ²⁷ 'Bā pírí ăgọbị rú Ịbụrahímũ dríko gá rí kí, 'bā ămíyónjá ru í'di 'bā ịgbălẹ ịgbā séndě sī rí kí abe ịtārā dó kí pírí í'di abe.

18

ãdrónjá 'bā ngótị ịjọ azijó Ịbụrahímũ ní rí

¹ Úpí í'da ru Ịbụrahímũ ní kọmọró ife Māmírě drị ịndụ gá í'diní rí agá hémā í'didrị 'bā tị gá 'dāá ịtúkā íríkírí sī. ² Ndre ăngũ urugá ãzila ndre dó ăgọbị kí na pá tu agá urugá sī. Í'di mụ kí ndrelẹ 'bo, cọtị cẹ mụlẹ drị ufụlẹ í'ba abe. ăvũ vũrú ịnzítánjá sī kpere drị la 'bā vū aló agá. ³ JỌ, “Úpí mádrị, ăma ịjọ drị fi ịmi ásị gá rá, ịmi alị átí'bo ịmidrị dríko gāsị alị-alị ku. ⁴ Ma dó ăzị nga ịminí. ịmi ají ásũ ịminí ịyí sī pá ụjijó. ịmi dó sī avị ife 'dī ịndụ gá 'dā. ⁵ Ma ịminí ăkónā ají werejá ru sī ịminí ụkpō fějọ, ịmi dó sī mụ ăcị ịmidrị 'dī gá múké. ịminí amújọ mádríko gá 'dólẹ rí í'di mání ịnzítánjá ru, lě áfě ịminí ăko ăzị nalẹ rá.” Umvi kí, “Múkẹ, ăma ă'í rá.”

⁶ Ịbụrahímũ afụ ru hémā agâlél, jọ Sárā ní, “Mí a'dú ãnáfóro mĩnāmĩnā la sī íná avujó gbōrú.”

⁷ 'Dā 'bā ũngúkú gá cẹ́ dó tị́ kí agâlél āzıla a'dú dó kājóná mũlũkũdũ la, fě́ ỉ'di ātí'bo drí idélé kpĩcá gbō rú. ⁸ Ākónā la dó mụ a'dílé 'bo, Ịbụrahímũ ají dó ādu, lésú āzıla kājóná iza tá idélé 'da kí 'bālél kí drĩlẹ́ gá. Ỉ'baní íná na agá 'dāá, Ịbụrahímũ tu dó pá āni rú ife ịndụ́ gá 'dāá sī íyóná íyó jó.

⁹ Āgọbị na 'dā zị́ kí Ịbụrahímũ 'i, “Ūkú mídrí gá Sárā dó ینگólé yā?” Ịbụrahímũ umvi kí jọ, “Ỉ'di hémā agâlél 'dā.”

¹⁰ 'Dā 'bā ũngúkú gá Úpí jọ, “Āndá-āndá ru ílĩ drũsĩ rĩ sī sáwā 'dĩ āni rĩ gá ma āgō mí rú 'dōlél rá, āzıla ũkú mídrí Sárā la ngótí ágọbị ịsú rá.”

Ịsú íni 'dĩ Sárā la dĩ Ịjọ ỉ'bā kí jọlél 'dĩ kí are sī hémā agâlél. ¹¹ Ịbụrahímũ kí dó Sárā be ịdranigo rú āzıla Sárā 'bā áyi sī ịmbá ndrejó rĩ alí dó rá. ¹² Sárā gu dó gũgũ. Jọ, “Ma dó ịdránígó ru āzıla áma ũkpō ukó dó 'bo, mà ágō vā ịdránígó ru, má icó dó āyikō ịsúlél sī áma icíjọ ágọbị be rá yā?”

¹³ Úpí zị́ Ịbụrahímũ 'i, “Sárā gụgũ āzıla jọ ‘Má icó ngótíná ịsúlél 'dĩ sī ma dó ịdránígó ru la ینگoní ru ā'du Ịjọ sī?” ¹⁴ Ịjọ āzị Úpí ní ũkpó-ũkpó la cí yā? Ílĩ drũsĩ rĩ sī sáwā pėlél rĩ agá, ma āgō rá āzıla Sárā la ngótí ágọbị tị́ rá.” ¹⁵ Sárā idé ụrĩ́ sī, ga āgátā rá jọ, “Ágụ gẹrĩ́ sī ku.”

Úpí jọ, “Āndá, ịgụ rá.”

Ịbụrahímũ 'bā māmálá Sōdómũ sī

¹⁶ 'Dā 'bā ũngúkú gá āgọbị́ angá kí dó ụrụgá sī drĩ kojó mụjọ, ndre kí dó āngũ ándrá Sōdómũ gálél ru. Ịbụrahímũ agụ dó kí pá 'bālél gẹrĩ́ gá. ¹⁷ 'Dā 'bā ũngúkú gá Úpí zị́ ru 'a, “Má icó Ịjọ mání lėlél idélé rĩ kí ucílél Ịbụrahímũ ní

cá rá yā? Yu má icó kí ucílé ĩ'diní ku. ¹⁸ Āndá-āndá ru Īburaḥímũ la mu acalé sũrũ āmbógó ũkpó íni la, ĩ'di rũ sī ma mu sũsũ wilé sũrũ ũnókũ drĩ gá 'dā rĩ 'baní pírí. ¹⁹ Íjọ 'dĩ sī ápě ĩ'di íni la sī ímbátánjá fějó anzi ĩ'didrĩ 'baní āzila anzi ĩ'didrĩ muélé tĩlé drĩlé gálé rĩ kí dó sī Úpí tĩ are sī íjọ pĩrĩ rĩ idéjọ āzila íjọ lĩnǎ pĩrĩ rĩ be, Úpí la dó sī íjọ ĩ'di 'bā azilé 'i idé la Īburaḥímũ ní rĩ kí idé rá.”

²⁰ Úpí jọ Īburaḥímũ ní, “Íjọ ũnzí jọlé 'bá Södómũ gá āzila Gómórā gá rĩ kí drĩ gá rĩ acá kperé áma bĩlé gá rá. ²¹ Íjọ 'dĩ sī, álé sɪlé vũrũlé sī íjọ ũnzíkānā ĩ'badrĩ ĩ'bā kí idélé acalépi kperé áma bĩlé gá 'dĩ kí āndá yā rĩ ndrelé. Drĩ kí dó adru āndá ku ma dô sī nĩ la rá.”

²² Āgọbĩ ĩrĩ 'dĩ mu kí dó Södómũ gálé ru, wó Úpí ace drĩ ru Īburaḥímũ be. ²³ 'Dā 'bā ũngúkú gá Īburaḥímũ asé ru Ādrónǎ andre gá, zĩ ĩ'di, “Mi mu 'bá íjọ kóru rĩ kí ụ'dílé 'bá íjọ ũnzí rĩ kí abe yā? ²⁴ 'Bá íjọ kóru rĩ drĩ kí adru 'bá kǎlĩ tówú táwũnĩ 'dā agá 'dāá cí mí kí ụ'dí 'bá ũnzí rĩ kí abe pírí yā? Mí icó táwũnĩ 'dā a'belé kí íjọ sī ku yā? ²⁵ Āndá-āndá ru mí icó 'bá íjọ kóru rĩ kí ụ'dílé 'bá íjọ trũ rĩ abe pírí ku. Mí icó ku! 'Bá íjọ ũnókũ drĩ gá rĩ lĩlépi pírí nĩ rĩ icó íjọ pĩrĩ rĩ idélé ku yā?”

²⁶ Úpí jọ, “Ádrĩ 'bá íjọ kóru rĩ kí ịsụ kǎlĩ tówú rá ma táwũnĩ Södómũ drĩ 'dā a'be kí íjọ sī rá.”

²⁷ 'Dā 'bā ũngúkú gá Īburaḥímũ 'bā vā māmálá Ādrónǎ drĩlé gá ịdí jọ, “Áma ũkpó sī íjọ jojọ mí be la yu, ā'dusĩku ma 'bá míní 'bálé mi 'i la. ²⁸ 'Bá íjọ kóru rĩ drĩ kí adru 'bá kǎlĩ sụ drĩ tówú drĩ kí ca kǎlĩ tówú ku mi drĩ vā táwũnĩ 'dā ịlĩkĩ 'bá tówú 'dā kí íjọ sī rá yā?”

Úpí umvi, “Ádrĩ 'bá íjọ kóru rĩ kí ịsụ 'dāá kǎlĩ sụ drĩ tówú rá, má icó tówú 'dā ịlĩkĩ lé ku.”

²⁹ İburaħímũ zı vâ ĩđı, “'Bá drı kı adru 'dää kälı sụ mi ängũ 'dä ĩłıkĩ rá yâ?”

Ädrónjá umvi, “'Bá kälı sụ 'da kı ĩjõ sı, má icó ängũ 'dä ĩłıkĩ lé ku.” ³⁰ İburaħímũ jõ Úpı ní, “'Ími ásí 'bā azá mánı ku mí a'be ájõ ĩjõ; 'bá múké rı drı kı adru kälı na mi ängũ 'dä ĩłıkĩ rá yâ?”

Úpı umvi, “Má icó ku.”

³¹ İburaħímũ jõ, “'İtrũ ma ĩjõ mánı jölé ásí ũkpó sı 'dı sı rá. 'Bá drı kı adru kälı ĩrĩ mi ängũ 'dä ĩłıkĩ rá yâ?”

Úpı umvi, “'Bá kälı ĩrĩ 'dä kı ĩjõ sı má icó ku.”

³² İburaħímũ jõ, “'Úpı mí idé mánı ũmbā sı ku fô! Wó 'bá drı kı adru müdrı?”

Úpı umvi, “'Bá müdrı 'dä kı ĩjõ sı má ĩłıkĩ ängũ 'dä ku.”

³³ Úpı la mü İburaħímũ be ĩjõ jõŋá delé 'bo, mü dó rá, äzıla İburaħímũ gõ dó lıçó gá.

19

İjõ Ūnzı 'bá Södómũ gá rı 'badrı

¹ Mälâyıkā tá ĩrĩ 'dä ca kı dó Södómũ gälé ĩndró sı, ĩsı kı 'dı sı Lõtĩ ri kējıtı táwũnı drı gá. İ'dı mü kı ndrelé 'bo, gbõgbõ nga urugá, çẽ mülé kı a'ılé äzıla ävũ dó ĩnzıtánjá sı vũ gá, ² jõ, “'Ūpi mádrı 'dı, má a'ı ĩmi amújó mádrı jó agá 'dölé, ĩmi ũjı ĩmi pá kı äzıla ĩko ĩnı 'dı sı 'dä, ĩmi dô sı fũ údukanana mülé gẽrĩ ĩminı lějó müjó rı gälé.”

Umvi kı, “'Yü, āma ũ'dũ ko āmvé 'dā.”

³ Fu kı kpere ĩ'bā kı ā'ı agá mü agá ĩ'dı drıko gälé. Lõtĩ idé dó ĩ'banı mükátı ākúkı kóru rı ākónā rú äzıla na kı dó ĩ'dı. ⁴ Āmũ 'dä mü kı drı ru lalé vürũ ku rú, 'bá táwũnı Södómũ drı gá ĩdranigo rú äzıla kārıle rú 'dä ce kı jó Lõtĩ drı 'dä andre rı. ⁵ Umve kı Lõtĩ 'ı, zı kı ĩ'dı, “'Āgõbı tá amúlepi ũ'dũ gá mí drı 'dölé ĩnı 'dı sı rı kı dó íngölé, mí ajı kı āma rú 'dölé, āle lalé kı sı ũkú ru.”

⁶ Lótĩ ãfũ ãmvé 'bá ru tralépi rĩ 'ba rú 'dólé ãzıla ũpĩ dó kějítĩ cí ⁷ ãzıla jọ, “Íni ku, mâ wõrĩkã má ãĩ ĩminí ĩjọ ũnzí 'dĩ áni la idéjọ ku. ⁸ ĩndre mâ izonzi ĩrĩ drĩ ágó ãjĩ 'bĩlépi ku la kí cí, ma kí ají ĩminí ãzıla ĩmi icó ĩjọ cí ĩminí lèlé idélé rĩ kí idélé kí uru 'bá gá rá, 'bo álě ĩmi idé ĩjọ ãzĩ 'bá mâni 'dĩ kí uru 'bá gá ku. Kí ãmũ mâni la, lě ámba kí tã rá.”

⁹ Jọ kí, “Mí ĩdã mi 'dã rá, mi ãmíyónjá. Mí ã'di 'i ãma ĩjọ lijó, mí ĩdã mi ãma andre gá 'dã jõ íni ku ãma ími idé ũnzĩrĩkãnrũ rĩ 'baní ãndãní.” Ze kí dó Lótĩ tẽndẽrẽ vúlé vúlé ru tí sĩ kějítĩ nũjọ íni.

¹⁰ Wó 'bá ĩrĩ tá jọ agálé 'dã asú kí drĩ kějítĩ gãsĩ ãmvé 'dólé, se kí dó sĩ Lótĩ jọ agálé ãzıla ũpĩ kí dó kějítĩ cí. ¹¹ 'Dã 'bã ũngúkú gá ãgõbĩ ĩrĩ jọ agálé 'dã ãzũ kí dó 'bá kějítĩ gá 'dã kí mĩfĩ cí 'bã ndre kí dó sĩ kějítĩ ku.

Lótĩ 'bã Sódómũ a'bejọ rĩ

¹² 'Bá ĩrĩ 'dã jọ kí Lótĩ ní, “Mĩ kãká ãzĩ: ĩzịgõ rú, izonzi rú, anzĩ ãgõbĩ ãzıla mĩ ĩzépĩka ru la drĩ kí adru 'dã cí yã áni, mí iyá kí 'dã rá, ¹³ ã'dusiku ãma mũ ãngũ 'dĩ ĩlĩkĩlě rá. ĩjọ ũnzĩkãkãnrũ 'bã Sódómũ gá ãzıla Gõmórã gá rĩ 'badrĩ ca dó kperere ÚPÍ bĩlě gá rá, ĩjọ 'dĩ sĩ ãpě dó sĩ ãma tĩ sĩ amũjọ ãngũ 'dĩ ĩlĩkĩjọ ãcí sĩ rá.”

¹⁴ Lótĩ mũ 'bá ĩzépĩka kí lèlépi ĩgbálépi rĩ 'ba rú ãzıla jọ ĩ'baní, “ĩmi idé gbõrú, ĩmi a'be táwũnĩ 'dĩ 'i ã'dusiku ÚPÍ la mũ ãngũ 'dĩ ĩlĩkĩlě ãcí sĩ rá.” Wó ĩzịgõ ĩ'didrĩ urã kí Lótĩ la 'bãngã ĩrẽ idé íni.

¹⁵ ãngũsãrã sĩ mālãyĩkã ĩrũgbũ kí dó Lótĩ 'i ãzıla jọ kí ĩ'diní, “Gbõrú, gbõrú! Í'dũ ũkú mídrĩ 'i ãzıla izonzi mídrĩ ĩrĩ 'dĩ kí abe trũ apájọ, ĩjọ 'dĩ sĩ ĩmi ĩlĩkĩ rũ sĩ ú'dũ sĩ táwũnĩ 'dĩ ní drĩrĩma fějọ rĩ sĩ ku.”

¹⁶ Lótĩ uru'ba la mu filé fifi 'bo, āgōbī ĩrĩ 'dĩ ru kí ĩ'didri ũkũ be āzila ĩzēpika ĩrĩ 'dā kí abe sī kí agujó táwũnĩ agá 'dāā rī sī āmvé ā'dusīku Úpí Ādrōnā ásí ĩ'baní ĩgbē ru. ¹⁷ Mālāyíkā kí mu kí ajilé āmvé 'dōlé 'bo, ālu rī jō, “Īcēcē sī ĩmi ídri pajó! ĩmi andré āngũ vúlé ku āzila ĩtu pá á'bu agá 'dāā ku! Īcē 'bé kí agâlé ru ĩmi ũdrā rũ sī ku fô!” ¹⁸ Wó Lótĩ jō, “Yũ! Ũpi mádrĩ! Īfē āma idé 'dĩ áni ku fô! ¹⁹ Ātí'bo mídrĩ ĩsũ āyĩkō ĩmi drĩlě gá, āzila mí i'da mání ásí ĩgbē āmbógó 'dĩ 'i míní āma ídri pajó rī sī. Wó 'bé 'dā ĩ'di álí-álí, táwũnĩ 'dĩ 'bā ivéná la āma ĩsũ gērĩ gá āma ũdrā ĩsũ 'dĩ sī āca drī lé ku rú. ²⁰ Īndre, táwũnĩ āzĩ ānáyágágá la 'dā mání sī cējó alagá la, āzila ĩ'di ĩmbíráná ru. Lě má apá ala gâlé, ma dó sī āma ídri pa rá.” ²¹ Jō ĩ'diní, “Má ā'ĩ rá, ma ĩjō míní jōlě 'dĩ idé rá, má icó táwũnĩ míní jōlě 'dĩ ĩlĩkĩlě ku. ²² Wó mí apá gbōrú, ā'dusīku má icó ĩjō āzĩ idélé ku kpere míní ca agâlé rá ká.” ('Dĩ bā sī ĩjō táwũnĩ 'dĩ umvejó Zówā 'i rī 'i.)

Gōmórā kí ĩlĩkĩjō Sōdómũ be rī

²³ Lótĩ ca Zówā gá ĩtũ 'bā agā gá. ²⁴ ĩjō tĩ gá 'dĩ ambamba Úpí su Gōmórā kí ācí Sōdómũ be bārũtĩ sī. ²⁵ Ivé āko táwũnĩ agá rī kí angájó á'bu agâlé, 'bā kí trũ, ife āzila ásé kí abe pírí. ²⁶ Wó ũkũ Lótĩ drĩ uja tĩ āngũ ndrelé vúlé lé ru, cõtĩ ũkũ umba dó ā'ĩ ru ídĩnā áni. ²⁷ Āngūsārā sī Īburahímũ mu āngũ ĩ'di 'bā sī ándrá pá tujó Úpí be rī gâlé. ²⁸ Ndre āngũ Gōmórā kí agâlé ru Sōdómũ be āzila āngũ á'bu agâlé ru rī gá. Ndre ācíkā angálēpi alagâlé rī ĩnĩbĩrĩcĩcĩ rú mēnú ācíkā áni. ²⁹ Wó Ādróná la mu táwũnĩ āngũ 'dā agá rī kí ĩlĩkĩlě 'bo, ũrā ĩjō Īburahímũ drĩ gá, āzila anzé Lótĩ 'i lĩkĩlě ándrá ĩ'di 'bā sī táwũnĩ ándrá ĩ'di 'bā sī u'ájó rī ĩlĩkĩjō rī agâlé rá.

Āmōnĩ 'bā kí i'dójó Mũwábũ be rī

³⁰ Lótĩ kí ĩ'di 'bā ĩzépika ĩrĩ 'dā kí abe a'be kí dó Zówā rá āzila mu kí dó u'alé 'bé agálé, ā'dusiku Lótĩ idé ũrĩ sī u'ájó Zówā gá 'dāá. Tu kí dó u'alé ũjígó agá 'bé agálé.
³¹ Ū'dú ālu Lótĩ 'bā ĩzóná kājānī rī jọ ámvópĩ vúlé rī nī, “Āma átépĩ la úgólé adrulé ĩdránígó ru, wó āgobī āzī ānī rú āma ĩgbálépi la kí 'dáyū sī āmaní ngótĩná ĩsújó cécé lā'bī 'bā lēlé ũnókú drĩ gá 'dā rī ānī. ³² Mí amú, lē āfē āma átépĩ ní wáyĩnī mvulé ĩ'di dô sī ũ'dú ko āma abe āzila lícọ āmadrĩ 'ba anú rú sī ku be nī.”

³³ Īnī 'dā sī fē kí dó ĩ'diní wáyĩnī mvulé, ĩzóná kājānī rī la kí ru ĩ'di be. Wó átépĩ mvu wáyĩnī ambamba nī dô sī ā'du ĩjọ idé ru nī yā rī gá ku.

³⁴ Ū'dú āzī rī sī ĩzóná kājānī rī jọ ámvópĩ nī, “Īnī ájē rī sī āko ũ'dú ĩ'di be rá, ú'dī'da āma ĩjōtō rú ĩ'di wáyĩnī sī, mi sī ími la ĩ'di be, 'dī gá 'dā mi dô sī ngótĩ ĩsú ĩ'di be.”

³⁵ ĩjọ 'dī sī, Īnī 'dā sī ĩjōtō kí dó ĩ'di wáyĩnī sī, átépĩ ĩmērā dó rá, la kí dó sī ru ĩzóná vúlé rī be. Mērā sī nī vā ā'du ĩjọ idé ru nī yā rī gá ku.

³⁶ ĩjọ 'dī sī, izonzi ĩrĩ 'dī ĩsú kí dó 'a átépĩ Lótĩ drĩ.

³⁷ ĩzóná drĩdrĩ rī ĩsú ngótĩ ágóbĩ 'da rú la Mũwábũ 'i. ĩ'di áyípĩ 'bá ú'dī'da umvelé Mũwábũ rī 'badrĩ 'i. ³⁸ ĩzóná vúlé rī ĩsú vā ngótĩ ágóbĩ 'da rú la Bénāmī 'i, 'dī áyípĩ 'bá ú'dī'da umvelé Āmónĩ rī 'badrĩ 'i.

20

Īburahímũ kí Ābĩmélĕkĩ be

¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Īburahímũ mu dó Hēbūrōnĩ gá 'dāá rī sī Nēgévũ gá, rī dó Gérā gá drĩdrĩnĩ Kādésĩ 'badrĩ Súrĩ be rī gá. ĩ'di ní u'á agá 'dāá sáwā were sī, ² Īburahímũ jọ 'bá 'dāá rī 'baní, “Sárā ĩ'di má ámvópĩ 'i.” 'Dā 'bā ũngúkú gá Úpĩ Ābĩmélĕkĩ Gérā drĩ pē 'bá tĩ sī Sárā ajíjọ ĩ'di rú 'dólé āzila 'du dó ĩ'di rá.

³ Wó Ādróná amú Ābīmélĕkī rú ínī sī urobí agâ sī āzila jọ ĩ'diní, “Mí mu drálé rá míní ũkú 'dī 'dujọ rī sī ā'dusīku ĩ'di ágó trū.”

⁴ Wó ínī 'dī Ābīmélĕkī icí kí ru ĩ'di be ku. Jọ, “Úpí, ma íjọ kóru! Mí dó mu āma ĩlĕkīlé 'bá mádrĭ kí abe pírí yā? ⁵ Adu Ibūrahímū jọ mání, ‘Dī má ámvọpĭ 'i rī gá ku yā’ āzila Sárā 'bā mgbā jọ mání, ‘Dī mâ ádrĭpĭ 'i rī gá ku yā’ Má idé íjọ 'dī mání nĭjọ la ku rī sī, áma ũnzĭ 'dáyụ.”

⁶ Ādróná umvi ĩ'diní urobí agâ sī, “Āndá, mí idé íjọ 'dī ínī la míní nĭjọ la ku rī sī. Má atrĭ mí íjọ ũnzĭ idéjọ áma urụ 'bá gá rī sī rá, āzila má ā'ĭ míní ĩ'di alójọ āluná la ku. ⁷ Wó ú'dí'da ífĕ ũkú 'dī ágô drĭlé vúlé. ĩ'di nábĭ, ĩ'di míní Ādróná ā'ĭ mí dô sī adru ídri, wó ídrĭ ĩ'di uja ágô drĭlé ku, mí 'i āzila 'bá mídrĭ abe ĩmí ũdrā rá.”

⁸ Āngūsārā sī Ābīmélĕkī umve āmbogo ĩ'di pálé gá rī kí sī íjọ ru idélépi ĩ'di rú rī kí ũlújọ ĩ'baní. ĩ'di mu kí ũlŭlé 'bo, uja kí dó idélé ũrĭ sī. ⁹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Ābīmélĕkī umve Ibūrahímū 'i āzila zĭ ĩ'di, “Mí idé dó āma ínī ā'du sī? Íjọ ũnzĭ mání idélé ímí urụ 'bá gá rī ā'du míní sī lĕjọ drĭlé ũnzĭ ajjọ áma drĭ gá sŭrŭ mádrĭ abe? Íjọ 'dī tátí míní icólé idélé mání ku la.” ¹⁰ Ābīmélĕkī zĭ Ibūrahímū 'i, “Ásísíná míní íjọ 'dī áni rī idéjọ rī ā'du?” ¹¹ Ibūrahímū umvi, “Má ũrā, ‘Bá āzĭ āngū 'dī gá 'dā Ādróná ũrĭlépi rá la āluná la yụ, íjọ 'dī sī kí áma 'dĭ agá rá sī mâ ũkú 'dujọ rá.’ ¹² ĩ'di ábĭ ngá má ámvọpĭ mgbā la, má átĕpĭ 'bā ĭzóná má úkúpĭ 'bā ĭzĕpĭ rú rī 'i, wó adru mâ āndrĕ 'bā ĭzĕpĭ mgbā rī 'i ku, má ĭgbā dô sī ĩ'di mání ũkú ru rá. ¹³ Ādróná la dó mu áma anzélé má átĕpĭ drĭko gâlĕ sī mujọ āmĭyọná 'bā āngū gá 'bo, ájọ dó Sárā ní, ‘Mí dó ílĕ ma rá rī 'i'da míní jọjọ la 'bá pírí 'baní, “ĩ'di má ádrĭpĭ 'i rī sī.” ’ ”

¹⁴ 'Dā 'bā ũngúkú gá Ābīmélĕkī fĕ dó Ibūrahímū 'bā ũkú Sárā ĩ'didrĭlé vúlé, āzila fĕ vā ĩ'diní kábĭlō, tĭ, āzila

ãti'bo ãgõbì rú rĩ kí ùkú ru rĩ kí abe. ¹⁵ Æbĩmélèkĩ jò Ìbùrahímũ ní, “Àngũ 'dĩ pírí mádrî 'i, mí u'á wókõ la cí ími ásí 'bã lèlè rĩ agá.”

¹⁶ Jò Sárã ní, “Ma mí ádrípì ní sǐlǐngĩ ífí-ífi la kí fẽ álǐfũ àlu i'dajó la 'bá mídrî 'baní àndá-àndá ru mi òjò kóru, 'bá pírí kí dõ sǐ nĩ la mí idé òjò ùnzí ku.”

¹⁷ 'Dã 'bã ùngúkú gá Ìbùrahímũ zì dó Ædrónjá 'i úpí Æbĩmélèkĩ nĩ, Ædrónjá adrí dó sǐ ò'di ùkú ò'didrî be àzǐla ãti'bo ò'didrî izonzi rú rĩ kí abe, 'ba tì kí dó vâ sǐ anzì kí ò'dí be nĩ, ¹⁸ à'dusíku Úpí fẽ ùkú Æbĩmélèkĩ dríko gá rĩ acá kí úndó ru Ìbùrahímũ 'bã ùkú Sárã 'bã òjò sǐ.

21

Ìsákã tǐjò rĩ

¹ Úpí wi sũsũ Sárã ní cécé ò'di 'bã ándrá jolè rĩ áni. ² Sárã òsù 'a, tì dó Ìbùrahímũ ní ngótí ágóbí ílí ò'di 'bã adrujò ò'dránígó ru rĩ sǐ. Útì mgbâ cé ú'dú Ædrónjá 'bã jolè ála sǐ ò'di tì rĩ gá. ³ Ìbùrahímũ 'da dó ngótí rú Ìsákã 'i, ⁴ Ìsákã ú'dú la mụ calé ãrõ 'bo, Ìbùrahímũ ò'tãrã ò'di rá cécé ándrá Ædrónjá 'bã azilè ò'diní rĩ áni. ⁵ Ìbùrahímũ ílí dó 'dĩ sǐ 100 sáwã Ìsákã tǐjò ò'diní rĩ sǐ.

⁶ Sárã jò, “Ædrónjá ají mání àyikõ 'bo! 'Bá pírí òjò 'dĩ arelépí rá rĩ kí dó gu má be.” ⁷ Jò vâ, “À'di icó tátí jolè la ma Sárã 'i má icó tá ngótí tǐlè Ìbùrahímũ ní rá rĩ gá nĩ yã? Wó átí ò'diní ngótí ágóbí sáwã ò'di 'bã dejó 'bo rĩ agá 'dã rá.”

Hãgá rĩ kí drojò Ìsụmayílĩ be rĩ

⁸ Ngótí zo dó àzǐla únze tì la òbã gá rá, ú'dú Ìsákã tì nzejó òbã gá rĩ sǐ, Ìbùrahímũ 'bã ùmũ àmbógó tètè la. ⁹ Ú'dú àlu Sárã ndre Ìsụmayílĩ Hãgá rĩ Mǐsírĩ rú rĩ 'bã tǐlè Ìbùrahímũ nĩ rĩ la avá agá ngópĩ Ìsákã sǐ, ¹⁰ àzǐla Sárã jò

Ịburańímũ ní, “Ípě ịzóná ătí'bo ru 'dĩ kí tị ngópị be 'dâ rá. Lẽ ùkú 'dĩ 'bã ngópị 'ba ịsụ ãko mídrị mâ ngópị Ịsákã 'bã amùlé 'dùlé rĩ kí agá 'dâ ku.” ¹¹ Ịjọ 'dĩ fě Ịburańímũ ásị gá ùcōgō ãmbógó la ã'dusiku Ịsụmayịlị 'bã vâ adrujọ ị'di 'bã ngótịná rĩ sị. ¹² Wó Ẽdróná jọ Ịburańímũ ní, “Mí adru mgbá 'dĩ sị ăzıla ịzóná ătí'bo ru Hăgărĩ 'bã ịjọ sị ùcōgō sị ku. Mí idé ịjọ Sárã 'bã jolé míní rĩ, ã'dusiku ùyō mání nalé rĩ sị anzi mídrị mụlé tịlé drịlé gâlé rĩ kí ăfũ Ịsákã rụ sị. ¹³ Ma vâ Hăgărĩ ngópị fě acálé sùrụ trũ ã'dusiku ăfũ vâ mí rụ.”

¹⁴ Ịburańímũ angá ú'dụ ăzi rĩ sị ăngũsărã sị, fě Hăgărĩ ní ínã ăzıla ịyị íniríkó* sị ịyị tójó rĩ agá tré. Nị ngótịná ùngúkú la gá ăzıla pě dó ị'di tị mụlé. Hăgărĩ mụ rá ăzıla rĩ dó sị wáyá colé kótórō 'a Bĕřsĕbã drị agá. ¹⁵ Ịyị la mụ ukólé píri 'bo, a'be ngótịná mĕrị ăzi agá ¹⁶ ăzıla ngópị rụ 'dăá rĩ sị rĩ rá-rá ru ăni rú mítã 100. Jọ ị'diní cĕnĕ-cĕnĕ rú, “Má icó mâ ngótị ndrelé dră agá ăma mĕfị sị ku.” Ị'di 'bã ri agá 'dăá i'dó dó awálé.

¹⁷ Ẽdróná are mgbâ awá agá ăzıla mălăyíkă Ẽdróná drị ajọ ịjọ angájó 'bũ gâlé Hăgărĩ nĕ, ăzıla jọ, “Hăgărĩ! Ẽ'du ịjọ fě míní ùcōgō nĕ? Mí idé ữrĕ sị ku. Má are mgbâ 'bã ăwáná rá. ¹⁸ Mí angá ụrụgá, ımı mgbâ a'dùlé ımı drị gá ăzıla mí ùmĕrĕ ásị la. Ma ị'di fě acálé sùrụ ămbógó la rú anzi ị'didri mụlé tịlé drịlé gâlé rĩ 'ba rụ sị.”

¹⁹ 'Dă 'bã ùngúkú gá Ẽdróná fě mĕfị la nzĕ dó ru rá ăzıla ndre dô sị kídí ăzi. Mụ ịyị ătólé íniríkó ịyị drị agá ăzıla fě ị'di mvùlé mgbâ nĕ.

²⁰ Mgbâ 'bã zo agá 'dĩ gá 'dâ, Ẽdróná rĩ adrulé ị'di be; rĩ u'álé ăngũ kótórō rú Păránĕ drị gá ăzıla acá ălĕgọ dora

* 21:14 'Bá ăndrá ıdu rĩ kí íniríkō ayú ăkójó ru sị ịyị tō jọ

gbelépi la rú. ²¹ Í'diní u'á agá ãngũ kōtórō rú Pārání drĭ gá, ãndrē ĩgbā ĩ'diní ũkú Mĭsĭrĭ ízó ru la.

Tĭ icĭma Iḃurahímũ kí drĭdrĭnjĭ gá Ābĭmélĕkĭ be rĭ

²² U'dú ãlu Ābĭmélĕkĭ mu kí ãmbógó ĩ'didrĭ ãsikārĭ drĭ Fĭkólĭ be ãzĭla jō Iḃurahímũ ní, “Ādrónjá ĩ'di ãko píri mínĭ idélé rĭ kí agá cí. ²³ Ú'dí'da lĕ ĩna ũyō Ādrónjá drĭlĕ gá mí icó áma ulélé ku, jōku anzĭnjá mádrĭ kí ãzĭla anzĭ mádrĭ mułé tĭlĕ drĭlĕ gálĕ rĭ kí ulé lé ku. Mí ĩ'da mánĭ sĭrũ mínĭ sĭ mujō u'ájó ala gá ãmĭyōnjá ru rĭ, mí icé mánĭ ásĭ-ĭgbĕ cécé mánĭ icélé mínĭ rĭ áni.”

²⁴ Iḃurahímũ jō, “Ána ũyō, ma idé la rá.”

²⁵ Iḃurahímũ unu Ābĭmélĕkĭ drĭlĕ gá ũpĭgōnjá ĩ'didrĭ 'bā kí kídĭ pajó rá rĭ sĭ. ²⁶ Wó Ābĭmélĕkĭ jō, “Ánĭ ã'di idé ĭjō 'dĭ nĭ yā rĭ gá ku. Ílũ vā mánĭ ĭjō 'dĭ ku, drĭ gápi mâ arelé ĩmi tĭ gá ãndrũ 'dĭ.”

²⁷ ĭjō 'dĭ sĭ Iḃurahímũ ajĭ dó kãbĭlō kí tĭ be ãzĭla fĕ dó kí Ābĭmélĕkĭ drĭ. 'Bá ĭrĭ 'dĭ icĭ kí dó tĭ rá. ²⁸ Iḃurahímũ uya kãbĭlō ĩ'didrĭ ũ'bí rĭ kí agá kãbĭlō mvá ãronĭ la kí ázĭrĭ. ²⁹ Ābĭmélĕkĭ zĭ Iḃurahímũ 'i, “ĭjō mínĭ kãbĭlō mvá ázĭrĭ 'dĭ kí uyajó rĭ 'bā ífĭ íngonĭ yā?”

³⁰ Iḃurahímũ umvi ĩ'dinĭ, “Mí a'ĭ kãbĭlō ázĭrĭ 'dĭ kí áma drĭ gá 'dā icéjō la ága kídĭ 'dĭ ma 'i.” ³¹ Āngũ 'dā ála dô sĭ ĩ'di umve Bĕrĭsĕbā 'i ã'dusĭku ãgōbĭ ĭrĭ 'dĭ icĭ kí tĭ ala gá 'dā. ³² Tĭ icĭma Bĕrĭsĕbā gá 'dā vúlĕ gá, Ābĭmélĕkĭ kí ãsikārĭ ãmbógó ĩ'didrĭ Fĭkólĭ be uja kí ru mułé ãngũ Fĭlĭsĭtĭnĭ drĭ gá. ³³ Iḃurahímũ sa ĭtĭ Bĕrĭsĕbā gá 'dā, ãzĭla ĭcú dó sĭ Úpĭ Ādrónjá jā 'dā rĭ rũ ãngũ 'dā gá 'dā. ³⁴ Iḃurahímũ u'á dó ãngũ Fĭlĭsĭtĭnĭ drĭ gá ú'dú ãzo rú.

22

Ādrónjá 'bā Iḃurahímũ ũ'bĭjō rĭ

¹ Ụ'dụ ǎzí vúlé gá Ǽdrónjá ǔ'bǎ Ịbụrahímụ 'i; umve ỉ'di, “Ịbụrahímụ!” Ịbụrahímụ ǎ'ỉ dó, “Ma 'dǒ!”

² 'Dǎ 'bǎ ǔngúkú gá Ǽdrónjá jọ, “Í'dụ mǐ ngópǐ kílíngbǐ Ǽsákǎ mǐnǐ lǎlé ambamba rǐ 'i, ǐmụ ỉ'di trǔ ǎngǔ MỌrǐyǎ gá. Ǽfǎ ỉ'di mǎnǐ ǐdétánjá ru 'bé mǎnǐ mụlé lǔlé mǐnǐ rǐ 'bǎ drǐ gá.”

³ Ịbụrahímụ angá dó ǎngǔsǎrǎ ụ'dụ ǎzí rǐ drǐ sǐ, asi ǐjǐjǎ sǐ ǐdétánjá ǐdǎjọ rǐ kǐ, 'bǎ dó kǐ kǎyǐnǒ ỉ'didrǐ drǐ gá, ǎzǐla 'dụ dó ngópǐ Ǽsákǎ kǐ ǎtǐ'bó ǐrǐ la kǐ abe. Ko kǐ dó drǐ mụlé ǎngǔ ǎndrá Ǽdrónjá 'bǎ lǔlé ỉ'dinǐ rǐ gá. ⁴ Ụ'dụ na ǎcǐ 'dǎ drǐ sǐ Ịbụrahímụ ndre dó ǎngǔ 'dǎ rá-rá ru. ⁵ Jọ dó ǎtǐ'bó ỉ'didrǐ 'banǐ, “Ǽmǐ adru kǎyǐnǒ 'dǐ trǔ 'dǎ. Ǽma drǐ mụ mgbǎ be Ǽdrónjá ǐnzǐlé lé, 'dǎ 'bǎ ǔngúkú gá ǎma dó ǎgǒ ǐmǐ rǔ 'dǒlé ǐndǒ.”

⁶ Ịbụrahímụ fǎ ngópǐ Ǽsákǎ 'dụ ǐjǐjǎ ǐdétánjá drǐ kǐ nǐ ǎzǐla 'dụ dó ỉ'didrǐ gá ménénjá kǐ ǎcǐ be. Ǽbanǐ mụ agá ǐrǐtrǎ ǎngǔ ǎlu gá 'dǐ gá 'dǎ, ⁷ Ǽsákǎ jọ ǎtǎpǐ Ịbụrahímụ nǐ, “Mǎ ǎtǎpǐ!” Ịbụrahímụ ǎ'ỉ dó, “Ma 'dǒ, mǎ ngópǐ!” Ǽsákǎ zǐ ỉ'di, “Ǽndre ỉ'dụ ǐjǐjǎ kǐ ǎcǐ be rá, wó kǎbǐlǒ mvǎ ǐdétánjá ǐdǎjọ rǐ dó ǐngǎǎ yǎ?”

⁸ Ịbụrahímụ umvi ỉ'dinǐ, “Ǽdrónjá 'bǎ ǎmgbǎ rǐ la kǎbǐlǒ mvǎ fǎ rá.” ǐjọ 'dǐ sǐ mụ kǐ dó ǐrǐtrǎ ǎngǔ ǎlu gá.

⁹ Kǐ dó mụ calé ǎngǔ Ǽdrónjá 'bǎ lǔlé ỉ'dinǐ rǐ gá 'bo, Ịbụrahímụ sǐ dó ǎlǐtǎrǐ ǎzǐla ǔ'bǎ dó ǐjǐjǎ kǐ drǐ la gá. Umbé dó ngópǐ Ǽsákǎ 'i, 'bǎ dó ỉ'di ǎlǐtǎrǐ drǐ gá ǐjǐjǎ kǐ drǐ gá. ¹⁰ 'Dǎ 'bǎ ǔngúkú gá Ịbụrahímụ ǎnzé dó ménénjá rǎwǔ tǐ sǐ ngópǐ Ǽsákǎ ǐjọ. ¹¹ Wó mǎlǎyǐkǎ Ụpǐ drǐ umve ỉ'di angájọ 'bǔ gǎlé, “Ịbụrahímụ! Ịbụrahímụ!” Ịbụrahímụ ǎ'ỉ dó, “Ma 'dǒ.”

¹² Mǎlǎyǐkǎ jọ, “Ǽsu drǐ mgbǎ ụrụ 'bǎ gá ku ǎzǐla mǐ ǐdǎ ǎko ǎzí ỉ'di ụrụ 'bǎ gá ku. ǎnǐ dó ǎndrǔ ǐru Ǽdrónjá mǐdrǐ

rá rĩ gá rá ã'dusĩku mí uga mĩ ngópi ãlu kílingbí 'dĩ rĩ'dinĩ ku.”

¹³ Iḃurahímũ undré āngũ rĩ'di andre gá 'dǎá ndre kǎbĩlógó újé la gĩ mĩrĩ agá. Mũ rĩ'di a'dǔlé āzĩla fě rĩ'di idétáná ivélé ivê rĩ rú ngópi 'bǎ kějĩ gá. ¹⁴ Ijó 'dĩ sĩ Iḃurahímũ 'da dó āngũ 'dǎ rú, Úpĩ la fě la rá 'i, kpere āndrũ 'bá kí jọ la, “Bé Úpĩ drĩ drĩ gá rĩ'di fě la rá.”

¹⁵ Mǎlāyĩkǎ Úpĩ drĩ umve Iḃurahímũ angájó 'bũ gǎlé pǎlékó řĩ la sĩ, ¹⁶ āzĩla Úpĩ jọ, “Ána ũyō áma mgbǎ rĩ 'bǎ rú sĩ 'dĩ áni, ma rú mínĩ sũsũ wi āmbógó ru ã'dusĩku mínĩ Ijọ 'dĩ idéjọ rĩ sĩ āzĩla mínĩ mĩ ngópi kílingbí 'dĩ ugájó mání ku rĩ sĩ. ¹⁷ Ma mínĩ sũsũ wi āzĩla ma anzi mídrĩ mǔlé tĩlé drĩlé gǎlé rĩ kí fě adrulé wěwě rú cécé lělēgó urugá rĩ kí áni āzĩla cínákĩ mĩrĩ tĩ gá rĩ áni. Anzi mídrĩ mǔlé tĩlé drĩlé gǎlé rĩ kí rú mũ mērọ'bǎ rĩ'badrĩ kí ndělé rá, āzĩla kí āngũ rĩ'bādrĩ 'du rá. ¹⁸ Anzi mídrĩ mǔlé tĩlé drĩlé gǎlé rĩ 'ba rũ sĩ ma sũsũ wi Súrũ pírĩ 'banĩ ã'dusĩku mínĩ áma tĩ arejọ rá rĩ sĩ.”

¹⁹ Dǎ 'bǎ ũngúkú gá Iḃurahímũ uja dó ru vúlé átĩ'bô 'ba rǔlé āzĩla mũ kí dó āngũ ãlu gá Běrĩsébǎ gǎlé. Iḃurahímũ rĩ dó u'álé Běrĩsébǎ gá 'dǎá.

Anzi Nǎhórĩ drĩ kí

²⁰ Sǎwǎ āzĩ vúlé gá Iḃurahímũ are Mĩlíkǎ tĩ anzi kí ádrĩpĩ Nǎhórĩ ní ārō: ²¹ Úzĩ rĩ'di ngótĩ kǎjǎnĩ rĩ, 'Bũzĩ 'i Úzĩ 'bǎ ádrĩpĩ, Kěmũwělĩ 'i Ārámũ 'bǎ átépi 'i, ²² Kěsédĩ 'i, Házō 'i, Pĩlĩdásĩ 'i, Yĩdĩláfũ 'i, āzĩla Bětũwělĩ 'i ²³ Bětũwělĩ tĩ Rěbékǎ 'i. Mĩlíkǎ tĩ anzi āgọbĩ ārō 'dĩ kí Iḃurahímũ 'bǎ ádrĩpĩ Nǎhórĩ nĩ. ²⁴ Ūkú rĩ'didrĩ átĩ'bó ru umvelé Rěwũmǎ 'i rĩ tĩ rĩ'dinĩ: Tébǎ 'i, Gǎhámũ 'i, Tǎhásĩ 'i āzĩla Mǎkǎ 'i.

23

Sárā 'bā drājó rī

¹ Sárā u'á ũnókú drī gá 'dâ ílí 127. ² Sárā drā dó Hĕbŭrónī gá 'dī āngŭ Kānānī drī gá āzila İbŭrahīmŭ awá ī'di 'bā drā 'dāá.

³ 'Dā 'bā ũngúkú gá İbŭrahīmŭ a'be āvŭ ũkŭ drī vŭrŭ 'dāá, mu 'bá Hītī rú rī 'ba rŭ jŏ, ⁴ “Ma ĩmi drīdrīnī gá 'dâ āmíyónjá; ĩmi uzī mání āngŭ āzī mání sī icójó mâ ũkŭ 'bā āvŭ ĩsĭjŏ rá la.”

⁵ 'Bá Hītī rú rī umvi kí İbŭrahīmŭ ní, ⁶ “Āmbógó, mí are íjŏ āma tĭ gá rī. Mi úpímvá āmbógó la āma drīdrīnī gá 'dâ; ípĕ ũjĭgŏ āzī ũniyambamba la sī mī ũkŭ 'bā āvŭ ĩsĭjŏ āngŭ āmadrī 'dī agá 'dâ. 'Bá āzī āma drīdrīnī gá 'dâ icólĕpi míní 'bŭ ugalĕpi míní sī āvŭ ĩsĭjŏ la 'dá yu.”

⁷ 'Dā 'bā ũngúkú gá İbŭrahīmŭ ilú drī vŭrŭ 'bá Hītī rú rī kí drīlĕ gá, ⁸ jŏ, “İdrī ā'ī ásī pírí sī mání sī mâ ũkŭ 'bā āvŭ ĩsĭjŏ 'dâ rá yā áni, ĩzī mání Zōhārī ngŏpĭ Ífirŏnī 'i āma kĕjĭ gá sī ⁹ mání ũjĭgŏ Mākĭpĕlā gá adrulĕpi ī'didrī ámvŭ tĭ gá rī uzĭjŏ. İzī mání ī'di āngŭ 'dī uzĭjŏ ājĕ āngŭ 'dī drī pírí rī sī ĩminí adru agá 'dâ cí 'dī gá 'dī, ī'di dô sī adru āngŭ mání 'bá mádrĭ kí ĩsĭjŏ rī rú.”

¹⁰ Ífirŏnī 'bā āngbā rī ri vā kĕjĭtĭ tāvŭnī 'bá Hītī rú rī 'baní ru trajó rī gá 'dāá ĩndī; āzila umvi íjŏ İbŭrahīmŭ ní 'bá pírí Hītī rú 'dāá rī kí drī gāsī; ¹¹ “Yu āmbógó mádrĭ mí are drī ma; ma míní āngŭ ámvŭ ru 'dā fĕ pírí ũjĭgŏ ala gá rī trŭ ĩsālī, 'bá mádrĭ 'dī kí drī gāsī ma āngŭ 'dī fĕ míní rá, mi dô sī mī ũkŭ 'bā āvŭ ĩsĭ.”

¹² 'Dā 'bā ũngúkú gá İbŭrahīmŭ ilú drī vŭrŭ 'bá Hītī rú rī kí drīlĕ gá ĩdī ¹³ āzila jŏ Ífirŏnī ní 'bá pírí 'dāá rī kí drī gāsī, “Mí are drī ma ídrī icó rá rī gá. Ma ámvŭ 'dī 'bā

ājē ũfē pírí rá. Mí ā'ī ũfēñá mání lēlé ũfēlé 'dī 'i, ma dô sí ũkú mádrî 'bā āvū ĩsī 'dāá.”

¹⁴ Ífirōnī umvi Iḃurahímũ ní jọ, ¹⁵ “Āmbógó mádrî mí are drī ma, āngū 'dī 'bā ājē lú Sēkélī sílīvā rú 400, wó 'dī la āmaní mí be ā'du idé? Mí ĩsī mī ũkú 'bā āvū 'i.”

¹⁶ Iḃurahímũ ā'ī ājē Ífirōnī 'bā līlẹ rī rá āzila ũ'bī dó séndē tá ĩ'diní lēlé 'dā 'i 'bā Hītī rú rī kí drī gāsī: Sēkélī sílīvā rú 400 'dī āko séndē ũ'bījó 'bā bīsírā idélépi sáwā 'dā sí rī 'badrī sí.

¹⁷ Ijọ 'dī sí, āngū Ífirōnī drī Mākīpélā gá Māmírē andre gá rī ámvú la kí ũjígó la ala gá rī be āzila ife pírí ala gá 'dāá rī abe acá kí dó Iḃurahímũ 'bā āko rú. ¹⁸ 'Bá pírí Hītī rú ru tralépi 'dāá rī nī kí dó tondolọ rá āngū 'dā dó Iḃurahímũ āni.

¹⁹ 'Dā 'bā vúlẹ gá Iḃurahímũ ĩsī dó ũkú Sárā 'i ũjígó āngū Mākīpélā 'dī Māmírē (umvelé Hēbūrōnī 'i rī) 'bā wókō ĩtū 'bā āfū agálẹ ru rī gá 'dī Kānánī gá. ²⁰ Ijọ 'dī sí, ámvú ándrá 'bā Hītī rú rī 'badrī āzila ũjígó la ala gá rī be rī acá kí dó sí āko Iḃurahímũ āni la rú sí 'bā ĩsījó.

24

Ísákā 'bā Rēbékā igbājó rī

¹ Iḃurahímũ acá dó āmbá ru āzila ílī trū ũ'bí ru āzila Úpí wi dó ĩ'diní sūsú āko pírí ĩ'di 'bā idélé rī kí drī gá.

² Iḃurahímũ jọ dó átí'bó āmbógó āko ĩ'didrī kí drīlẹ gá pírí rī ní, “Ísu ími drī áma pálé gá.* ³ Alē ina ũyō Úpí Ádróná 'bū kí 'balépi ũnókú be rī 'bā rú sí, mí icó fēlé la mâ ngópi ní ũkú Kānánī ízó ru la igbalé ku. ⁴ Lē ímu

* ^{24:2} Ísu ími drī áma pálé gá drī sujó 'bā āmbógó 'bā pálé gá rī 'bā ífí ũyō najó sí alijó íjọ azilẹ rī drī gāsī ku.

āngū ándrá mání sī āfūjó rī gá mâ kāká 'ba rûlé, mí ịsụ dó sī ũkú mâ ngópi Ísákā ní ala gá 'dāá.”

⁵ Ātí'bô zị ĩ'di, “Wó ịzónâ drī dó lě ịcọ ĩ'badrī a'belé sī amújọ má be āngū 'dī gá 'dōlé ku rī gá? Ma dó mī ngópi agụ vúlé āngū míní sī angájó rī gâlé yā?”

⁶ Ịburahímũ umvi ĩ'diní, “Índre múké-múké álě mí uja mâ ngópi vúlé lé ku! ⁷ Úpí Ādróná 'bũ kí 'bālẹpi ũnọkú be, ándrá áma anzélẹpi angájó má átẹpi drī ịcọ gâlé rī na ándrá ũyō āngū 'dī fējọ anzi mádrī mụlé tìlẹ drīlẹ gâlé rī 'baní. ĩ'di mālāyíkā tị pě mụlé ími drīlẹ gá, mi dô sī ũkú ịsụ mâ ngópi ní āngū 'dā gá 'dāá. ⁸ Ịzónâ drī lě amúlé mí be ku, átrū mi ũyō míní nalé rī agá rá, wó álě mí uja mâ ngópi vúlé lé ku.”

⁹ Ịjọ 'dī sī ātí'bó Ịburahímũ drī su dó drī úpí ĩ'didrī pálé gá, na dô sī ũyō ā'ị dó ịjọ Ịburahímũ 'bā jọlé ĩ'diní rī ngalé rá.

¹⁰ Ātí'bó Ịburahímũ drī āmbógó rī ũdrō dó āko ālá-ālá la kí ngāmíyā mụdrī āmbógó ĩ'didrī drī kí drī gá āzila mụ dô sī Mēsópótámíyā gá táwũnĩ Nāhórĩ 'bā sī u'ájọ rī gá.

¹¹ ĩ'di dó mụ calé 'bo, fě dó ngāmíyā ula kí ru ĩndróná sī vũrũ kídí tị gá āmvé-āmvélé ru 'dī sī úfi drī táwũnĩ agâlé ku rú sáwā ũkú 'baní amújọ ịyị kojọ rī gá.

¹² 'Dā 'bā ũngúkú gá zị Ādróná 'i, “Úpí Ādróná āmbógó mádrī Ịburahímũ drī, ífě mání āndrū drīlẹba āzila mí i'da ásí ịgbẹ āmbógó mádrī Ịburahímũ nĩ. ¹³ Índre, átu pá kídí tị gá izonzi āmụrụgọ rú 'bá táwũnĩ 'dī agá rī 'badrī 'bā kí ịyị kojọ rī gá 'dō. ¹⁴ Ádrī jọ la ālu la ní, ‘Mí ilú mání kéré ịyị drī gá 'dī 'i, 'bārī ífě mání ịyị ala gá 'dī mvúlé fô.’ Drī jọ la, ‘Ímvụ, āzila ma ịyị ābĩ ngāmíyā mídrī 'baní ĩndĩ,’ 'dī la dó 'bā sī adru ịzóná míní pėlẹ ātí'bó mídrī

Ísákā ní ūkú ru rī 'i. Drī dó ru idé 'dī 'bā áni rá, ma dó nǐ la ímba Íjọ́ míní azilé àmbógó mádrì ní rī 'bā tā rá rī gá rá.”

¹⁵ De drī Ādróná zì agá ku rú, Rēbékā acá kéré Ìyí drì trū kótrọ́ gá. Í'di Bētúwélí Ìzẹ̀pì Ìburaḥímū ádrìpì Nāhórí ngọ̀pì Mílíkā 'bā tìlẹ̀ rī 'i. ¹⁶ Í'di Ìzóná àráná bíkírà rú ùniyambamba la. Fi dó kídí agálé, tō dó Ìyí kéré gá tré, àfū dō trū àmvé 'dólé.

¹⁷ Àtí'bô afū dó ru í'di rùlẹ̀ jọ, “Bá rī ífē mání mī Ìyí kéré agá 'dī mvulẹ̀ wereṅá ru fô.”

¹⁸ Ìzóná jọ, “Àmbógó ímvu.” Gbōgbō Ìzóná inga dó kéré í'di kótrọ́ gá rī vǔrú àzila fē dó sī í'diní Ìyí mvulẹ̀.

¹⁹ Í'di dó mu Ìyí fēlẹ̀ mvulẹ̀ í'diní 'bo jọ dó, “Ma vā mu Ìyí àbìlẹ̀ ngāmíyā mídrì 'dī 'baní mvulẹ̀ kpere í'baní aga agá.” ²⁰ Íjọ́ 'dī sī ūsū Ìyí ímbí mbēlě́nà ru àkójó ngāmíyā 'baní Ìyí mvujọ́ rī agá, cẹ́ dó kídí gálẹ̀ Ìyí ukolẹ̀ kpere ngāmíyā 'bā kí Ìyí mvu agá pí rí. ²¹ Àtí'bô rī dó Ìzóná 'dī nǐlẹ̀ kí ríkírí ru, ndrejọ́ la Úpí fē dó ínì drìlẹ̀ba 'bo yā rī.

²² Ngāmíyā kí mu Ìyí delẹ̀ mvu agá 'bo, ágóbì a'dú fōrífōrínà àzila su í'di ūmvu la gá, a'dú vā rínjì gólúdí rú pā rā-pā rā la kí Ìrì sulẹ̀ drì ùte la gá. ²³ Uja dó í'di zìlẹ̀, “Mí à'di Ìzẹ̀pì 'i yā? 'Bá rī ílū mání fô; àngū àzì mání sī kojó mā 'bá 'dī kí abe àzila àko má àni 'dī kí abe la ìmì drìko gálẹ̀ cí yā?” ²⁴ Ìzóná umvi í'diní, “Ma ngótínà Mílíkā 'bā tìlẹ̀ Nāhórí ní Bētúwélí 'bā Ìzẹ̀pì 'i.” ²⁵ Jọ́ vā, “Àma drìko gá 'dāá ànà céke ànàkpá 'baní sī ru ulajọ́ drì la gá àzila àkónā ànàkpá 'baní nalẹ̀ rī cí, àngū ìminí sī u'ájọ́ àzila ù'dú kojó rī vā cí.”

²⁶ Ágóbì tǐ àja, ilú drì vǔrú sī Úpí Ìnzjìo àrútánà sī. ²⁷ Jọ́, “Má ìcú Úpí Ādróná àmbógó mádrì Ìburaḥímū drì 'bā rú. Í'di 'bā Íjọ́ í'diní azilẹ̀ rī tām bajọ́ à'ítánà sī àmbógó mádrì ní rī sī. Úpí a'dé áma drì gẹ̀rì gāsì pìrì kāká àmbógó mádrì drì 'ba rú.”

²⁸ Ízónâ cê dó úngú sī mụlê íjọ ru idélépi rī kí vú nzelé 'bá í'badríko gá rī 'baní. ²⁹ Rěbékā 'bā ádrípì Lábānī afu dó ru cělé átí'bo Íburahímũ drị rụ kídí tị gálé. ³⁰ Idé íjọ 'dī íni la í'di 'bā fōrífōrīnā ámvópĩ 'bā ũmvu gá āzila rínĩ pā-rā-pā-rā drị úte la gá rī kí ndrejó āzila íjọ ágóbì 'bā jolé ámvópĩ Rěbékā 'bā lūlé rī kí arejó rī sī. Lábānī mụ dó sī ágóbì rùlê āzila ísụ dó tu pá ngāmíyā kí andre gá kídí tị gá 'dāá. ³¹ Lábānī jọ í'diní, “Mí amụ lịcọ gá, mi 'bá Úpí 'bā sī sūsụ wíjọ drị la gá 'bo la. Ítu pá āmvélé 'dólé íni la ǎ'du íjọ sī yā? Má idé míní jọ sī ú'dụ kojó āzila āngū ngāmíyā kí sī ú'dụ kojó rī kí bábá 'bo.”

³² Íjọ 'dī sī ágóbì fi dó lịcọ agálé, Lábānī ayu dó tẹrị ngāmíyā kí ũngúkú gá rī kí rá. Fě dó í'baní ākónā nalé āzila fě dó ãyí átí'bo Íburahímũ drị ní 'bá í'didrị abe sī pá ũjijọ. ³³ Ala mụ íná ajílé í'baní 'bo, ágóbì jọ, “Ána drị íná ku kperé mání íjọ tá mání amújọ rī jọ agá ráká.” Lábānī jọ, “Múké, ínze āmaní íjọ míní amújọ rī vú.”

³⁴ Ágóbì jọ, “Ma átí'bo Íburahímũ drị 'i. ³⁵ Úpí wi sūsụ āmbógó mádrị ní ãyō rú í'di dô sī málí trū. Fě í'diní málí kí kābílō, ịndrị, tị āzila málí gólūdī, sílívā, átí'bo āgobì rú āzila ũkú ru rī kí, ngāmíyā āzila kāyīnō kī trū. ³⁶ Āmbógó mádrị Íburahímũ 'bā ũkū Sárā tị í'diní ngótí 'dī sī í'di dó āmbá ru, āzila fě dó āko í'didrị kí pírí ngópĩ nī. ³⁷ Āmbógó mádrị fě mání ũyō nalé jọ, 'Lě ífě mâ ngópì ní ũkú ígbálé āngū Kānānī drị mání sī u'ájọ ala gá 'dī gá 'dā ku. ³⁸ Wó ímụ rá la 'bá mâ átépì drị 'ba rụ āzila mí ísụ mâ ngópì ní ũkú angájọ kāká mádrị kí agá.’

³⁹ “Má uja dó āmbógó mádrị zìlé, ‘Wó ízónâ drị dó gā amúlé má be úmgbé rī gá?’

⁴⁰ “Umvi mání, ‘Úpí mání tị arelé ú'dụ pírí rī la Mālāyíkā í'didrị tị pē mí be, mi adru drīlẹba rú. Mi ũkú

ígbā mâ ngópì ní kāká mádrî kí agá, angájó jó má átépi drî agá. ⁴¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá ídrî dó mu. 'bá mâ kāká ru rî 'ba rû, drî kí ízónâ fê amùlé ku la nî yā áni, átrū mi ũyō míní nalé rî agá rá.'

⁴² “Ma tá āndrū mu acalé kídí tì gá 'dāá 'bo, ázì íjò ájò, ‘Úpí Ādróná āmbógó mádrî Ìbùrahímū drî drî tá ícò rá 'bá rî ífê mání drîlêba íjò mání amùjò 'dī gá. ⁴³ Índre átu pá kídí 'dī tì gá 'dō, ízóná āzì bíkīrā rú la drî amù ìyì kolé, ádrì jò la 'bā āfê mání ìyì mvulé kére ì'didrì 'dī agá, ⁴⁴ drì jò la 'è ímvu, 'i vā fê la ngāmíyā mádrî 'baní ìndī, lē 'bā adru dó ízóná Úpí 'bā pēlé āmbógó mádrî Ìbùrahímū 'bā ngópì ní rî 'i.’

⁴⁵ “Áde drî Ādróná ā'ì agá áma ásì gálé ku rú, gbōgbō Rēbékā acá cí kére trū ì'di kòtrò gá, fi dó kídí agalé ìyì ābílé, ájò ì'diní, ‘Bārī mí āfē mání ìyì mvulé fō.’ ⁴⁶ Gbōgbō ízónâ ilú dó kére ì'di kòtrò gálé jò, ‘Ímvu, ma vā uko la ngāmíyā mídrî 'baní ìndī,’ ámvu dó ìyì rá āzila ízónâ fê dó vā ìyì mvulé ngāmíyā 'baní ìndī. ⁴⁷ Ázì dó ì'di, ‘Mí ā'di ìzépì 'i yā?’ Umvi, ‘Ma ngótíná Mílíkā 'bā tìlè Nāhórì ní Bētúwélì 'bā ìzépì 'i.’ ‘Dā 'bā ũngúkú gá ágì dó fōrífōríná ũmvu la gá āzila ásu dó rínì kí drì ũte la gá. ⁴⁸ 'Dā 'bā ũngúkú gá átì dó āja āzila má ilú drì vūrù sī Úpí ìnzìjò ārútáná sī. Má ìcù Úpí Ādróná āmbógó mádrî Ìbùrahímū drì 'i ì'di 'bā áma drì a'déjò pìrì 'bá āmbógó mádrî drì 'ba rû ádrípì 'bā ízóná ígbájó ngópì nî rî sī. ⁴⁹ Ú'dí'da ilū mání ā'ítáná sī āzila ásì ìgbē sī íjò āmbógó mádrî 'bā áma tì āpējó 'dī ícò rá yā jòku yu, ma dó sī nî la ma ā'du idé yā rî gá ìndō.”

⁵⁰ Lábānī kí Bētúwélì be umvi kí ì'diní, “'dī íjò angalépi Úpí drì rî 'i áma ícò íjò ujalé ala gá ālujá la ku. ⁵¹ Rēbékā

ĩ'di 'dĩ, í'du ĩ'di ímu trũ, mí agu ĩ'di, 'ba acá ãmbógó mídrĩ 'bã ngópi 'bã ũkú ru cécé Úpí 'bã jolé rĩ áni."

⁵² Ātí'bóló İbũrahímũ drĩ la mu İjọ 'dĩ arelé 'bo, tĩ aja azıla su tĩ vũrũ sĩ Úpí İnzĩjó. ⁵³ Ātí'bóló İbũrahímũ drĩ fẽ dó gólũdĩ, ñálí azıla bõngó ajẽ rú 'dĩ kí Rẽbékã ní. Fẽ vâ fẽtáná ajẽ rú la kí ádrĩpĩ 'baní ãndrẽ be ĩndĩ. ⁵⁴ Ātí'bóló İbũrahímũ drĩ kí 'bá ĩ'didrĩ abe na kí dó íná, mvu kí dó wáyĩnĩ, ĩnĩ 'dã sĩ ko kí dó 'dãá. Kí mu angálé ũ'bũtĩ sĩ átí'bô jó, "Álẽ dó mulé ãmbógó mádrĩ drĩlé."

⁵⁵ Wó Rẽbékã 'bã ádrĩpĩ kí ãndrẽ be jó kí, "Lẽ ĩzónâ 'bã u'á drĩ ú'dũ ázĩrĩ jõku mũdrĩ 'dĩpí ráká ĩ'di dô sĩ mu ĩndõ."

⁵⁶ Wó átí'bô jó ĩ'baní, "İmi ĩrĩ ma 'dã ku, ã'dusĩku ú'dĩ'da Úpí fẽ mání drĩlẽba ácĩ mádrĩ gá rá, ĩfẽ ámu ãmbógó mádrĩ rũlé."

⁵⁷ Jó kí, "Ãma drĩ ĩzónâ umve 'ba amũ drĩ İjọ ĩ'di tĩ gá rĩ jolé nĩ." ⁵⁸ İjọ 'dĩ sĩ umve kí dó Rẽbékã 'i azıla zĩ kí ĩ'di, "İlẽ mulé ágóbĩ 'dĩ be rá yã?" Umvi dó, "È, ma mu rá."

⁵⁹ İjọ 'dĩ sĩ 'bá 'dĩ pẽ kí dó Rẽbékã kí tĩ ũkú ándrá ĩ'di tã mbalépi ãnzĩrĩñã sĩ rĩ be, mu kí dó átí'bóló İbũrahímũ drĩ trũ 'bá ĩ'didrĩ abe. ⁶⁰ Wi kí dó sũsũ Rẽbékã ní jó kí, "Ãmã ámvópi ĩtĩ álĩfũ álĩfũ; anzi mídrĩ tĩlé drĩlẽ gálé rĩ 'bã ndẽ kí mẽrõ 'bá ĩ'badrĩ kí rá."

⁶¹ 'Dã 'bã ũngúkú gá Rẽbékã kí izonzi ĩ'didrĩ átí'bóló ru rĩ kí abe tu kí dó ngãmíyã kí sĩ gá azıla átí'bóló İbũrahímũ drĩ 'du dó Rẽbékã 'i trũ mũjó.

⁶² İsákã amũ kídĩ Bẽrĩ Lãháyĩ-Róyĩ gãsĩ Kãnání 'bã wókõ ándrá Nẽgévũ ãngũ ĩ'di 'bã sĩ u'ájó rĩ gá. ⁶³ U'dũ ãlu ĩndrólonã sĩ İsákã mu ámvũ agálé İjọ ũrã trũ Ádrónã drĩ gá, inga mĩfĩ urugá ndre ngãmíyã kí amũ agá. ⁶⁴ Rẽbékã ndre vâ ãngũ urugá, ndre İsákã 'i, asĩ ngãmíyã sĩ gálé rĩ sĩ vũrũ ⁶⁵ azıla zĩ átí'bô 'i, "Ágóbĩ amũlépi

ámvú agâ sî ãma drĭ alĭlépi 'dã ã'di 'i?" Átĭ'bo umvi ĩ'diní,
 "Dã ãmbógó mádrĭ 'i." Rĕbékã aku dó ru drĭ böngó sĭ cí.
 66 'Dã 'bã ũngúkú gá átĭ'bo nze dó Ísákã ní ĩjô 'dĭ kí vú pírí.
 67 Ísákã ajĭ dó Rĕbékã 'i ãndrĕ Sárã drĭ jó agá ãzĭla acâ dó
 ĩ'di 'bã ũkú ru. Lĕ ĩ'di ambamba, ãzĭla acâ dó 'bã Ísákã 'bã
 ásĭ ũĭmĭlépi rĭ rú ãndrĕ 'bã drájó 'bo rĭ 'bã vúlé gá.

25

Anzĭ Kĕtúrã 'bã tilé İburahímũ ní rĭ kĭ

¹ İburahímũ ĩgbã vâ ũkú ãzĭ rĭ rú la Kĕtúrã 'i. ² Tĭ ĩ'diní
 anzĭ 'dĭ kĭ: Zĭmŭránĭ 'i, Yökĭsánĭ 'i, Mĕdánĭ 'i, Mĭdĭyánĭ 'i,
 Ísábákĭ 'i, ãzĭla Sŭwã 'i. ³ Yökĭsánĭ tĭ Sébã kí Dĕdánĭ be,
 Dĕdánĭ tĭ Āsŭrĭmũ 'i, Lĕtŭsĭmũ 'i ãzĭla 'bã Lĕwŭmĭmũ
 drĭ kí abe.

⁴ Anzĭ Mĭdĭyánĭ drĭ kí:

Ífã 'i, Ífĕrũ 'i, Hãnókĭ 'i, Ābídã 'i ãzĭla ĩlídã 'i. 'Dĭ kí ándrá
 pírí anzĭ Kĕtúrã drĭ kĭ.

⁵ İburahímũ fĕ dó ãko ĩ'didrĭ kí pírí Ísákã drĭ. ⁶ Wó
 İburahímũ drã drĭ ku rú, fĕ ãko wókô anzĭ ũkú ĩ'didrĭ
 átĭ'bo ru rĭ 'badrĭ kí ãzĭla pĕ dó sĭ kí tĭ ãngũ ĩtũ 'bã ãfũ
 agálé ru ngópĭ Ísákã rú 'dãá rĭ sĭ álĭ.

Drã ãzĭla ĩsĭĭhá İburahímũ drĭ

⁷ İburahímũ u'á dó ídri rú ílí 175 drã dó ĩndô. ⁸ Drã dó
 'dĭ sĭ ĩ'di dó ĩdránígó ru, mu dô sĭ áyĭpĭka ũdrálépi rá rĭ
 'ba rŭlé. ⁹ Ngópĭ Ísákã kí İsŭmayĭlí be ĩsĭ kí dó ĩ'di ũĭjógó
 Mãkĭpĕlá gá, ámvú Mãmírĕ 'bã wókô ĩtũ 'bã agá gálé ru
 Ífĭrônĭ Zöhárĭ ngópĭ 'bã Hĭtĭ rú rĭ drĭ agá. ¹⁰ 'Dĭ ámvú
 ándrá İburahímũ 'bã ĩgbálé 'bã Hĭtĭ rú rĭ 'badrĭ rĭ 'i ĩsĭ dó
 İburahímũ kí ũkú Sárã 'be ĩrĭ trá ãngũ 'dã gá 'dãá. ¹¹ Drã
 İburahímũ drĭ 'bã ũngúkú gá, Ādrónjá wi sŭsŭ ngópĭ

Ísákã nî, î'di 'bã u'á agá ãni rú kídí Bĕrĩ Lãháyĩ-Róyĩ drĩ tị gá.

Anzị Ịsụmayílĩ drĩ kî

¹² 'Dĩ ãwí Ịsụmayílĩ ùkú Ịburahímũ drĩ Sárã 'bã ãtí'bo ru Hágá rĩ Mĩsírĩ ízó ru rĩ 'bã tìlé rĩ drĩ 'i. ¹³ Anzị Ịsụmayílĩ drĩ kí gápi 'dĩ tịná rĩ'badrĩ kí vú sị; ngótị kãjãní rĩ rú Nĕbãýŏtĩ 'i, ùngúkú la gá rĩ kí Kĕdárĩ 'i, Ẹdĩbĕlĩ 'i, Mĩbūsámũ 'i, ¹⁴ Mísíma 'i, Dúmã 'i, Mãsã 'i, ¹⁵ Hãdádĩ 'i, Témã 'i, Yĕtúrĩ 'i, Náfisĩ 'i ãzıla Kĕdémã 'i. ¹⁶ 'Dĩ kí anzị Ịsụmayílĩ drĩ mụdrĩ drĩ ãrĩ rú ùsílé súrú ãzıla tŏrŏmĕ rĩ'badrĩ kí vú sĩ ãzıla ãngũ rĩ'bã kí sĩ urijó rĩ abe rĩ kî. ¹⁷ Ịsụmayílĩ u'á ídri rú ílĩ 137 drã dó ãndŏ. ¹⁸ Anzị Ịsụmayílĩ 'bã drĩlé ru rĩ rĩ kí u'álé drĩdrĩñĩ ãngũ Hãvĩlã 'badrĩ Súrĩ be rĩ gá Mĩsírĩ 'bã wókŏ ãtũ 'bã agá gálé ru mụ agá Ẹsúrĩyã gálé ru. Anzị 'dĩ ngũ kí ru rĩ'bã ádrĩpika Ịburahímũ 'bã drĩlé ru rĩ kí abe ùnzĩ.

Ịsãwũ kí tịjŏ Yãkŏ'bo be rĩ

¹⁹ 'Dĩ ãwí Ísákã Ịburahímũ ngŏpị drĩ 'i. ²⁰ Ísákã 'bã ílĩ la dó mụ calé kálĩ sụ 'bo, ãgbã dó Rĕbĕkã Bĕtũwĕlĩ Ẹrãmĕnĩyã rú rĩ 'bã ãzĕpị Lábãñĩ 'bã ãmŏpị 'i angájŏ Pãdãñĩ Ẹrãmũ gá. ²¹ Rĕbĕkã 'bã tịjŏ ku rĩ sĩ Ísákã zị Úpí rĩ'dinĩ. Úpí umvi rĩ'di 'bã zítáná rá, Rĕbĕkã ịsú dó sĩ 'a. ²² Anzị ã'bã kí dó sĩ ru ãrĩ, rĩ kí dó ru colé rĩ'di agálé útĩ drĩ kí ku rú. Rĕbĕkã zị, “Ẹ'du la ru idé áma ụrụ'bã gá ãni nĩ?” Mụ dó sĩ Úpí zìlé ãjŏ la sĩ.

²³ Úpí jŏ rĩ'dinĩ, “Súrú ãrĩ kí ãmi 'a gá nĩ, mi rú 'bã kí ãwũ ãrĩ, kí ru awa ndú-ndú angájŏ ãmi agá 'dã. Súrú ǎlu rĩ la adru ùkpŏ trũ rĩ'di ãzĩ rĩ ndĕ rá. Ngótị kãjãní rĩ la mụ adrulé vúlé rĩ pálé gá.”

²⁴ Sãwã rĩ'di 'bã tịjŏ rĩ la mụ calé 'bo, ịsú anzị ãgŏbị kí rĩ'di 'a gá ãrĩ. ²⁵ Kãyŏ rĩ ãnĩ la ãka rú 'bĩko trũ jĩnã, ãjŏ

'dī sī ú'da dó rụ la Ịsāwũ 'i. ²⁶ Vúlé rī ãfũ ãzıla rụ ádrípĩ Ịsāwũ 'bā ìníná ì'didrị sī cí, Ịjọ 'dī sī ú'da dó rụ la Yākó'bō 'i. Ịsákā 'bā ílì ca dó 'dī sī kālì ázìyá ùkù 'bā anzị 'dī kí tịjọ rī sī.

²⁷ Anzị 'dī zo kí dó rá, Ịsāwũ acá dó ãlígọ dora gbẹlẹpi rī rụ 'bá ásé 'a ãni la rụ, wó Yākó'bō 'bāngá 'bá ịgbẹ u'álẹpi lịcọ gá la. ²⁸ Ịsákā lẹ 'bāngá Ịsāwũ 'i ịzà ásé agá rī 'bā ąjị sī, wó Rẹbékā lẹ 'bāngá Yākó'bō 'i.

Ịsāwũ 'bā hákī ì'didrị kǎjǎnī drị uzijọ rī

²⁹ Ụ'dụ ãlu Yākó'bō la lōpérěté a'dí agá, Ịsāwũ angá dora gá ãzıla ąbịrị ndě dó ì'di káyì. ³⁰ Jọ Yākó'bō ní, “Mí ąfě mání lōpérěté ika 'dī 'i gbōrú! Má ukó rá.” (Dī bāsī ì'di umvejọ Ídōmũ 'i 'dī.)

³¹ Yākó'bō umvi, “Ma míní fě la rá, ídrī hákī míní adrujọ mání kǎjǎnī rī fě mání rá rī gá.”

³² Ịsāwũ jọ, “Múké ma úgólé drǎlé drǎ, mání adrujọ kǎjǎnī rī la mání mūkě íngō idé yā?”

³³ Yākó'bō jọ, “Ína ùyō Ịjọ míní adrujọ kǎjǎnī rī mi fě la mání ráká.” Ịsāwũ na dó sī ùyō fě dó sī hákī ì'di sī adrujọ kǎjǎnī rī Yākó'bō drị.

³⁴ 'Dā 'bā ùngúkú gá Yākó'bō fě dó ì'diní íná lōpérěté sī nalé, mvu dó ãzıla inga dó ru mụlé rá. 'Dī dó bāsī Ịjọ Ịsāwũ 'bā hákī ì'didrị kǎjǎnī drị 'bǎjọ ávǎjǎ ru rī 'i.

26

Ịsákā 'bā u'ájọ Géré gá rī

¹ Rílě ązì a'dé ąngũ drị gá ịdị cécé ú'dụ ándrá Ịbụrahímũ ngá rī sī rī áni. Ịsákā mụ Ẽbímélẹkị úpi Fìlìsītínì gá rī rụ Géré gá. ² Ụpí i'da ru Ịsáká ní jọ, “Ímụ ándrá Mịsírì gǎlé ku, mí adru ąngũ mání lùlé míní mí adru ala gá rī gá. ³ Mí u'á drī ąngũ 'dí gá 'dā cèkō, ma adru mí

be āzila ma míní sũsũ wi rá. Ma āngũ 'dĩ fẽ míní anzi mídrĩ mụlé tìlẹ drĩlẹ gálẹ rĩ abe ũyō ándrá mání nalé mí átépi Iḃurahímũ ní rĩ tãmbajó. ⁴ Ma anzi mídrĩ mụlé tìlẹ drĩlẹ gálẹ rĩ 'baní fẽ kpẹlẹ cécé lẹlẹgó 'bũ gá rĩ kí áni, ma vā āngũ 'dĩ kí fẽ pírí ĩ'banî. Ma rú sũsũ wi 'bá ũnókú drĩ gá 'dĩ 'baní anzi mídrĩ mụlé tìlẹ drĩlẹ gálẹ rĩ 'ba rũ sī, ⁵ ā'dusiku Iḃurahímũ are ma rá āzila mba vā āzítánjá mádrĩ kí tã ĩjọ mání azilẹ rĩ kí abe rá.” ⁶ ĩjọ 'dĩ sī ĩsákā u'á dó sī Gērā gá 'dāá.

⁷ Āngũ 'dípika kí mụ ĩ'di zilẹ ũkũ ĩjọ sī 'bo, umvi, “ĩ'di mâ ámvọpi 'i,” ā'dusiku idé ũrĩ sī sījọjọ la, “Dĩ mâ ũkũ 'i” ũrā “Bá āngũ 'dĩ gá rĩ icó kí áma 'dilẹ rá mâ ũkũ Rĕbékā la adrujọ ũniyambamba rú rĩ sī.” ⁸ ĩsákā la mụ u'alé ụ'dú āzo rú 'dāá 'bo, Ābĩmẹlẹkĩ úpi 'bá Fĩlĩsĩtĩnĩ gá rĩ 'badrĩ andrẹ āngũ dẹrĩsā gāsĩ vũrũ 'dólẹ, ndre ĩsákā la avá agá ũkũ Rĕbékā be, amvu ĩ'di lětánjá sī cí. ⁹ Ābĩmẹlẹkĩ umve ĩsákā 'i jọ, “ĩjọ mgbā sī 'dĩ mí ũkũ 'i! ĩjọ ĩ'di mí ámvọpi 'i íni la ā'du ĩjọ sī yā?” ĩsákā umvi ĩ'diní, “Má ũrā ádrĩ jọ la ĩ'di mâ ũkũ 'i ála áma 'dị rá.” ¹⁰ Ābĩmẹlẹkĩ jọ, “Mí idé dó āma íni ā'du ĩjọ sī? 'Bá má āni āzĩ ǎlu la drĩ tá ru la agá ũkũ mí drĩ 'dĩ sī rá, mí ají tá drĩlẹ ũnzĩ āma drĩ gá 'bo.” ¹¹ Ābĩmẹlẹkĩ azi ĩjọ 'bá pírí 'baní, “Bá āzĩ drĩ ágóbí 'dĩ ĩcāndĩ jọku drĩ ru la ũkũ 'dĩ sī rá, ála ĩ'di 'dị rá.”

Āwānjá kídí drĩ gá rĩ

¹² ĩsákā sa ũri āngũ 'dā agá 'dāá, ílĩ 'dā 'bā vúná sī tra ākónā alĩ údu rĩ pālẹ 100 ā'dusiku Úpí wi ĩ'diní sũsũ rá. ¹³ Málĩ ĩ'didrĩ ri kí kpẹlẹ kpẹkpẹ āzila acá dô sī 'bá kúrẹnĩ la. ¹⁴ ĩ'di 'bā kábìlō, tí āzila 'bá āti'bo rú 'dĩ kí ũ'bí rú, ĩjọ 'dĩ sī 'bá Fĩlĩsĩtĩnĩ gá rĩ kí acá kí dó ĩ'diní ājā sī. ¹⁵ Kũ kí dó sī kídí ándrá ātí'bó átépi Iḃurahímũ drĩ 'bā kí galé ìsũ ĩ'di drĩ 'dĩ sī ídri rú rĩ kí tị pírí cí. ¹⁶ 'Dā 'bā ũngúkú

gá Ābĩmélẹ̀kĩ jọ Ísákā ní, “Mí a'be āmā āngū. Ūkpó mídrĩ ití dọ āmadrĩ rá.” ¹⁷ Íjọ 'dĩ sī Ísákā ìdā dọ ru 'bá kābílō ucelépi Fĩlĩsītínĩ rú rĩ kí andre gá 'dāá rá, mụ dọ sī lícọ 'belé á'bu 'a Gērā drĩ gá. ¹⁸ Ísákā uvá kídí ándrá átẹ̀pĩ Ìbùrahímũ 'bā galé 'bá Fĩlĩsītínĩ gá rĩ 'bā kí āzũlé átẹ̀pĩ Ìbùrahímũ 'bā drājó 'bo rĩ sī 'dĩ kí āzĩla 'da vā ì'baní rú ándrá átẹ̀pĩ 'bā 'dalé rĩ kí vúná. ¹⁹ Āti'bo Ísákā drĩ ga kí kídí á'bu agálé ịsụ kí ìyĩ alá la ala gá 'dāá. ²⁰ 'Bá Gērā gá kābílō ucelépi rĩ āwā kí 'bá kābílō Ísákā drĩ kí ucelépi rĩ kí abe āzĩla jọ kí, “Ìyĩ 'dĩ āma āni!” Íjọ 'dĩ sī, Ísákā 'da dọ sī ìyĩ rú Ísékĩ* 'i, ì'bā kí āwājó drĩ la gá rĩ sī. ²¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá átí'bo Ísákā drĩ ga kí kídí āzĩ, āwā kí vā drĩ la gá, Íjọ 'dĩ sī Ísákā 'da dọ sī rú la Sítĩnā† 'i. ²² Isé vā ru drĩlẹ́ gá, ga vā kídí āzĩ rĩ ì āzĩla āwā kī dọ drĩ la gá ku, Íjọ 'dĩ sī 'da dọ sī rú la Rẹ̀họ̀bọtĩ‡ 'i, jọ dọ, “Ú'dĩ'da Úpí 'be dọ āmaní Ìrĩrĩ 'bo, āma dọ sī zo drĩ gá drĩ gá Ụnókú 'dĩ gá 'dā.”

²³ 'Dāá rĩ sī Ísákā mụ dọ kpere Bẹ̀rĩsẹ̀bā gá. ²⁴ Ìnĩ 'dā sī Úpí 'da ru ì'diní jọ, “Ma Ādróná mí átẹ̀pĩ Ìbùrahímũ drĩ 'i. Mí idé Ụrĩ sī ku, ā'dusĩku ma mí be cí; ma míní sũsũ wi rá, ma vā anzị mídrĩ mụlé tìlẹ́ drĩlẹ́ gálẹ́ rĩ kí fẹ́ kpẹ̀lẹ́ wẹ̀wẹ́ rú átí'bo mádrĩ Ìbùrahímũ 'bā Íjọ sī.” ²⁵ Ísákā sị ālĩtārĩ 'dāá āzĩla ìnzĩ dọ sī Úpí 'i. Sị dọ hémā ì'didrĩ 'dāá āzĩla átí'bo ì'didrĩ ga kí vā kídí āzĩ āngū 'dā gá 'dāá.

Íjọ utúná Ísákā kí drĩdrĩnĩ gá Ābĩmélẹ̀kĩ be rĩ

²⁶ Ú'dụ álu úpí Ābĩmélẹ̀kĩ āmụ kí angájó Gērā gá Āhũzátĩ 'bá ì'didrĩ Íjọ itulẹ̀pi rĩ āzĩla Fíkólí āmbógó āsíkārĩ ì'didrĩ kí drĩlẹ́ gá rĩ trũ Ísákā rú. ²⁷ Ísákā zị kí,

* 26:20 Ísékĩ 'bā ífí “álí'berú 'i.” † 26:21 Sítĩnā 'bā ífí “ũmbā gá 'i.”

‡ 26:22 Rẹ̀họ̀bọtĩ 'bā ífí “drĩlẹ́mgbo 'i.”

“Wó ilě jō dó 'dâ 'bã ngá áma ãjí ku yã, ïmi adró ándrá vâ 'dâ ma ïmidrîlê rá yã, ïmi amú dó má rú 'dôlé ã' du gá?”

²⁸ Umvi kí ï'diní, “Ándre ábí 'bãngá lóló ÚPí ï'di mí be cí rĩ gá rá, Íjò 'dĩ sī ãjò lě dó ãma ícǐ kí tì mî trũ, ãna kí dó sī ùyō ãma drĩdrĩnĩ gá cí, ²⁹ ã' dusĩku mí icó dô sī ãma idélé ùnzí ku, cécé ãmaní ándrá ími idéjò ùnzí ku ãmaní sī ími tì ãpějò ásí Ìgbě sī rĩ áni. Mi dó 'bá ÚPí 'bã sī sũsú wíjò drĩ la gá rá la.” ³⁰ Ísákã 'bã dó 'bá 'dĩ 'baní ùmũ, na kí dó íná ãzĩla mvu kí dó ãko mvulé mvu-mvũ rĩ kí. ³¹ Ụ'bútĩníní ãgòbì 'dĩ na kí dó ùyō kí drĩdrĩnĩ gá Ísákã trũ, Ísákã 'bã dó kí pá ãzĩla a'be kí dó Ísákã 'i ásí Ìgbě sī.

³² Ụ'dú 'dã sī ãti'bo Ísákã drĩ amú kí ï'diní Íjò kídí ï'baní galé rĩ drĩ lülé jò kí, “Áma ịsú dó ãyí 'bo!” ³³ ‘Da dó rú la Síbã§ 'i kpere ãndrũ tǒrómé 'dã 'bã rú dó sī Běřsébã 'i.

³⁴ Ísãwũ la dó mu calé ílĩ trũ kãlĩ su 'bo, ãgbã dó Běří Hítĩ rú rĩ 'bã ãzépì Yũdítĩ 'i ùkú ru ãzĩla ãgbã vâ Bãsimátĩ Ịlónĩ Hítĩ rú rĩ 'bã ãzépì 'i. ³⁵ Ụkú 'dĩ fě kí dó Ísákã 'baní Rěbékã be ùcògò ásí gá trěyí.

27

Ísákã wi sũsú Yãkó'bo nĩ

¹ Ísákã la mu delé 'bo, mĩfí la ãzũ dó cí. Umve ngópĩ Ísãwũ ngótĩ kãjání rĩ jò ï'diní, “Mâ ngópĩ!” Á'ĩ dó, “Ma cí!” ² Ísákã jò, “Índre ma dó ïdránígó ãzĩla má icó dó u'álé ú'dú ãzo rú ku. ³ Í'du mî ụsú kí bǒlǒ be ãzĩla ífũ mulé mání ãnãkpá ásé agá rĩ 'bã ãzá ajílé. ⁴ Mí a'dí mání ãzá mání lělé ãjí ambamba rĩ 'i, mí ají ï'di má rú 'dôlé. Ádrĩ dó na la 'bo, ma dó sī míní sũsú mádrí ãsĩjò rĩ wi 'dĩ sī ádrã drĩ ku rú.”

§ 26:33 Síbã 'bã ífí “ùyō rú 'i.”

⁵ Īsákā 'bā ĩjǒ jǒ agá ngǒpĩ Īsāwũ be 'dĩ gá 'dā, Rĕbékā ri ĩjǒ 'dĩ kí arelé. Īsāwũ la mu drĩ kolé mule ĩzá ásé agá rĩ ndrũ trũ 'bo, ⁶ Rĕbékā jǒ ngǒpĩ Yākó'bō ní, “Má are ú'dĩ'da mí átépĩ 'bā ĩjǒ jǒ agá Īsāwũ ní, ⁷ ‘Mí ají mání ānākpá ásé agá rĩ 'bā ĩzá, mí a'dí ĩ'di mání. Ádrĩ dó ĩ'di na 'bo, ma míní sũsũ mádrĩ wi Úpí Ádrónâ mĕlĕtĩ gá ĩsũ 'dĩ sĩ ádrā drĩ ku.’ ⁸ Mâ ngǒpĩ! Mí are ĩjǒ mání jǒlé míní rĩ múké-múké āzĩla ínga ĩjǒ mání jǒlé míní rĩ 'i. ⁹ Ímu ĩndrĩ kí agâlé, mí a'dũ ĩndrĩ mŭlŭkŭdũ ālá la kí ĩrĩ, ma ākónā ājĩ-ambamba la a'dí mî átépĩ ní cécé ĩ'di 'bā lĕlé rĩ áni. ¹⁰ Mí ĩ'di agu mí átépĩ ní nalé āzĩla ĩ'di dó sĩ míní sũsũ wi ĩsũ 'dĩ sĩ drā drĩ ku rú benĩ.” ¹¹ Wó Yākó'bō jǒ āndrĕ Rĕbékā ní, “Índre má ádrĩpĩ Īsāwũ 'bā uru'ba dũ pírĩ 'bĩko rú, wó áma uru'ba gá 'bĩko dũ ku. ¹² Wó má átépĩ drĩ dó lĕ áma uru'ba umvĩlé rĩ gâ? Má ícǒ dó i'dalé 'bá 'bá ulĕlépi la rú ku yā? ĩjǒ 'dĩ sĩ má ícǒ áma uru'ba gá áwātáná ajílé sũsũ winá kĕjĩ gá ku yā?”

¹³ Āndrĕ Rĕbékā umvi ĩ'diní, “Áwātánâ 'bā adru áma drĩ gá, mâ ngǒpĩ; mí idé lú ĩjǒ mání jǒlé míní 'dĩ 'i, ímu āzĩla mí a'dũ mání ĩndrĩ kî.”

¹⁴ ĩjǒ 'dĩ sĩ mu dó ĩndrĩ kí a'dŭlé ajílé āndrĕ rú 'dólé, a'dí dó ĩzá ājĩ ambamba rú átépĩ 'bā lĕlé rĩ áni. ¹⁵ 'Dā 'bā ũngúkú gá Rĕbékā a'dũ dó bǒngó ĩ'di 'bā ngǒpĩ drĩdrĩ Īsāwũ drĩ ũnĩ sĩ ndĕlépi rá ĩ'diní tāmبالé ĩ'didrĩ jǒ agá 'dāá rĩ kí fĕlé sŭlé Yākó'bō nî. ¹⁶ Aku ĩndrĩ íniríkó ĩ'didrĩ kí gá āzĩla āngŭ imbe gá 'bĩko kó ru rĩ kí abe. ¹⁷ 'Dā 'bā ũngúkú gá fĕ dó íná ĩ'di 'bā a'dílé ājĩ ambamba 'dā ngǒpĩ Yākó'bō drĩ.

¹⁸ Yākó'bō mu dó átépĩ rŭlé āzĩla jǒ, “Mâ átépĩ!” Ā'ĩ, “Ma cí,” zĩ ĩ'di, “Mí dó mâ ngǒpĩ íngǒ 'i?”

¹⁹ Yākó'bō umvi ĩ'diní, “Ma mî ngǒpĩ kǎjānĩ Īsāwũ 'i;

ánga āzî cécé tá míní lūlé mání rĩ áni. Mí angá rilé ɔrɔgá āzila ina ĩzá mání ajilé míní 'dĩ 'i, mi dô sī mání sũsũ wi.”

²⁰ Īsákā zī ngópī 'i, “Mí ĩsũ ĩzā gbõñánjá ru íngoní ru?” Yākó'bõ umvi ĩ'di, “Úpí Ādrónjá mídrī ko áma āzā ĩzā ĩsũjójó nĩ.”

²¹ Īsákā jọ Yākó'bõ ní, “Mā ngópī, mí asé drī mi āni rú má rú 'dólé, ma dó sī ími ɔrɔ'bá ɔmvĩ nĩjójó la āndá-āndá ru mi Īsāwũ 'i yā jòku yu.”

²² Yākó'bõ asé dó ru āni rú átépī Īsákā rú 'dólé. Ītrikā ĩ'di jọ, “Ími ɔ'dúkójó la 'ɔ cécé Yākó'bõ drī áni, wó ími drī kí cécé Īsāwũ drī kí áni.” ²³ Ītrikā dó Yākó'bõ ku ā'dusīku ĩ'di 'bā drī kí 'biko rú cécé Īsāwũ drī kí áni. Īsákā dó āni rú lē agá ĩ'diní sũsũ wi agá, ²⁴ wó zī ĩ'di ĩdĩ, “Āndá-āndá ru mi ma ngópī Īsāwũ 'i yā?” Umvi ĩ'di, “Ē, ma Īsāwũ 'i.” ²⁵ Īsákā jọ, “Mā ngópī, mí ají mání ĩzā 'i. Ádrī dó na la 'bo, ma dó míní sũsũ mádrī wi.” Yākó'bõ ají dó ĩzā ĩ'di rú 'dólé āzila fē vā ĩ'diní wáyīnĩ mvulé ĩndĩ. ²⁶ 'Dā 'bā vúlé gá átépī Īsákā jọ ĩ'diní, “Mí asé mi āni rú má rú 'dólé, mā ngópī.” ²⁷ ĩ'di dó mu ru asélé Īsákā amvulé 'bo, ngũ ĩ'di 'bā bõngó kí, wi dó ĩ'diní sũsũ ĩ'didrī 'i āzila jọ, “Mā ngópī 'bā ājĩ la ngũ cécé ámvú Úpí 'bā sī sũsũ wíjójó drī la gá rá rĩ drī áni.

²⁸ Ādrónjá 'bā fē míní uzogó 'bũ gá rĩ
āzila 'bā fē ámvú mídrī 'bā adru kí ākónā kalépi
ambamba rĩ kí rú!
Ādrónjá 'bā fē míní ānā 'bā kakā āzila wáyīnĩ 'bā adru
míní wēwē rú.

²⁹ Sũrú 'bā adru kí míní āzĩ ngalé átí'bó ru,
'bá pírí 'bā tĩ kí āja vũrú ími drīlégá.
Mi adru úpí ru sī mí ádrípīka kí drī cejójó,
anzí mĩ āndrē 'bā tīlégá rĩ 'bā tĩ kí āja vũrú ími drīlégá.

Áwātánjá 'bā adru 'bá ími wālépi rī kí drī gá
 āzila drīlẹba 'bā adru 'bá míní sũsũ wilépi rī kí drī
 gá.”

Ịsāwũ a'í sũsũ Ịsákā drí

³⁰ Ịsákā la mu sũsũ wiṅá Yākó'bō ní rī delé āzila Yākó'bō la mu fūlé 'bo, cõtì ádrípī Ịsāwũ acá vā ásé agálé rī sī. ³¹ A'dí vā ìzā ājí ambamba rú, agụ ì'di átépī rùlé. JỌ, “Má átépì, mí angá rilé ụrụgá āzila ina ìzā mání ajílé míní ásé agálé rī 'i mi dó sī mání sũsũ mí drī gá rī wi benī.”

³² Ịsákā zì ì'di, “Mi ā'di 'i?” Umvi, “Ma mî ngòpì kājānì Ịsāwũ 'i.” ³³ Ịsákā aru gbādrì-gbādrì āzila ụrụ'bá la i'dó yālé yā-yā, zì dó, “Bá tá ānākpá ìzā a'dílépi ajílépi la mání rī ā'di 'i? Ana ì'di ú'dí'da ịsũ mí aff drī ku rú. Áwi dó ì'diní sũsũ mádrì āsìjọ rī 'bo āzila āndá-āndá ru 'dụ dó sũsũ tá tí mání wilé míní rī rá.”

³⁴ Ịsāwũ la mu ịjọ átépī Ịsákā 'bā jọlé 'dī arelé 'bo kpẹ dó áwáná gá ú'dúkọ ụrụgá sī ásì la lẹ dó kpẹlé kpẹkpẹ āzila jọ, “Má átépì íwi mání sũsũ mídrì ìndì fò!”

³⁵ Ịsákā jọ ì'diní, “Mí ádrípì amụ áma ulélé. 'Dụ dó sī sũsũ mídrì 'bo.”

³⁶ Ịsāwũ jọ, “'dī dó pālẹ ìrī la Yākó'bō 'bā áma ụgũjọ úléná sī rī. Rụ la vā Yākó'bō 'i. 'Dụ ándrá vā mání adrujọ kājānì rī rá, ú'dí'da 'dụ vā sũsũ mádrì rá. Ímba tâ dó sũsũ āzì tá mání ku yā?”

³⁷ Ịsákā umvi Ịsāwũ ní, “Á'bā dó ì'di úpí ru ími drīlẹ gá 'bo, āzila á'bā ì'di 'bā kāká kí adrujọ ì'di 'bā átì'bó ru 'bo. Áfẹ ì'diní ānā kí wáyīnī trū 'bo. Mā ngòpì, āko āzì mání icólé idélé míní rá la dó 'dáyụ.”

³⁸ Ịsāwũ rī māmálá 'bālẹ átépì drī jọ, “Mí lú sũsũ wiṅá trū ālu yā, má átépì? Íwi mání sũsũ ìndì fò!” I'dó dó awálé ú'dúkọ sī rere āzila míndrẹ trū rūrū.

- ³⁹ Ísákā jọ ɪ'diní,
 “Uzogó 'bũ gá la dó míní 'dáyụ,
 āngũ āzị ākónā ūfūlẹpi múké la la adru míní 'dáyụ.
- ⁴⁰ Mi adru ídri rú la míní 'bá ụ'díjọ ménẹ́ná sī rī sī
 āzıla mi āzị nga mí ádrípị drí átí'bo ru.
 Wó mi ími átrũ mí ádrípị drílẹ́ agá míní drí-ũnzí ajíjọ
 rī sī.”
- ⁴¹ Ísāwũ ngũ dó Yākó'bo ājí ūnzí átẹpị 'bā ɪ'diní sūsú
 wijó rī sī. Ūrā ɪ'di ásị gálé, “Ū'dú má átẹpị ịsịjọ rī ace kí
 dó ru werená rú, ma dó sī mụ má ádrípị Yākó'bo 'dílẹ́ rá.”
- ⁴² Rēbékā la mụ ịjọ Ísāwũ 'bā itúlẹ́ Yākó'bo 'dijó rī nílẹ́
 'bo, umve Yākó'bo 'i jọ ɪ'diní, “Mí ádrípị Ísāwũ itú ịjọ
 lẹ́jọ ími 'dijó rá. ⁴³ Mā ngọpị mí idé ịjọ mání jọlé míní 'dī
 'i. Mí apá má ádrípị Lábānī rú Hārānī gálé. ⁴⁴ Mí u'á ɪ'di
 be kpere mí ádrípị 'bā ásị 'bā ịgbẹ́ agá rá ká, ⁴⁵ āzıla drí
 dó ịjọ míní idélé ɪ'di ụrụ'ba gá 'dī āvī rá, ma dó amụ 'bá
 āzị tị pẹlẹ́ mụlẹ́ ími ajílẹ́ vúlẹ́ 'dólẹ́ ịndō. Ma dó má anzi
 kí āvī ịrị trá ụ'dú ọlu agá la ǎ'du ịjọ sī?”
- ⁴⁶ Rēbékā jọ Ísákā ní, “Ma āyání rú āzıla má ǎndě
 Ísāwũ 'bā ūkúka Hítị́ rú 'dī kí 'bā ịjọ sī rá. Yākó'bo drí
 dó sī kí āzị ịgbā ɪ'diní ūkú ru yā áni dūbā la mání drājọ rá
 rī 'i.”

28

Ísákā pẹ́ Yākó'bo tị Lábānī rú

- ¹ Dā 'bā ūngúkú gá Ísákā umve Yākó'bo 'i āzıla wi ɪ'diní
 sūsú āzıla jọ, “Lě́ mí ịgbā jō ūkú Kānānī ízọ ru la ku. ² Ímụ
 rá la Pādānī Ārāmū gá lícọ́ mī ǎndrě́ 'bā átẹpị Bẹtúwẹlị
 drí gá. Mí ịsú ūkú mí ádrọpị Lábānī 'bā izonzi kí agá 'dāá.
³ Ādrónjá Ūkpó 'Dípị 'bā wi míní sūsú āzıla 'bā fě́ vā míní
 ūri mídrị́ 'bā kpẹ́ kí wẹwẹ́ rú, mi dó sī acá súrú ū'bí kí 'bā
 áyípị ru. ⁴ Ādrónjá 'bā fě́ míní anzi mídrị́ mụlẹ́ tịlẹ́ drílẹ́

gâlê rĩ abe drĩlêba ándrá ĩ'di 'bã sĩ sũsũ wijó İbũrahĩmũ nĩ rĩ 'i, mi dó sĩ ängũ mínĩ u'ájó ala gá 'dã ämĩyóñá ru ándrá ĩ'di 'bã fĕlê İbũrahĩmũ nĩ rĩ 'du mĩ äni la rú.”⁵ 'Dã 'bã üngúkú gá İsákã pĕ dó Yākó'bõ tĩ mujó Pädãni Ārãmũ gá, ängũ ádrópĩ Lábãni Bĕtũwĕlĩ ngópĩ Ārãmēniyã rú Rĕbékã 'bã ádrĩpĩ andre Yākó'bõ 'badrĩ İsãwũ be rĩ drĩko gá.

⁶ Ú'dĩ'da İsãwũ nĩ dó rá İsákã wi dó sũsũ Yākó'bõ ní äzĩla pĕ dó ĩ'di tĩ sĩ mujó ũkú ĩsújó Pädãni Ārãmũ gá. İsãwũ nĩ vã rá İsákã la mu Yākó'bõ ní sũsũ wilé 'bo, fĕ vã ĩ'dinĩ äzítánã sĩ Kãnãni ízó ĩgbãjó ũkú ru ku. ⁷ Yākó'bõ are dó átépĩ kí tĩ ändrĕ be rá, mu dô sĩ Pädãni Ārãmũ gá. ⁸ İsãwũ nĩ vã ũkú Kãnãni ízó ru 'dĩ kí 'ĩ átépĩ İsákã lĕ kí ku rĩ gá rá; ⁹ mu dó sĩ átĩdrĩ İsumayĩlĩ İbũrahĩmũ ngópĩ drĩ, ĩgbã dó ĩzépĩ Mähãlátĩ Nĕbãyótĩ 'bã ämvópĩ rú rĩ 'i ũkú ru.

Urobí 'bã Yākó'bõ ũbĩjó Bĕtĕlĩ gá rĩ

¹⁰ Yākó'bõ a'be dó Bĕrĩsĕbã rá ko dó sĩ drĩ mujó Hãrãni gá. ¹¹ İtũ 'bã 'dejó 'dĕ rĩ sĩ, ĩsũ ängũ äzi sĩ ú'dũ kojó. A'dũ írã äzi älu sĩ drĩ ätĩjó, äzĩla la dó ru vũrũ ú'dũ kolé. ¹² ĩ'dinĩ ú'dũ ko agá 'dĩ gá 'dã urobĩ ũbĩ ĩ'di, urobĩ agá 'dãã, andre äpĩkĕ äzi 'bãlé pá la 'bã sĩ adrujó vũrũ äzĩla drĩ la 'bã sĩ cajó kperē 'bũ gá la äzĩla mälãyĩkã Ādrónjá drĩ kí asĩ agá äzĩla tũ agá drĩ la gãsĩ. ¹³ Úpĩ tu pá drĩlĕ la gá urugá 'dãã jō, “Ma Úpĩ Ādrónjá mí äyĩpĩ İbũrahĩmũ drĩ 'i, ma Ādrónjá İsákã drĩ 'i, ma rú ängũ mínĩ sĩ ĩmi lajó ala gá 'dĩ fĕ mínĩ äzĩla anzi mídrĩ mułé tĩlĕ drĩlĕ gâlê rĩ kí abe. ¹⁴ Anzi mídrĩ mułé tĩlĕ drĩlĕ gâlê rĩ kí adru wĕwĕ rú cécé cínákĩ ũnókũ drĩ gá rĩ áni, kí ru iré ĩtũ 'bã 'de agâlê ru äzĩla ĩtũ 'bã äfũ agâlê ru, ándrãlĕ ru äzĩla úrũlĕ ru. Ma rú sũsũ wi sũrũ pĩrĩ 'banĩ mí rũ sĩ äzĩla anzi mídrĩ

mụlẹ tìlẹ drīlẹ gālẹ rī 'ba rụ sī. ¹⁵ Ímba ịjọ 'dī kí tã ími ásí gá, ma adru mí be ązíla ma ími tãmba ăngũ mìní mụjọ rī kí agá, ma rú vâ ími ají vúlẹ ăngũ 'dī gá 'dólẹ; má icó ími a'belé ku kpere mání ịjọ mání jọlẹ mìní 'dī idé agá.”

¹⁶ Yākó'bō la mụ angálẹ ụ'dụ gá rī sī 'bo, jọ, “Ándá-ándá ru Úpí ăngũ 'dī gá 'dâ cí, wó ánị tá ịjọ 'dī ku.” ¹⁷ Idé dó ụrị sī ązíla jọ, “Ángũ 'dī la 'bá rụ ụrị rú 'dō áni yā! 'Dī dó jó Ádróná drị 'i; rī'di vâ kějị tị 'bụ drị 'i.”

¹⁸ Yākó'bō angá ụ'bútịníní ụ'dụ ązí rī sī, a'dụ írā tá rī'di 'bā sī ru drị átịjọ rī 'i, ị'di rī'di ụrụ gá piri-piri sī ăngũ 'dā ịjọ ūrājọ ązíla ूसु ădu drị la gá sī ăwā'difô fējọ Ádróná nī. ¹⁹ 'Da dó ăngũ 'dā rụ Bětělī 'i. Ála ándrá táwũnī 'dā umve Lúzī 'i. ²⁰ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yākó'bō na ũyō jọ, “Ádróná drī adru má be ązíla drī áma tã mba ăcī mádrī 'dī agá, drī vâ mání íná fē nalé bōngó sūlẹ sūsū rī kí abe, ²¹ ádrī vâ sī ăgō vúlẹ mâ átẹpị drīko gá 'dō lé ásí ịgbẹ sī rá, Úpí la dó adru Ádróná mádrī 'i. ²² Írā mání ị'dilẹ piri-piri 'dī la adru ăngũ sī Ádróná ịnzịjọ rī ązíla ăko pírí mání ịsúlẹ rī 'bā wókō ălu mụdrī drī gá rī ma fē la Ádróná nī.”

29

Yākó'bō 'bā acájọ Pădănī Ārámū gá rī

¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yākó'bō mụ dó ăcī trū drī gá wókō ịtụ 'bā ăfū agálẹ ru rī gá. ² 'Dī 'bā mụ agá 'dī gá 'dâ ndre kídí rī ăzí agá ązíla tị la gá 'dăá kăbīlō ula kí ru ngúlú ru ngúlú ru, ă'dusīku kídí 'dā Kăbīlō 'bā kí jō sī ịyị mvujọ rī 'i. Ála jō kídí 'dā tị ụpị írā kpakụ la sī. ³ Kăbīlō drī kí dó sáwā pírí sī ru atrá ăngũ ălu gá 'bo, 'bā kăbīlō kí ucélẹpí rī kí dó írā 'dā gū bụlụ gá kí dó sī kăbīlō 'baní ịyị fē mvulẹ ązíla kí dó vâ írā gū vúlẹ sī kídí tị ụpịjọ cí.

⁴ Yākó'bō zì 'bá kábīlō kí ucélépi 'dī kí, “Mâ wõrĩkâ ãmi angá íngōlé yā?” Umvi kí, “Ãma angá Hārání gá.” ⁵ Zì kí, “Ìnĩ Lábānĩ Nāhōrĩ umvelépi áyĩpĩ rĩ rá yā?” Umvi kí, “ĕ, ãnĩ ĩ'di cé.” ⁶ Yākó'bō zì kí, “Ī'di múké yā?” Umvi kí, “ĕ, Lábānĩ múké, índre ãzépĩ Rākélĩ la amũ kábīlō ĩ'didrĩ kī trũ 'dā.” ⁷ Yākó'bō jō ĩ'baní, “Ītũ drĩ urugá 'dĩ; sáwā kábīlō 'bā kí sī ru trajó āngũ ālu gá rĩ ca drĩ ku, ĩfē ĩ'baní ĩyĩ mvulé 'bā mu kí rú dó sī ĩrĩ nalé.” ⁸ Umvi kí, “Ãma icó ku kpere kábīlō 'bā kí ru atrá agá pírĩ ráká, ála írā kídĩ tĩ gá rĩ gũ búlũ gá, ála dó sī kábīlō 'baní ĩyĩ fē mvulé ĩndō.”

⁹ Yākó'bō 'bā kí drĩ ĩjō jō agá 'dĩ gá 'dā, Rākélĩ iyá kábīlō átépĩ drĩ kí trũ ã'dusĩku ĩ'di ándrá 'bá kábīlō ucélépi la. ¹⁰ Yākó'bō la mu ádrópĩ Lábānĩ ĩzépĩ Rākélĩ ndrelé kábīlō ĩ'didrĩ kī trũ 'bo, mu kídĩ tĩ gálé, gũ dó írā búlũ gá sī kábīlō 'baní ĩyĩ fējó mvujó. ¹¹ Yākó'bō amvu kí ru Rākélĩ be kpārā āzĩla ĩ'dó dó awalé mĩndrē trũ āyĩkō sī. ¹² Nze dó ru vú Rākélĩ ní, “Ma mí átépĩ 'bā kāká, Rēbékā 'bā ngópĩ 'i.” ĩjō 'dĩ sī Rākélĩ cē dó ĩjō 'dĩ lúlé átépĩ nĩ. ¹³ Lábānĩ la mu ĩjō ādrōmvā Yākó'bō drĩ gá rĩ arelé 'bo, gbōgbō afu ru mvulé ĩ'di a'ílé, amvu kí ru Yākó'bō be kpārā ají dó ĩ'di ĩ'didrĩ lícō gá 'dōlé, āzĩla Yākó'bō nze dó sī ĩ'dinĩ ĩjō ĩ'di uru'bá gá rĩ kí vú pírĩ.

¹⁴ Lábānĩ jō Yākó'bō ní, “Mi ĩfākā āzĩla ārĩ mádrĩ 'i.” Yākó'bō u'á dó sī ĩ'di be 'dāā ĩmbá ālu.

Yākó'bō ĩgbā Léyā kí Rākélĩ be

¹⁵ Dā 'bā ũngúkú gá Lábānĩ jō Yākó'bō ní “Mínĩ adrujó mánĩ kāká rĩ sī adru mi dó sī āzĩ nga mánĩ ĩsá ru la ku. Īlũ mánĩ ĩlē má ũfē mi íngōpĩ yā rĩ 'i.” ¹⁶ Lábānĩ 'bā ĩzépĩkā kí ándrá ĩrĩ, kājānĩ rĩ 'bā rũ Léyā 'i, āzĩla vúlé rĩ 'bā rũ Rākélĩ 'i. ¹⁷ Léyā 'bā mĩfĩ kí ándrá ũniyambamba rú, wó Rākélĩ uru'bá 'bāngá túlĩ-túlĩ āzĩla ũniyambamba rú. ¹⁸ Yākó'bō

ásí lě Rākélĭ 'i āzĭla jọ, “Ma āzĭ nga míní ílí āzĭrĭ, mi dó sĭ mání mĭ ĭzépĭ vúlé Rākélĭ fě ũkú ru.”

¹⁹ Lábānĭ jọ, “Má ā'ĭ rá, ma dŭbā la ĭ'di fě míní ndě mání ĭ'di fějọ 'bá āzĭ ní rĭ rá. Mí u'á áma andre gá 'dā.” ²⁰ ĭjọ 'dĭ sĭ Yākó'bō nga dó āzĭ ílí āzĭrĭ Rākélĭ ĭgbājọ, wó ílí 'dĭ indré kí ĭ'diní wereńá ru ĭ'di 'bā Rākélĭ lějọ ambamba rĭ sĭ.

²¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yākó'bō jọ dó Lábānĭ ní, “Sáwā mádrĭ āzĭ ngájọ rĭ ukó dó rá, mí āfě dó mĕ ũkú 'i.”

²² ĭjọ 'dĭ sĭ Lábānĭ umve dó 'bá āngŭ 'dā gá 'dāá rĭ kí pírĭ idé dó sĭ ĭ'banĭ yāmārĭ. ²³ Wó ínĭ 'dā sĭ Rākélĭ fějọ rĭ kějĭ gá Lábānĭ fě Láyā 'i áyŭ, āzĭla Yākó'bō ící kí dó sĭ ru ĭ'di be. ²⁴ Lábānĭ fě dó ĭzépĭ Láyā ní Zĭlĭpā 'i átĭ'bó ru.

²⁵ Yākó'bō la mŭ angálé ũ'bútĭ sĭ 'bo, ĭsŭ 'bā Láyā 'i adru Rākélĭ 'i ku. Mŭ Lábānĭ rŭlě, jọ “Mí idé dó ma ínĭ ā'du sĭ? Ánga āzĭ sĭ Rākélĭ ĭgbājọ áyŭ ku yā? Mí ule dó áma drĭ ínĭ ā'du ĭjọ sĭ yā?” ²⁶ Lábānĭ umvi jọ, “Lā'bĭ āmadrĭ sĭ ĭgbā ĭzóná vúlé rĭ kājānĭ rĭ ní drĭdrĭ ku. ²⁷ Ítĕ kpere ú'dú āzĭrĭ ú'dú ĭzĭnākā drĭ 'ba ukó kí rāká, ma míní Rākélĭ fě ídrĭ āzĭ nga ílí āzĭrĭ ĭdĭ rĭ gá.”

²⁸ Yākó'bō ā'ĭ rá āzĭla ú'dú āzĭrĭ ĭzĭnākā drĭ kí mŭ ukólé 'bo, Lábānĭ fě ĭzépĭ Rākélĭ 'i ĭ'dinĭ ũkú ru. ²⁹ Lábānĭ fě Bĭlĭhā 'i Rākélĭ ní átĭ'bó ru. ³⁰ Yākó'bō fi dó Rākélĭ drĭ jó agá ko dó sĭ ĭ'di be, āzĭla lě Rākélĭ 'i Láyā ní āndānĭ. Nga dó sĭ āzĭ Lábānĭ ní ílí āzĭrĭ ĭdĭ.

Anzĭ Yākó'bō drĭ kí

³¹ Úpĭ la dó mŭ ndrelé la úlě Láyā ku, nzĭ ĭ'di 'bā mvájólé rá, wó Rākélĭ ace úndó ru. ³² Láyā ĭsŭ dó 'a, tĭ dó ngótĭ ágóbĭ āzĭla 'dā dó sĭ rŭ la Rŭbĕnĭ 'i. Rŭbĕnĭ 'bā ífĭ, “Úpĭ andre dó áma ũcōgō rá 'i. Āndá-āndá ru má ágô dó áma lě rá.” ³³ ĭsŭ vā 'a āzĭ rĭ, tĭ ngótĭ ágóbĭ, jọ,

“Úpí are dó úlě ma ku rĩ 'bo, fě dó mání 'dō 'i.” 'Da dó sī rú la Sĩmónĩ 'i. ³⁴ Īsú vā 'a āzĩ rĩ 'i, tị ngótị ágóbí, jọ, “Mā ágô dó ru ĩbĩ má be rá, ā'dusĩku átị dó 'idini anzi ágobị kí na 'bo.” 'Da dó sī rú la Léví 'i. ³⁵ Īsú vā 'a āzĩ rĩ 'i, tị ngótị ágóbí, jọ, “Ú'dĩ'da ma dó Úpí ịcụ rá.” 'Da dó sī rú la Yúdā 'i. Lị dó ru ngótị ịsúnjá gá rá.

30

¹ Rākẹlĩ la mụ ndrelé la ítị anzi Yākó'bō ní ku, uja acalé ámvọpĩ ní ājā sī. Jọ, “Yākó'bō, ífě mání anzi, jō ĩni ku ma mụ dralé rá.”

² Yākó'bō acá dó Rākẹlĩ be ũmbā sī āzĩla jọ, “Mí ũrā ma Ādróná ĩmi atrilẹpi tịnjá gá cí rĩ 'i yā?” ³ Rākẹlĩ jọ Yākó'bō ní, “Ātí'bó mádrị Bílĩhā 'i 'dĩ, ĩmi ịcị ĩmi 'i'di be, ítị 'i'di be anzi kí lịcọ mádrị 'bā adru rú sī cí.” ⁴ Ījọ 'dĩ sī Rākẹlĩ fě dó ĩzóná 'ididri átí'bó ru Bílĩhā 'i Yākó'bō ní ũkú ru. Yākó'bō ịcị kí dó ru 'i'di be ⁵ āzĩla ịsú dó 'a, tị dó sī 'idini ngótị ágóbí. ⁶ Rākẹlĩ jọ dó, “Ādróná lị dó Ījọ áma drị gá múké 'bo; are dó áma áwánjá rá āzĩla fě dó mání ngótị ágóbí.” 'Da dó sī ngótị rú Dánĩ 'i. ⁷ Rākẹlĩ 'bā ĩzóná átí'bó ru Bílĩhā ịsú vā 'a āzĩ, tị dó sī Yākó'bō ní ngótị ágóbí ĩrĩ jó rĩ 'i, ⁸ Rākẹlĩ jọ, “Ātrị dó āma ịfụ ājā sī mā ámvọpị be wó ándě dó 'bo.” Ījọ 'dĩ sī 'da dó sī rú la Nāfütálí 'i.

⁹ Léyā la mụ ndrelé la ítú pá tịnjá gá cí 'bo, fě ĩzóná 'ididri átí'bó ru Zĩlípā 'i Yākó'bō ní ũkú ru. ¹⁰ Léyā 'bā átí'bó Zĩlípā tị dó ngótị ágóbí Yākó'bō nĩ. ¹¹ Léyā jọ, “Áma andre dó múké.” 'Da dó ngótị rú Gádĩ 'i. ¹² Ātí'bó Léyā drị Zĩlípā tị Yākó'bō ní ngótị ágóbí āzĩ rĩ 'i. ¹³ Léyā jọ, “Āyĩkō fụ ma 'dóni yā! ũkú kí dó áma umve āyĩkō rú 'i.” 'Da dó ngótị rú Ásẹrĩ 'i.

¹⁴ Áyi ānā lājọ rĩ sī Rúbẹnĩ angá ámvú agalé ife umvelé ágófuku rĩ trũ, 'i'di kí ají agá āndrě Léyā nĩ. Ụkúpĩ Rākẹlĩ

jọ Léyā ní, “Mí ãfě mání mi ngòpì 'bā ágófūku kí be.”
¹⁵ Léyā umvi Rākélí ní, “Míní má ágò pajó rá rī ca míní ku yā? 'Dī 'bā drī gāsī ílě vā mâ ngòpì 'bā ife ágófūku rú rī palé ãndī yā?” Rākélí umvi dó í'diní jọ, “Íní ãndrū rī sī í'di dó mụ ru icilé mí be.”

¹⁶ Léyā tē dó ágò Yākó'bō amụ agá ãndróloná sī ámvụ agálé, lì dó drī la jọ, “Ándrū rī gá má ãgbā mi rá, mâ ngòpì 'bā ife ágófūku rú rī sī. Mi ãndrū rī gá ko má be.” Yākó'bō mụ dô sī kolé Léyā be.

¹⁷ Ádróná are Léyā 'bā áwáná rá, ãsụ dó sī 'a rá, tị dó sī ngótí ágóbí Yākó'bō ní námbā tówú sī rī 'i. ¹⁸ Léyā jọ, “Ádróná ùfě dó mání ùròdrí rá ã'dusíku ãzóná mádrí átí'bo ru rī áfě ándrá í'di Yākó'bō ní.” Uja dó sī ngótí rú 'dalé Ísākárí 'i.

¹⁹ Léyā ãsụ vā 'a ázì, tị dó sī Yākó'bō ní ngótí ágóbí námbā ázìyá sī rī. ²⁰ Jọ, “Ádróná fě mání drīlẹba ndélépi rá rī 'bo. Áma dó áma icí mâ ágò Yākó'bō be rá, í'di dó vā áma lě rá, í'di vā mání árutáná fě ãndī ã'dusíku átì dó í'diní anzi ágòbì kí ázìyá.” 'Da dó sī ngótí rú Zābùlóní 'i.

²¹ Sávā ázì vúlé gá, Léyā tị ãzóná, 'da rú la Dínā 'i.

²² 'Dā 'bā ùngúkú gá Ádróná ùrā Rākélí 'bā Íjọ, are í'di 'bā áwáná rá ázìla nzì dó sī í'di 'bā mvájólé rá. ²³ Ísụ 'a, tị dó sī ngótí ágóbí ázì jọ, “Ádróná wụ dó drīnzá áma drī gá rī rá.” ²⁴ 'Da dó sī rú la Yũsúfũ* 'i, ázìla jọ, “Úpí 'bā fě mání ngótí ágóbí ázì ãdí.”

Yākó'bō 'bā kábìlò 'bā kí kpějọ rī

²⁵ Rākélí la mụ Yũsúfũ tìlé 'bo 'dā 'bā vúlé gá, Yākó'bō jọ Lábānī ní, “Ípě dó áma tị ma dó sī gò ámadrìlé. ²⁶ Ífě á'dụ mâ ùkú kí anzi kí abe ã'dusíku ánga míní ázì kí Íjọ

* ^{30:24} Yũsúfũ 'bā ífí “ma tá ázì la ãsụ ãdí 'i.”

sĩ rá āzıla ífě ámu dó sĩ rá. Ínĩ dó ánga míní āzĩ íngōpí yā rĩ gá rá.” ²⁷ Wó Lábānĩ umvi ĩ'diní, “Áma ǐjǒ drĩ fi ími drĩ gá rá ímu ku ā'dusíku má andré ǔjǒgǒ gá, Úpí wi mání sũsũ míní adrujǒ 'dā cí rĩ sĩ. ²⁸ Ílũ mání ājě míní lělé rĩ kĩ āzıla ma kí ǔfě rá.” ²⁹ Yākó'bō umvi ĩ'diní, “Ínĩ ánga míní āzĩ ílí ũ'bí 'dĩ kí agá ásí ālu sĩ rĩ rá āzıla kābílō mídrĩ kpě kí ũ'bí ru la mání kí tām̄bajǒ rĩ sĩ. ³⁰ Kābílō mídrĩ ándrá wereṅá mání drĩ amǔjǒ ku rĩ sĩ rĩ kpě kí wěwě rú mání kí tām̄bajǒ rĩ sĩ āzıla Úpí wi vā míní sũsũ āngũ pírí mání acǐjǒ ri kí agá. Wó ú'dĩ'da ma dó āzĩ mádrĩ kí nga sáwā íngō gá?”

³¹ Lábānĩ zĩ ĩ'di ĩdí, “Ílě má ǔfě mi íngōpí?” Yākó'bō umvi ĩ'diní, “Álě ǔfěṅá āzĩ ĩdí ku, wó ídrĩ mání ǐjǒ ālu 'dĩ idé rá, ma mu kābílō mídrĩ kí tām̄baṅā trũ drĩ gá. ³² Ífě āndrũ má acǐ kābílō āzıla ĩndrĩ mídrĩ ũ'bí 'dĩ kí agá sĩ, kābílō āzıla ĩndrĩ ru u'bélépi kp̄cǐkp̄cǐ rĩ kí ĩnĩ rĩ kí abe pírí, kābílō mvaka āzıla ĩndrĩmvaṅa ĩnĩ rĩ kí abe pírí ma mu kí uyalé āzıla kí 'd̄ulé mání. 'Dĩ dó adru ũyá mání lělé ífě mání rĩ 'i. ³³ Ídrĩ dó dr̄úzĩ kābílō āzıla ĩndrĩ ru u'bélépi kp̄cǐkp̄cǐ ku la kí ǐsũ míní fělé mání ũyá ru rĩ kí agá 'dā ku, mi dó nĩ la t̄ond̄oḷo ánga ǐjǒ p̄ĩrĩ rĩ 'i. Ídrĩ dó kābílō āzıla ĩndrĩ ru u'bélépi ku rĩ kí ǐsũ mádrĩ kí agá 'dāá rá, mi dó nĩ la rá má ũgũ dó kí angájǒ ānākpá mídrĩ kí agá.” ³⁴ Lábānĩ umvi, “Má ā'ĩ ǐjǒ 'dĩ rá. Áma dó idé la cécé míní j̄oḷé 'dĩ áni.” ³⁵ Wó ú'dũ 'dā sĩ Lábānĩ uya dó ĩndroḡo ru u'bélépi kp̄cǐkp̄cǐ āzıla ĩndrĩ ārónĩ ru u'bélépi kp̄cǐkp̄cǐ rĩ kí kābílō ĩnĩ rĩ abe fělé anzĩ ĩ'didrĩ kí drĩ gá. ³⁶ Lábānĩ nḡoḷp̄ika u'dũ kí dó ānākpá kp̄cǐkp̄cǐ rĩ kí, mu kí dó álí Yākó'bō rũ 'dāá rĩ sĩ kābílō kĩ trũ āčĩ āzo ú'dũ 'd̄ulépi na la gá. Yākó'bō mba dó sĩ kābílō Lábānĩ drĩ acelépi rĩ kí tā.

³⁷ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yākó'bō agá ife ǐbĩ umvelé Pápũlũ,

Ālīmóndī āzila Sākāmórē rī kí 'bā kénī, upí dó ú'bo la kí rá āzila a'be dó sī kénī 'dā kí uryu'ba imve rú. ³⁸ Ū'bā dó ifē 'bā kénī 'dī kí ākójō ānākpá 'bā kí sī ĩyí mvujó rī kí agā sī pírí ā'dusiku ānākpá 'dī kí jō ĩlūwā ĩyí mvujá gá 'dāá. ³⁹ Ījō 'dī sī ānākpá drī kí dó ĩlūwā ife 'bā kénī kí drīlẹ́ gá 'dāá ĩyí mvujá gá, mvaka la kí ru u'bé lúbékē rú āzila kpīcīkpīcī ru.

⁴⁰ Yākó'bo awa kābīlō kí ĩndrī́ abe ndú-ndú, fē ja kí tị kābīlō lúbékē āzila ĩnị Lábānī drī́ 'ba rú lé ru. Ījō 'dī sī, ịsụ āngū sī kābīlō ĩ'didrī́ kí tāmбайó rī Lábānī drī́ 'ba rú 'dāá ndú. ⁴¹ Ānākpá ārónī uryu'ba trū ālá rī drī́ kí dó idé ágó sī, Yākó'bo la ife 'dā 'bā kénī kí a'dú 'bālẹ́ āngū ĩ'bā kí sī ĩyí mvujó rī gá, kí dó sī ĩlūwā kẹlị́ká 'dī kí drīdrīnī gá. ⁴² Wó 'bā ife 'bā kénī kí ānākpá ũkpó kóru rī kí drīlẹ́ gá ku. Ānākpá Lábānī drī́ kí ũkpô kóru, wó Yākó'bo drī́ kí dó sī pírí ũkpô trū rī kī. ⁴³ Ījō 'dī sī, Yākó'bo acá dó sī 'bá kúréní la rú. ĩ'di 'bā kābīlō kí, 'bā āti'bo rú rī kí, ngāmíyā kí āzila kāyīnō kí abe kí wēwē rú.

31

Yākó'bo 'bā apájó Lábānī sī rá rī

¹ Yākó'bo are Ījō anzi Lábānī drī́ 'bā kí unujó ĩ'bā kí jojó la, “Yākó'bo 'dụ āko āmā átẹpị drī́ kí pírí āzila ịsụ dó sī málí ĩ'didrī́ kí angájó āko āmā átẹpị drī́ kí agá rī rá.”

² Ndre vā Lábānī lē 'i cécé ándrá ịdu rī áni ku rī gá rá. ³ 'Dā 'bā ũngúkú gá ÚPÍ jọ Yākó'bo ní, “Ígō vúlẹ́ āngū mí átẹpị drī́ gá, kāká mídrī́ 'barŭlẹ́ āzila ma adru mí be cí.”

⁴ Ījō 'dī sī Yākó'bo ĩdrī́ ụ'dụkọ́ tị Léyā 'baní Rākẹlị́ be amújó ĩ'di drī́ tējó āngū kābīlō 'bā kí adrujọ́ rī gá. ⁵ Jọ ĩ'baní, “Ándre ú'dí'da ĩmī átẹpị lē ma cécé ándrá ịdu rī áni ku, wó Ádrónjá mā átẹpị drī́ ĩ'di má be cí. ⁶ ĩmi ĩrịtrá ĩnị ánga āzị ĩmī átẹpị ní ásị pírí sī rī gá rá. ⁷ ĩ'diní tání

áma ũnzā agá ũyá mádrî kí sî pâlé mụdrî rá tí, wó Ādróná fě idé ma ũnzí ku. ⁸ Lábānī drī tání jọ la, 'Īndrī ru u'bélépi lúbékē rī kí adru mâ ũyá ru,' Īndrī kí mvaka kí tị lúbékē rú. Drī tání jọ la, 'Īndrī kpīcīkpīcī rī kí adru mâ ũyá ru,' Īndrī kí pírí mvaka tị kpīcīkpīcī ru. ⁹ Ādróná a'dù Īndrī kí pírí ĩmī átépī rûlé rá āzila fě dó kí mánî.

¹⁰ "Sáwā ĩ'banī ĩlūwājó rī gá urobí ũbī ma ándre ala gá ĩndroḡo kí ĩlūwálepī rī kí kpīcīkpīcī ru āzila u'bé kí ru lúbékē rú. ¹¹ Mālāyíkā Ādróná drī jọ mání urobí agá 'dāá, 'Yākó'bō!' Má ā'ī, 'Ma cí.' ¹² 'Índre ĩndroḡo ĩndrī kí ĩlūwálepī rī kí kpīcīkpīcī ru āzila lúbékē rú. Áfě ĩjọ 'dī 'bā idé kí ru íni la ā'dusīku ándre ĩjọ Lábānī 'bā idélé mí rú 'dī kí rá. ¹³ Ma Ādróná ándrá míní ru i'dalépi Bětélī gá, míní sī ādu ũsūjọ írā míní ì'dilé rī drī gá āzila míní sī ũyō najó ĩ'diní rī 'i. Mí itú dó sī mi bábá sī gōjọ āngū ándrá ími tìjọ rī gálé.'"

¹⁴ Rākélī umvi kí Léýā be Yākó'bō ní, "Āko āzī acelépi āmā átépī drī gá 'dā āmaní āwítā rú la 'dáyū. ¹⁵ ĩ'di āma ndre āmíyóná ru. Uḡī āma rá āzila iza séndē fělé āma agá ĩ'diní rī kí pírí rá. ¹⁶ Málī Ādróná 'bā a'dúlé āmā átépī drīlé 'dī kí pírí āma āni anḡī āmadrî kí abe. Mí idé ĩjọ Ādróná 'bā jolé míní rī 'i."

¹⁷ ĩjọ 'dī sī Yākó'bō itú ru, ũ'bā anḡī kí ũkúka abe ngāmíyā kí drī gá. ¹⁸ Dro dó sī ĩ'di 'bā ānākpá kí āko pírí ĩ'di 'bā ĩşúlé Pādānī Ārāmū gá rī kí abe ĩ'di drīlé gá trū mụjọ átépī Īsākā rú āngū Kānánī drī gá. ¹⁹ ĩjọ 'dī idé ru Lábānī 'bā vúlé gá ĩşū 'dī sī mụ ĩ'di 'bā kābīlō kí 'bīko līlé, wó ĩzépī Rākélī ũḡū ĩ'di 'bā ādroḡa ĩnzō rú jó agá rī kí ĩndī. ²⁰ Yākó'bō ulé Lábānī Ārāméníyā rú rī, apá dó sī ĩ'diní vúlé gá azīḡá kóru. ²¹ A'dù āko ĩ'didrī kí pírí trū apájọ gbōḡáná ru. Za ĩyí Ūfūrátī 'i āzila ja dó sī drī mụlé Gīlédī gálé ru.

Lábānī 'bā Yākó'bō vú drojó rī

²² Lábānī are Yākó'bō apá rá rī ũ'dú na vúlé gá. ²³ 'Du dó sī āgōbī ī'didrī kí īndī sī Yākó'bō vú drojó ũ'dú ázīrī kperē ī'dinī ī'di arú agá āngū 'bé 'a rú Gīlédī gá. ²⁴ Wó Ādróná amú ru i'dalé Lábānī Ārāmēnīyā rú rī ní urobí agá sī ínī 'dā sī, jō ī'dinī, “Lē mí adru mīfī trū íjō Yākó'bō ní íjō āzī múké jō ku ũnzí la ku.”

²⁵ Yākó'bō sō hémā ī'didrī āngū 'bé 'a rú Gīlédī gá āzīla Lábānī āsō vā hémā ī'badrī kāká ī'didrī abe rī kí 'dāā īndī. ²⁶ Lábānī jō Yākó'bō ní, “Mí ulé dó ma āzīla mí a'dú má izonzī kí bādā-tī áni la ā'du íjō sī? ²⁷ Mí ulé ma sī apájó mání ũní ā'du sī yā? Ídrī ájé mání lū la rá la, ma ájé ími tī āpē āyikō sī úngó tunjá ũ'dí sī, árī sī āzīla kōyō trū rī sī. ²⁸ Ífē vā mání sáwā azijó má ĩzépīka āzīla má ngōpīka kí abe ku. 'Dā íjō āzī ífī kóru la. ²⁹ Áma ũkpó cí sī ími idéjō ũnzí, wó Ādróná mí átépī drī i'da ru mání ínī ájē rī sī jō, 'Lē mí adru mīfī trū íjō Yākó'bō ní íjō āzī múké jō ku ũnzí la ku.’ ³⁰ Ānī rá mi apá íni la ílē ásī pírí sī calé ĩmi drīko gálé rá, wó mí ũgū dó má 'bawuga jó agá 'dāā rī kí īndī la ā'du íjō sī yā?”

³¹ Yākó'bō omvi ī'dinī, “Má idé ũrī sī, ā'dusīku má ũrā mí icó mī ĩzépīka kí 'dulé mádrī 'dā rá. ³² Wó ídrī ĩsū la mī 'bawuga kí 'bā āzī 'dā la drī cí yā áni ála 'bā la 'dā 'dī rá, kāká āmadrī mí be 'dī kí dó adru āmā sādínī, mí undré drī āko mídrī kí mádrī kí agá 'dā āzīla mí uya mídrī kí 'dulé.” Yākó'bō nī Rākélī ũgū Lábānī 'bā 'bawuga jó agá rī kí ní rī gá ku.

³³ Lábānī mū hémā Yākó'bō drī kí 'a undrē trū, fi Léyā drī agá āzīla ũkú ĩrī āti'bo rú rī 'badrī kí agá wó ĩsū ī'di 'bā 'bawuga kí ku. 'Dā 'bā ũngúkú gá fi dó Rākélī drī hémā agá. ³⁴ Rākélī a'dú 'bawuga jó agá rī kí, 'bā kí íniríkó rijó

ngāmiyā drī gá jūruwā rú rī agá, rī dó kí drī gá cí. Lábānī undré āngū hēmā agá 'dāá pírí ịsụ dó āko 'dī kí ku.

³⁵ Rākēlī jọ átépī ní, “Mí idé mání ūmbā sī ku má átépī, má icó pá tulé urugá ími drīlẹ gá ku ā'dusīku ándre ĩmbá.” Lábānī ndrū dó 'bawuga jọ agá rī kí tí ịsụ dó kí ku.

³⁶ Yākó'bō ásí iza dó ru rá zị dó Lábānī ūmbā rú, “Íjọ ūnzí mání izalé mí rụ míní sī āma vú adrojó rī ā'du? ³⁷ Índrū dó ú'dī'da āko mádrī kí 'a pírí āko míní ịsúlé mí ní la rú rī dó ā'du? Í'bā rī'di āmvé 'dā sādíní mádrī 'bā ndre kī sī cé 'bá mídrī kí abe. 'Bā lị kí sī Íjọ āma drīdrīnī gá mí be ā'di múké la nī yā rī 'i.

³⁸ “Ári u'alé mí be ílí kālī ịrī; ānākpá mídrī ịcē kí tịjā gá ku, wó ána vā mī kābīlogo kí ku. ³⁹ Ụbōgū ci jō mí kābīlō yā áni, ma ūfē la ma 'i. Má agụ vā 'dalé la míní sī jojọ la 'dā Íjọ māni ku la ku. Áko mí āni ūgūlé ịnị sī jōku ịtụ sī rī kí, ífē ándrá má ūfē kí ma 'i. ⁴⁰ Ári velé ịtúkā gá āzila ịgbē ri áma fụlé ịnị sī ú'dụ kónā kóru. ⁴¹ Idé ru 'dī áni ílí kālī ịrī mání sī u'ájó mí be 'dī kí agá 'dā. Ánga āzị ílí mụdrī drī sụ sī mī ịzépika ịrī 'dī kí ịgbājó, ílí ázía sī ānākpá kí ịsụjọ āzila mí uja áma ūfēnā pālé mụdrī. ⁴² Wó Ádrónjá má áyịpị Ịburahímū drī āzila má átépī Ịsákā drī drī tá adru agá má be ku la, mí tá áma tị āpē agá drīdrī ru. Wó Ádrónjá ndre āzị mání ngalé rī rá, āzila ịnị áje rī sī lị Íjọ āma drīdrīnī gá mí be.”

⁴³ Lábānī umvi Yākó'bō ní, “Ūkú 'dī kí mā ịzépika kī; anzị rībadrī 'dī kí má āni, ānākpá 'dī kí má āni āzila mí icó kī trū mụlé rá. Íjọ mgbā sī āko pírí míní ndrelé 'dī kí má āni. Ma icó Íjọ ūnzí idélé mā ịzépika kí ụrụ'bá gá mā ngópika kí abe ingtoní ru? ⁴⁴ Ma bábá tị icíjọ mí be. Átra írā āma igájó tị icíma āmadrī 'dī agá.”

⁴⁵ Íjọ 'dī sī Yākó'bō a'dú írā ì'dì ì'di ụrugá pìrì-pìrì sādínì ru. ⁴⁶ Jọ āgọbì ì'didrì 'dī 'baní, “Ítra írā āzì kî.” Íjọ 'dī sī ìmì ù'bā kí ngúlú ru āngū ālu gá. 'Dā 'bā ūngúkú gá na kí dó ínà írā drōlé ngúlú ru 'dī kí andre gá 'dāá. ⁴⁷ Lábānī 'da dó rú la Yégā Sāhādūtā* 'i, Yākó'bō 'da rú la Gālídī† 'i. ⁴⁸ Lábānī jọ Yākó'bō ní, “Írā drōlé 'dī kí sī āma igájó.” Íjọ 'dī bāsī āngū 'dā rú 'dajọ Gālídī 'i 'dī. ⁴⁹ Lábānī jọ vā, “Úpí 'bā andré āngū āmaní āma iré agá 'dī gá 'dā.” Cọtì ú'da vā āngū 'dā rú Mǐsípā‡ 'i. ⁵⁰ Lábānī mụ vā Íjọ jọṅā trū drī gá jọ, “Ídrī mā ìzẹpìka kí ìcāndī rá, ìdrī vā ūkú āzì ndú la kí a'dú ádrī tání Íjọ nī drī la gá ku tí, lē ìnī rá Ādrónjá la āma andré 'dī.”

⁵¹ Lábānī jọ vā Yākó'bō ní, “Írā mánì drōlé āzìla írā mánì ì'dìlè āma drīdrínì gá mí be 'dī kí sādínì ru. ⁵² Írā drōlé āzìla ì'dìlè 'dī kí pírì sādínì. Má icó alìlè írā drōlé 'dī drī gāsī ā'dí 'dijó mí be ku, lē mí alì vā ì'di drī gāsī ā'dí 'dijó má be ku. ⁵³ Ādrónjá Ìbùrahímù drī āzìla Nāhórì drī āzìla Ādrónjá ì'bā átẹpì drī la Íjọ awa āma drīdrínì gá nī.”

Íjọ 'dī sī Yākó'bō na dó ūyō Ādrónjá átẹpì Ísákā drī 'bā rú sī, sī Íjọ azìlè rī kí tām̄bajó. ⁵⁴ Lì ānākpa, idé dô sī ì'di ídétánjá ru 'bé sị gá 'dāá. Umve kāká ì'didrì kí ínà nalé. Kí mụ ínà nalé 'bo, ko kí dó sī ú'dú 'bé sị gá 'dāá ūgūgō. ⁵⁵ Ụ'bútì ú'dú āzì rī drī sī Lábānī azì dó ì'di 'bā ngọpìka 'baní ìzẹpìka abe āzìla wi dó ì'baní sūsù. 'Dā 'bā ūngúkú gá gō dó vúlè ì'didrìko gālè.

32

Yākó'bō itú ru drī ụfujọ Ìsāwũ be

* ^{31:47} Yégā Sāhādūtā ífí la “sādínì 'i.” † ^{31:47} Gālídī 'bā ífí “sādínì 'i.” ‡ ^{31:49} Mǐsípā 'bā ífí “Ādrónjá ndre āma cé 'i.”

¹ Yākó'bō 'bā mu agá gērĩ gá 'dâ, mālāyíkã Ādrónjá drĩ amú kí drĩ ufulé 'i di be. ² Yākó'bō la mu kí ndrelé 'bo, jọ, “dĩ kámbĩ Ādrónjá drĩ 'i,” 'da dó sī āngũ 'dã 'bã rú Māhānāyĩmũ 'i.

³ 'Dã 'bã ũngúkú gá Yākó'bō pē 'bá Íjọ ujílépi rĩ kí tị ĩ'di drĩlé gá mujó ádrípĩ Ísāwũ rú āngũ umvelé Sēyírĩ rĩ gá 'dĩ sũrú Ídömũ 'i rĩ gá. ⁴ Jọ ĩ'baní; “Íjọ ĩminí mulé jolé āmbógó mádrĩ Ísāwũ ní rĩ 'dĩ: ‘Ātí'bó mí drĩ Yākó'bō jọ, ma jō u'á agá Lábānĩ be acájó kpere āndrũ. ⁵ Ma tị, kãyĩnō, kābīlō āzila ĩndrĩ kī trũ āzila ātī'bo āgọbị rú āzila ũkú ru rĩ kí abe. Ápē ũpịgọna 'dĩ kí tị āmbógó mádrĩ mí rùlè sī nǐjọ la áma Íjọ fi nō ími drĩ gá rá yā áni.’ ”

⁶ 'Bá ũpịgọna rú 'dĩ kí mu āgólé Yākó'bō rú 'dólé 'bo jọ kí ĩ'diní, “Āmu kpere mī ádrípĩ Ísāwũ rùlè, āzila ĩ'di amú drĩ ufulé mí be 'bá túrú sũ kí abe.” ⁷ Yākó'bō idé ũrĩ sī āzila ásí la mvu rá, awa dó 'bá ĩ'didrĩ kí tị ĩrĩ āzila awa vā tị kí, ĩndrĩ kí, Kābīlō kí āzila ngāmíyā kí abe tị ĩrĩ-ĩrĩ. ⁸ Ūrã ĩ'di ásí gálé, “Ísāwũ drĩ amú áli gá wókō ālu rĩ gāsī, 'bá wókō āzĩ rĩ gá acelépi rĩ kí sī ru pa rá.”

⁹ 'Dã 'bã ũngúkú gá Yākó'bō zị Ādrónjá 'i, “Ādrónjá má áyípi İburaħímũ drĩ āzila Ādrónjá má átépi Ísákã drĩ, Úpí ándrá jolépi la mání, ‘Ígō vúlé sũrú mídrĩ agá kāká mídrĩ 'ba rùlè, āzila ma fē mi adru múké rĩ 'i.’ ¹⁰ Má ícọ ásí ĩgbē āzila ā'ītáná míní i'dalé átí'bó mídrĩ ní rĩ sī ku. Áza ándrá Yōrídánĩ 'i túré áma drĩ gá rĩ sī āko wereṅá kí abe, ú'dĩ'da má acá dó 'bá trũ ũ'bí ru tị trũ ĩrĩ. ¹¹ Āzị ími tị gá, ípa ma, má ádrípĩ Ísāwũ drĩ gá, ā'dusíku ma idé ĩ'di sī ũrĩ sī drĩ amú ā'dí gá má rú āzila anzịná 'dĩ kí 'bã andre abe rĩ gá. ¹² Wó Íjọ ándrá mání, ‘Ma āndá-āndá ru fē míní adrulé múké, mi kpē āzila anzị mídrĩ mulé tìlè drĩlé gálé rĩ kí adru cécé cínákí mĩrĩ tị gá rĩ áni, ícọ kí lálé ku.’ ”

¹³ Yākó'bō la dó mu ́'dú kolé ́nı́ 'dā sī 'dāá 'bo, uya āko āzı́ kı́ fēlé ádrı́pı́ ́sāwı́ ní āwā'dı́fō rú, ¹⁴ ́ndrı́ āronı́ rı́ kı́ túrú ́rı́, ́ndroḡo kı́ kālı́ ́rı́, kābılō āronı́ rı́ kı́ túrú ́rı́ āzıla kābı́logo kı́ kālı́ ́rı́, ¹⁵ ngāmı́yā āronı́ rı́ kı́ kālı́ na mvaka abe, tí āronı́ rı́ kı́ kālı́ sụ, mōnı́ḡo kı́ mụdrı́, kāyınō āronı́ rı́ kı́ kālı́ ́rı́, ágó rı́ kı́ mụdrı́. ¹⁶ Fē dó kı́ áti'bo ı́'dıdrı́ kı́ drı́ gá tāmbalé kúmú ālu-ālu ı́'dı sı́ ı́'dı sı́; ́o áti'bo 'dı́ 'banı́, “ı́mu drı́lé gá wó ı́mi a'be ́o āngū āma drı́drı́ḡı́ gá ānākpá 'dı́ kı́ abe rı́ mgbọ́.”

¹⁷ Imbá áti'bo áti'bo kı́ drı́ 'delépi rı́ ́o, “Má ádrı́pı́ ́sāwı́ drı́ dó drı́ ı́fı́ ı́mi trū āzıla zı́ ́o dó, ‘ı́mi ā'dı āni, āzıla ı́mi mu ı́ngólé, ānākpá ı́mi drı́lé gá 'dı́ kı́ 'bā 'dı́pı́ ā'dı 'ı́?’” ¹⁸ ́o dó ı́ni, ‘Kı́ áti'bo mídrı́ Yākó'bō āni. Áfē kı́ āwā'dı́fō rú úpı́ mádrı́ ́sāwı́ ní āzıla ı́'dı amú āma vúlé gá 'dı́.’”

¹⁹ Imbá vā nāmbā ́rı́ sı́ rı́, nāmbā na sı́ rı́ āzıla 'bá pırı́ kı́ vú ābılépi ānākpá abe 'dı́ kı́: “ı́o ı́o ālu 'dı́ 'bā vúnjá ́sāwı́ ní ı́drı́ drı́ ı́fı́ ı́'dı be rı́ gá. ²⁰ Lē ı́o ı́'dıni, ‘Áti'bo mídrı́ Yākó'bō la amú āma vúlé gá 'dı́.’” Yākó'bō ı́rā ásı́ sı́, “Áko mánı́ fēlé āwā'dı́fō rú drı́lé gālé 'dı́ kı́ sı́, ádrı́ dó drı́ ı́fı́ ́sāwı́ be, ı́'dı dó áma a'ı́ ádrı́pı́ rú rá.” ²¹ ́o 'dı́ sı́ āko Yākó'bō 'bā fēlé āwā'dı́fō rú rı́ kı́ údro kı́ ı́'dı 'bā drı́lé gá, wó ace ru ́'dú kolé ́nı́ 'dā sı́ hémā ı́'dıdrı́ agá 'dāá.

Yākó'bō u'bé kı́ ru Ádrónjá be

²² ́nı́ 'dā sı́ Yākó'bō angá, 'du ı́'dı 'bā ũkú ́rı́ Láyā kı́ Rākélı́ be, ũkú ı́'dıdrı́ ́rı́ áti'bo rú rı́ kı́ āzıla anzı́ mụdrı́ drı́ ālu 'dı́ kı́ abe za dó sı́ ı́yı́ Yābókı́ 'ı́. ²³ ı́'dı mu 'bá ı́'dıdrı́ kı́ izalé 'á 'dā sı́ pırı́ 'bo, izá dó vā āko ı́'dıdrı́ kı́ pırı́ ı́ndı́. ²⁴ ́o 'dı́ sı́ Yākó'bō ace dó ru á'dı́sı́ vúlé 'dāá. 'Dā 'bā ũngúkú gá ágóbı́ āzı́ ālu la amú, u'bé kı́ ru kópé sı́ ı́'dı be kpere āngū 'bā ı́wı́ agá. ²⁵ Ágóbı́ la mu ndrelé la 'ı́

icó Yākó'bō ũkpó ndĕlé ku, tĩ drí Yākó'bō 'bā ĩfā úrósí gá rĩ gá, Yākó'bō úrósí anzé dó sī rá ĩ'bā kí ru u'bé agá 'dāá.
²⁶ 'Dā ũngúkú gá Ágóbî jọ ĩ'diní, “Mí ají ámu ã'dusíku āngū ụwí 'bo.”

Yākó'bō jọ, “Má icó ími a'belé ku kpere míní mání sũsú wi agá.”

²⁷ Ágóbî zị ĩ'di 'i, “Ími rú ã'di?” Umvi, “Yākó'bō 'i.”

²⁸ 'Dā ũngúkú gá Ágóbî jọ ĩ'diní, “Ími rú icó dó adrulé Yākó'bō 'i ĩdí ku, wó Ịsịrayílĩ 'i, ã'dusíku ĩmi u'bé ĩmi Ādrónjá be āzıla 'bá kí abe āzıla índĕ dó sī rá.”

²⁹ Yākó'bō jọ ĩ'diní, “Bārī ĩlū mání ími rú fô.”

Wó jọ ĩ'diní, “Mi áma rú zị ā'du ịjọ sī?” Wi dó ĩ'diní sũsú 'dāá.

³⁰ Ịjọ 'dī sī Yākó'bō 'da dó āngū 'dā rú Pĕnịyélĩ 'i jọ, “Í'di íni la ã'dusíku āndre āma Ādrónjá be mịfí gá mịfí gá, wó tí mba drí vā áma tá ídri rú.”

³¹ Ịtú agá ĩ'di drĩ gá ĩ'diní dó alị agá Pĕnịyélĩ gá 'dāá, ĩ'di dó pá 'be agá 'bĕ-'bĕ úrósí la 'bā anzėjó rá rĩ sī. ³² 'Dī bā sī ịjọ kpere āndrū 'bá Ịsịrayílĩ drị 'bā kí sī ịsú úrósí icílĕpí rĩ najó ku 'dī, ã'dusíku áló ándrá Yākó'bō 'bā ĩfā úrósí gá rĩ āni rú ịsú 'dā gá 'dāá.

33

Yākó'bō ụfụ kí drĩ Ịsāwũ be

¹ Yākó'bō ndre ádrípị Ịsāwũ 'bā amú agá āgọbị ĩ'didrí túrú sụ rĩ kī trū, ịjọ 'dī sī awa anzị kí íni: Láyā drị kí Láyā drị, Rākélĩ drị kí Rākélĩ drị āzıla izonzi ịrĩ āti'bo rú Bílíhā āzıla Zílípā 'badrị kí ĩ'badrị. ² 'Bā izonzi ịrĩ āti'bo rú rĩ kí anzị ĩ'badrị abe drĩ gá, Láyā anzị ĩ'didrí rĩ kí abe kí ũngúkú gá, Rākélĩ kí ngópị Yũsúfũ be āsịjọ. ³ Yākó'bō mu kí drĩlĕ gá, ĩ'diní lĕ agá ca agá ádrípị rùlĕ, tĩ aja vũrú pālĕ ázịrĩ. ⁴ Wó Ịsāwũ cĕ ĩ'di rùlĕ drĩ ụfụjọ ĩ'di be,

amvu í'di kpārã. Ri kí ãrĩtrã awálé awâwâ äyĩkõ sī. ⁵ 'Dã 'bã ùngúkú gá Ìsāwũ undré ängũ píri, äzĩla ndre ùkú kí anzi kí abe zi, “'Bá mí be 'dĩ kí ã'di kí?”

Yākó'bõ umvi í'diní, “'Ambógó, 'dĩ kí anzi 'Ádróná 'bã fělé mání ásí Ìgbě í'didrî sī rī kí.”

⁶ 'Dã 'bã ùngúkú gá izonzi Ìrĩ äti'bo rú 'dĩ amú kí anzi í'badrî kí abe ùtĩ kí äja vũrú, ⁷ Léyã amú kí anzi í'didrî abe. Rākélĩ amú kí ngópĩ Yũsúfũ be äsĩjó, äzĩla ùtĩ kí píri äja vũrú í'di drĩlẹ gá.

⁸ Ìsāwũ zi í'di jọ, “'Änãkpá tá mání drĩ ụfujó í'ba abe 'da kí ípě kí búlú gá ã'du íjọ sī?” Yākó'bõ umvi jọ, “'Mání sī ásí Ìgbě ìsújọ mídrĩ 'ambógó mádrî.”

⁹ Wó Ìsāwũ jọ, “'Má ádrípĩ äko mádrî kí wěwě rú, ímba äko mání trũ adrujọ rī kí tã mínî.”

¹⁰ Yākó'bõ jọ, “'Yụ, ími ásí drĩ adru mání Ìgbě ru, mí 'á'í äko mání fělé mání 'dĩ kí. Mání ími mēlētĩ ndrejọ rī í'di cécé mání 'Ádróná 'bã mēlētĩ ndrejọ rī áni, mání adrujọ mání wõrĩ ru ú'di'da rī sī. ¹¹ Má ádrípĩ, mí 'á'í äko mání ajílé mání fětáná ru 'dĩ kí, ã'dusiku 'Ádróná wi mání sũsú äko 'dĩ kí sī.” Yākó'bõ ùnmĩ í'di siri-siri kpere Ìsāwũ bã ä'ĩ agá.

¹² 'Dã 'bã ùngúkú gá Ìsāwũ jọ, “'Lě äma itú kí äma mụjọ, wó ma dó drĩ 'de ma 'i.”

¹³ Wó Yākó'bõ umvi jọ, “'Ambógó ínĩ vâ rá anzi acá kí dó ävẹvĩ kóru, lě má ùrã íjọ kãbĩlõ kí drĩ gá tĩ kí trũ äzĩla í'bã mvaka kí abe. Údrĩ kí dro ùkpó sī ú'dú älu ìdí yã áni, icó kí ùdrälé píri rá. ¹⁴ Úpí mádrî ímụ äma drĩlẹ gá ma dó 'de ími ùngúkú gá 'änãkpá mádrî 'dĩ kí trũ anzi kí abe jājā rú kpere mání mụ agá ími arú agá Ídõmũ gâlẹ.”

¹⁵ Ìsāwũ jọ í'diní, “'Lě má 'be ägõbì mádrî 'dĩ kí 'bã äzí kí 'dã.”

Wó Yākó'bō umvi ī'diní, jọ, “Mi kí a'be 'dā ã'du Íjọ sī? Álě tá lú ásí ĩgbẹ ịsúlé mídrí ămbógó mádrí.”

¹⁶ Íjọ 'dī sī Ịsāwũ 'i'dó dó ăcĩ ĩ'didrĩ mujó Ídōmũ gá rĩ ú'dú 'dā sī. ¹⁷ Wó Yākó'bō uja mụlé Sũkótĩ gá, sị jọ sī ĩ'diní ú'dú kojó rĩ 'i ăzıla drō búrújọ ănăkpá 'banĩ. 'Dĩ bāsĩ Íjọ sī ăngũ 'dā 'bā rụ umvejó Sũkótĩ* 'i 'dī.

¹⁸ Yākó'bō 'bā ăngájọ Pădănĩ Ărámũ gá rĩ sī acá dó Sĕkēmũ gá 'dī Kănánĩ gá ăzıla sō hémă ĩ'didrĩ ăni rụ táwũnĩ andre la gá rĩ gá 'dăá. ¹⁹ ĩgbā ăngũ ĩ'diní hémă sọjọ rĩ Sĕkēmũ 'bā átėpĩ Hămŏrĩ 'bā ngŏpika 'badrĩ sílívă 100 sī. ²⁰ Uja dó ălītárĩ sílė 'dăá ăzıla 'da dó sī rụ la Ịlĩ-Ịlŏhĕ-Ịsīrayílĩ† 'i.

34

Dínă urujó rĩ

¹ Ú'dú ălu Yākó'bō ĩzėpĩ Dínă Lėyă 'bā tìlė rĩ mụ ămú ru ũkú Kănánĩ rụ la 'ba rụ. ² Hămŏrĩ úpĩ Hívĩ rụ ăngũ 'dā gá rĩ 'bā ngŏpĩ Sĕkēmũ la mụ Dínă ndrelé 'bo, 'du ĩ'di ăzıla uja ĩ'di urulé rá. ³ Ásí la 'de Dínă Yākó'bō ĩzėpĩ drĩ gá, ăzıla lĕ ĩ'di jọ dó sī ĩ'diní Íjọ sī ĩ'di ũcĩjọ 'bā lĕ rụ sī 'i. ⁴ Íjọ 'dī sī Sĕkēmũ jọ átėpĩ Hămŏrĩ ní, “Álĕ mí ĩgbā mánĩ ĩzŏnă 'dī 'i ũkú ru.”

⁵ Yākó'bō la mụ arelé la úfĕ ĩzėpĩ ní drĩnză ĩ'di urujó rĩ sī 'bo, wó ngŏpika 'bā kí drĩ adrujọ ănăkpá kí abe ásé agălė rĩ sī, idé Íjọ ăzĩ ku kpere anzĩ 'bā kí ăgŏ agá.

⁶ 'Dă 'bā ũngúkú gá Sĕkēmũ 'bā átėpĩ Hămŏrĩ mụ Íjọ jŏlė Yākó'bō be. ⁷ Anzĩ Yākó'bō drĩ ăgŏ kí dó ásé agălė rĩ sī ănăkpá kí abe. Kí mụ Íjọ 'dī arelé 'bo, acá kí ũmbájírlĩ

* ^{33:17} sũkótĩ 'bā ífí “búrújọ 'i.” † ^{33:20} Ịlĩ-Ịlŏhĕ-Ịsīrayílĩ ífí la “Ădrŏnă, Ădrŏnă Ịsīrayílĩ drĩ 'i.”

Íjọ Sẹkẹmũ 'bā idélé 'bá Ịsịrayílí gá 'dĩ kí u'dájọ ỉ'di 'bā Yākó'bō ịzẹpị ụrụjọ rí sị.

⁸ Hāmọrị ọ Jọ Yākó'bō ní, “Mā ngọpị Sẹkẹmũ lẹ ịzóná mídrị 'dĩ ỉ; ịfẹ má ịgbā ỉ'di ỉ'diní ũkú ru fọ. ⁹ Lẹ āma itú ịjọ la mí be āmaní sị ịcọjọ āma ịgbājọ āma drīdrinī gá 'bá mídrị kí abe. ¹⁰ Mí ịcọ rilé āma drīdrinī gá 'dā rá āngū āmadrị mgbọ rú. Mí u'á alagá 'dā āzila ịnga bīsírā sị málí ịsụjọ alagá 'dā.”

¹¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Sẹkẹmũ ọ Dínā 'bā átẹpị 'baní ádrípịka kí abe, “Ỉmi ásí 'bā adru mání ịgbẹ ru, āzila ma āko ịminí lẹlé rí kí fẹ pírí rá. ¹² Ịlū mání āko ịminí lẹlé rí kí ā'du, ỉ'bā ājẹ ũkú ịgbājọ rí āmbógó ru cécé ịmí ũrálé rí áni; ịdrī mání ā'ị ịzóná 'dĩ ịgbālẹ ũkú ru rá, ma āko ịminí ịlẹ rí kí ũfẹ pírí.”

¹³ Anzị Yākó'bō drị umvi kí Sẹkẹmũ kí átẹpị Hāmọrị be úlétáná sị, ā'dusiku Sẹkẹmũ 'bā ỉ'bā ámvọpị Dínā ní drīnzá fẹjọ rá rí sị. ¹⁴ Jọ kí ỉ'baní, “Āma ịcọ āma ámvọpị fẹlẹ ịgbālẹ 'bá ru ịtārálẹpị ku rí ní ku; 'dā la adru āmaní drīnzá ru. ¹⁵ Āma ịjọ 'dĩ ā'ị rá la ịdrī āgọbị ịmidrị kí ịtārā pírí rá drī kí acá āmā áni 'bo rí gá. ¹⁶ 'Dā 'bā ũngúkú gá āma dó ā'ị āmaní āma ịgbājọ ịmi abe rá āma dó sị uri ịmi drīdrinī gá āzila āma dó sị acá 'bá ālu rú ịndō. ¹⁷ Wó ịdrī ịjọ āmaní ọlẹ ịminí rí ā'ị ku āzila ịmi ịtārā jọ ịmi ku, āma āmā ámvọpị 'dụ rá āzila āma āngū ịmidrị 'dĩ a'be rá.”

¹⁸ Ịjọ ọlẹ 'dĩ ịndré kí Hāmọrị 'baní ngọpị Sẹkẹmũ be ịjọ múké la rú. ¹⁹ Sẹkẹmũ ỉ'di 'bá ỉ'di 'bā átẹpị drịko gá 'dāá rulé āndānī rí, iza sáwā ịjọ ọlẹ 'dĩ idéná gá ku ā'dusiku ỉ'di 'bā Yākó'bō ịzẹpị Dínā lẹjọ ambamba rí sị. ²⁰ Ịjọ 'dĩ sị Hāmọrị mu kí ngọpị Sẹkẹmũ be kẹjítị táwũnị ỉ'badrị drị gá sị ịjọ ọjọ drīlẹ ỉ'badrị táwũnị 'dā gá 'dāá rí kí abe. ²¹ Jọ kí ỉ'baní, “Āgọbị 'dĩ kí āmā wọrịka kị, lẹ 'ba u'á kí āngū āmadrị gá 'dā āzila 'bā idé

kí bīsírā; āngū 'dī mg̃o rú ī'baní sī rijó. Āma icó izonzi ī'badrî kí ĩgbālē āmaní ũkú ru rá āzila icó kí vā āmadrî kí ĩgbālē ī'baní ũkú ru rá. ²² Wó āg̃oḃi 'dī kí ā'ī u'álé āma abe āzila adrujó āma abe 'bá ālu rú rá la ādrī kí āg̃oḃi āmadrî kí ĩtārā pírí rá cécé kí ru ĩtārājó rá rī āni rī gá. ²³ Ādrī kí ĩjó 'dī nga 'dī āni rá, ānākpá ī'badrî kí āko ī'badrî kí abe pírí kí m̃u adrulé āma āni. ĩjó 'dī sī, lē āmā ā'ī kí ĩjó ī'baní lēlé rī kí, āma dó sī u'á ī'ba abe.”

²⁴ 'Bá pírí táwũnĩ 'dā agá 'dāá rī ā'ī kí ĩjó Hām̃orĩ 'bā kí jolē Sēkēm̃ũ be rī kí pírí rá, āzila ĩtārā dó sī āg̃oḃi fūlēpi kēj̃j̃t̃i táwũnĩ 'dā dr̃i agā sī rī kí pírí.

²⁵ Ū'd̃u na ī'bā ākōzá 'bā kí dr̃i jajó ku rī gá, anzi Yākó'bō dr̃i ĩr̃i, Sīm̃onĩ kí Léví be Dīnā 'bā ádr̃ip̃ika rú rī 'd̃u kí ménénjá séfū rú rī kí tr̃u m̃ujó táwũnĩ 'dā agālē 'bá 'dā 'baní ñj̃hā kó ru, ũ'd̃i kí dó sī āg̃oḃi 'dāá rī kí pírí. ²⁶ 'Bá u'd̃ilē 'da kí agá ĩndī rī kí Hām̃orĩ kí ng̃op̃i Sēkēm̃ũ be āzila a'd̃u kí dó ī'bā ámṽop̃i Dīnā 'i Sēkēm̃ũ dr̃i jó agá rī sī āzila m̃u kí dó rá. ²⁷ Anzi Yākó'bō dr̃i ra kí dó āko 'bá ũdr̃alēpi rá 'dā 'badr̃i kí sī ārig̃ot̃i ũf̃ēj̃ó ā'dusiku ála ī'bā ámṽop̃i Dīnā ũrujó āngū 'dā gá 'dāá rī sī. ²⁸ Ra kí tí, ĩndr̃i, kābilō, kāỹnō, āko pírí táwũnĩ 'dā gá 'dāá rī kí āzila ākónā amṽu agá rī kí tr̃u. ²⁹ 'D̃u kí āko pírí māl̃i rú rī kí āzila ī'bā ũkúka kí anziḡá kí abe bādā-t̃i ru āzila ra kí āko jó agá rī kí pírí.

³⁰ Yākó'bō j̃o dó Sīm̃onĩ 'baní Léví be, “Īmi ají dó ĩjó āma dr̃i gá 'bo, 'bá Kānānī rú, P̃er̃éz̃i rú āzila 'bá u'álēpi āngū 'dī agá rī kí dó m̃u āma ng̃ülē ũnzí. Āma kālāfe lú were rú, āzila 'bá 'dī dr̃i kí dó ru icí ā'd̃i 'd̃ilē āma abe kí āma ĩl̃ik̃i 'bá mádr̃i líc̃o agá rī kí abe pírí.”

³¹ Wó Sīm̃onĩ kí Léví be j̃o kí Yākó'bō ní, “Āma icó āma ámṽop̃i a'belé dr̃i izalé ĩzónjá āw̃u rī āni ku.”

35

Ādróná 'bā sũsũ wijó Yākó'bo ní Bětělĩ gá rĩ

¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Ādróná jọ Yākó'bo ní, “Ímụ u'álé Bětělĩ gá 'dāá. Ísì ălītārĩ sĩ ídétáná idéjọ rĩ Ādróná ándrá ru i'dalépi míní sáwā ándrá míní apájó mí ádrípì Ìsāwũ sĩ rĩ nĩ.”

² Íjọ 'dĩ sĩ Yākó'bo jọ 'bá i'didrí jọ agá rĩ 'baní, 'bá píri u'álépi i'didríko gá rĩ kí abe, “Ími idé ími ásì kí ălá ru, ími a'be ădroŋa íminí ajílé 'bá ăzí 'bā ăngũ gá 'dĩ kí cā ăzıla ísũ bŏngó ăla la kí áyũ. ³ ăma kí mụ mụlé ăngũ 'dĩ a'belé sĩ mụjọ Bětělĩ gá, ma sĩ mụ ălītārĩ sịlĕ Ādróná ăma ăzā kolépi ũcŏgŏ mádrĕ kí agá ăzıla adrulépi má be ăngũ píri mání acíjọ rĩ agá rĩ nĩ.” ⁴ Íjọ 'dĩ sĩ fĕ kĭ dó Yākó'bo drĭ ădroŋa i'bā kí ajílé 'bá ăzí 'bā ăngũ gá rĩ kí ng'íng'ílĩ i'bā kí ándrá ũgílé bílĕ gá rĩ kí abe. Yākó'bo ísì dó sĩ kí kŏmŏrŏ ife ĭndũ gá ăni rú Sĕkĕmũ andre gá 'dāá. ⁵ Yākó'bo kí mụ drĭ kolé ngŏpĭka kí abe 'bo, Ādróná ají ũrĭ ămbógó la 'bá táwũnĩ ăníyágágá 'dāá rĩ kí ásì gá íjọ 'dĩ sĩ 'bá ăzí dó kí vú drolépi la 'dáyũ. ⁶ Ú'dũ were vúlé gá Yākó'bo acá kí 'bá i'didríko gá rĩ kí abe píri Lúzĩ ú'da umvelé Bětělĩ 'i rĩ gá 'dĩ ăngũ Kánánĩ gá rĩ gá. ⁷ Sị dó ălītārĩ sĩ ídétáná idéjọ rĩ 'dāá, 'da dó sĩ ăngũ 'dā rú Ĩĩ-Bětělĩ 'i ă'dusĭku 'dĩ ăngũ ándrá Ādróná 'bā sĩ ru i'dajó i'dinĩ i'di 'bā ándrá apájó ádrípĩ sĩ rĩ 'i.

⁸ Násĩ Rĕbĕkă ĭtĕtĕnălĕpi Dĕ'bŏră dră dó rá, ísì dó i'di kŏmŏrŏ ĭndũ gá Bětělĩ 'bā wŏkŏ ándrá rĩ gá. Ú'da dó sĩ kŏmŏrŏ 'bā rú kŏmŏrŏ sĩ awájó rĩ 'i.

⁹ Yākó'bo la dó mụ ăgŏlé Pădănĩ Ārámũ gálé 'bo, Ādróná i'da ru i'dinĩ ĭđĩ ăzıla wi vā i'dinĩ sũsũ. ¹⁰ Ādróná jọ i'dinĩ, “Ími rú Yākó'bo 'i, wŏ ũmve dó mi Yākó'bo 'i ĭđĩ

ku; ími rú la dó adru Ịsịrayílǐ 'i.” 'Da dô sị rú la Ịsịrayílǐ 'i.

¹¹ Ẽdrónjá jọ ỉ'diní, “Ma Ẽdrónjá Ụkpó 'Dípì 'i; anzi mídrị mụlẹ tìlẹ drịlẹ gálẹ rị 'bā kpẹ kí wēwē rú, súrú kí sị ǎfū ími agá 'dā, mi dó sị adru á'bị ụpi 'bā ǎni la. ¹² Ma ǎngū ándrá mání fělẹ Ịbụrahímǔ 'baní Ịsákā be rị fě míní ǎzila ma vā ỉ'di fě anzi mídrị mụlẹ tìlẹ drịlẹ gálẹ rị 'baní ími vúlẹ gá 'dā.” ¹³ 'Dā 'bā ụngúkú gá Ẽdrónjá a'be dó Yákó'bō rá. ¹⁴ Yákó'bō ị'dị dó írā pịrị-pịrị rú ǎngū Ẽdrónjá 'bā ándrá sị Ịjọ jọjọ ỉ'di be rị gá 'dāá, ǎzila ụsū wáyĩnị ịdétánjá ru rị kí ǎdu be drị la gá. ¹⁵ Yákó'bō 'da dó sị ǎngū ándrá Ẽdrónjá 'bā sị Ịjọ jọjọ ỉ'di be 'dā 'bā rú Bětẹlǐ 'i.

Rākẹlǐ 'bā kí ụdrájó Ịsákā be rị

¹⁶ 'Dā 'bā ụngúkú gá acá kí drị Ịfūrátā gá angájó Bětẹlǐ gá rị sị ku rú ǎzila ỉ'bā kí drị adru agá rá-rá ru 'dị gá 'dā, sáwā Rākẹlǐ 'bā sị ngótị tịjọ rị acá dó rá ǎzila ngótị tịjọ acá dó ụkpó-ụkpó. ¹⁷ Ngótị tịjọ la mụ acalẹ ụkpó-ụkpó trẹyị, ụkú ngótị tìlẹpi rị jọ ỉ'diní, “Mí ide Ụrị sị ku Rākẹlǐ; 'dị ngótị ágóbị ǎzi rị 'i.” ¹⁸ Rākẹlǐ ní lẹ agá drā agá drā-drā 'dị gá 'dā, 'da dó ngótị rú Bénōnị 'i wó átẹpị 'da rú la Bénzāmīnị 'i.

¹⁹ Rākẹlǐ la dó mụ dralẹ 'bo, ịsị dó ỉ'di gẹrị sị mụjọ Ịfūrátā gá ú'da umvelẹ Bětẹlẹhẹmǔ 'i rị gá. ²⁰ Yákó'bō su írā sị Rākẹlǐ 'bā Ịjọ agájó rị Ịnádř Rākẹlǐ drị gá 'dāá ǎzila írā 'dā drị kpere sáwā 'dị sị 'dāá cí sị Ịnádř 'dā ị'dájó. ²¹ Ịsịrayílǐ mụ dó drịlẹ gá sị hémá ỉ'didrị sịlẹ ǎngū Mīgīdālǐ Ịdẹrị drị 'bā drịlẹ gá.

Anzi Ịsịrayílǐ drị kí

²² Ịsịrayílǐ ní u'á agá ǎngū 'dā gá 'dāá, ngópř Rúbẹnǐ fi ụkú Rākẹlǐ drị átí'bó ru Bílǐhā drị jó agá, Ịsịrayílǐ la

mụ Ịjọ 'dĩ arelé 'bo, ala i'dó velé ũnzí. Yākó'bo 'bā anzi kí ándrá mụdrí drị ịrị.

²³ Anzi Léyā drị kí:

Rúbēnī Yākó'bo 'bā ngọtí ágọbị kǎjǎnī rī 'i, Sīmónī 'i, Léví 'i, Yúdǎ 'i, Ísākárī 'i, ǎzila Zābūlónī 'i.

²⁴ Anzi Rākẹlị drị kí:

Yūsúfū kí Bézámīnī be.

²⁵ Anzi Ịzónjá Rākẹlị drị átí'bo ru Bílīhā drị kí:

Dánī kí Náfútálī be.

²⁶ Anzi Ịzónjá Léyā drị átí'bo ru Zīlípā drị kí:

Gádī kí Ásērī be.

Anzi Yākó'bo drị 'dĩ kí útị kí pírí Mēsöpötámīyā gá.

Drā Ísákā drị

²⁷ Yākó'bo mụ átépī Ísákā rú Māmírē gá āni la Hēbūrónī gá 'dĩ ǎngū ándrá Ịburahímū 'baní u'ájó Ísákā be rī gá. ²⁸ Ísákā u'á íl 180, ²⁹ drā dó 'dĩ sī rī'di dó 'bá ǎmbá ru. Ngọpịka Ísāwū kí Yākó'bo be ịsị kí dó sī rī'di nī.

36

Áwí Ísāwū drị

¹ 'Dī áwí Ísāwū vā umvelé Ịdōmū 'i rī drị 'i. ² Ísāwū ịgbā ũkú kí na ǎngájó izonzi Kǎnánī rú rī kí agá. ũkú kǎyó rī 'bā rú Ádǎ 'i, rī'di Ịlónī Hítī rú rī 'bā ịzẹpị 'i, ũkú ịrị rī 'bā rú Ụhọlịbámā Ánǎ ịzẹpị Zībīyónī Hívī rú rī umvelépi ịdẹpị rī 'i, ³ ũkú na rī rī'di Bāsímátī Ịsūmayílī ịzẹpị Nēbāyótí ǎmvọpị 'i. ⁴ Ádǎ tị Ịsāwū ní Ịlífázī 'i. Bāsímátī tị Rūwẹlī 'i, ⁵ ǎzila Ụhọlịbámā tị Yẹwúsī 'i, Yálámū 'i ǎzila Kórā 'i. 'Dī kí anzi tịlẹ Ịsāwū ní Kǎnánī gá rī kī.

⁶ 'Dā 'bā ũngúkú gá Ịsāwū 'dụ ũkúka kí ǎnzi kí abe, 'bá rī'didrịko gá rī kí, ǎnǎkpá rī'didrị kí ǎko pírí rī'di 'bā ịsúlẹ ǎngū Kǎnánī gá rī kī trū trū mụjọ ǎngū ǎlị gá ádrípị

Yākó'bō 'bā andre gá 'dāá rĩ sĩ rá. ⁷ 'Dĩ idé ru íni la ã'dusĩku ãko ĩ'bā kí ʃsúlé málí rú rĩ kí ambamba, ãngũ ca dó sĩ ĩ'baní sĩ icójó u'ájó ĩrĩ trá ãngũ ãlu gá ku. ⁸ ʃjō 'dĩ sĩ, ʃsawũ vâ umvelé Ídõmũ 'i rĩ ri dó u'álé ãngũ 'bé 'a rú Sěyírĩ gá.

⁹ 'Dĩ ãwí ʃsawũ adrulépi 'bá Ídõmũ rú rĩ kí 'bā áyĩpi rú u'álépi ãngũ 'bé 'a rú Sěyírĩ gá rĩ drĩ 'i.

¹⁰ 'Dĩ kí rú anzĩ ʃsawũ drĩ 'badrĩ kí:

Ūkú ĩ'didrĩ Ádã tĩ lú ĩ'dinĩ ʃlĩfázĩ 'i. Bāsĩmátĩ tĩ ĩ'dinĩ Rũwélĩ 'i.

¹¹ Anzĩ ʃlĩfázĩ drĩ kí rú:

Tēmání 'i, Úmārĩ 'i, Zéfō 'i, Gātámũ 'i ãzĩla Kénāzĩ 'i.

¹² Ūkú ʃlĩfázĩ drĩ ãtĩ'bó ru Tímũnã tĩ ĩ'dinĩ Āmālékĩ 'i. 'Dĩ kí anzĩ ʃsawũ 'bā ũkú umvelé Ádã 'i rĩ drĩ kí.

¹³ Anzĩ Rũwélĩ drĩ kí:

Nāhátĩ 'i, Zérã 'i, Sámã 'i ãzĩla Mízã 'i. 'Dĩ kí anzĩ ʃsawũ 'bā ũkú umvelé Bāsĩmátĩ drĩ kí.

¹⁴ Anzĩ ʃsawũ 'bā ũkú umvelé ʃhõlĩbámã Zĩbỹoyõnĩ ĩzėpi Ánã 'bā tĩlé rĩ kí rú:

Yėwũsĩ 'i, Yálámũ 'i ãzĩla Kórã 'i.

¹⁵ 'Dĩ kí ũpi angálėpi ʃsawũ ngópĩka kí agá rĩ kí.

Anzĩ ʃlĩfázĩ ʃsawũ 'bā ngópĩ kãjãní rĩ drĩ kí:

úpĩ Tēmání 'i, Úmārĩ 'i, Zéfō 'i, Kénāzĩ 'i, ¹⁶ Kórã 'i, Gātámũ 'i ãzĩla Āmālékĩ 'i 'dĩ kí úpĩ anzĩ ʃlĩfázĩ drĩ ãngũ Ídõmũ gá rĩ kí. Anzĩ 'dĩ umve kí ũkú ʃsawũ drĩ umvelé Ádã rĩ ĩdėpi.

¹⁷ Anzĩ ʃsawũ ngópĩ Rũwélĩ drĩ kí:

úpĩ Nāhátĩ 'i, Zérã 'i, Sámã 'i ãzĩla Mízã 'i. Anzĩ 'dĩ kí 'bā ĩdėpi ĩ'di ũkú ʃsawũ drĩ umvelé Bāsĩmátĩ 'i rĩ.

¹⁸ Anzĩ angálėpi ũkú ʃsawũ drĩ umvelé ʃhõlĩbámã Ánã 'bā tĩlé rĩ drĩ kí:

úpĩ Yėwũsĩ 'i, Yálámũ 'i ãzĩla Kórã 'i.

19 'Dĩ kí anzi Ịsāwũ vā umvelé Ídōmũ rĩ drị kị āzila 'dĩ kí ũpi ỉ'bādrị kị.

Áwí Sérã drị

20 'Dĩ kí anzi Sēyírí HỌrị rú ándrá u'alépi āngũ Ídōmũ gá rĩ drị kị:

Lõtánĩ 'i, Sōbálí 'i, ZịbịyỌnị 'i, Ánā 'i, 21 DịsỌnị 'i, Ịzérị 'i āzila Dịsánĩ 'i. Anzi Sēyírí HỌrị rú rĩ drị 'dĩ kí ándrá ũpi rú Ídōmũ gá.

22 Anzi Lõtánĩ drị kị:

HỌrị 'i āzila Hēmámũ 'i. Lõtánĩ 'bā ámvỌpị ỉ'di Tímũnā 'i.

23 Anzi Sōbálí drị kị:

Álívánĩ 'i, Mānābátĩ 'i, Ịbálí 'i, Séfō 'i āzila Ũnámũ 'i.

24 Anzi ZịbịyỌnị drị kị:

Áyiyā 'i āzila Ánā 'i. (Ánā 'dĩ ándrá ịyị kídí ru áci agbélépi tūlātūlā rĩ ịsụlépi āngũ kótórō rú rĩ agá sáwā ỉ'di 'bā káyīnō átépị drị kị ucéjọ rĩ sí rĩ 'i).

25 Anzi Ánā drị kị:

DịsỌnị kị Ánā ịzépị Ụhọlịbámā be.

26 Anzi DịsỌnị drị kị:

Hēmādánĩ 'i, Ịsābánĩ 'i, Ịtíránĩ 'i āzila Kérānĩ 'i.

27 Anzi Ịzérị drị kị:

Bīlīhánĩ 'i, Zāvánĩ 'i āzila Ākánĩ 'i.

28 Anzi Dịsánĩ drị kị:

Ụzị kị Ārání be.

29 'Bá ũpi rú HỌrị gá rĩ kị 'dĩ:

Lõtánĩ 'i, Sōbálí 'i, ZịbịyỌnị 'i, Ánā 'i, 30 DịsỌnị 'i, Ịzérị 'i āzila Dịsánĩ 'i. 'Dĩ kí ándrá ũpi 'bā HỌrị gá rĩ 'bādrị kị āngũ Sēyírí drị 'bā awanájá vú sí.

Ūpi Ídōmũ drị kị

31 'Dĩ kí ándrá ũpi āngũ nalépi Ídõmũ gá 'dĩ sĩ anzi
 Ịsịrayílĩ drị i'dó kí drị ũpĩ nalé āngũ 'dā gá ku rĩ kí:

32 Bělā Bĕyórĩ ngópi acá úpí ru Ídõmũ gá āzıla 'da
 táwũnĩ i'didrị āmbógó rĩ rụ Dīnĩhábā 'i.

33 Bělā la mu drālé 'bo, Yōbábũ Zérā ngópi angálépi
 Bōzírā gá rĩ acá úpí ru i'di kĕjĩ gá nĩ.

34 Yōbábũ la mu drālé 'bo, Hūsámũ angálépi Tĕmánĩ gá
 rĩ acá úpí ru i'di kĕjĩ gá nĩ.

35 Hūsámũ la mu drālé 'bo, Hādádĩ Bĕdádĩ ngópi
 angálépi Mĩdíyánĩ gá rĩ acá úpí ru Mũwábũ gá i'di
 kĕjĩ gá nĩ. 'Da táwũnĩ i'didrị āmbógó rĩ rụ Āvītĩ 'i.

36 Hādádĩ la mu drālé 'bo, Sámũlā angálépi Māsírĕkā gá
 rĩ acá úpí ru i'di kĕjĩ gá nĩ.

37 Sámũlā la mu drālé 'bo, Sáwũlũ angálépi táwũnĩ
 Rĕhōbótĩ ịyĩ tị gá rĩ acá úpí ru i'di kĕjĩ gá nĩ.

38 Sáwũlũ la mu drālé 'bo, Bāálĩ-Hānánĩ Ākĩbórĩ ngópi
 acá úpí ru i'di kĕjĩ gá nĩ.

39 Bāálĩ-Hānánĩ Ākĩbórĩ 'bā ngópi la mu drālé rá,
 Hādádĩ acá úpí ru i'di kĕjĩ gá nĩ, táwũnĩ i'didrị
 āmbógó rĩ ála umve la Páwũ 'i āzıla ũkú i'didrị
 'bā rụ Mĕhĕtābélĩ 'i, i'di Mátrĕdĩ ịzĕpĩ 'bā ịzĕpĩ
 Mĕzāhábũ drị 'i.

40 'Dĩ kí ũpi ándrá āfũlépi ũri Ịsāwũ drị ínátĩ ālu-ālu gá
 rĩ kí:

Tímũnā 'i, Álīvā 'i, Yĕtétĩ 'i, 41 Ụhọlịbámā 'i, Ílā
 'i, Pīnónĩ 'i, 42 Kénāzĩ 'i, Tĕmánĩ 'i, Mībízārĩ 'i,
 43 Māgādélĩ 'i āzıla Írámũ 'i.

'Dĩ kí ínátĩ 'bá Ídõmũ rú rĩ ('dĩ Ịsāwũ 'bā adrujọ i'bā
 átĕpĩ rú rĩ) 'badrị kí súrú tị i'badrị ũpĩ drị kí sĩ āzıla
 āngũ i'baní rijọ rĩ kí vú sĩ.

37

Urobí Yũsúfũ drî kí

¹ Yākó'bō ri u'alál Kānānī gá āngũ ándrá átépĩ 'bā sī u'ájó rī gá.

² 'Dī dó āwí Yākó'bō drî: Yũsúfũ ri kí ándrá kãbĩlō kí ucélé ádrípika úkúpĩ Bĩlĩhã āzĩla Zĩlĩpã Yākó'bō 'bã úkúka rú rī kí abe ịsú ịni 'dĩ ílĩ la mụdrĩ drĩ ázĩrĩ. Wó Yũsúfũ ri ịjọ ádrípika 'bã kí idélé ũnzĩ rī kí ũlũlé átépĩ nĩ.

³ Yākó'bō lě Yũsúfũ āndānĩ ndě anzi ỉ'didrĩ āzĩ rī kí rá, ā'dusĩku úti Yũsúfũ 'i ịsú 'dĩ sĩ Yākó'bō dó āmbá ru. Yākó'bō fě dó sĩ Yũsúfũ ní kánzũ u'belé ũniyambamba la. ⁴ Wó Yũsúfũ ádrípika kí dó mụ ndrelé la átépĩ lě ỉ'di āndānĩ 'bo, ngũ kí dó ỉ'di ājĩ ũnzĩ, āzĩla jọ kí ỉ'dinĩ ịjọ ásí ịgbẹ sĩ ku.

⁵ Ịnĩ ālu, urobĩ ũbĩ Yũsúfũ 'i, ỉ'di dó mụ vú la nzelé ádrípika 'banĩ 'bo, ngũ kí dó sĩ ỉ'di ịdĩ-ịdĩ. ⁶ JỌ ỉ'banĩ, “Ími are drĩ urobĩ áma ũbĩlépi 'dĩ 'i: ⁷ Áma ní ngánũ ịlẹlẹ ámvú agá rī kí umbé agá 'dĩ gá 'dã gbōgbō mádrĩ tị ngúlú rī inga ru pã tulé urugá, ịmidrĩ atrá kí ru mádrĩ andre gá, ilú kí ru ỉ'dinĩ vũrũ.” ⁸ Ádrípika jọ kí, “Mĩ dó sĩ mụ adrulé áma drĩlẹ gá āmbógó ru yã? Mĩ áma drĩ ce úpĩ ru āndá-āndá ru yã?” Ngũ kí dó sĩ ỉ'di ịdĩ-ịdĩ urobĩ ỉ'didrĩ 'dã kí sĩ āzĩla ịjọ ỉ'di 'bã jolé rī sĩ.

⁹ 'Dã 'bã ũngúkú gá, urobĩ āzĩ rī ũbĩ vā Yũsúfũ 'i, nze vú la ádrípika 'banĩ jọ, “Ími are drĩ urobĩ 'dĩ 'i, ịtũ kí ịmbá be āzĩla lělẹgó mụdrĩ drĩ ālu la kí abe āvũ kí vũrũ áma ịnzĩjọ.” ¹⁰ Ỉ'di mụ urobĩ 'dĩ vú nzelé átépĩ 'banĩ ádrípika kí abe 'bo, átépĩ angá drĩ la gá trụ, “Urobĩ ịmi ũbĩlépi 'dĩ ífĩ la ịngonĩ? Mĩ āndrě kí mĩ ádrípika abe āzĩla mĩ trũ kí rú amũ āvũlé vũrũ ịmi drĩlẹ gá rá yã?” ¹¹ Ádrípika idé kí ỉ'dinĩ ājā sĩ, wó átépĩ mba ịjọ 'dĩ kí tã ỉ'di ásí gá cí.

Yũsúfũ ádrípika 'bā kǐ ĩ'di ụzịjọ rĩ

¹² Ụ'dú ̄alu, Yũsúfũ 'bā ádrípika mụ kǐ kābīlō átẹpĩ drĩ kǐ ucé trũ Sẹkẹmũ gá. ¹³ Yākó'bo ọọ Yũsúfũ ní, “Ínĩ rá mĩ ádrípika mụ kǐ kābīlō kǐ ucé trũ ̄ani rú Sẹkẹmũ gálé 'dā, álě ími tị pẹlẹ ĩ'ba rụlẹ.” Yũsúfũ umvi, “Múkẹ ma bábá mụjọ.” ¹⁴ Ọọ ĩ'diní, “Ímụ mĩ ádrípika kǐ andrelé ̄anākpá kǐ abe kǐ nō múkẹ yā ̄ani, mí aji mání ụ'dúkọ la.” Yũsúfũ mụ dó angájọ wọrọ́ḡá Hẹbũrọ́nĩ drĩ gá rĩ sĩ Sẹkẹmũ gálé. ¹⁵ ĩ'di mụ calé 'dāá 'bo, ágóbị ̄azí ndre ĩ'di wáyá co agá ̄azíla zị ĩ'di, “Mí ̄a'du ndrũ yā?” ¹⁶ Umvi ĩ'diní, “Ma m̄a ádrípika kǐ ndrũ, mí icó mání lūlẹ la kǐ kābīlō kǐ ucé íngólẹ rĩ gá rá yā?” ¹⁷ Ágóbị ọọ ĩ'diní, “Mĩ ádrípika a'be kǐ ̄angũ 'dĩ rá, má are kǐ ọọ agá la ‘Ámụ kǐ Dótání gálé.’” Yũsúfũ bĩ dó kǐ vú Dótání gálé ̄azíla ịsụ kǐ rá.

¹⁸ Yũsúfũ 'bā ádrípika ndre kǐ ĩ'di amụ agá rá-rá ru acá drĩ ku rú, utú kǐ ịjọ sĩ ĩ'di 'dijọ rá. ¹⁹ Ọọ kǐ ịjọ kǐ drĩdrínĩ gá, “Urobí 'dípị la amụ 'dā. ²⁰ Ími amụ, lẹ ̄a'di kǐ ĩ'di rá, ̄a'be kǐ dó sĩ ̄avũ la kídí nzulẹpi rá la 'bā 'bụ ̄azí agá, ̄ajọ kǐ ụbọgũ ̄azí na ĩ'di rá. ̄Ama kǐ dó drĩ sĩ ndre la ̄a'du la nō ru idé urobí ĩ'di ̄ani 'dĩ kǐ agá nĩ yā ̄ani.” ²¹ Rúbẹnĩ la mụ ịjọ 'dĩ arelẹ 'bo, ụ'bĩ Yũsúfũ palé kǐ drĩ gá rĩ sĩ rá ọọ, “̄A'di kǐ ĩ'di ku.” ²² Ọọ ĩ'baní, “Ími asu ̄arí la ku; ụ'be ĩ'di kótórō agá 'bụ 'dĩ agá 'dā wó lẹ 'bá ̄azí 'bā su drĩ ĩ'di rú ku.” Rúbẹnĩ idé ịjọ 'dĩ íni la sĩ ĩ'di pajọ ̄azíla sĩ ĩ'di agujọ átẹpĩ drĩlẹ ídri.

²³ Yũsúfũ la mụ acalé ádrípika 'ba rú 'dólẹ 'bo, trũ kǐ kánzũ ĩ'di ụrụ 'bá gá u'belé ̄uniyambamba rĩ rá. ²⁴ 'Dā 'bā ̄ungúkú gá rụ kǐ ĩ'di ̄azíla 'dụ kǐ ĩ'di 'belẹ 'bụ ̄a'í la agá.

²⁵ ĩ'baní rĩ agá íná na agá, inga kǐ drĩ ụrụgá ̄azíla ndre kǐ 'bá Ịsụmayílĩ rú rĩ kǐ ụ'bĩ ru angá kǐ Gĩlẹdĩ gá ̄azíla kǐ mụ agá Mịsĩrĩ gá. Ngāmíyā ĩ'badrĩ kǐ drĩ gá 'dụ kǐ tẹrĩ ̄ako ̄ajị trũ vĩrĩ rĩ ̄ani la kǐ ̄adu ifílẹ ifí-ifí rĩ abe.

26 'Dã 'bã ùngúkú gá Yúdã jọ ádrípìka 'baní, “Àma kí ã'du ìşú ãdrí kí ãmã ádrípì 'dì rá ãzìla ãdrí kí drã ì'didrî 'bã ìjọ zî cí rî gá? 27 Àma uzì kí ì'di 'bá Ìşumayílî rú 'dì 'banî, ãma asu kí ì'di 'bã ãrî ãmadrî sî ãma 'i ku ì'di 'bã adrujọ ãmã ádrípì ãrî ãlu ãzìla ìzá ãlu rî sî.” Ádrípìka ã'ì kí rá. 28 'Bá bîsîrã idélèpi Mîdíyánî rú rî 'bã kí alì agá, Yûşúfû 'bã ádrípìka anzé kí ì'di 'bù agâlè rá ãzìla uzì kí ì'di 'bá Ìşumayílî rú rî 'baní sîlîngî sîlîwã rú kálî ìrî sî, 'du kí ì'di Mîşîrî gâlè ìndî.

29 Rúbênî la mu gôlè 'bù tì gâlè 'bo, ìşú Yûşúfû 'dãá yu ãzìla asi ì'di 'bã bõngó kí ùcõgõ sî rá. 30 Atrî drî ádrípìka 'ba rûlè jọ, “Mgbã dó 'dãá yu, ma dó mání áma idé ã'durú yã?”

31 'Dã 'bã ùngúkú gá, a'dù kí dó ìndrî, lì kí ì'di rá ãzìla su kî dó Yûşúfû 'bã kánzû ãrî la gá. 32 Agù kí dó ì'di 'bã bõngó u'belé ùniyambamba rî átépî rûlè, jọ kí ì'dinî, “Àma ìşú bõngó 'dì 'i, mí amá drî ì'di, icó nõ adrulé mí ngópì Yûşúfû drî 'i ku yã áni.”

33 Átépî nî ì'di cõtì cé jọ, “'dî mã ngópì 'bã bõngô 'i! ãndá-ãndá ru ùbõgũ na kí dó mání ì'di rá 'dô! ãndá-ãndá ru ândi dó Yûşúfû kpékpé!”

34 Yãkó'bõ asi dó bõngó ì'di uru'ba gá rî kí ùcõgõ sî rá, sũ dó kôlibá ì'di uru'ba gá ãzìla awã dó ngópì 'i ù'dù wêwê rú. 35 Anzi ì'didrî amù kí píri ì'di ásì ùnmilé, wó gã ru ásì ùnmilé úmgbé jọ yu, “Ma awá mã ngótì sî kpere mání fi agá 'bù gá.” Ìjọ 'dî sî, átépî awá dó ngópì Yûşúfû sî.

36 Wó ìni 'dî 'bá Mîdíyánî rú rî ìtũndã kí Yûşúfû 'i Mîşîrî gâlè Põtîfárõ ãsîkárî ãmbógó úpí Fãráwũ andre tēlèpi rî drî nî.

38

Yúdā kí Tāmārā be

¹ Sávā Yũsũfũ ụzịjọ 'bo rĩ 'bā vúlé gá, Yúdā a'be ádrípịka kí rá ǎzıla mụ u'álé ágóbí ǎdũlámũ rú umvelé Hírā 'i rĩ be. ² Yúdā ịsụ ágóbí Kānānĩ rú rĩ 'bā ịzẹpị umvelé Sụwā rĩ 'i, ịgbā ị'di rá ǎzıla acá dó ị'di 'bā ũkú ru. ³ Ịsụ dó 'a tị dó sị ngótị ágóbí ǎzıla 'da dó rụ la Ịrĩ 'i. ⁴ Ịsụ vā 'a ǎzĩ rĩ 'i tị ngótị ágóbí ǎzıla 'da rụ la Ūnānĩ 'i. ⁵ Tị vā ngótị ágóbí ǎzĩ rĩ 'i, 'da rụ la Sélā 'i. Sávā ngótị 'dā tịjọ rĩ sị, ịsụ Yúdā 'dĩ sị Kẹzịbũ gá.

⁶ Yúdā ịgbā ũkú ngótị ị'didrí kǎjānĩ Ịrĩ nĩ, ũkũ rú Tāmārā 'i. ⁷ Wó Ịrĩ Yúdā ngópị kǎjānĩ rĩ idé Ịjọ ũnzikānā la Úpí drīlẹ́ gá, Ịjọ 'dĩ sị Úpí fě drā rá.

⁸ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yúdā jọ Ūnānĩ ní, “Ífi mí ádrípị 'bā ũkũ lā'bī ǎmadrị 'bā ǎ'ijọ́ la íti ị'dinĩ anzi kí sị ị'di rụ ajijọ́ rĩ sị.” ⁹ Wó Ūnānĩ nĩ rá anzi 'dā icó kí adrulé ị'di ǎni ku, drī fi ru lalé ũkú 'dā be 'bo, ị'di ũri sị 'bá tịjọ́ rĩ kí ũsũ vũrụ, Ịjọ́ 'dĩ sị lě dó sị anzi ịsúlé ũkú 'dā be ádrípĩ rụ ajijọ́ ku. ¹⁰ Ịjọ́ ị'di 'bā idélé rĩ ị'di ũnzĩ Úpí ǎdrónā drīlẹ́ gá Ịjọ́ 'dĩ sị, Úpí fě dó vā sị ị'dinĩ drālẹ́ rá.

¹¹ Yúdā jọ dó ngópĩ 'bā ũkũ Tāmārā ní, “Ímụ tělẹ́ ǎwúzị ru mí átẹpị drīko gá 'dǎá kperẹ mǎ ngópị Sélā 'bā zo agá sị icójó ími fijọ́ rá.” Yúdā jọ Ịjọ́ 'dĩ íni la idé ũrĩ sị 'i ngópị la vā mụ drālẹ́ ádrípịka ịrĩ 'dā kī ǎni rá rĩ sị. Ịjọ́ 'dĩ sị Tāmārā gō dó sị vúlé ị'badrīko gálẹ́.

¹² Sávā ǎzo vúlé gá Yúdā 'bā ũkũ Sụwā 'bā ịzẹpị rú rĩ drā rá. Ụ'dụ́ Yúdā 'bā ũkũ awájọ́ rĩ kí mụ ukólé 'bo, mụ Tímũnā gá 'bá ị'di 'bā kǎbīlō 'bíkọ ịlẹpị rĩ kí andrélẹ́ ǎzıla ị'di 'bā wōrị́ Hírā ǎdũlámũ rú rĩ mụ ị'di be ịndĩ.

¹³ 'Bá ǎzĩ mụ lūlé la Tāmārā ní, “Mí ádrípị la mụ Tímũnā gá ị'di 'bā kǎbīlō 'bíkọ ịlẹ́,” ¹⁴ trũ bōngọ ị'didrí

āwũzĩ drĩ kí rá, ali ru ɔru 'bá kũrũbábã sĩ, 'be ru drĩ bõngó sĩ cí, mu dó rilé kējĩtĩ sĩ fijó Ìnāyímũ gá rĩ gá gējĩ mụlẹpi Tímũnā gá rĩ gá, Tāmárā 'bā nĩjó la Sélā zo rá úfě ĩ'di ĩ'diní ágó ru ku rĩ sĩ.

¹⁵ Yúdā la mu ĩ'di ndrelé 'bo, ũrā 'bāngá ĩ'di ũkú āwũ' 'bá ru la ĩ'di 'bā ru mẹlẹtĩ 'bejó cí rĩ sĩ. ¹⁶ ĩ'diní nĩjó la Tāmárā ĩ'di ngópĩ Įrĩ drālẹpi rá rĩ 'bā ũkú 'i ku rĩ sĩ, mu ĩ'di rú gējĩ tĩ gálẹ jọ, “Ífě ámu kolé mí be.”

Tāmárā zĩ ĩ'di, “Mi dó mání ā'du fě ādrĩ dó ko mí be rĩ gá?”

¹⁷ “Ma mu míní ĩndrĩ mũlũkũdũ la āfělé angájó ĩndrĩ mádrĩ kí agálẹ.”

Tāmárā zĩ, “Āko āzĩ míní fělé mání gúrā rú cěkō rĩ ā'du?”

¹⁸ Yúdā jọ, “Ma dó míní gúrā rú ā'du fě cěkō yā?”

Umvi ĩ'diní, “Drõnó mídrĩ ími rú trũ 'dĩ 'i āzĩla túré ími drĩ gá 'dĩ 'i.” Įjọ 'dĩ sĩ Yúdā fě dó kí ĩ'didrĩlé rá, ko dó sĩ ụ'dụ ĩ'di be, Tāmárā įsụ dô sĩ 'a. ¹⁹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Tāmárā gō dó vúlẹ ĩ'badrĩko gálẹ, trũ dó kũrũbábã kí bõngó drĩ 'bejó rĩ be rá, āzĩla sũ dó bõngó ĩ'didrĩ āwũzĩ drĩ kí áyụ.

²⁰ Yúdā la mu wõrĩ Hírā Ādũlámũ rú rĩ tĩ āpělé ĩndrĩ mvānā trũ Tāmárā rú 'dólẹ, sĩ āko ándrá ĩ'di 'bā a'belé gúrā rú rĩ kí unzejó 'bo, Hírā įsụ Tāmárā gējĩ sĩ ku. ²¹ Zĩ āgõbĩ Ìnāyímũ gá rĩ kí, “Ūkú jọ āwũ' 'bá ru gējĩ tĩ gá 'dā rĩ íngólẹ yā?” 'Bá āngũ 'dā gá rĩ umvi kí ĩ'diní, “'Bá āzĩ āwũ' 'bá ru la 'dõ 'dáyụ.”

²² Įjọ 'dĩ sĩ Hírā gō dó Yúdā rũlẹ jọ ĩ'diní, “Ándrũ má ngá ũkú 'dā tí. Āgõbĩ āngũ 'dā gá 'dāá rĩ jọ kí mání 'bá āzĩ āwũ' 'bá ru la 'bāngá ĩ'badrĩ 'dāá yụ.”

²³ 'Dã 'bã ũngúkú gá Yúdã jọ, “Lě ũkú 'dã 'ba mba dó ãko 'dã kí tã ì'diní la rú, álě 'bá 'bã gụ kí ãma ku. Má ũ'bĩ tá tí ì'di ũfělé rá wó mí ịsú dó ì'di ku.”

²⁴ Āni rú ĩmbá na vúlé gá 'bá ǎzí jọ Yúdã ní, “Mî ngọpị 'bã ũkù Tāmárā idé mị-ǎcí ịjọ 'dĩ sī ì'di dó sī 'a trũ.”

Ịjọ 'dĩ sī, Yúdã jọ, “Īmi iyá ì'di ivélé ǎzıla 'bã drā dó sī rá.”

²⁵ Ála dó mụ ì'di iyálé ǎmvélé 'bo, pě dó 'bá ǎzí tị ándrípĩ rụlélé ãko ándrá ì'di 'bã fělé gúrã rú rĩ kí trũ, jọ, “Má ịsú 'a ágọbị ríjĩ ǎzıla túré 'dĩ 'bã 'dípị rú rĩ drị. Índre drị ãko 'dĩ kí nǒ ǎ'ni ǎni yā ǎni.”

²⁶ Yúdã nĩ dó kí rá jọ, “Tāmárā idé ịjọ kpị la ndě ma rá mání mâ ngọpị Sélá fějọ ì'diní ágó ru ku rĩ sī.” Yúdã la dó ru ì'di be ịdị ku.

²⁷ Sáwā ì'di 'bã tịjọ rĩ la mụ calé 'bo, ịsú ǎnzị ǎgọbị kí ì'di 'a gá ịrĩ. ²⁸ Ì'diní kí tĩ agá 'dǎá, ngọtị ǎzí rĩ asú ru drị ǎmvé, ũkú ngọtị tìlẹpi rĩ rụ drị la icí kẹyĩ ika la drị la gá cí jọ, “'dĩ ngọtị kǎjǎní rĩ.” ²⁹ Wó uja ru drị nzelé vúlé, ádrípị uja dó sī ǎfúlé drịdrị ǎzıla ũkú ngọtị tìlẹpi rĩ jọ, “'Dĩ dó gẹrị mídrị mìní sī ǎfújọ ǎmvé 'dólé ũkpó sī rĩ 'i 'bo,” 'da dó sī rụ la Pẹrẹzĩ 'i. ³⁰ 'Dã 'bã ũngúkú gá ádrípị sī drị la gá kẹyĩ ika icíjọ rĩ, útĩ dó ì'di vúlé vúlé ru ǎzıla ú'da dó sī rụ la Zérā 'i.

39

Ịjọ Yũsúfũ 'badrị Põtĩfárõ ũkù be rĩ

¹ 'Bá Ịsụmayílĩ rú 'dĩ kí dó mụ Yũsúfũ agulé Mĩsírĩ gálé 'bo, ágọbị ǎzí Mĩsírĩ rú umvelé Põtĩfárõ ǎsíkárĩ ǎmbógó úpí Fāráwũ andre tẹlẹpi rĩ ịgbã dó ì'di kí drị gá nĩ.

² Úpí ko Yũsúfũ ǎzā ịjọ pírí kí agá, ì'di dó sī drịlẹba rú, rĩ dó u'álé ǎmbógó ì'di ịgbálẹpi Mĩsírĩ ru rĩ drịko gá.

³ Āmbógó ĩ'didrî la mu ndrelé la Úpí 'i Yũsúfũ be cí āzila Úpí fē ĩ'diní drîlêba ĩ'di 'bā drî gá āko pírí ĩ'di 'bā idélé rî kí agá rá, ⁴ Põťťárõ u'á dó āyĩkõ sī, 'bā dó ĩ'di ātí'bó āzī ngalépi ĩ'diní rî rú āzila āzī dó āko pírí kí ĩ'didrî alé gá. ⁵ ĩ'dójó sáwā ĩ'diní Yũsúfũ 'bājó āmbógó ru lícó agá āzila āko ĩ'didrî kí drîlê gá rî sī, Úpí wi sũsú lícó ágõbı Mĩsĩrĩ ru rĩ drî drî gá Yũsúfũ ĩjõ sī. Úpí wi sũsú Põťťárõ ní āko pírí ĩ'didrî jó agá āzila ámvú agá rî kí drî gá. ⁶ ĩjõ 'dĩ sī a'be dó āko pírí kí Yũsúfũ drîlê gá, 'bā ásı mâ āko āzı kí lē'dĩ cí yā rĩ drî gá ku, wó lú ākõnā ĩ'di 'bā nalé rĩ á'dũsĩ.

Yũsúfũ zo dó úmgbô trũ āzila uru'ba trũ túlí-túlí.

⁷ U'dú were vúlé gá āmbógó ĩ'didrî 'bā ũkũ ásı 'de ĩ'di drî gá jõ ĩ'diní, “Mí amú ími lalé mâ sī.”

⁸ Wó gā úmgbé āzila jõ ĩ'diní, “Āmbógó mádrî a'be āko ĩ'didrî jó agá rî kí pírí áma drîlê gá. ⁹ 'Bá āzı áma drîlê gá jó 'dĩ agá 'dā la yu, āko āzı ĩ'di 'bā fēlê tāmbalé mádrı ku la ĩ'di 'dáyũ, pē lú mi 'i. Má icó dó ĩjõ ũnzikānā 'dĩ idélé sī ĩjõ izajó Ādrõnā mēlētı gá íngonı ru?” ¹⁰ ĩ'diní ĩjõ 'dĩ jõ agá Yũsúfũ ní ĩla mi mâ sī ú'dú pírı rá tí, Yũsúfũ gā ru lalé ĩ'di sī úmgbé.

¹¹ U'dú ālu Yũsúfũ mu jó agâlê ĩ'di 'bā āzı kí ngalé, 'bā āzı ātí'bó ru jó agá 'dāá cí la yu. ¹² Põťťárõ ũkũ ru Yũsúfũ 'bā bõngó jõ ĩ'diní, “Mí amú ími lalé mâ sī.” Wó Yũsúfũ a'be dó bõngó drı la gá 'dāá, apá dó ũngúlê sī āmvêlé.

¹³ Põťťárõ ũkũ la dó mu ndrelé la Yũsúfũ a'be dó bõngó ĩ'didrî gá 'dāá āzila apá ũngúlê sī āmvé, ¹⁴ umve ātí'bo āzı ngalépi jó agá 'dāá rĩ kí jõ ĩ'banı “Īndre drı mgbá ĩbũrānıyā rú 'dĩ ájı ĩ'di amújó avájó āma sī! Amú tí jó agá 'dólé áma urulê gbõgbõ á'be ũlulú. ¹⁵ ĩ'di mu áma ũlulú arelé 'bá 'banı áma itójó, apá āmvêlé ũngúlê sī a'be ĩ'di 'bā bõngó áma drı gá 'dĩ.”

¹⁶ Mba dó bõngô tã 'dãá kpere ágô 'bã iyá agá. ¹⁷ Uja dó ì'diní ìjò 'dĩ kí vù nzelé jò, “Àtí'bo míní ajilé Ìbūrānyā rú 'dĩ afí mádrí jò agá 'dólé áma urulé. ¹⁸ Wó ma mu ùlùlù 'belé sī āzākoma ìsújó 'bo, mvu apálé rá āzila a'be ì'di 'bã bõngô áma andre gá 'dâ.” ¹⁹ Yũsúfũ 'bã āmbógô la mu ìjò ùkù 'bã jòlé, “Dĩ bã sī gbíyā átí'bo mídrî 'bã ìjò idéjò má rú rī 'i,” 'dĩ arelé 'bo, acá dó ùmbájírí. ²⁰ 'Dù dó sī Yũsúfũ 'i sulé jò sī 'bá úpí drí mǎbúsũ rú rī kí sujó rī gá.

Wó Yũsúfũ 'bã adrujò mǎbúsũ gá 'dãá rī sī, ²¹ Úpí a'be ì'di ku, i'da ì'diní ásí ìgbě āzila fě dó sī āsíkārī mǎbúsũ kí andre tēlépí rī ní ì'di lějò. ²² Ìjò 'dĩ sī fě dó 'bá mǎbúsũ gá rī kí pírí ì'di 'bã drílé gá āzila acá dó āko pírí idélé mǎbúsũ gá 'dãá rī kí drílé gá. ²³ 'Bá mǎbúsũ kí tǎmbalépi rī 'bã ásí āko a'belé Yũsúfũ drílé gá rī kí drí gá ku ā'dusiku āko pírí ì'di 'bã idélé rī kí āfũ dríléba rú rá Úpí 'bã adrujò ì'di be cí rī sī.

40

Yũsúfũ icé 'bá ìrī mǎbúsũ rú rī kí 'bã urobí ífí

¹ Sávā āzí vúlé gá 'bá wáyīnī fēlépí āzila 'bá ākónā a'dílépi úpí Mīsírī gá rī ní rī iza kí ì'di ásí. ² Ìjò 'dĩ sī Fārāwū 'a ve ùmbā sī āmbogo ì'didrí ìrī wáyīnī fēlépí, āzila ākónā a'dílépi rī 'banî, ³ āzila 'be dó sī kí mǎbúsũ gá āmbógó ì'di andre tēlépí rī drí jò agá āngū ālu ála vā sī Yũsúfũ 'bájó rī gá. ⁴ Āmbógó úpí Fārāwū andre tēlépí rī 'dù dó 'bá ìrī 'dĩ kí fēlé Yũsúfũ drí āzila mba dó sī kí tã.

Ì'baní u'á agá mǎbúsũ gá 'dãá, ⁵ Ìnì ālu urobí ùbī ágóbí wáyīnī fēlépí Fārāwū ní rī kí ākónā a'dílépi ì'diní rī be mǎbúsũ gá 'dãá, wó urobí 'dĩ kí 'bã ífí ndú-ndú.

⁶ Yũsúfũ la mu filé ì'ba rú jò agálé ù'bùtì sī 'bo, ndre kí mēlétì ízákizā rú. ⁷ Ìjò 'dĩ sī zì dó āmbogo Fārāwū drí kí, “Ìmi indré āndrū ízákizā rú ìni la ā'du ìjò sī yā?”

⁸ Umvi kí í'diní, “Urobí ùbī āma řřī trá, 'bá āzī āmaní ífí la icélépi la 'dáyū.”

'Dā 'bā ūngúkú gá Yŭsúfŭ jọ dó í'baní, “Ínī urobí ífí icéńá la angá Ādrónjá drí rī gá ku yā? Ínze mání urobí ĩmidrĭ kí vú.”

⁹ Íjọ 'dī sī 'bā āmbógó ní wáyĩnī fĕlépi rī nze dó sī urobí í'didrĭ vú Yŭsúfŭ nī āzĭla jọ, “Ándre zābĭbŭ ife áma drĭlĕ gá, ¹⁰ āzĭla kénĭ la kí na. Bĭ la kí dó mŭ í'dólé dŭlé 'bo, ci dó ūfŭ āzĭla ka dó rá, zābĭbŭ āka ru āgŭlépi kŭcŭ rī nĭ kí dó rá. ¹¹ Kópō úpí Fārāwŭ 'bā sī zābĭbŭ sŭ mvujọ rī áma drĭ gá, āzĭla á'dŭ kópō 'i ánzĭ zābĭbŭ nĭlépi rá rī í'diní ala gá, áfĕ dó sī kópō í'didrĭ gá.”

¹² Yŭsúfŭ jọ í'diní, “Urobí 'dī 'bā ífí í'di ínĭ; ife 'bā kénĭ na 'da kí ú'dŭ na. ¹³ Ū'dŭ na alĭ ku rú, Fārāwŭ la ími trŭ rá āzĭla í'di ími uja āzĭ jō mínĭ ngalé rī gá vŭlé. Mi í'di 'bā kópō wáyĩnī mvujọ rī fĕ í'didrĭ gá, mi dó sī í'diní wáyĩnī fĕ cécé jō údu rī áni. ¹⁴ Wó Íjọ 'dī drĭ kí ru idé mínĭ múké rá, mí ūrā jō áma Íjọ āzĭla mí 'da jō mání ásĭ ĭgbĕ sī áma vú nzejó Fārāwŭ ní ĩndĭ 'bā nze rŭ sī ma mābŭsŭ gá 'dā rá. ¹⁵ Āndá-āndá ru árŭ ándrá ma angájó āngŭ 'bā ĭbŭrānĭyā rŭ rī 'badrĭ gá ŭkpó sī. Wó Mĭsĭrĭ gá 'dā Íjọ āzĭ mání idélé ũnzĭkānā sī áma 'bājó mābŭsŭ gá la 'dáyū.”

¹⁶ Āmbógó ākónā a'dílĕpi rī la mŭ arelé la Yŭsúfŭ icé urobí 'bā ífí ũniyambamba rú 'bo, jọ í'diní, “Urobí ùbī vā ma ĩndĭ. Urobí mádrĭ agá ũvú mŭkátĭ trŭ rī kí áma drĭ gá 'dā na. ¹⁷ Ūvú ũrŭgá drĭdrĭ rī agá ākónā ũví ndú-ndú a'dílĕ Fārāwŭ nī rī kí cí, wó āriŭa ri kí kĭ tilé ũvú agá 'dāá.”

¹⁸ Yŭsúfŭ jọ, “Urobí 'dī 'bā ífí ínĭ; Ūvú na 'dā kí ú'dŭ na. ¹⁹ Ū'dŭ na alĭ ku rú Fārāwŭ la ími drĭkā ĭĭ rá āzĭla í'di ími āvŭ gĭ ife sĭ gá. Āriŭa kí dó sī ími ĭzā ti nĭ.”

²⁰ Ū'dŭ na 'dā 'de dó cé ĭmbá ú'dŭ sī Fārāwŭ tĭjọ rī gá āzĭla Fārāwŭ 'bā dó ũmŭ āmbógó la 'bā āmbogo í'didrĭ

'baní, 'bá āzǐ ngalépi ɪ'didriko gá rĩ kí abe. Pě dó sǐ 'bá tǐ 'bá āmbógó ɪ'diní wáyĩnǐ fělépi rĩ kí ajílé 'bá āmbógó ɪ'diní ākónā a'dílépi rĩ be 'bá āmbogo ũmũ gá ũ'bí 'dā kí drǐlé gá. ²¹ Fārāwũ uja dó āmbógó ɪ'diní wáyĩnǐ fělépi rĩ āzǐ gá vúlé sǐ wáyĩnǐ fějó ɪ'diní ɪdu rĩ áni. ²² Wó nzi āmbógó ɪ'diní ākónā a'dílépi rĩ rá cécé Yũsũfũ 'bā ándrá vú la nzejó ɪ'baní rĩ áni.

²³ Āmbógó wáyĩnǐ fělépi úpí Fārāwũ ní rĩ āvǐ ɪjǒ ándrá Yũsũfũ 'bā jǒlé ɪ'diní 'bā ũrā jǒ ɪjǒ îdrǐ gá be rĩ rá.

41

Yũsũfũ 'bā Fārāwũ 'bā Urobí kí ífí icéjǒ rĩ

¹ Ílǐ ɪrǐ āmbógó wáyĩnǐ fělépi úpí Fārāwũ ní rĩ ujaǐó 'bo rĩ 'bā vúlé gá, urobí ũbǐ Fārāwũ 'i, tu pá mǐrǐ umvelé Náyĩlǐ 'i rĩ tǐ gá. ² Ndre tǐ ázǐrǐ use-mgbũrũtũtũ ālá la āfũ kí mǐrǐ agálé i'dó kí ũzú nalé. ³ 'Dā 'bā ũngúkú gá, ndre vā tǐ āzǐ ũnzíkānā nzũlépi goromoto la kí ázǐrǐ āfũ kí vā Mǐrǐ Náyĩlǐ agálé. Utu kí pá tǐ use ālá 'dā kí andre gá mǐrǐ tǐ gá 'dāá. ⁴ Tǐ tá ũnzíkānā nzũlépi goromoto 'dā na kí tǐ use-mgbũrũtũtũ ālá 'dā kí pírí rá. 'Dā 'bā ũngúkú gá Fārāwũ angá rá.

⁵ Wó ú'dú 'be ɪ'di ɪdǐ āzǐla urobí ɪrǐ rĩ ũbǐ vā ɪ'di; urobí ɪrǐ 'dǐ gá ndre ānā céke ālu gá ānā āgũ kí use-use rú āzǐla ũniyambamba rú ázǐrǐ. ⁶ 'Dā 'bā vúlé gá ndre vā ānā céke ālu gá ānā nũlépi ɪtũkā sǐ diri-diri la kí ázǐrǐ. ⁷ Ānā nũlépi ɪtũkā sǐ diri-diri 'dā uti kí ānā use-use 'dā kí pírí. Fārāwũ angá dó rá ɪsũ ɪni 'dǐ urobí la ɪ'di ũbǐ agá nǐ.

⁸ Āngũ la mu ɔwǐlé 'bo, ũ'bútǐ sǐ Úpí Fārāwũ ásǐ ri umvúlé umvũ; ɪjǒ 'dǐ sǐ pě dó 'bá tǐ ũjogo kí umvelé 'bá ũndũwā trũ Mǐsǐrǐ gá rĩ abe. Fārāwũ nze dó urobí ɪ'di ũbǐlépi rĩ kí vú 'bá 'dǐ 'baní, wó 'bá āzǐ icólépi urobí 'dǐ kí ífí icélépi ɪ'diní rá la yũ.

⁹ 'Dã 'bã ùngúkú gá ãmbógó wáyĩnĩ fě̀lépi rĩ jọ Fārówũ ní, “Má agá Íjọ mání izalé rĩ àndrũ rá. ¹⁰ Fārówũ u'á àndrá ùmbã sĩ àtí'bo í'didrĩ gá rĩ 'banĩ àzĩla 'bã ma mǎbũsũ gá ãmbógó 'bá àkónã a'dílépi rĩ kí drĩlẹ́ gá rĩ be jó àsìkárĩ ãmbógó úpí andre tẹ̀lépi rĩ drĩ gá. ¹¹ Urobí ùbĩ àma ínĩ àlu agá àzĩla urobí àma ùbílépi 'da kí ífí ndú-ndú. ¹² Ísú ínĩ 'dĩ kǎrĩlẹ́ Íbũráníyã rú ãmbógó àsìkárĩ úpí andre tẹ̀lépi rĩ kí drĩlẹ́ gá rĩ 'bã àtí'bo ru rĩ àndrá 'dǎá cí. Ànze urobí àma ùbílépi rĩ kí vú í'dinĩ, àzĩla icé 'bá àlu-àlu 'bã urobí ífí 'bá àlu-àlu ní rá. ¹³ Urobí ífí í'di 'bã icélé rĩ idé kí ru cécé í'di 'bã jọlé rĩ àni; mà rú rĩ ùja ma àzĩ gá rá, ágóbí àzĩ rĩ ú'di í'di rá.”

¹⁴ Fārówũ pẹ́ dó 'bá tị Yũsũfũ umvelé, gbõgbõ íyá dó Yũsũfũ mǎbũsũ gálé rá. Í'di mụ ru drĩ'bí falé 'bo uja dó bõngó àzĩla mụ dó sĩ Fārówũ drĩlẹ́ gá.

¹⁵ Fārówũ jọ Yũsũfũ ní, “Urobí ùbĩ ma, wó 'bá àzĩ icólépi mání ífí la icélépi rá la yu wó újọ mání mi urobí ífí icé rá údrĩ míní vú la nze rá rĩ gá.”

¹⁶ Yũsũfũ umvi Fārówũ ní, “Má icé urobí ífí má 'i ku, wó rá la Àdrónjá la míní urobí múké rĩ 'bã ífí icé ní.”

¹⁷ 'Dã 'bã ùngúkú gá Fārówũ jọ Yũsũfũ ní, “Urobí àma ùbílépi rĩ agá átu pá Mĩrĩ Náyĩlĩ tị gá, ¹⁸ àzĩla àndre tị àzĩrĩ use-mgburũtũtũ àlá la àfũ kí Mĩrĩ Náyĩlĩ agálé i'dó kí ùzú nalé. ¹⁹ 'Dã 'bã vúlé gá, àndre tị àzĩ ùnzikànã nzulépi goromoto la kí àzĩrĩ àfũ kí vâ Mĩrĩ Náyĩlĩ agálé. Àndre jọ drĩ tị àzĩ ùnzikànã nzulépi goromoto 'dã àni la kí àngũ Mĩsĩrĩ drĩ gá 'dã àluṅá la ku. ²⁰ Tị ùnzikànã nzulépi goromoto 'dã uti kí tị use mgburũtũtũ àlá 'da kí pírí rá. ²¹ Wó í'baní tání tị use mgburũtũtũ àlá 'da kí uti agá rá tí, mí icó n̄lẹ́ la uti kí kí rá rĩ gá ku à'dusiku ace kí goromoto rú ùgũgõ. 'Dã 'bã ùngúkú gá ma angá dó rá.

²² “Urobí áma ũbílépi řřĩ rĩ gá ándre āná céke ālu gá āná āgũ kí use-use rú āzıla ũniyambamba rú ázřřĩ. ²³ 'Dā 'bā vúlé gá ándre vā āná céke ālu la gá āná nŭlépi řřtúkā sĩ diri-diri la kí ázřřĩ. ²⁴ Āná nŭlépi řřtúkā sĩ diri-diri 'dā uti kí āná tá use-use āzıla ũniyambamba rú 'dĩ kí pírí rá. Ánze dó urobí řřĩ 'dĩ kí vú 'bá mádrí ũjogo rú 'dĩ 'banî, wó 'bá āzĩ ālu icólépi mání ífĩ la kí icélépi rá la 'dáyũ.”

²⁵ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yũsũfũ jø Fārāwũ ní, “Urobí řřĩ ími ũbílépi 'dĩ kí 'bā ífĩ 'bā ngá ālu. Ādrónjá i'da míní řřjø i'di 'bā lělé mŭlé ngalé rĩ kí. ²⁶ Tĩ ázřřĩ use mgburřtutũ 'da kí āzıla āná céke ālu gá āgŭlépi use-use rú āzıla ũniyambamba rú ázřřĩ 'dā kí ílí ázřřĩ; wó kí pírí urobí ífĩ ālu la. ²⁷ Tĩ ázřřĩ ũnzíkānā nŭlépi goromoto 'dā kí Āná nŭlépi řřtúkā sĩ diri-diri ázřřĩ 'da kí abe kí ílí ázřřĩ ābĩrí 'bā sĩ 'dejó nĩ rĩ kí.

²⁸ “Ī'di cécé tá mání jølé Fārāwũ ní rĩ āni, Ādrónjá la míní řřjø i'di 'bā lělé mŭlé idélé rĩ kí i'da. ²⁹ Ílí ázřřĩ 'da kí agá ākónā la mŭ kalé rōnzō-rōnzō āngũ Mřřĩrĩ drĩ agá. ³⁰ Wó ílí ázřřĩ ākónā 'bā sĩ kajó rōnzō-rōnzō 'dā kí ũngúkú gá rílě la mŭ 'delé ílí ázřřĩ. 'Dā 'bā ũngúkú gá ākónā kalépi āngũ Mřřĩrĩ drĩ gá rōnzō-rōnzō 'da kí ukó rá āzıla rílě 'dā la āngũ iza ũnzíkānā rú. ³¹ Rílě 'dā 'bā ũnzíkānā sĩ řřjø ākónā ka ándrá āngũ Mřřĩrĩ drĩ gá rōnzō-rōnzō rá rĩ la āvĩ rá. ³² Ásĩřřĩná Ādrónjá 'bā urobí řřĩ 'dĩ kí i'dajó Fārāwũ míní rĩ Ādrónjá 'bā řřjø la ũkpó ru, āzıla i'di mŭ řřjø 'dĩ idélé gbōňánjá ru.

³³ “řřjø 'dĩ sĩ, lě Fārāwũ 'bā ndrũ 'bá āzĩ řřjø nřřlépi cé āzıla ũndŭwā rú la 'bālé āmbógó ru āngũ Mřřĩrĩ drĩ drĩ gá. ³⁴ Lě Fārāwũ 'bā ũpě vā 'bá āzĩ drĩlě ru la kí ākónā kalépi ílí ázřřĩ 'dĩ agá rĩ kí 'bā řřsélé ālu tōwú drĩ trajó. ³⁵ řřjø Fārāwũ 'bā azilé rĩ sĩ 'bā tra kí ākónā ílí amŭlépi

ázîrĩ ũniyambamba 'dĩ kí agá, 'bã mba kí dó sĩ ãkónã 'dĩ kí tâ írá gá táwũnĩ ãlu-ãlu agá. ³⁶ Lẽ úmba ãkónã 'dĩ kí tâ lómúre gá múké-múké sĩ ãbírĩ amúlépi ãngũ Mĩsírĩ drĩ drĩ gá ílí ázîrĩ 'dã kí agá 'dã drĩ tējó rílĕ 'bã ìlĩkĩ rû sĩ 'bá Mĩsírĩ drĩ kí ku.”

³⁷ Íjọ Yũsúfũ 'bã itúlé 'dĩ fĕ ãyĩkō Fārówũ ní ãmbogo ĩ'didrĩ kí abe. ³⁸ Íjọ 'dĩ sĩ Fārówũ zĩ ãmbogo ĩ'di pálé gá rĩ kí, “Áma icó 'bá ázĩ úrĩndĩ Ādrónjá drĩ trũ Íjọ ngalépi cécé Yũsúfũ áni la ãsúlé rá yā?”

Yũsúfũ 'bájó úpí ru Mĩsírĩ gá rĩ

³⁹ 'Dã 'bã ũngúkú gá Fārówũ jọ Yũsúfũ ní, “Ādrónjá 'bã Íjọ 'dĩ kí ífĩ icéjọ míní rĩ sĩ, 'bá ázĩ calépi mí rú Íjọ vānjá sĩ ázĩla ũndũwã sĩ ími ndĕlépi Mĩsírĩ gá 'dã rá la yu. ⁴⁰ Ma mu ími 'balé ázĩ 'dĩ 'bã drĩlĕ ru, mi dó adru ãmbógó ãko mádrĩ lícọ agá rĩ kí drĩlĕ gá pírĩ ázĩla 'bá mádrĩ kí pírĩ mu Íjọ arelé ími tĩ gá, ma dó adru ãmbógó ru ími drĩlĕ gá la lú úmvúke mádrĩ ũpĩ drĩ sĩ. ⁴¹ Á'bã dó mi ãmbógó ru ãngũ Mĩsírĩ drĩ drĩlĕ gá pírĩ.” ⁴² 'Dã 'bã ũngúkú gá Fārówũ ãtrũ kátĩ ĩ'di drĩmvānjá gá rĩ sulé Yũsúfũ drĩ gá ázĩla ũsũ dó ĩ'di kánzũ ãmbögō drĩ kí sĩ, gĩ ĩ'di imbe gá nōrórō gólūdĩ rú ũpĩ drĩ 'i. ⁴³ Fārówũ fĕ dó gārĩ ãmbógó ũpĩ gá námbã ĩrĩ sĩ rĩ drĩ Yũsúfũ ní sĩ cĕjọ ázĩla 'bá kí dó dĩ uzã sĩ, “Ími a'be gĕrĩ ãmbógó nĩ,” Yũsúfũ acá dó sĩ ãmbógó Fārówũ 'bã ũngúkú gá námbã ãlu sĩ rĩ rú. Fārówũ 'bã dó ĩ'di ãmbógó ru ãngũ Mĩsírĩ drĩ drĩlĕ gá pírĩ.

⁴⁴ Fārówũ jọ Yũsúfũ ní, “Ma úpí ru ma 'i, 'bá ázĩ icó ázĩ ngalé Mĩsírĩ gá 'da ími tĩ kóru ku.” ⁴⁵ Fārówũ uja dó Yũsúfũ rú 'dalé Záfĕnátĩ Pānéyã 'i. Fĕ dó Āsĩnátã PŌtĩfĕrã átáló úrí uwilépi Ũnĩ gá rĩ 'bã ĩzĕpĩ ĩ'dinĩ ũkú ru. Yũsúfũ acĩ dó ãngũ Mĩsírĩ drĩ agã sĩ pírĩ.

⁴⁶ Yũsúfũ ílí dó mu calé kǎlǐ na 'bo i'dó dó ǎzǐ ngalé úpí Fǎrǎwũ pálé gá, fũ dó Fǎrǎwũ drǐlẹ́ gá rĩ sǐ ǎzǐla ací ǎngũ Mĩsírĩ drĩ undré trũ pírí. ⁴⁷ Ílí ǎzǐrĩ ǎkónǎ 'bǎ sǐ kajó rĩ sǐ, ǎngũ ka dó ǎkónǎ kpěté-kpěté. ⁴⁸ Yũsúfũ tra dó ǎkónǎ kalépi kpěté-kpěté ílí ǎzǐrĩ Mĩsírĩ gá 'dǎá rĩ kí, 'bǎ dó sǐ kí pírí írá gá. Tra ǎkónǎ ámvú táwũnĩ ǎlu-ǎlu andre gá rĩ, mba dó kí tǎ táwũnĩ ǎlu-ǎlu gá 'dǎá cí. ⁴⁹ Yũsúfũ mba dó ǎkónǎ tǎ írá gá tré-tré ỹ'bĩńǎ la ndě ĩ'di rá ǎkónǎ 'bǎ adrujó cécé cínákí mĩrĩ gá rĩ áni rĩ sǐ.

⁵⁰ Ílí rílě 'bǎ a'déjọ rĩ acá drĩ ku rú, ǎsǐnátǎ Põtĩfěrá átáló úrí uwilépi Ụnĩ gá rĩ 'bǎ ǐzẹpǐ tị Yũsúfũ ní ǎnzǐ kí ǐrĩ. ⁵¹ Yũsúfũ 'da dó sǐ ngótǐ kǎjǎnĩ rĩ rú Mǎnásě 'i jọ, “ǎ'dusǐku ǎdrónǎ fě má ǎvĩ ǐjọ ỳcögö mádrĩ kí drĩ gá ǎzǐla 'bǎ má átẹpǐ drĩ jọ agá rĩ kí abe pírí rá.” ⁵² 'Da ngótǐńǎ vúlẹ́ rĩ 'bǎ rú Ifurayímũ 'i jọ, “ǎ'dusǐku ǎdrónǎ wĩ mánĩ sũsũ ma dọ sǐ drǐlẹ́ trũ ǎngũ mánĩ sǐ ỳcögö najọ rĩ gá.”

⁵³ Ílí ǎzǐrĩ ǎkónǎ 'bǎ kajọ rǎnzō-rǎnzō Mĩsírĩ gá rĩ ukó kí dó rá, ⁵⁴ ǎzǐla ílí ǎzǐrĩ rílě drĩ i'dó kí dó cécé Yũsúfũ 'bǎ ǎndrá jọlẹ́ rĩ áni. Rílě 'de dó ǎngũ drĩ gá pírí, wó ǎkónǎ 'bǎ ngá ǎngũ Mĩsírĩ drĩ agá pírí cí. ⁵⁵ 'Bǎ pírí Mĩsírĩ gá rĩ kí mu rílě 'dǎ ǐtríkálẹ́ 'bo, 'bǎ kí mǎmálǎ Fǎrǎwũ drǐlẹ́ gá ǎkónǎ ǐjọ sǐ. Fǎrǎwũ jọ 'bǎ Mĩsírĩ gá 'dǎá rĩ 'banĩ, “ǐmu Yũsúfũ rú, ǎzǐla ǐmi idé ǐjọ ĩ'di 'bǎ jọlẹ́ ǐminĩ rĩ kí.”

⁵⁶ Rílě 'dǎ íré dó ǎngũ Mĩsírĩ drĩ agá sǐ pírí, Yũsúfũ nzĩ írá lómúre rú rĩ kí tị sǐ ǎkónǎ ụzǐjọ 'bǎ Mĩsírĩ gá rĩ 'banĩ ǎbírĩ 'bǎ adrujó ambamba rĩ sǐ. ⁵⁷ Súrú pírí amú kí dó ǎkónǎ ǐgbǎlẹ́ Yũsúfũ drĩ Mĩsírĩ gá ǎ'dusǐku rílě 'dǎ 'bǎ mífí ka ỳnọkú drĩ gá 'dǎ pírí.

42

Yũsúfũ ádrípika mu kí ãkónã ãgbãlé Mĩsírĩ gá

¹ Yãkó'bõ la mu arelé la ãkónã ãngũ Mĩsírĩ drĩ gá cí, jọ anzi ì'didrĩ 'baní, “Ìmi ídé Ìjọ ázi ku ã'du sī yā? ² Má are Mĩsírĩ gálé ãkónã cí, ìmu 'baní ãgbãlé la sī u'ájó ídri ãbírí ika 'dĩ agá 'dã ãma ícò dó sī ùdrãlé ku.”

³ Ìjọ 'dĩ sī, Yũsúfũ 'bã ádrípika mudrĩ rĩ mu kí dó ãkónã ãgbãlé Mĩsírĩ gálé nĩ. ⁴ Wó Yãkó'bõ uga Yũsúfũ 'bã ádrípí Bénézãmíní mùlé ì'ba abe úmgbé ã'dusíku ídé ùrĩ sī, ùrã Ìjọ ázi ùnzí la ícò mùlé ru idélé ì'di ùru 'bá gá rá. ⁵ Anzi Yãkó'bõ drĩ 'dĩ mu kí 'bá ázi mùlépi ãkónã ãgbãlépi Mĩsírĩ gálé rĩ kí abe ã'dusíku rílẽ 'de ándrá vã ãngũ Kánání drĩ agá ìndĩ.

⁶ Yũsúfũ 'bã ándrá adrujọ ãmbógó ru ãngũ Mĩsírĩ drĩ gá rĩ sī, ri ãkónã ùzìlè 'bá ùnókú drĩ gá 'dã rĩ 'baní píri nĩ. Yũsúfũ 'bã ádrípika kí mu acalé 'bo tĩ kí ãja ãzila su kí drĩ vùrú ì'di drĩlè gá. ⁷ Yũsúfũ la mu ádrípika kí ndrelé 'bo, cõtì nĩ kí cé, wó 'bã ru ìnĩ kí ku. Zì kí ùmbájírílí, “Ìmi angá ãngólé yã?”

Umvi kí ì'diní, “Ãma angá ãngũ Kánání drĩ gá, ãma amú ãkónã ãgbãlé.”

⁸ Yũsúfũ ní tãni ádrípika kí nĩ agá rá tí, wó nĩ kí ì'di ku. ⁹ 'Dã 'bã ùngúkú gá Ìjọ ándrá urobí 'bã ì'di ùbĩjọ rĩ agá kí dó ì'diní, ãzila jọ ì'baní, “Ìmi 'bá ùní-ùnínjá gá la kí; ìmi amú lú sī lějọ ãngũ ãmadrĩ 'dĩ ìndú ndrũjọ sī nĩjọ la ì'di ùkpó kóru la wókó ãngó gá yã rĩ.”

¹⁰ Umvi kí, “Yù, úpí ãmadrĩ ãti'bo mídrĩ amú kí ãkónã ãgbãlé. ¹¹ Ãma píri anzi átépí ãlu ãni la. Ãma adru 'bá ùní-ùnínjá gá la kí ku, ãma 'bá Ìjọ mgbã idélépi la kí.”

¹² Yũsúfũ jọ ɪ'baní, “Yụ! Ɔmi amú lú sɪ lějọ āngũ āmadrí 'dĩ ɪndú ndrũjọ sɪ n̄jọ la ɪ'di ũkpó kóru la wókó ɪngō gá yā rĩ.”

¹³ Wó jọ kí, “Āti'bo mídrĩ kí ándrá ádríp̄ika rú píri rĩ gá 'bá mụdrí drĩ ɪrĩ, āma anzi 'bá ālu āni la kí angájọ āngũ Kānānĩ drĩ gá. Āmā ádríp̄i ālu rĩ drā rá, āzĩ vúlénjá rĩ ace ru āmā átép̄i be.”

¹⁴ Yũsúfũ jọ ɪ'baní, “Ɔ'di tá mání jọlé ɪminí rĩ áni, ɪmi 'bá ũní-ũníná gá la kí. ¹⁵ Ma ɪmi ũ'bĩ 'dĩ áni: Ána ũyō úpí Fārāwũ 'bā rú sɪ ɪmi icó gōlé ku kpere ɪmi ádríp̄i vúlénjá 'dā 'bā acā gá 'dā. ¹⁶ Ɔmi āzĩ ālu la 'bā mụ ɪmĩ ádríp̄i ajilé. Ála ɪmi āzĩ rĩ kí 'bā m̄búsũ gá, ma sɪ n̄jọ la ɪjọ ɪminí jọlé 'dĩ ɪ'di jō nō ɪjọ mgbā la yā áni. Ɔdrĩ ɪmĩ ádríp̄i vúlénjá 'dā ají ku, ɪjọ mání jọlé rĩ, ána ũyō úpí Fārāwũ 'bā rú sɪ ɪmi 'bá ũní-ũníná gá la kí!” ¹⁷ 'Dā 'bā vúlé gá Yũsúfũ 'bā dó kí m̄búsũ gá ú'dú na.

¹⁸ Ɔ'dú na la sɪ Yũsúfũ jọ ɪ'baní, “Ma 'bá Ādróná ũr̄l̄épi rá la, ma ɪmi a'be ɪdri rá ɪdrĩ ɪjọ 'dĩ nga rá rĩ gá. ¹⁹ Ɔmi 'bá mgbā la yā rĩ n̄jọ, ɪmĩ āzĩ ālu rĩ 'bā ace m̄búsũ gá 'dā; ɪmi āzĩ rĩ icó kí gōlé vúlélé ɪnā ɪ'bā kí ɪgbālé rĩ trũ 'bá ɪ'badrĩ āb̄ir̄i trũ 'dā 'ba r̄l̄é rá. ²⁰ Wó ɪminí āgō agá ɪmi ají ɪmĩ ádríp̄i vúlénjá rĩ má rú 'dólé ɪndĩ. 'Dĩ lu i'da la mání ɪmi ɪjọ mgbā rĩ jọ āzila má icó dó sɪ ɪmi ụ'dílé ku.” Ā'ɪ kí ɪjọ 'dĩ idéjọ rá.

²¹ Ɔ'dó dó kí ɪjọ jọlé kí dr̄dr̄in̄j̄i gá, jọ kí āndá-āndá ru “ɪjọ 'dĩ kí ru idé āma ụr̄ụ' bā gá ɪni la āmaní ándrá āmā ádríp̄i Yũsúfũ idéjọ ũnzĩ rĩ sɪ. Āndre kí ándrá ũcōgō ɪ'di 'bā adrujọ ala gá rĩ āzila dr̄i ɪ'di 'bā ā'bālé āzākoma a'ɪjọ āmadrĩ rĩ rá, wó āma are kí ándrá ɪ'di ku. ũcōgō āmadrĩ 'dĩ acā āma dr̄i gá ɪjọ ándrá āmaní idélé rĩ sɪ.”

²² Rúbēnĩ jọ, “Ájọ ándrá ĩmi idé mgbâ ũnzĩ ku rĩ gá ku yā? Wó ĩmi are ándrá áma tị ku. Áma kí dó mu ùdrálé ávũ árí ũfějọ áma kí ándrá ĩ'di 'dijó rá rĩ sī.” ²³ Yũsúfũ are íjọ ĩ'bā kí jọlé rĩ cé, wó ũrā kí 'bā ngá are ku ĩni ã'dusiku Yũsúfũ rĩ íjọ jọlé ĩ'ba abe 'dĩ sī 'bá ázĩ la tị uja agá ĩ'banĩ nĩ.

²⁴ Yũsúfũ ĩdā ru kí andre gá 'dāá rĩ sī mbělēńá ru, fũ mulé awalé búlú gá. ĩ'di mu ĩyāńālé 'bo, āgō vúlé ĩ'ba rú 'dólé, fě Šimónĩ arúlé āzĩla úmbé ĩ'di mgbemgbe ádrípika kí drĩ gāsĩ.

²⁵ Yũsúfũ azĩ íjọ ũkpó ru āti'bo ĩ'didrĩ 'dĩ 'banĩ sī ákónā tőjọ ádrípika kí 'bā gũtíyā kí agá, 'bá ālu-ālu 'bā séndě sujọ gũtíyā agá āzĩla ĩ'banĩ ákónā gęřĩ āni la fějọ ĩndĩ.

²⁶ Ũ'bā kí dó ákónā ĩ'banĩ ĩgbālé rĩ kí kǎyĩnō kí drĩ gá āzĩla ko kí dó drĩ gólé vúlé. ²⁷ Āngũ ĩ'bā kí ụ'dú kojọ rĩ gá ĩ'bā ázĩ ālu la nzi gũtíyā ĩ'didrĩ tị sī ákónā āndĩjọ kǎyĩnō nĩ, ĩsú ú'bā séndě ĩ'didrĩ ákónā drĩ gá gũtíyā agá 'dāá ũgũgō.

²⁸ Umve ádrípika kí jọ, “Séndě mádrĩ ũja ĩ'di mádrĩ vúlé. ĩndre ĩ'di gápi gũtíyā agá 'dĩ!” Kí ásĩ mvu rũ, āzĩla acá kí ũřĩ sī jọ kí, “Íjọ Ádróná 'bā idélé áma rú ĩni 'dĩ dó ā'du íjọ?”

²⁹ Kí dó mu acalé átépĩ Yākó'bō rú Kānání gá 'dólé 'bo, nze kí íjọ ru idélépi ĩ'ba abe rĩ kí vú pírĩ jọ kí, ³⁰ “Āmbógó Mĩsĩrĩ drĩ ri íjọ jọlé áma abe ũkpómgboroto rú āzĩla alĩ ĩnzō áma ụrũ'bá gá jọ, áma amú ĩni la āngũ ĩ'didrĩ ĩndú ndrũ trũ. ³¹ Ájọ ĩ'dinĩ, ‘Áma adru 'bá ũnĩ-ũníná gá la kí ku, áma 'bá mgbā la kí. ³² Áma pírĩ rĩ gá ádrípika rú 'bá mụdrĩ drĩ ĩřĩ, anzi 'bá ālu āni. Ámā ádrípĩ ālu rĩ drā rá, ázĩ vúléná rĩ ace ru āmā átépĩ be Kānání gálé 'dā.’

³³ “Dā 'bā ũngúkú gá ágóbĩ úpĩ ru āngũ 'dā gá rĩ jọ āmanĩ, ‘Ma mu nĩlé la ĩmi 'bá mgbā la rĩ gá íjọ 'dĩ sī: ĩmi a'be ĩmi ádrípĩ ázĩ ālu rĩ má be 'dā; āzĩla ĩ'du ákónā agúlé

'bá ìmi dríko gá ābírí ru 'dā 'ba nî. ³⁴ Wó ìmi ají ìmi ádrípì vúléná rī má rú 'dólé ìndī ma dó sī nī la lóló ìmi adru 'bá ūnī-ūníná gá la kí ku, wó 'bá mgbā la kí; ma dó sī ìmi ádrípì fě vúlé ìmidrī, ìmi dó sī bīsírā nga āma be āngū 'dī gá 'dā.' ”

³⁵ Ī'baní ĩ'bā ākónā kí ūsū agá, 'bá ālu-ālu ndre ĩ'di 'bā bégī séndē drī séndē kí trū gūťiyā agá 'dāā ūgūgō, kí mụ átépī trū séndē kí ndrelé bégī agá 'dāā 'bo, ūrī rụ kí átépī Yākó'bō trū cí. ³⁶ Átépī jọ ĩ'baní, “Īlě mâ āvī mâ anzi kí pírí yā? Yūsúfū 'dáyụ; Sīmónī dó vā 'dáyụ; āzila ĩlě vā Bézāmīnī 'dulé rá. 'Bá ūcōgō la nalépi rī ĩ'di dó ma ĩ.”

³⁷ Rúbēnī jọ átépī nī, “Ádrī Bézāmīnī ají vúlé mí rú 'dólé ku, mi anzi mádrī ĩrī 'dī kí ụ'dí tị la gá. Ífě ĩ'di áma drílé gá āzila ma rú ĩ'di ají vúlé mírú 'dólé rá.”

³⁸ Wó Yākó'bō jọ, “Mā ngópì icó mụlé mí be ku; ā'dusiku ádrípī Yūsúfū drā rá, ĩ'di dó lú ngótíná acelépi āndrē agá 'dā rī 'i. Ījọ āzī drī dó mụ ru idélé ĩ'di ụrụ 'bá gá gērī agálé, ĩjọ ìminí ajílé áma drī gá 'dī la áma ĩdrānīgō fě filé 'bụ gálé ūcōgō trū.”

43

Bézāmīnī agújó Mīsírī gá rī

¹ Kānānī gá 'dāā rílě acá ūnzí trēyí. ² 'Bá Yākó'bō dríko gá rī kí mụ ākónā ándrá ajílé Mīsírī gálé rī nalé pírí 'bo, Yākó'bō jọ ngópika 'baní, “Īgō 'baní ākónā āzī kí ĩgbālé Mīsírī gálé.”

³ Wó Yúdā jọ átépī ní, “Ágóbí 'dā li ándrá āma bílẹ ìndú ūkpómgboroto rú jọ, 'Má icó ìminí ā'ílé amúlé áma drílé gá ku ĩdrī amú ìmi ádrípì vúléná rī kó ru rī gá.’ ⁴ Īdrī ā'ī Bézāmīnī fělé mụjọ āma abe rá, āma mụ ākónā ĩgbālé míní rá. ⁵ Īdrī ā'ī ku yā áni, āma icó mụlé ku, ā'dusiku

ágóbí 'dā jọ ándrá āmaní, 'Má icó ĩminí ā'ílé amúlé áma drīlé gá ku ĩdrī amú ĩmi ádrípí vúléná rī kó ru rī gá.' ”

⁶ Yākó'bō zì kí, “Ílū ágóbí 'dā ní ĩmī ádrípí āzì cí mání sī ũcōgō ìşújó ásí gá ĩni ā'du íjọ sī?” ⁷ Umvi kí, “Ágóbí 'dā rí íjọ ụzílé āma tì gá āzílá 'bá āmadrī lícọ agá rī kí drī gá jọjó la, 'ĩmi átépí drī kpere ídri yā? ĩmī ádrípí āzì cí yā? Íjọ 'dī sī, āma ũlū dó sī ĩ'diní kí rá. Áma icó tâ dó nílé la ĩ'di 'bā jọ la, 'ĩmi ají ĩmi ádrípí vúléná rī ĩndī rī gá íngoní ru’?”

⁸ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yúdā jọ átépí Yākó'bō nī, “Ípē mgbā tì má be āma dó sī drī ko mụlé cọtì. Íjọ 'dī sī 'bá āzì ālu la 'bā drā rú dó sī ābírí sī ku. ⁹ Ma pa tu ĩ'di íjọ gá ma 'i, mi dó sī amú ĩ'di ìşúlé áma drī gá. Ádrī ĩ'di ají mí rú 'dólé ku, lē áwá dó ĩ'di íjọ áma ụrụ'bá gá jā 'dā. ¹⁰ Ádrī tá sáwā iza gá biri 'dī áni ku, āma ací tánō lé pâlé ĩrī 'dīpí 'bo.”

¹¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá ĩ'bā átépí Íşīrayílí jọ ĩ'baní, “Drī dó adru 'dī áni yā áni, lē ĩ'du ĩmidrī bēgī rī kí agá āko ũniyambamba āngū 'dī drī kí āmbógó ní ĩndī; ādu ngŭlépí vīrī rī, ānū úsā, lūbánī ngŭlépí vīrī rī, ife ífí kí āzílá ife umvelé ālīmóndī rú rī 'bā ífí kí abe. ¹² ĩ'du vā séndē ĩmi drī gá pâlékó ĩrī sī ĩndī ā'dusīku lē ĩmi uja séndē ándrá ũ'bālé ĩmidrī gŭtīyā kí agá rī kí vúlé. ¹³ ĩ'du ĩmi ádrípí 'i, ĩgō dó sī ĩ'di trū vúlé ágóbí rŭlé. ¹⁴ Ádróná Ūkpó 'Dípí 'bā fē ásí ĩgbē ágóbí 'dā 'bā ásí gá ĩ'diní sī Bēnzāmīnī kí āfējọ ĩmidrī ĩmi ádrípí āzì lé 'dā be ĩndī. Wó drī dó vā adru mání sī anzì mádrī kí āvījó pírí yā áni, lē 'bā adru dó 'dā 'bā áni.”

¹⁵ Íjọ 'dī sī, 'bá 'dī 'du kí dó āko āzì fētáná ru la kí kí drī gá ĩndī āzílá séndē pâlékó ĩrī sī rī abe trū mụjọ Mīsírī gálé Bēnzāmīnī trū, āzílá i'da kí dó sī ru Yŭşúfŭ drīlé gá.

¹⁶ Yŭşúfŭ la mụ Bēnzāmīnī ndrelé ĩ'ba abe 'bo, jọ átí'bó

ĩ'didrĩ jó agá 'dāá āmbógó ru rĩ ní, “Mí agu 'bá 'dĩ kí mádrĩ jó agâlé, ìlĩ ānākpá āzĩ āzĩla mí a'dĩ ĩ'di āma dó sĩ mụ. Ínā sáwā ázĩyá drĩ nalé ĩ'ba abe.”

¹⁷ Ātĩ'bo 'dā idé cécé tá Yũsũfũ 'bā lūlé ĩ'dinĩ rĩ áni, 'dụ dó 'bá 'dĩ kí agulé ĩ'didrĩ jó agâlé. ¹⁸ Yũsũfũ 'bā ádrĩpĩka ri kí idélé ũrĩ sĩ ála kí agujó jó agâlé 'dĩ gá 'dā. Ūrā kí, “Ājí āma 'dólé la séndē ándrá ujalé āmadrĩ gũtĩyā kí agá ĩndĩ ú'dụ drĩdrĩ 'dā drĩ sĩ rĩ kí ìjọ sĩ. Kí dó ú'dĩ'da āma tị ce, kí āma kāyĩnō kí upa rá āzĩla kí āma 'bā acalé ĩ'bā ātĩ'bo rú.”

¹⁹ Yũsũfũ 'bā ádrĩpĩka kí mụ calé ĩ'di drĩko gâlé 'bo, jọ kí ātĩ'bo āmbógó ru rĩ ní jó tị gá 'dāá, ²⁰ “Āmbógó, ú'dụ drĩdrĩ 'dā sĩ āma amú ākónā ĩgbālé Mĩsĩrĩ gá 'dā. ²¹ Āma mụ calé āngū āmanĩ sĩ ú'dụ kojó gẽrĩ gá rĩ gá, ānzĩ dó gũtĩyā āmadrĩ kí tị wó 'bā ālu-ālu ìsụ ĩ'di 'bā séndē gũtĩyā agá 'dāá ũgũgō āñĩ ā'di ũ'bā séndē 'dĩ kí āmadrĩ gũtĩyā kí agâlé nĩ yā rĩ gá ku. Ìjọ 'dĩ sĩ āma uja kí vúlé 'dólé ĩndĩ. ²² Āma ajĩ vā séndē āzĩ kí sĩ ākónā ĩgbājó ĩndĩ. Āñĩ ā'di ũ'bā séndē 'dĩ kí āmadrĩ gũtĩyā kí agâlé vúlé nĩ yā rĩ gá ku.”

²³ Ātĩ'bo jọ, “Āsĩ ĩgbē 'bā adru ĩmi abe. ĩmi idé ũrĩ sĩ ku. Ādrónjá ĩmidrĩ ĩmi átépĩ drĩ 'bā séndē 'dĩ kí ĩminĩ gũtĩyā agâlé nĩ. Má ìsụ ándrá séndē ĩmidrĩ ĩminĩ sĩ ākónā ĩgbājó rĩ kí rá.” 'Dā 'bā ũngúkú gá ājí dó Sĩmónĩ ĩ'ba rú 'dólé.

²⁴ Ātĩ'bo 'dĩ agu dó 'bá 'dĩ kí Yũsũfũ drĩ jó agâlé, fē ĩ'banĩ ìyĩ sĩ pá ũjĩjọ āzĩla fē ĩrĩ kāyĩnō ĩ'badrĩ 'banĩ. ²⁵ Itú kí ĩ'bā fētánjá kí bábá fēlélé Yũsũfũ ní sáwā ĩ'dinĩ acájó rĩ sĩ, ā'dusĩku úlū ĩ'banĩ kí amú ínā sáwā ázĩyá drĩ nalé ĩ'di trũ āngū ālu gá rĩ gá rá.

²⁶ Yũsũfũ la mụ acalé ìjọ gá 'bo, 'dụ kí dó ĩ'bā fētánjá kí kí drĩ gá ĩndĩ trũ mụjọ ĩ'di rú jó agâlé āzĩla āvũ kí dó vũrú ĩ'di drĩlélé gá. ²⁷ Yũsũfũ zĩ kí sĩ ìjọ kí lé íngonĩ yā

rĩ n̄j́ó ǎzıla jọ, “Ími átépi ǎmbá ru ándrá ĩminí mání íj́ó jọj́ó dr̄i la gá rĩ múké yā? Í'di dr̄i kíri ídri yā?”

²⁸ Umvi kí, “Átí'bo mídrí ǎma átépi dr̄i ídri ǎzıla í'di múké.” ǎvũ kí Yũsúfũ dr̄ilé gá vũrú sĩ r̄'diní ĩnzítánjá fěj́ó.

²⁹ Yũsúfũ undré ǎngũ ǎzıla ndre ádrípĩ Bézámĩnĩ kí sĩ adruj́ó í'di be andre gá ǎlu rĩ 'i zĩ, “'dĩ dó ĩmi ádrípĩ vúlénjá ándrá ĩminí jólé mání rĩ 'i yā?” Jọ, “Mâ ngótĩ, ǎsí ĩgbě ǎdrónjá dr̄i 'bá ri ĩmi dr̄i gá.” ³⁰ Yũsúfũ la mụ ádrípĩ Bézámĩnĩ ndrelé 'bo, ǎsí la lě kp̄lélé kp̄ekp̄e afu dó ru fũlě ǎmvé ǎzıla mụ dó ǎngũ ndrũ trũ sĩ awájó. Fi rúmũ ǎzĩ agá ǎzıla awá dó m̄indr̄e sĩ.

³¹ Í'di mụ ru m̄el̄et̄i m̄indr̄e rú rĩ ũj̄ilé 'bo, ǎfũ ǎmvé í'ba rú 'dólé, ǎzıla imbá ru ǎsí ũkpó ru, jọ ǎtí'bo ní, “Mí ají dó ǎmaní íná nalé.”

³² Úfě Yũsúfũ ní íná méjā í'didr̄i dr̄i gá ǎzıla ádríp̄ika 'baní méjā ǎzĩ rĩ dr̄i gá. 'Bá M̄is̄ir̄i rú íná 'dā nalépi ĩndĩ rĩ 'baní úfě íná nalé á'dũsĩ ǎ'dus̄iku í'di íj́ó ǎzĩ ũnzĩ la 'bá M̄is̄ir̄i rú rĩ 'baní íná najó 'bá ĩbũrān̄iyā rú rĩ abe ǎngũ ǎlu gá. ³³ Íri Yũsúfũ 'bā ádríp̄ika kí méjā í'badr̄i t̄i gá ílĩ í'badr̄i kí vú sĩ ǎzıla ja kí t̄i í'di r̄ulé ru í'dójó kǎjānĩ rĩ sĩ kpere vúlénjá rĩ rú. Kí mụ ndrelé la ĩri kí 'dĩ 'bā ǎni, ũsũ kí ũsũ-ũsũ ǎzıla undré kí dó ru m̄if̄i gá m̄if̄i gá. ³⁴ Úfě Bézámĩnĩ ní íná ǎmbógó ru ǎndānĩ ndě ádríp̄ika 'badr̄i kí p̄alé tōwú sĩ. Na kí dó ǎkónā ǎzıla mvu kí wáyĩnĩ kpere í'bā kí aga agá.

44

Kópō 'bā ǎv̄j́ó rĩ

¹ Yũsúfũ fě ǎzítánjá ǎtí'bo ǎmbógó ru í'didr̄i jó agá rĩ ní jọ, “Ítō ǎkónā gũt̄iyā 'bā 'dĩ 'badr̄i kí agá tré-tré úmgbó

ĩ'bā kí icólé 'dulé rá rĩ sī, āzila í'bā séndě 'bā ālu-ālu drĭ gŭtĭyā ĩ'didrĭ agâlé vúlé. ² Í'bā kópō mádrĭ sílĭvā rú rĩ ĩ'bā ádrĭpĭ vúléná rĩ drĭ gŭtĭyā agá séndě ĩ'didrĭ kí abe.” Ātí'bô idé ĭjô cécé Yŭsŭfŭ 'bā jolé ĩ'dinĭ rĩ áni.

³ Ū'bŭtĭnĭnĭ úpě dó Yŭsŭfŭ 'bā ádrĭpĭka kí tĭ mŭlé kăyĭnō ĩ'badrĭ kí abe. ⁴ Mŭ kí drĭ táwŭnĭ agá 'dāá rĩ sī álĭ ku rú, Yŭsŭfŭ jô ātí'bó ĩ'didrĭ āmbógó ru rĩ ní, “Ídro 'bā 'dĭ kí vú mbĕlĕ-mbĕlĕ. Ídrĭ kí arŭ 'bo, ĭzi kí, ĭmi ũfĕ ĭjô múké rĩ ĭjô ũnzĭ sī la ā'du ĭjô sī yā? ⁵ ĭmi ũgŭ āmbógó mádrĭ 'bā kópō rá ā'du ĭjô sĭ? ĩ'di jô sī āko mvŭ, āzila ĩ'di jô vā sī íngá ndrĭ. ĭmi idé ĭjô ũnzĭkănā la 'bo.’ ”

⁶ Ātí'bô la mŭ kí arŭlé 'bo, amvi ĭjô 'dĭ kí vúná ĩ'banĭ. ⁷ Umvi kí ĩ'dinĭ, “Āmbógó ĭjô mínĭ jolé 'dĭ 'bā ífĭ íngonĭ? Āna ũyō rú ĭjô āzĭ āmanĭ idélé 'dĭ áni la 'dáyŭ. ⁸ Índre drĭ āma ajĭ séndě āmanĭ ĭsŭlé āmadrĭ gŭtĭyā kí agá rĩ kí angájó Kănánĭ gâlé vúlé ĭndĭ. Āma icó dó sílĭvā jôku gólŭdĭ ũgŭlĕ āmbógó mídrĭ drĭ jô agâlé íngonĭ ru? ⁹ Údrĭ āma āzĭ ĭsŭ kópō 'dĭ trŭ lĕ 'bā drā rá āzila āma ĭmbĭ acelépi rĩ kí acá úpĭ āmadrĭ 'bā āti'bo rú.”

¹⁰ Jô, “Má āĭ ĭjô 'dĭ rá; wó 'bā kópō lékō ĭsŭjô ĩ'didrĭ rĩ la lú acá mâ ātí'bó ru nĭ, ĭmi ĭmbĭ acelépi rĩ kí adru ĭjô kóru.”

¹¹ ĭjô 'dĭ sĭ, ayŭ kí tĕrĭ ĩ'badrĭ kí mbĕlĕnā ru vŭrŭ, āzila 'bā ālu-ālu nzĭ gŭtĭyā ĩ'didrĭ 'bā tĭ. ¹² Ātí'bó Yŭsŭfŭ drĭ ĩ'dó kópō ndrŭlé jājā rú ĩ'dójó 'bā kăjānĭ rĩ drĭ sĭ āsĭjô 'bā vúléná rĩ drĭ gá, ĭsŭ kópō gŭtĭyā Bĕnzāmĭnĭ drĭ agá. ¹³ 'Bā 'dĭ asi kí dó bōngó kí ŭrŭ 'bā gá rĩ kí ũcōgō sĭ rá, umbé kí ĩ'bā tĕrĭ kí vúlé kăyĭnō kí drĭ gá āzila uja kí ru vúlé táwŭnĭ āmbógó rĩ gâlé.

¹⁴ Yŭdā kí mŭ acalé ádrĭpĭka abe Yŭsŭfŭ drĭ jô agá 'dāá 'bo, ĭsŭ 'dĭ sĭ ĩ'di drĭ jô agá 'dāá cí. 'Be kí ru vŭrŭ ĩ'di drĭlé gá. ¹⁵ Yŭsŭfŭ jô, “ĭjô ĭminĭ idélé ĭni rĩ ā'du? ĭnĭ drĭ

'bá cécé má áni 'dĩ icó ũkpó Ādrónjá drî sî íjọ ãminí idélé ũní rî kí nîlé cé rî gá ku yā?"

¹⁶ Yúdā umvi, “Úpí, āma dó míní ā'du íjọ jọ? Āma dó āgátā ga íngoní ru? Āma icó dó āma trúlé íngoní ru? Ādrónjá i'da íjọ ũnzī āti'bo mídrî 'badrî 'bo, āma pírí dó mî āti'bo adru lú 'bá tá sî kópō lékō ãsújọ í'didrî rî 'i á'dûsî ku.”

¹⁷ Wó Yũsúfũ jọ, “Adu 'dĩ áni ku! Má icó íjọ 'dĩ áni la idélé ku! 'Bá tá kópō ãsújọ í'didrî rî la lú adru mā āti'bo ru nî. Īmi āzī acelépi rî icó kí gōlé ĩmī átépi rûlé ásí ãgbẹ sî rá.”

Yúdā 'bā māmálá 'bájó Bézāmīnī sî rî

¹⁸ Yúdā mụ kpere Yũsúfũ ru jọ, “'Bārī úpí, mí ā'ĩ mání íjọ jọjọ mí be fô, Mí idé mání ũmbā sî ku, mi cécé Fārāwũ áni. ¹⁹ Úpí mádrî, izi ándrá āma, ‘Īmī átépi cí yā jōku ĩmī ádrípi āzī cí yā?’ ²⁰ Āma umvi ándrá āmbógó mádrî míní, ‘Āmā átépi cí wó í'di dó ãdránígó ru āzila āmā ádrípi vúléná í'diní tìlé ãsú 'dĩ sî í'di dó 'bá āmbá ru rî vā cí. Mgbā 'bā ádrípi drā rá, í'di dó lú ngótíná āndrē agá 'dā acelépi ídri rî 'i, átépi lē dó sî í'di ambamba.’

²¹ “Āmbógó, íjọ ándrá āmaní āma ají í'di mí rú 'dólé ĩndī mi sî amú í'di ndrelé. ²² Wó āma umvi ándrá āmbógó mádrî míní mgbā icó átépi a'belé ku; drî í'di a'be rá, átépi la drā rá. ²³ 'Dā 'bā vúlé gá íjọ ándrá āmaní mí icó āmaní ā'ílé amúlé ĩmi drílé gá ãdí ku ādrī amú āmā ádrípi vúléná rî kó ru rî gá.

²⁴ “Ú'dú āmaní gōjọ āmā átépi rûlé rî sî, ānze í'diní íjọ míní jólé āmaní rî kí vú rá.

²⁵ “'Dā 'bā ũngúkú gá āma átépi jọ āmaní, 'Lē ãgō vúlélé ākónā āzī ãgbālé were ãdí.’ ²⁶ Ājọ í'diní, ‘Āma icó mûlé ku; āma lú mụ rá la āma ádrípi vúléná rî drī mụ āma abe ĩndī

rĩ gá. Āma icó mụlẹ ỉ'di drĩlẹ gá ku āma ádrípị vúlérjá rĩ drĩ adru āma abe yu rĩ gá.' ²⁷ Āmā átẹpị jọ āmaní, 'Inĩ ịjọ 'dĩ lọlọ ũkú mádrị Rākẹlị tị mání anzi āgọbị kí lú ịrĩ. ²⁸ Ỉ'bā āzị ālu rĩ drā rá. Āndá-āndá ru ụbōgụ uce kí ỉ'di kpékpé rá ā'dusiku ỉ'diní ándrá mụ agá kpere āndrū ándre dó ỉ'di ịdị ku. ²⁹ Ỉdrĩ vā ú'di'da mgbá 'dĩ 'du má rụ 'dā rá āzıla ịjọ āzị drĩ mụ ru idélé ỉ'di ụrụ'ba gá rá, ịjọ ịminí ajílẹ áma drĩ gá 'dĩ la áma ịdrānigō fẹ filé 'bụ gálẹ ũcōgō trū.'

³⁰ “Āmbógó, má icó gólẹ má átẹpị rụlẹ mgbā kóru ku, má átẹpị ịdri rú la mgbá 'dĩ sī. ³¹ Drĩ ndre la āma amụ mgbā kóru, ỉ'di drā rá. Ịjọ āmaní ajílẹ ỉ'di drĩ gá 'dĩ la fẹ ỉ'diní filé 'bụ gálẹ ũcōgō trū. ³² Ájọ ándrá mā átẹpị ní ma mgbā tām̄ba rá, ájọ vā ỉ'diní ádrĩ mgbā ají ỉ'di rụ 'dólẹ ku, lẹ áwá dó ỉ'di ịjọ áma ụrụ'ba gá jã 'dā. ³³ Āmbógó, ịjọ 'dĩ sī ma dó ace 'dā míní ātí'bo ru mgbā 'bā kẹjị gá; ịfẹ dó sī 'bā gō vúlẹ ádrípịka kí abe. ³⁴ Má icó dó gólẹ má átẹpị rụlẹ mgbā kóru ịngoní ru? Yụ! Má icó ũcōgō mụlẹpi a'délẹpi má átẹpị drĩ gá rĩ ndrelẹ ku.”

45

Yũsúfũ 'bā ru vú nzejó ádrípịka 'baní rĩ

¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yũsúfũ icó dó ịjọ ỉ'di ásị nūlẹpi rĩ talé ātí'bo ỉ'didrị kí drĩ gāsī ku, āzıla pẹ dó sī kí tị pírí fūlẹ āmvé. Ịjọ 'dĩ sī ace dó ru ádrípịka kí abe ádụsī sáwā ỉ'diní ru vú nzejó ỉ'baní 'dā sī. ² Rĩ awálẹ ụ'dụkọ sī rere, ịjọ 'dĩ sī 'bá Mịsịrĩ rú 'dĩ are kí ỉ'di 'bā áwánjá rá, āzıla ụ'dụkọ 'dĩ ca ụpí Fārāwū drịko gálẹ rá.

³ Yũsúfũ jọ ádrípịka 'baní, “Ma Yũsúfũ 'i! Má átẹpị drĩ ịdri yā?” Wó ádrípịka icó kí ỉ'di umvilẹ ku, acá kí dó ụrĩ sī ỉ'baní adrujó Yũsúfũ 'bā drĩlẹ gá rĩ sī.

⁴ 'Dã 'bã ùngúkú gá Yũsúfũ jọ ádrípika 'baní, “Ími asé drī ìmi má rú 'dòlè àni rú.” Íjọ 'dī sī, asé kí dó ru àni rú ì'di rú 'dòlè. Jọ ì'baní, “Ma ìmi ádrípì Yũsúfũ ándrá ìminí ụzìlè 'bá Mĩsírĩ gá la 'baní rĩ 'i. ⁵ Lẽ ìmi ásì 'bã umvú jòku ìmi adru ùmbã sī ìminí áma ụzìjọ rá rĩ sī ku ã'dusíku Ádróná ãpè áma tị drīlè gá 'dòlè sī amújọ 'bá kí ídri upajó. ⁶ Rílè 'dólèpi 'dī 'dụ drī lú ílì kí ìrĩ; ílì àzì ace kí drī ì'dinì drīlè gálè tówú cí, ala gá 'bá ícọ kí ámvú solè jòku àkóná ùkùnālè ku. ⁷ Wó Ádróná ãpè áma tị ìmi drīlè gá 'dòlè sī ìmi ìmbì pajó anzì ìmidrì kí abe ùnókú drī gá 'dà gèrì ùsùtáná ru 'dī sī.

⁸ “Íjọ 'dī sī adru ìmi ãpè áma tị 'dòlè ìmi 'i la ku wó Ádróná 'i. Fè má acá úpí Fārāwū ní 'bá ìmbátáná fèlèpi rĩ rú. Ma àmbógó ru ì'didrì àngū rĩ drī gá 'dà pírì; ma àngū Mĩsírĩ drī drī ce pírì ma 'i. ⁹ Ú'dí'da ìgò mà átèpì rùlè mbèlè rú, ìjọ ì'dinì, ‘Dī ìjọ mī ngòpì Yũsúfũ 'bã jọlè rĩ 'i: Ádróná 'bã ma úpì ru àngū Mĩsírĩ drī agá pírì. Mí amú má rú 'dòlè; mí iza sáwā ku. ¹⁰ Mí mụ u'álè Gòsénì gá àni rú áma andre gá, anzì mídrì kí, anzìjá anzì mídrì 'bã kí tìlè rĩ kí, kábìlò mídrì kí ìndrì kí abe, tì kí àzìla àko pírì mínì trū adrujọ rĩ kí abe. ¹¹ Ídrì u'á àngū Gòsénì gá, ma ìmi tãmba rá. Ílì rílè drī ace kí drī tówú cí; àlè mi 'i, 'bá mídrì kí, àzìla ànākpa mídrì kí abe 'bã ùdrā kí sī àbírì sī ku.’ ”

¹² Yũsúfũ mụ ìjọ jóná trū drī gá jọ, “Ími pírì Bènzāmīnì trū, ìndre dó ìmi mífì sī tondolọ 'dò ma 'i Yũsúfũ 'i ìjọ jọlèpi ìmi abe rĩ 'i. ¹³ Ìlū má átèpì ní ùfè mání ìnzítáná Mĩsírĩ gá 'dòlè ìngòpì yā rĩ 'i àzìla ìmi ùlù ì'dinì àko pírì ìminí ndrelè 'dī kí. Ímụ, ìmi ají ì'di má rú 'dòlè mbèlè rú.”

¹⁴ 'Dã 'bã ùngúkú gá Yũsúfũ amvu dó ádrípì Bènzāmīnì kpārā àzìla ì'dó dó awálè; Bènzāmīnì 'be vā ru áwáná gá ìndì ì'baní ru amvu agá 'dà. ¹⁵ Ì'dinì awá agá 'dī gá 'dà, rì

ádrípika kí amvulé àlu-àlu àzila kí m'ndrẹ la dĩ ra sī. 'Dā 'bā vúlé gá, ádrípika i'dó kí dó íjọ jolé i'di be.

¹⁶ Ụ'dúkọ 'dī la mu calé úpí Fārāwū drị lícọ gálé Yũsúfũ 'bā ádrípika amụ kí nī, Fārāwū kí àmbogo i'didrị ázị 'dī abe u'á kí pírí àyìkō sī. ¹⁷ Fārāwū jọ Yũsúfũ ní, “Íjọ mí ádrípika 'baní, ‘ími ǔ'bā tẹrị kí kǎyīnō kí drị gá, ígō trū Kānānī gá, ¹⁸ àzila ími ají ími átẹpĩ 'i 'bá ími drịko gá rī kí abe vúlé má rụ 'dólé. Ma íminí àngū Mĩsírĩ gá 'dā ùniyambamba àndānī rī fě, àzila ími dó sī àyìkō àngū 'dī drị ìsú.’ ¹⁹ Jọ vā Yũsúfũ ní ílū i'baní, ‘Í'dụ gālīgālī kí Mĩsírĩ gá 'dā sī mujọ ími ùkúka kí ajíjọ anzị kí abe àzila ími ají ími átẹpĩ ìndī. ²⁰ Ími idé ǔrĩ sī àko ìmidrị kí a'bejọ vúlé rī sī ku; àko ùniyambamba àngū Mĩsírĩ gá 'dā 'dī kí adru pírí ímí ànī.’ ”

²¹ Anzị Iṣirayílĩ drị idé kí cécé jolé i'baní rī áni. Yũsúfũ fě i'baní gālīgālī kí tá úpí Fārāwū 'bā jolé i'diní rī áni, fě vā i'baní àkónā gẹrĩ drị kí ìndī. ²² Fě vā 'bá àlu-àlu ní bōngó sī bōngó ujajọ gẹrĩ gá 'dā ìndī, wó fě Bézāmīnī ní sīlínḡ 300 àzila bōngó sī bōngó ujajọ gẹrĩ gá la kí tōwú. ²³ Ụdrō átẹpĩ ní àko ùniyambamba Mĩsírĩ gá rī kí kǎyīnō muḡrị kí drị gá àzila kǎyīnō àrónī muḡrị rī kí drị gá ụdrō àná, mūkátí àzila àko àkónā rú Yākó'bō ní nalé àçĩ gá rī kí trū. ²⁴ Pě dó ádrípika kí tị sī mujọ, i'baní drị ko agá 'dā jọ, “Ími àwā jọ gẹrĩ gá 'dā ku.”

²⁵ Íjọ 'dī sī a'be kí Mĩsírĩ 'i àzila gō kí dó vúlé lícọ gá átẹpĩ Yākó'bō rụ Kānānī gálé. ²⁶ Jọ kí i'diní, “Yũsúfũ drị kperé idrì! 'Ídi ú'dí'da àmbógó Mĩsírĩ drīlẹ gá rī 'i.” Yākó'bō 'bā ásí mvu rá àzila à'í íjọ i'ba kí jolé rī ku. ²⁷ Wó kí mu íjọ Yũsúfũ 'bā jolé i'diní 'dī kí vú nzelé pírí 'bo, àzila i'di mu gālīgālī Yũsúfũ 'bā àfělé sī i'di 'dujọ agujọ Mĩsírĩ gá rī kí ndrelé 'bo, ásí la àgō i'di rụ 'dólé rō vúlé.

28 İṣṣrayíľi jə, “Má āĩ rá, mâ ngópi Yũsúfũ drĩ ídri! Lẽ ámu ĩ'di ndrelé 'dĩ sĩ ádrã drĩ ku rú.”

46

Yākó'bo mu dó Mĩsĩrĩ gá

¹ Yākó'bo ko dó drĩ mułé Mĩsĩrĩ gá āko ĩ'didrĩ kí abe pírĩ. ĩ'di mu calé Bĕrĩsĕbã gá 'bo, idé ídétáná Ādróná ĩ'di 'bã átĕpĩ Īsákã drĩ nĩ. ² Īnĩ ágágá Ādróná jə Ĳjə ĩ'dinĩ urobĩ agã sĩ umve ĩ'di, “Yākó'bo, Yākó'bo!” Yākó'bo āĩ, “Ma cí.” ³ Ādróná jə ĩ'dinĩ, “Ma Ādróná mí átĕpĩ Īsákã drĩ 'i. Mĩ idé ũrĩ sĩ mujó ándrá Mĩsĩrĩ gálé ku, ā'dusiku ma ími fĕ acalé sũrũ āmbógó la rú. ⁴ Ma mu Mĩsĩrĩ gálé mi be, āzıla ma āndá-āndá ru anzi mídrĩ mułé tĩlé drĩlé gálé rĩ kí uja vúlé 'dólé rá, āzıla sáwã mínĩ drájó rĩ sĩ Yũsúfũ la drúzĩ ími mĩfĩ kí ũpĩ nĩ.”

⁵ 'Dã 'bã ũngúkú gá Yākó'bo a'be dó Bĕrĩsĕbã 'i āzıla anzi ĩ'didrĩ agu kí dó ĩ'di, 'du kí dó anzi ĩ'badrĩ kí ũkúka kí abe gālĩgālĩ Fārãwũ 'bã āfĕlé sĩ kí agujó rĩ kí sĩ. ⁶ Yākó'bo kí anzi ĩ'didrĩ kí abe pírĩ 'du kí ĩ'bã ānãkpá kí āko ĩ'bã kí ĩsúlé āngũ Kãnánĩ drĩ gá 'dãã rĩ kí trũ sĩ mujó Mĩsĩrĩ gá. ⁷ Yākó'bo 'du anzi ĩ'didrĩ kí, anzi ĩ'didrĩ 'bã izonzińá kí ngópiķa ĩ'di umvelĕpi áyĩpi rĩ kí abe mu dô sĩ 'bã ĩ'didrĩ kí trũ pírĩ Mĩsĩrĩ gálé.

⁸ 'Dĩ kí dó rú anzi Yākó'bo drĩ İṣṣrayíľi 'bã ũri rú mułĕpi ĩ'di be Mĩsĩrĩ gá rĩ kí:

Ngótĩńá ĩ'didrĩ kãjãní rĩ ĩ'di Rúbĕnĩ 'i.

⁹ Anzi Rúbĕnĩ drĩ kí rú:

Hãnókĩ 'i, Pálũ 'i, Hĕzĩrónĩ 'i āzıla Kãrĩmĩ 'i.

¹⁰ Anzi Sĩmónĩ drĩ kí rú:

Yẽmũwéļĩ 'i, Yāminĩ 'i, Ūhádĩ 'i, Yākínĩ 'i, Zōhárĩ 'i
 āzĩla Sávũļĩ andre la 'bā sī adrujō Kānánĩ ízó rú
 rĩ 'i.

11 Anzì Lévĩ drĩ kí rú:

Gírísōñĩ 'i, Kōhátĩ 'i āzĩla Měrarĩ 'i.

12 Anzì Yúdā drĩ kí rú:

Įrĩ 'i, Ūnánĩ 'i, Sélā 'i, Pěřézĩ 'i āzĩla Zérā 'i, (wó Įrĩ
 kí Ūnánĩ be ūdrā kí Kānánĩ gālė).

Anzì Pěřézĩ drĩ kí:

Hězĩrónĩ kí Hāmũļĩ be.

13 Anzì Įsākārĩ drĩ kí rú:

Tólā 'i, Púvā 'i, Yāsúbũ 'i āzĩla Sĩmĩrōñĩ 'i.

14 Anzì Zābũļónĩ drĩ kí rú:

Sěřédĩ 'i, Įlōñĩ 'i āzĩla Yālėļĩ 'i.

15 'Dĩ kí anzì Láyā 'bā tĩlė Yākó'bō ní Měsōpōtāmĩyā gá
 rĩ kí; ĩzōná la ala gá rĩ Dínā 'i, kí pírĩ rĩ gá kālĩ na drĩ na.

16 Anzì Gádĩ drĩ kí rú:

Zĩfũyōñĩ 'i, Hágĩ 'i, Súnĩ 'i, Įzĩbōñĩ 'i, Įrĩ 'i, Hārōdĩ
 'i āzĩla Ārėļĩ 'i.

17 Anzì Āsěřĩ drĩ kí rú:

Įmũnā 'i, Įsívā 'i, Įsívĩ 'i, Běříyā 'i āzĩla ámvōpĩ
 ĩ'badrĩ Sėrā 'i.

Anzì Běříyā drĩ kí:

Hěbėřĩ kí Mālĩkėļĩ be.

18 'Dĩ kí anzì Zĩļĩpā ándrá Lábānĩ 'bā fělē Láyā be rĩ 'bā
 tĩlė Yākó'bō ní rĩ kí. Anzì ĩ'didrĩ kí pírĩ rĩ gá mūdřĩ drĩ la
 ázĩyā.

19 Anzì Yākó'bō 'bā ūkú Rākėļĩ drĩ kí:

Yũsũfũ kí Bėnzāmĩnĩ be. ²⁰ Mĩsĩrĩ gālė Āsĩnátā
 Pōtĩfėrā átáló uwiņá uwilėpi Hěļĩpōļĩ gá rĩ 'bā
 ĩzėpĩ tĩ Yũsũfũ ní Mānásě kí Įfũrayĩmũ be.

21 Anzì Bézāmīnī dr̄i kí rú:

Bélā 'i, Bĕkérī 'i, Āsībĕlī 'i, Gērā 'i, Nāmānī 'i, Íhī 'i,
Rŏsī 'i, Mūpīmū 'i, Hūpīmū 'i āzila Árīdī 'i.

22 Anzì Rākĕlī 'bā tīlé Yākó'bo ní rī kí pírí rī gá mụdrī
drī la sụ.

23 Ngŏtīnā Dánī dr̄i rú:

Hūsímū 'i.

24 Anzì Nāfūtālī dr̄i kí rú:

Yāzĕlī 'i, Gúnī 'i, Yĕzĕrī 'i āzila Sīlémū 'i.

25 Bīlīhā ātī'bo Lábānī 'bā fĕlé ĩzĕpī Rākĕlī ní rī tì
Yākó'bo ní anzì kí pírí rī gá āzīrī.

26 Anzì mụlépì Mīśīrī gá āfūlépì Yākó'bo 'bā uru'ba gá
rī kí pírí rī gá kālī áziyá drī la áziyá. Úlā ngŏpīka 'bā ũkúka
kí gĕrī sī ku. 27 Yŭsŭfŭ tì vā anzì kí Mīśīrī gālĕ ĩrī; 'bā
Yākó'bo drīko gá Mīśīrī gālĕ rī kí pírí rī gá kālī āzīrī.

28 Yākó'bo pĕ dó ngŏpī Yúdā tì Yŭsŭfŭ rú drī gālĕ sī
mujó gĕrī mụlépì Gŏsĕnī gá rī zijó. Kí dó mụ calé Gŏsĕnī
gālĕ pírí 'bo, 29 Yŭsŭfŭ itú gālīgālī ĩ'didrī kí bábá mụ dó
sī drī ũfulé átĕpī be Gŏsĕnī gá. Yŭsŭfŭ la mụ ru i'dalé
ĩ'di drīlé gá 'bo, amvu dó átĕpī gbŭrúkā gá kpārā āzila
awá dó sī āyīkŏ sī sáwā āzo rú.

30 Yākó'bo jŏ dó ngŏpī Yŭsŭfŭ ní, “Ma dó bábá drājó
ā'dusīku ándre dó mi drī ĩdri rī gá 'bo.”

31 'Dā 'bā ũngúkú gá Yŭsŭfŭ jŏ dó ádrípīka 'baní 'bá
átĕpī drīko gá rī abe, “Ma dó mụ jŏlé la Fārāwŭ ní, ‘Má
ádrípīka kí 'bá má átĕpī drīko gá rī kí abe, āzila āko pírí
ĩ'badrī kī trū iyá kí má rú 'dŏlé 'bo angájó Kānānī gālĕ.

32 'Bá mádrī 'da kí 'bá ānākpá tāmبالépi la, ají kí ānākpá
ĩ'badrī kí āzila āko pírí ĩ'badrī kí ĩndī.' 33 Fārāwŭ drī
ĩmi umve jó agālĕ, drī zì la, ‘Āzī ĩmidrī ā'du yā?' 34 ĩmi

¹¹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yũsúfũ fě ádrípika 'baní rilé átépĩ trũ ängũ ũniyambamba Mĩsírĩ drĩ gá 'dĩ Rāmāsēsĩ gá cécé Fārāwũ 'bā lülé rĩ áni. ¹² Yũsúfũ fě dó äkónā átépĩ 'baní ádrípika kí abe äzila 'bá pírí átépĩ drĩko gá rĩ 'baní icólépi calépi kälāfe ĩ'badrĩ sĩ rá rĩ sĩ.

¹³ Rílě 'dā 'bā mĩfĩ 'bāngá ika, äkónā dó sĩ ängũ pírí kí agá 'dáyũ, Mĩsírĩ kí Kānānĩ be ĩrĩ trá iza kí ru rílě 'dā ĩjõ sĩ rá. ¹⁴ Yũsúfũ tra dó séndě 'bá Mĩsírĩ gá äzila Kānānĩ gá rĩ 'bā kí sĩ äkónā ĩgbājõ rĩ kí pírí, agũ dó kí tā mbalé Fārāwũ drĩ lómúre agá. ¹⁵ Séndě 'bá Mĩsírĩ gá äzila Kānānĩ gá rĩ 'badrĩ kí mụ ukólé kpírĩ-kpírĩ 'bo, amũ kí áwāṅā trũ Yũsúfũ rũ, jõ kí, “Séndě āmadrĩ ukó kí rá, āma icó dó ũdrälé ĩmi drĩ gāsĩ ĩgonĩ ru yā? Ífě āmanĩ äkónā.”

¹⁶ Yũsúfũ umvi ĩ'baní, “Ú'dĩ'da séndě ĩmidrĩ ukó kí dó rá 'bo, ĩmi ajĩ dó ānākpá ĩmidrĩ kí, ma dó sĩ kí ufu ĩminĩ äkónā sĩ.” ¹⁷ ĩjõ 'dĩ sĩ ajĩ kí dó ānākpá ĩ'badrĩ kí fārāsĩ, kābĩlõ, ĩndrĩ, tí äzila kāyĩnõ kí trũ Yũsúfũ drĩ sĩ äkónā ufujõ. Rĩ kí ānākpá kí ufulé äkónā sĩ ĩlí 'dā agá pírí.

¹⁸ ĩlí 'dā la mụ ukólé 'bo, amũ kí vā ĩ'di rũ 'dölé jõ kí, “Āma icó ĩjõ äzĩ zĩlě úpĩ āmadrĩ ní ku, mgbā rĩ gá séndě āmadrĩ ukó kí dó rá äzila āma ānākpá āmadrĩ kí abe pírí mĩ āni, äko äzĩ dó ru acelépi āluṅá la dó 'dáyũ dó lú āma ụrũ'bá kí ängũ āmadrĩ abe. ¹⁹ Āma dó ũdrā ĩmi drĩ gāsĩ mĩfĩ trũ tērē ĩgonĩ ru yā? Mĩ ĩgbā āma ängũ āmadrĩ kí abe pírí āma dó sĩ āmanĩ äkónā ĩsũ äzila āma dó sĩ acá äti'bo Fārāwũ āni la rũ. Ífě āmanĩ äkónā sĩ āma ídri pajõ äzila ũri kí salé ámvũ āmadrĩ kí agá ängũ 'bā acá rũ sĩ ándrũ ru ku.”

²⁰ ĩjõ 'dĩ sĩ Yũsúfũ ĩgbā dó ängũ Mĩsírĩ gá rĩ pírí Fārāwũ ní. 'Bá Mĩsírĩ gá rĩ uzĩ kí ängũ ĩ'badrĩ kí pírí ā'dusĩku rílě 'dā 'bā mĩfĩ la 'bā kajõ ika rĩ sĩ. Ängũ Mĩsírĩ gá rĩ acá dó sĩ pírí Fārāwũ āni. ²¹ Yũsúfũ isé dó 'bá kí

pírí àtí'bóló Fārāwū āni la rú, í'dójó Mĩsírĩ 'bā wókō āzĩ rĩ gá kperè āzĩ rĩ gá. ²² Āngū ĩ'di 'bā ĩgbálé ku rĩ 'bāngá lú ātalo 'badrĩ kí ā'dusĩku ri kí ākónā ĩsũlé Fārāwū rũ sĩ āzĩla ākónā fělé ĩ'baní rĩ ca vā sĩ rá. Ījọ 'dĩ dó bā sĩ ĩ'baní āngū ĩ'badrĩ kí uzị jọ ku 'dĩ.

²³ Yũsũfũ jọ 'bá 'baní, “Ú'dĩ'da má ĩgbā dó ĩmi āngū ĩmidrĩ kí trũ pírí Fārāwū ní 'bo, ũri kí dó 'dĩ, ĩkpě dó sĩ ámvú kí. ²⁴ Wó ũri drĩ kí ka rá, lāńá la gá wókō ālu tówú agá rĩ lě úfě ĩ'di Fārāwū drĩ. ĩmi ícọ dó ĩmbĩ la acelépi rĩ kí tā mbalé ũri rú āzĩla nalé ākónā rú 'bá ĩmidrĩ lícọ gá rĩ kí abe rá.”

²⁵ Jọ kí dó ĩ'diní, “Ípa āma ídri 'bo, ími ásí 'bā adru āmaní ĩgbé ru fô āmbógó āmadrĩ, āma adru Fārāwū 'bā pálé gá àtí'bóló ru rá.”

²⁶ Yũsũfũ 'bā dó ĩjọ 'dĩ āzítáná ru āngū Mĩsírĩ drĩ agá kperè āndrũ, āko ālu tówú agá rĩ Fārāwū āni, pě lú āngū ātalo 'badrĩ adru kí Fārāwū āni ku rĩ gá nĩ.

²⁷ 'Bá ĩsĩrayílĩ drĩ ri kí Mĩsírĩ gá āngū Gōsénĩ rĩ gá. ĩsũ kí málĩ āzĩla tị kí vā wěwě rú.

²⁸ Yākó'bō u'á dó Mĩsírĩ gá ílí mụdrĩ drĩ ázĩrĩ, ílí ĩ'didrĩ ĩ'di 'bā adrujọ ídri rú rĩ 147. ²⁹ Sāwā ĩsĩrayílĩ 'bā drājó rĩ la dó mụ acálé āni rú, umve dó ngópĩ Yũsũfũ 'i āzĩla jọ ĩ'diní, “Áma ĩjọ drĩ fi ĩmi ásí gá rá, ísu ĩmi drĩ áma pálé gá 'dā āzĩla ína ũyō āzĩla mi mụ ĩjọ kí idélé má rú ásí ĩgbé sĩ āzĩla ĩjọ mgbā sĩ mí ícọ dó sĩ āma ĩsĩlé Mĩsírĩ gá 'dā ku. ³⁰ Ádrĩ dó drā rá alá ĩsĩ ma āngū má átépika kí ĩsĩjọ rĩ gá. Í'du ma Mĩsírĩ gá 'dā rĩ sĩ mụlé ĩsĩlé āngū sĩ má átépika kí ĩsĩjọ rĩ gá.” Yũsũfũ jọ ĩ'diní, “Ma ĩjọ míní jolé 'dĩ idé rá.”

³¹ Yākó'bō jọ, “Ína ũyō ru.” Yũsũfũ na dó ũyō rá, āzĩla ĩsĩrayílĩ āvũ dó gbóló drĩ gá 'dāá sĩ āwā'dífô fějọ ĩnzítáná be.

48

Yākó'bo 'bā sũsũ wijó Mānásē 'baní Ifurayímũ be rĩ

¹ Sāvā āzĩ vúlé gá ú'dúkó acá Yũsũfũ ní, “Mĩ átépi āyání rú trẽyí.” Íjọ 'dĩ sĩ Yũsũfũ 'du ngópika ãrĩ Mānásē kí Ifurayímũ be ãndĩ trũ mujó Yākó'bo ndrejó. ² Yākó'bo la mu arelé la ngópĩ Yũsũfũ acá 'bo, imbá ru rijó ãndũ sĩ gbóló drĩ gá 'dāá.

³ Yākó'bo jọ ngópĩ Yũsũfũ ní, “Ádróná Ûkpó 'Dípĩ i'da ándrá ru mání Lúzĩ gá 'dĩ āngũ Kānání gá, āzĩla wi mání sũsũ 'dāá. ⁴ Ádróná jọ, ‘Ma ũri mídrĩ kí fẽ kpělé wẽwẽ rú āzĩla mi dó sĩ acá sũrũ ũ'bĩ kí 'bā áyipi rú. Ma dó sĩ āngũ 'dĩ fẽ acájó anzi mídrĩ mułé tilé drĩlẹ gálẹ rĩ 'bā āni la rú jã 'dā.’ ⁵ Íjọ 'dĩ sĩ, mĩ ngópika ãrĩ tilé Mĩsĩrĩ gá 'dā ãsũ 'dĩ sĩ má amũ drĩ Mĩsĩrĩ gá 'dā ku rú 'dĩ kí anzi má āni la kí; Ifurayímũ kí Mānásē be kí má anzi cécé Rúbẽnĩ kí adrujọ Sĩmónĩ be má āni rĩ áni. ⁶ Anzińá míní tilé kí vúlé gá rĩ kí dó adru mí āni, āngũ ã'bā kí mułé ãsũlẹ ã'ba āni la rú rĩ la adru Ifurayímũ 'barũ sĩ Mānásē be. ⁷ Ma Íjọ 'dĩ idé ãni la mĩ āndrẽ Rākẹlĩ 'bā Íjọ sĩ, ã'di mání ũcõgõ rú mání āgõjọ angájó Pādání gá rĩ sĩ, mĩ āndrẽ drã gẽrĩ gá Kānání gá ãsũ 'dĩ sĩ áca drĩ Ifurátã gá ku rú. Má ãsĩ dó sĩ ã'di 'dāá.” (Ifurátã ã'di āngũ ú'dĩ'da umvelé Bětělẹhémũ rĩ 'i.) ⁸ Ísĩrayĩlĩ la mu anzi Yũsũfũ drĩ kí ndrelé 'bo, zi Yũsũfũ 'i, “Anzi 'dĩ kí dó íngõ kí yã?” ⁹ Yũsũfũ umvi, “'Di kí anzi Ádróná 'bā fělé mání Mĩsĩrĩ gá 'dā rĩ kí.”

Ísĩrayĩlĩ jọ, “Mĩ ajĩ kí má rú 'dõlé, ma dó sĩ ã'baní sũsũ wi.”

¹⁰ Ídrānĩgõ sĩ Yākó'bo 'bā miĩĩ ndre kí dó āngũ múké-múkẹ ku. Íjọ 'dĩ sĩ Yũsũfũ ajĩ dó anzi kí ã'di rú 'dõlé, Yākó'bo amvu dó kí, āzĩla wi dó sũsũ ã'banĩ.

¹¹ 'Dã 'bã ùngúkú gá Ịsịrayílǐ jọ Yũsúfũ ní, “Á' 'bã ándrá áma ásí gá ma ími ndre ịdí rá la ku, wó Ẽdrónjá fẽ dó vâ ándre mí anzi kí ịndĩ.”

¹² Yũsúfũ 'du dó anzi 'dĩ kí ị' 'bã áyípi 'bã ịlǐ gá rĩ sī rá ǎzıla su drĩ vũrú ịnzítáná ru ị'di drĩlẹ́ gá. ¹³ Yũsúfũ 'bã Ịfụrayímũ 'i Yākó'bō 'bã drĩ ịjǐ rĩ gá, Mánásē 'i Yākó'bō 'bã drĩ ǎndá rĩ gá. ¹⁴ Wó Yākó'bō aca ru drĩ kí ǎzıla 'bã drĩ ǎndá rĩ Ịfụrayímũ drĩ gá ị'di 'bã táni adrujọ ngótíjǎ vúlẹ́ rĩ 'i tí, 'bã drĩ ịjǐ rĩ Mánásē drĩ gá ị'di 'bã táni adrujọ ngótí kǎjǎní rĩ 'i rá tí.

¹⁵ 'Dã 'bã ùngúkú gá wi dó sũsú Yũsúfũ ní jọ,
 “Lẽ Ẽdrónjá má áyípi
 Ịbụrahímũ ǎzıla má átẹpi Ịsákā drĩ,
 Ẽdrónjá áma ịdri tǎ mbalẹpi kpere ǎndrũ rĩ
 'bã wi sũsú ị'banĩ.

¹⁶ Mǎlǎyíkā áma apalẹpi ịjọ ùnzí rĩ kí agá pírí rĩ,
 'bã wi anzi 'dĩ 'baní sũsú!
 Rú mâ áyípi Ịbụrahímũ drĩ, mâ átẹpi Ịsákā drĩ,
 ǎzıla rú mádrí Yākó'bō drĩ 'bã ǎvĩ kí rú sī ku.”

¹⁷ Yũsúfũ la dó mu ndrelẹ́ la átẹpi 'bã drĩ ǎndá rĩ Ịfụrayímũ drĩ gá, u'á dó cǎndí sī ǎzıla 'du dó drĩ la ǎndá rĩ Ịfụrayímũ drĩ gá rĩ sī 'bǎlẹ́ Mánásē drĩ gá. ¹⁸ Uja dó jolẹ́ la, “Má átẹpi adru 'dĩ 'bã áni ku ngótíjǎ kǎjǎní rĩ ị'di Mánásē 'i, ị' 'bã ími drĩ ǎndá rĩ ị'di drĩ gá.”

¹⁹ Wó Átẹpi gá úmgbé jọ, “Mâ ngọpi ǎnĩ ịjọ 'dĩ rá, anzi Mánásē drĩ mụlẹ́ tìlẹ́ drĩlẹ́ gálẹ́ ri kí acá ù'bí ru, wó ị'di adru sũrú ǎmbógó la. 'Bo ádrípĩ werejǎ Ịfụrayímũ 'bã anzi mụlẹ́ tìlẹ́ drĩlẹ́ gálẹ́ ri kí adru wẹwẹ́ rú ị'didri 'baní ǎndǎnĩ ǎzıla anzi ị'didri mụlẹ́ tìlẹ́ drĩlẹ́ gálẹ́ ri kí adru sũrú ǎzĩ ǎmbógó la.” ²⁰ Wi ị'baní sũsú jọ,
 “Bá Ịsịrayílǐ gá rĩ kí rú ị'di rú umve sī sũsú ǎlá rĩ ịsújọ.

Kí rú jọ la, 'Ădrónjá 'bā 'bā mi cécé Ifurayímũ áni
 āzila Mānásē áni.' ”
 Ijọ 'dī sī, Yākó'bō 'bā dó Ifurayímũ 'i Mānásē drīlẹ́ gá.
²¹ Yākó'bō jọ Yũsúfũ ní, “Ma úgólé drālẹ́ drā-drā, wó
 Ādrónjá 'bā mba ími tā 'bā uja vā mi vúlẹ́ āngũ mī áyípika
 'badrī Kānānī gá rī gá. ²² Áfē mīnī āngũ 'bā wókō mání
 apálẹ́ 'bā Āmórī rú rī kí drī alẹ́ agá ménéná sī āzila úsụ sī
 rī mīnī adrujọ mī ádrípika kí drīlẹ́ gá rī sī.”

49

Yākó'bō wi sũsú anzi ī'didrī 'banī

¹ Yākó'bō umve ngópika kí pírí jó ī'baní, “Īmi atrá ĩmi
 áma andre gá, ma dó sī ĩminí ijọ drúzí drīlẹ́ gálẹ́ mụlẹpi
 ru idélépi ĩmi ụrụ'bá gá rī kí i'da.

² “Īmi atrá ĩmi áma andre gá mī ngópika
 āzila ĩmi are ijọ ĩmī átẹpi Isirayīlī 'bā jọlẹ́ rī 'i.

³ “Rúbēnī mī ngótí mádrī kājānī mání sī bōdō ụnījọ rī 'i,
 mī ũkpō mádrī kārīlẹ́ drī i'dalẹpi rī 'i,
 mí alī 'bā āzī 'dī kí ũkpō sī āzila ārútáná sī rá.

⁴ Mī cécé ĩyí galẹpi tré drī ụtrílẹ́ ku rī áni, mí icó ārútáná
 kājānī drī ịsúlẹ́ ku,
 mīnī ándrá tujọ mí átẹpi drī gbólọ́ sí gá,
 sī mī ụkúpí drī izajọ rī sī.

⁵ “Sīmónī kí ádrípī Léví be ají kí ru ijọ nganá sī ālu;
 kí ménéná 'badrī kí ayú sī ālī idéjọ sī ā'dí 'dijọ.

⁶ Lē áfí ijọ amáná ī'badrī agá ku,
 lē má icí tī 'ba abe ālu sī ijọ itújọ ku,
 ā'dusīku ụ'dí kí 'bā ũmbā ī'badrī sī rá
 āzila ụlī kí vā tī 'bā ịsú pá gá use rī kí sī avájọ.

⁷ Áwā ũmbā ī'badrī ācí 'dī rá

āzila ũmbā ī'badrî ũnzí-ũnzí,
 ma kí iré Yākó'bō agá 'dâ
 āzila kí awa ndú-ndú Iṣṣrayíḷī agá 'dâ.

8 “Yúdā, mî ádrípika kí rú ími ịcụ-ịcụ;
 ími drị la adru mẹrọ'ba mídrị kí imbe gá;
 mí ádrípika kí rú drị su míní vữrụ.

9 Yúdā! Mi kẹmĩmvá;
 mi āgō angájó ịzá ciná gâlé m̄a ngótị.
 Mi āngū va sī ími lajọ vữrụ cécé kẹmĩ áni,
 mi kẹmĩ andre rĩ áni, ā'di la ími aló nĩ yā?

10 'Bá āzị ícọ gbéréke ũpĩ drị palé ími drị gá ku,
 túré ũpĩ drị ími pálé gá rĩ be,
 kpere úpí gbéréke 'dípị 'bā acá agá,
 āzila súrú pírí 'baní ārútáná fē agá ī'diní.

11 Ī'di kāyīnō ī'didrị gĩ zābībū ife gá,
 ī'di mváná la gĩ zābībū ife ũniyambamba rĩ gá,
 āzila ī'di bōngó ī'didrị kí ũjĩ
 zābībū sụ ika ārí áni rĩ sī.

12 Mífí la kí ka ndě wáyīnĩ rá,
 āzila sị la kí mve ndě lẹsụ rá.

13 “Zābūlōnĩ la ri ịyítị gá
 āzila ī'di ịyítị í'bó 'bā kí sī pá tujó rĩ 'i.
 Āngū ī'didrị la ca kpere Sịdónĩ gá.

14 “Īsākārī 'i ī'di kāyīnō ũkpó
 ru lalépi tẹrị ī'di 'bā 'dụlé rĩ kí drīdrīnĩ gá rĩ.

15 Drī āngū avíjọ rĩ ndre ālá ru
 āzila āngū lékō drī ī'diní āyīkō fē rá,
 ī'di ru ũngúkú 'bā sī tẹrị ujíjọ
 āzila ī'di āzị ī'di ũnmijó ũkpó sī rĩ nga rá.

16 “Dánī la rú ǐjǒ ǐṇǎ pǐrǐ rǐ fě 'bá ǐ'didrǐ 'baní
cécé sǔrǔ ǎlu ǐsǐrayǐlǐ drǐ 'bā āzǐ ání.

17 Dánī la ru co ǐnǐ rú gǐrǐ tǐ gá,
gala'bá gǐrǐ agá

kāyǐnǒ kǐ ǐnǐná agalépi rǐ rú,
ǐjǒ 'dǐ sǐ 'bá cǐlépi kāyǐnǒ drǐ gá rǐ 'ba a'dé rú sǐ ũlǐ-
ũlǐ rú.”

18 'Dā 'bā ũngúkú gá Yākó'bō zǐ Ādrónjá 'i,
“Úpí! Ma patánjá mídrǐ tǐ.”

19 'Dā 'bā ũngúkú gá Yākó'bō jǒ ngǒpǐka 'baní,
“Bá 'bá ralépi rǐ kǐ amǔ ũ'bí ru Gádǐ tǐ celé sǐ ǐ'di rajó,
wó ǐ'di 'de kǐ ǐnǐná gá sǐ kǐ ndǐjǒ rá.

20 “Ásǐrǐ 'bā āngǔ la adru ākónā ní úsā rú,
ǐ'di rú ākónā āǐ ambamba úpí ní icolé nalé rá rǐ kǐ
ũfǔ nǐ.

21 “Nǎfǔtǎlǐ ǐ'di lǐza trǔlé rá
mvaka tǐlépi ũniyambamba rǐ 'i.

22 “Yǔsǔfǔ ǐ'di zābǐbǔ ífǐ
kalépi kǔlǔ kídí tǐ gá rǐ 'i,
kénǐ la kǐ dǐ Bǒrō drǐ gāsǐ.

23 Mǐrǒ 'bá ǐ'didrǐ atrá kǐ ru ǐ'di celé úsu sǐ;
kǐ ǐ'di gbǐ ásǐ ǐgbǐ kóru.

24 Wó úsu ǐ'didrǐ bábá
āzǐla ú'bā drǐ ǐfǎ ǐ'didrǐ kǐ ũkpó ru
āzākoma Ādrónjá Ŭkpó 'Dǐpǐ Yākó'bō drǐ drǐ sǐ,
ā'dusǐku ǐ'di 'bá 'bá ucélépi rǐ āzǐla ũkpō ǐsǐrayǐlǐ drǐ
'i.

25 ǐ'di Ādrónjá mí átǐpǐ 'badrǐ ími āzā kolépi rǐ 'i,

Ũkpó 'Dípi míní sũsú wilépi
 rĩ 'bā wi míní sũsú uzogó, ƙtú alá 'bũ gá rĩ drĩ trũ,
 'bā wi míní sũsú āko ũnókú ƙndú gá mgbi rĩ 'badrĩ
 āzila 'bā wi míní sũsú ƙbā sũ āzila mvájólé drĩ k̄i abe.
²⁶ Lē sũsú mí átēpika 'badrĩ 'bā adru cécé 'bē áni,
 'bā ndē 'bé údu rĩ kí rá, sũsú wilé 'dĩ 'bā tra kí ru pírĩ
 Yũsúfũ drĩ gá.
 Ími androko 'bā indré mí ádrĩpika kí agá
 'dā ndú míní adrujó úpí mvá rĩ sī.

²⁷ “Bénzāmīnī ƙ'di ũbōgũ āko ucílēpi ũmārũ-ũmārũ rĩ 'i,
 ũ'bútĩ sī ƙ'di ƙzá ƙ'dinĩ ucilé rĩ kí na,
 ƙndró sī ƙ'di ƙzá ƙ'dinĩ ralé rĩ kí awa.”
²⁸ 'Dĩ kí sũrũ mūdri drĩ ƙrĩ ƙsĩrayĩlĩ drĩ kí, ƙjō 'dĩ dó
 átēpĩ 'bā sī azijó āzila sũsú wĩjō ƙ'banĩ rĩ 'i, ngótĩjá ālu-
 ālu ní úfē sũsú icólēpi ƙ'di sī rá rĩ sī.

Yākó'bō 'bā drājó rĩ

²⁹ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yākó'bō azi ƙ'banĩ, “Ma dó āni rú
 mājó mâ átēpika 'ba rú mâ áyĩpika abe, ƙmi ƙsĩ ma mâ
 átēpika kí abe ũjĩgó gá ámvũ Ífirōnĩ 'bá Hĩtĩ rú rĩ drĩ
 agá. ³⁰ 'Dĩ ũjĩgó ámvũ Mākĩpēlā drĩ agá āni rú Māmĩrē
 Kānānĩ gá rĩ gá ándrá ƙburaħĩmũ 'bā ƙgbālē Ífirōnĩ Hĩtĩ
 rú rĩ drĩ ámvũ trũ āngũ sī 'bá ƙsĩjō rĩ rú rĩ 'i. ³¹ ƙsĩ ándrá
 ƙburaħĩmũ kí ũkũ Sārā be, ƙsākā kí ũkũ Rēbēkā be āzila
 ƙsĩ vā Léyā 'i alagá 'dāá. ³² Ámvũ kí ũjĩgó ala gá rĩ kí abe
 ƙgbā ándrá kí angájó 'bá Hĩtĩ rú rĩ 'badrĩ.” ³³ Yākó'bō la
 mụ ƙjō ƙ'didrĩ kí delé azilē ngōpika abe 'bo, la dó ru vúlē
 gbóló sí gālē āzila drā dó rá.

50

¹ Yũsúfũ 'be dó ru átēpĩ drĩ gālē áwāŋā trũ. ² 'Dā 'bā
 ũngúkú gá Yũsúfũ fē āzítāŋá 'bá ƙrúwá idélēpi rĩ 'banĩ sī

átépĩ uru 'bá iníjọ írúwá sī icójó ɲmajọ ku rī sī. ³ Yākó'bō uru 'bá iníjọ írúwá sī rī 'du ú'dú kālī sụ āzila súrú ndulu Mĩsírĩ drĩ awá kí ĩ'di ú'dú kālī ázĩrĩ.

⁴ Ú'dú áwáná drĩ kí dó mu ukólé 'bo, Yũsúfũ jọ dó 'bá ĩyō Fārāwũ drĩ 'baní, “Áma Íjọ drĩ fi ĩmi ásí gá rá, 'bá rī ĩjọ Fārāwũ ní Íjọ áma kějĩ gá. ⁵ ‘Má átépĩ fě ándrá ma ũyō nalé jọ, “Ma úgólé drālé drā-drā. Ádrĩ drā 'bo, mí ĩsĩ ma 'bú mání galé āngũ Kānānĩ gá rī agá.” Mí ají ámu dó má átépĩ ĩšlě, ádrĩ dó ĩ'di ĩsĩ 'bo, 'dā 'bā ũngúkú gá ma dó āgō vúlé 'dólé gbōńáná ru. ”

⁶ Fārāwũ jọ Yũsúfũ ní, “Ímu mí átépĩ ĩšlě míní ándrá ũyō najó mi idé la rá rī áni.” ⁷ Yũsúfũ mu dó átépĩ ĩšlě. 'Bá ĩyō Fārāwũ drĩ 'de kí ĩ'di vú gāsĩ, 'bá āmbogo píri Mĩsírĩ gá rī kí abe. ⁸ 'Bá Yũsúfũ drĩko gá rī kí, ádrípika kí abe, āzila 'bá átépĩ drĩko gá rī kí trũ mu kí píri rá. 'Bá acelépi Gōsēnĩ gá 'dāá rī kí lú anzińá kí ānākpá kí abe. ⁹ 'Bá ũ'bí mu kí ĩ'di ĩšlě nĩ, 'bá cělépi gārĩ ā'dĩdrĩ sī rī kí 'bá cělépi fārāsĩ sī rī kí abe mu kí vā ĩ'di trũ ĩndĩ.

¹⁰ 'Bá kí mu calé āngũ Ātádĩ sī āná cojó rī gá, āni rú ĩyĩ Yōrĩdānĩ gá 'bo, rī kí dó awalé ú'dúkọ uru gá sī āzákírĩlĩ ru āzila Yũsúfũ u'á kí 'dāá sī átépĩ awájọ ú'dú ázĩrĩ. ¹¹ 'Bá Kānānĩ rú u'álépi 'dāá rī kí mu 'bá 'dā kí ndrelé awá-agá āngũ Ātádĩ sī āná cojó rī gá 'dāá 'bo, jọ kí, “'Bá Mĩsírĩ rú rī kí drā āmbógó la awá.” ('Dĩ dó bāsĩ Íjọ sī āngũ Yōrĩdānĩ andre gá 'dā umvejọ Ābēlĩ-Mĩzĩrāyímũ* 'i 'dĩ.)

¹² Íjọ 'dĩ sī Yākó'bō 'bā ngópika idé kí dó Íjọ cécé ĩ'di 'bā azilé ĩ'baní rī āni. ¹³ Agụ kí dó ĩ'di ĩšlě Kānānĩ gá ũjĩgọ ámvú Mākípélā gá rī gá āni rú Māmírē gá, 'dĩ āngũ ándrá Īburahímũ 'bā ĩgbālé Ífirōnĩ Hítĩ rú rī drĩ ámvú trũ āzila āngũ sī 'bá ĩšlĩjọ ri be rī 'i. ¹⁴ Yũsúfũ la mu átépĩ Yākó'bō

* 50:11 Ābēlĩ-Mĩzĩrāyímũ ífĩ la “'bá Mĩsírĩ drĩ 'bā kí drā awájọ rī 'i.”

ĩšlélé 'bo, uja kí ru wúlé Mĩsírĩ gá 'dólé ádrípika kí abe āzila 'bá mụlépi átépi 'bā ĩšlń́gá gá rĩ kí trũ.

Yũsúfũ 'bā ádrípika kí trũjọ rĩ

¹⁵ Yũsúfũ 'bā ádrípika kí dó mụ ndrelé la ĩ'bā átépi drā dó rá, jọ kí, “Āzi sī Yũsúfũ la mụ acalé āma abe ũnzí ĩjọ ándrá āmaní idélé ĩ'di ụru' 'bá gá ũnzí rĩ kí sī.” ¹⁶ ĩjọ 'dĩ sī ĩdrĩ kí dó ụ'dụkọ Yũsúfũ ní jọ kí, “Āmā átépi azi ándrá āmaní ĩjọ 'dĩ kí ịsụ 'dĩ sī drā drĩ ku rú. ¹⁷ 'Dĩ ĩjọ ĩminí mụlé jọlé Yũsúfũ nĩ rĩ 'i: ‘Má a'í mi mĩ ádrípika kí trũjọ rá ũnzikānā ándrá ĩ'bā kí idélé mí rụ rĩ kí sī.’” 'Bārĩ ú'dĩ'da āma āti'bo Ādrónjá mí átépi drĩ kí, āma a'í mi ũnzikānā āmadrĩ kí trũjọ rá fô. Ụ'dụkọ 'dĩ la mụ calé ĩ'di rùlé 'bo, Yũsúfũ awá mĩndrẹ sī.

¹⁸ Ádrípika amụ kí āzila ụtĩ kí āja wũrụ ĩ'di drĩlé gá jọ kí, “Āma āti'bo mĩ āni.”

¹⁹ Wó Yũsúfũ jọ ĩ'baní, “Īmi idé mā sī ụrĩ sī ku. Ma Ādrónjá 'i sī 'bá ĩjọ ĩjọ yā? ²⁰ Īmi ũrā ándrá ĩmi āma idé agá ũnzí, wó Ādrónjá āpě āma tị ĩmi drĩlé gá 'dólé sī amụjọ 'bá ũ'bí kí ịdri upajọ. ²¹ ĩjọ 'dĩ sī Yũsúfũ jọ ĩ'baní ĩjọ ásí- ĩgbẹ sī ịdí jọ, Īmi idé mā sī ụrĩ sī ku, ma mụ ĩminí ākónā fělé āzila ma vā ĩmi tām̄ba anzi ĩmidrĩ kí abe rá.”

Drā Yũsúfũ drĩ

²² Yũsúfũ u'á Mĩsírĩ gá 'bá ĩ'di 'bā átépi drĩko gá rĩ kí abe. U'á ılı 110 drā dó ĩndō. ²³ Yũsúfũ ndre anzi tĩlé Ịfụrayímũ ní drĩlé gálé rĩ kí kpere á'bí anzi na rĩ gá. Ụlā vā anzi Mākĩrĩ Mānāsě 'bā ngọpi drĩ kí anzi Yũsúfũ āni la kí rú.

²⁴ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yũsúfũ jọ ádrípika 'baní, “Ma āni rú drājọ, wó āndá-āndá ru Ādrónjá la mụ ĩmi āzā kolé rá, āzila ĩ'di drúzí ĩmi ũfũ āngũ Mĩsírĩ agá 'dā rĩ sī agulé āngũ ándrá ĩ'di 'bā ũyō najọ 'i fě la Ịbụrahímũ ní, Ịsákā

ãzıla Yãkó'bõ 'baní rĩ gá.” ²⁵ Yũsúfũ fě anzi İsirayılĩ drĩ
 'baní üyõ nalé jọ, “Ãndá-ãndá ru Ãdrónjá la mụ ãmi agulé
 Kãnánĩ gâlérá, ã'dụ jõ áma ãfãkã kí ãndĩ.”

²⁶ İjõ 'dĩ sĩ Yũsúfũ drã dó Mĩsĩrĩ gá 'dĩ sĩ ílí la dó 110.
 Únĩ dó ãvũ la írúwá sĩ, ãzıla úmba dó sĩ tã la Sãndúkũ sĩ
 ãvũ tãmbajó rĩ agá Mĩsĩrĩ gá 'dãá.

Ijò Ú'dí rĩ

The Holy Bible in the Aringa language of Uganda

Copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Aringa)

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Feb 2021 from source files dated 10 Feb 2021

695104cf-f1e1-5cdd-8e7e-1df2480da505